שבועון ידיעות אחרונות

אדם ברוך ◎ יהונתן גפן

פרשת הרצח במשפחת ד"ר קרוי

עמוס קינן ● יוחנן לוין

הלשכות של פרס ושמיר: שתי מדינות

אמנות כראי הזמן

השער – „חייל, חייל", פסל של מוטי מזרחי, שהוצב בשנה שעברה בשכונת רמת אביב, ת"א ● מזרחי מייצג השנה את ישראל בביינאלה לאמנות של ונציה ● עמנואל בר־קדמא

קְלוֹז-אַפּ

סאניו V.H.S סופר דיגיטלי. הוידאו שמתייחס בגדול גם לפרטים הקטנים

ההמצאה הגאונית של סאניו, שממשיכה להדהים את העולם וגם את יפן, תדהים גם אותך: קלוז־אפ (ZOOM) על מסך **הטלויזיה שלך!**
כן! וידאו V.H.S סופר דיגיטלי של סאניו הוא הוידאו היחידי בעולם המסוגל להגדיל תמונה הן משידור ישיר בטלויזיה והן מסרטי הוידאו.
ניתן להגדיל את התמונה במרכז המרקע פי 9,4 או 16; כמו כן, ניתן להגדיל את התמונה באחת מפינות המרקע פי 4. אין פלא שסאניו זכתה לכינוי גאון!
לוידאו סאניו V.H.S סופר דיגיטלי ישנן עוד תכונות ייחודיות מדהימות:

★ הצגת **9 תחנות** שונות על המרקע בו זמנית, כך שאתה תמיד מודע למה שקורה בכל הערוצים בטלויזיה שלך.
★ הצגת **9 תמונות** שונות על המרקע – תמונה מרכזית בשידור ישיר ומסביבה 8 תמונות מוקפאות ועוקבות של אותו שידור – כך שאתה יכול לשלוט במה שקורה בתכנית (גם בשידור ישיר בטלויזיה שלך).
★ מאגר זיכרון לאיתור קטעים מוקלטים ומתוכנתים מראש (עד 100 קטעים).
★ הקפאת תמונה גם משידור חי בטלויזיה.
★ P.I.P – תמונה בתוך תמונה – אפשרות לראות סרט וידאו + שידור מטלויזיה בו זמנית, כאשר אחד מהם מוקטן באחת מפינות המרקע.
★ אפקטים מיוחדים – תמונת פסיפס וסולאריזציה.
★ הילוך איטי דיגיטלי באיכות מקצועית. אפשרות לראות תמונה בהילוך איטי, במהירויות שונות מבלי לפגוע בפס־קול.
★ תיכנות דרך השלט של 6 תכניות עד ל־12 חודש.
★ הקלטה באיכות גבוהה במיוחד.
★ שלט רחוק עם תצוגת שעון דיגיטלית + תיכנות.

ירושלים, הלל 1 ; ת"א, פרישמן 50
מפרץ חיפה, ההסתדרות 203
בארשבע, רמב"ם 21

SANYO

האיינשטיין של יפן. פעם גאון תמיד גאון.

מבצע ענק על כל מוצרי החשמל לבית
50
מבצע ענק
לזמן מוגבל
בנק ישראל
50
ש"ח
לחודש
והמוצר ביד ומייד!
אפשרות עד 60 תשלומים.
מקרר
גלאקסי
עליתי ברמת החיים
מזגני תדיראן
קח און מזגן היצוא הנמכר ביותר בישראל
וידאו
National Panasonic
עם סורק דיגיטלי
טלוויזיה
SABA
טובה פי צבע
מייבשי כביסה
SIEMENS
למי שיכול להרשות לעצמו את הטוב ביותר
תנור אפיה
ROSIERES
אל תתפשר על פחות מרוזייאר
מחשב
AMIGA
היתרון היצירתי
מדיח
BOSCH
האיכות הגרמנית
מכונת כביסה
FAURE
הצרפתיה הטובה ביותר
מקררים
גלאקסי 453NF
מקסי גלאקסי NF
מקררי מיני-בר
מזגני תדיראן
מזגני חלון ½1, ¼1, ¾ כ"ס
מזגנים מפוצלים
½2, ¼1 כ"ס
וידאו
נשיונל G33 עם 4 ראשים
וסורק הדיגיטלי
נשיונל G30
עם הסורק הדיגיטלי
סימנס
סאבא
מצלמות וידאו
נשיונל M-5
טלוויזיות
נשיונל "14 עד "26
סימנס "16 עד "28
סאבא "14 עד "28
מכונות כביסה
פור
סימנס
בוש
תנורי בישול, אפיה
וכיריים - גז
רוזייאר
פור
מיקרוגל
נשיונל
רוזייאר
סימנס
מדיחי כלים
סימנס
בוש
מערכות סטריאו
טכניקס
מחשבים
אמיגה
מולטיטק
קומודור
מייבשי כביסה
סימנס
בוש
ועוד מבחר ענק
של מוצרים נוספים
בדיוק כך.
50 ש"ח לחודש, וכל מה שרצית - אצלך בבית. מייד.
כל השמות הגדולים. מיטב מוצרי האלקטרוניקה בעולם. עכשיו בהישג ידך. קנה עוד היום בחנויות המשתתפות במבצע באמצעות אשראי שתדיראן הסדירה עבורך.
פרטים מלאים ותקנון המבצע בחנויות החשמל המובחרות ברחבי הארץ, אצל סוחרי המחשבים, רשתות השווק ובאולמות התצוגה של תדיראן: ת"א, אבן-גבירול 18, חיפה, שד' ההסתדרות 88.
האשראי היחודי ניתן לך בעלות אטרקטיבית במיוחד: הצמדה למדד + ריבית אפקטיבית של 11% בלבד לשנה. 50 ש"ח לחודש לכל המוצרים שמחירם עד 2,300 ש"ח.
מבצע השמות הגדולים של תדיראן
תמיד חלמת - עכשיו אתה יכול.
תדיראן
אחריות ושירות

מגה-סנטר
KicKers
דגם 901 - קיקרס
מידות: 28-35
מחיר: 69.00 ש"ח
לרגל חג האביב
פסטיבל נעלי ילדים במבצע הנחות*
נעלי ספורט לתינוקות
מידות: 19-27
מחיר: 36.90 ש"ח
נעלי ספורט לתינוקות
דגם 3601
מידות: 21-27
מחיר: 44.50 ש"ח
MEGA
חנויות מגה סנטר: ראשל"צ: לישנסקי 1, אזור התעשיה גבול חולון, שעות פתיחה: ימים א'-ה' 09.00-21:00 יום ו' 09:00-14:00 מוצ"ש מצאת השבת עד 22:00 חיפה: צומת וולקן
שעות פתיחה: ימים א'-ה' 09:00-20:00, יום ו' 09:00-14:00 מוצ"ש מצאת השבת עד 22:00, רח' העצמאות 13, שעות פתיחה: ימים א'-ה' 09:00-17:00 יום ו' 09:00-13:00 ירושלים: רח' ירמיהו 25
שעות פתיחה: ימים א'-ה' 09:00-18:00 יום ו' 09:00-13:00 מוצ"ש מצאת השבת עד 22:00 פתח-תקוה: רח' הסיבים 2 קרית-אריה, שעות פתיחה: ימים א'-ה' 09:00-18:00 יום ו' 09:00-13:00 אילת
אזור התעשיה אולת, שעות פתיחה: ימים א'-ה' 17:00-20:00, 08:00-13:00 יום ו' 08:00-13:00 מוצ"ש מצאת השבת עד 20:00 טבריה: בלוק הגולן, אזור התעשיה, שעות פתיחה: ימים א'-ה'
יום ו' 09:00-13:00 מוצ"ש מצאת השבת עד 22:00
המחירים כוללים מע"מ.
המבצע לשבועיים או עד גמר המלאי
מכבדים כרטיסי אשראי
ממפעלי כור - קבוצת מוצרי צריכה

לפילון יש רעיון גאון!

חתום מנוי שנתי על פילון, דו-שבועון לילדים נחמדים מגיל 5–9
וזכה ב-2 כרטיסים למופע ותשתתף בהגרלת כרטים טיסה לדיסנילנד.

בנוסף לשני הכרטיסים, תשתתף בהגרלת ענק רק למנויי "פילון" במבצע כרטיס טיסה **חינם** באמריקה וחזרה.

פעם בשבועיים יגיע לביתך "פילון", העיתון שאוהב ילדים וילדים אוהבים אותו.

סיפורים, ציורים, שירים, חידות ותרגילים – עולם מלא של עניין ושעשוע לילד.
בעריכת נורית יובל.

העיתון הינו בהמלצת משרד החינוך והתרבות ובהמלצה חמה של כל הגננות והמורים.

— שובר זה יש לתלוש ולשלוח (ימולא ע"י ההורים) —

לכבוד
פילון בע"מ
רח' יהודה הלוי 4
תל-אביב 65135

אנו, מעוניינים לחתום על מנוי שנתי על דו-שבועון לילדים פילון.
סך כל המחיר במבצע מיוחד – 150 ש"ח כולל מ.ע.מ ודמי משלוח ל-24 גליונות בשנה.
חסכום ישולם בשלושה תשלומים של 55 ש"ח כל אחד, כאשר התשלום הראשון במזומן, השני דחוי ל-30 יום והשלישי דחוי ל-60 יום.
ניתן לשלם בשתי דרכים – באמצעות שיקים או באמצעות כרטיס אשראי (לבעלי כרטיסי ויזה, דיינרס וישראכרט).

פרטי תמנוי: משפחה ______ פרטי ______ ש. לידה ______ טלפון ______
כתובת למשלוח החוברת: רחוב ומס' ______ שכון/שכונה ______ עיר/ישוב ______ מיקוד ______
א. תשלום באמצעות כרטיסי אשראי – ויזה, דיינרס, ישראכרט (הקף בעיגול)
שם פרטי ______ שם משפחה ______ תעודת זהות ______ כתובת ______ טלפון ______
כרטיס האשראי בתוקף עד ______ מס כרטיס האשראי ______
ידוע לי שהסך של 150 ש"ח יורד בחלוקה ל-3 חודשים – 55 ש"ח בכל חודש.
חתימה ______
ב. תשלום באמצעות שיקים
רצ"ב שלושה שיקים לפקודת פילון בע"מ ע"ס 55 כל אחד בהתאם לחלוקה הבאה: הראשון במזומן ליום 15/3/88, השני ליום 15/4/88, השלישי ליום 15/5/88

פילון
דו-שבועון לילדים

כדאי

מאת ג. יפית

זה לא סוד ששימוש חכם בטכנולוגיה מתקדמת עשוי להתגלות כמקדם עסקים ממדרגה ראשונה. פעם זה היה המחשב, הפקסימיליה ואפילו המזגן. בשנתיים האחרונות זה הפלאיפון. מאז הוכנס לשימוש הוא הפך לכלי עבודה הכרחי בעולם העסקים הישראלי, כמו בעולם כולו. יותר ויותר אנשי עסקים ומנהלים הבינו כי מדובר במכשיר חיוני בשוק התחרותי והלוחץ של סוף המאה ה־20. לכן הם רכשו פלא־פון עבורם ועבור עובדים אחרים בחברה. אחרי הכל, מי יכול להרשות לעצמו לבזבז זמן יקר בנסיעות ולהפסיד בינתיים עסקאות ולקוחות?

חסכון ניכר

באופן פרדוקסלי מתברר, כי השירות החיוני הזה לא רק שאינו יקר, אלא הוא משתלם ביותר מבחינה כלכלית. דווקא בתקופה בה צופים מיתון יחסי בפעילות המשק, חשוב במיוחד להתייעל ככל האפשר כדי להגיע לרווחיות גבוהה יותר. במערכת זו ממלא הפלאיפון תפקיד חשוב. הוא מסייע לנו לקצץ בהוצאות המשרד על־ידי הפיכת זמן מבוזבז לזמן מנוצל. מי שנמצא בנסיעות חלק משעות היום: אנשי תחזוקה, ביטוח, שירותים וכו', הפלא־פון „מייצר" עבורם שעות עבודה נוספות.

הפלאיפון עולה בברור כי הפלאיפון [illegible] למשק הישראלי חסכון של למעלה ממיליון שעות עבודה בשנה.

הקמתו של שירות חיוני זה היא [illegible] בגרות למשק הישראלי, ומציבה אותו [illegible] הראשונה של הקידמה העולמית בתחום [illegible] הנייד. חשוב להבין שהפלאיפון מקנה [illegible] מתוחכם ביותר ומצריך תשתית ענפה [illegible] טכנולוגיה מתקדמת להפעלת השירות.

מוטורולה ותדיראן המפעילות [illegible] השירות מטעם בזק, השקיעו סכום [illegible] 20 מיליון דולר בתשתית המשוכללת [illegible] הפלאיפון. וזה עוד לא סוף פסוק. כיתר [illegible] החברות כי ניתן לקיים בישראל [illegible] טכנולוגית אדירה, לעמוד בלוח זמנים [illegible] שירות כבמדינות המתקדמות בעולם.

בימים אלו, במלאת שנתיים לשירות החיוני, מורחבים אזורי הכיסוי של הפלאיפון על ירושלים ורצועת החוף [illegible] הדרום עד באר־שבע, העיר אילת [illegible] אזורי הגליל (עפולה, טבריה, נצרת [illegible]). הגמשת גורמי הזמן והמקום לטובת [illegible] העסק היא אומנם מהפיכה, אשר לפעמים [illegible] לעכלה, אבל הביטוי המעשי של [illegible] ב„פלא־פון" הוא פשוט ומיידי. התוצאות נראות היטב ומיד. פלאיפון משפר [illegible] בכל התחומים. הוא הפך לחלק בלתי [illegible]

שנתיים לפלא־פון. עכשיו ב־4,990 ש"ח

פלא־פון הפך לכלי עבודה שאי אפשר בלעדיו. לא רק למנהלים בכירים. גם לאנשי שרותים, סוכנים ובעלי עסקים קטנים. כלי עזר רב חשיבות במלחמת הקיום העסקית. המהפכה האמיתית: גורמי הזמן והמקום כבר גמישים. להיות תמיד בקשר (...גם בפקקים) ובמחיר סביר בהחלט. עובדה.
שנתיים לפלא־פון – הם סיבה למבצע: רק 4,990 ש"ח ויש לך פלא־פון.

גם עניין המחיר משחק תפקיד חשוב בהחלטות עסקיות. קשה להאמין! מחיר שיחה בינעירונית בפלא־פון כמעט זהה למחיר שיחה מטלפון ציבורי. מדהים? נכון! כמובן שההבדל בתנאי השיחה הוא עצום: אין צורך לחפש טלפון ציבורי מזדמן, לחנות במקום אסור ואו להתפנות לתלאות השיחה: המתנה בתור עד שדליה גומרת לספר ליוסי על המסיבה של יום שישי... קהל מקרי אשר עלול לשמוע את השיחה והופך שותף־לרגע לעסקים שלך, ומה עם הלקוח המבקש להתקשר אליך? כאן טלפון ציבורי לא יוכל לעזור לך. הפלא־פון – כן!

גם שיחה לארה"ב ממכוניתך איננה עניין יקר. ממשרדך היא עולה 4.60 ש"ח לדקה, ואילו בפלא־פון – התוספת היא לכל היותר 70 אג' ובלילה התוספת היא רק 14 אג'. ומה עם הזמן שאתה חוסך?

לסגור שתי עסקאות בו זמנית

לפני עידן הפלאיפון הפסידו אנשי עסקים לא אחת עיסקה טובה ואפילו לקוח, רק משום שלא יכלו להמצא בשני מקומות באותו זמן. הפלאיפון שינה את חוקי הטבע: במכונית, תוך כדי נסיעה עסקית אחת, אתה מקבל שיחה של לקוח אחר. אתה נמצא במכונית, אך מתפקד ממש כאילו היית במשרד. אין החמצות, אין שעות „מתות".

גם הכבישים הפקוקים אינם משבשים את יום העבודה של בעלי הפלאיפון. אתה יושב בלב הפקק במשרד הנייד שלך, מכתיב למזכירה, משוחח עם לקוחות וספקים בארץ ובחו"ל. הכניסה למשרד היא רק המשך ליום העבודה שכבר החל.

בחברת „אוריינט קולור" למשל, הבינו מייד את הפוטנציאל העסקי העצום הגלום בפלאיפון. זוהי החברה הגדולה ביותר בארץ לפיתוח תמונות ושקפים. כדי לספק שירות מעולה ללקוחותיה רכשה החברה 4 מכשירי פלאיפון, אחד למנכ"ל, ושלושה נוספים לאנשי השיווק המסתובבים בדרכים ומבצעים את עבודת המכירה והקשר עם הלקוחות. „השינוי הוא עצום" טוען יואב דורון, המבלה שעות רבות בדרכים, „עכשיו מודיעים לי בדרך כשיש לקוח נוסף באזור. אני לא צריך לנסוע הלוך וחזור, מספיק הרבה יותר ומתאמץ הרבה פחות".

גם „מרצפות אלוני" מפיקים מן הפלאיפון רווחים של ממש. לא רק המנכ"ל והסמנכ"ל נהנים מהמכשיר החיוני. גם המפקח על העבודות מייעל את עבודתו בעזרתו. בעתיד הקרוב יתווסף מכשיר נוסף לאחראי על הרצפים. במרצפות אלוני טוענים כי מאחר ו„זהו מכשיר המביא רווחים ולקוחות, לכן בסופו של דבר הוא זול יותר מכל מכשיר אחר".

חסכון של למעלה ממיליון שעות עבודה

הפלאיפון התגלה כמכשיר רב חשיבות גם במישור הלאומי. בתקופה של קשיי הצמיחה הכלכלית וחיפוש אחר דרכים להעלאת הפריון והתפוקה, יש ערך לאומי רב לכלי יעול וחסכון. מן הנתונים שנאספו בשתי שנות

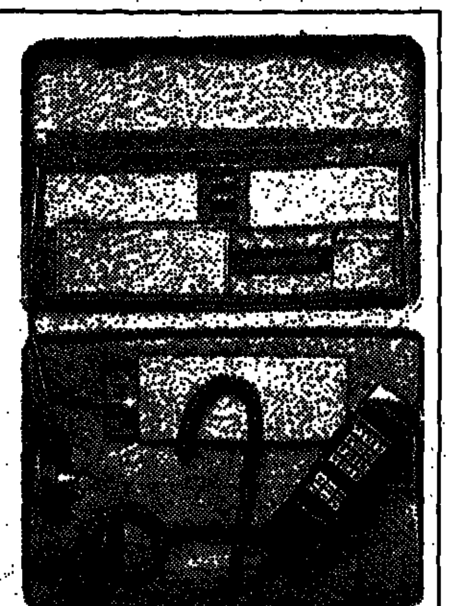

מוצרים מיוחדים

007 – לא, אין שירות ריגול פלא־פוני לטובת המנויים. מדובר בפיתוח ישראלי מקורי ומתוחכם: זהו מכשיר פלאיפון נייד המותקן בתיק ג'יימס בונד קטן־מידות ואלגנטי. הוא כלי עבודה יעיל ההולך אתך לכל מקום, או מצטרף לאדם אחר שבו צורך להעבירו אליו. הוא משמש אותך ברכב, בבית וגם במעבר מרכב לרכב. בחברות רבות הוא מתואר כ„משרדם של מוסעי ארגנים".

פלאיפון שירה – מכשיר פלאיפון מוזרת במיוחד מיוחד הכולל סוללה בטעינה [illegible] לשם התפעלה אין צורך [illegible] המתהר מנגע את הצורך לחזור על שהיית באתר מיוחד בעל חצורי [illegible] לשיחות טלפון או לבצעה.

מההצלחה בעסקים של הבים [illegible] המשתמשים בו, אפילו זמן קצר, אינם [illegible] כיצד יכלו פעם בלעדיו. מי שהתרגל [illegible] טובים יותר בזכותו, כבר לא יוותר [illegible] שטרם נתנסה בו, עוד יעשה זאת [illegible] כמאוחר.

זהירות בדרכים

מנויי הפלאיפון מורים על הכבישים [illegible] רחבי הארץ, עינם פקוחה ומכשיר [illegible] בהישג ידם. במקרה הצורך הם [illegible] במהירות למגן־דוד־אדום (המהירות [illegible] להציל חיי אדם), או למשטרה [illegible] משתוללי־כבישים), או למכבי־אש. עשרות חיי אדם ניצלו בזכות הפלאיפון. כמובן שגם בעת שיחת הטלפון [illegible] המכשיר מבטיחות מירבית [illegible] בשיטה המיושנת של אפרכסת [illegible] בה בעת השיחה. בפלאיפון אין [illegible] את האפרכסת בכלל; שתי [illegible] בהגה והנהג מדבר בחופשיות [illegible] המצוי בקידמת הרכב, זהו מכשיר [illegible] בעל שכלול שכזה. גם בטוח ונוח [illegible]

כדאי

מאת ג. יפית

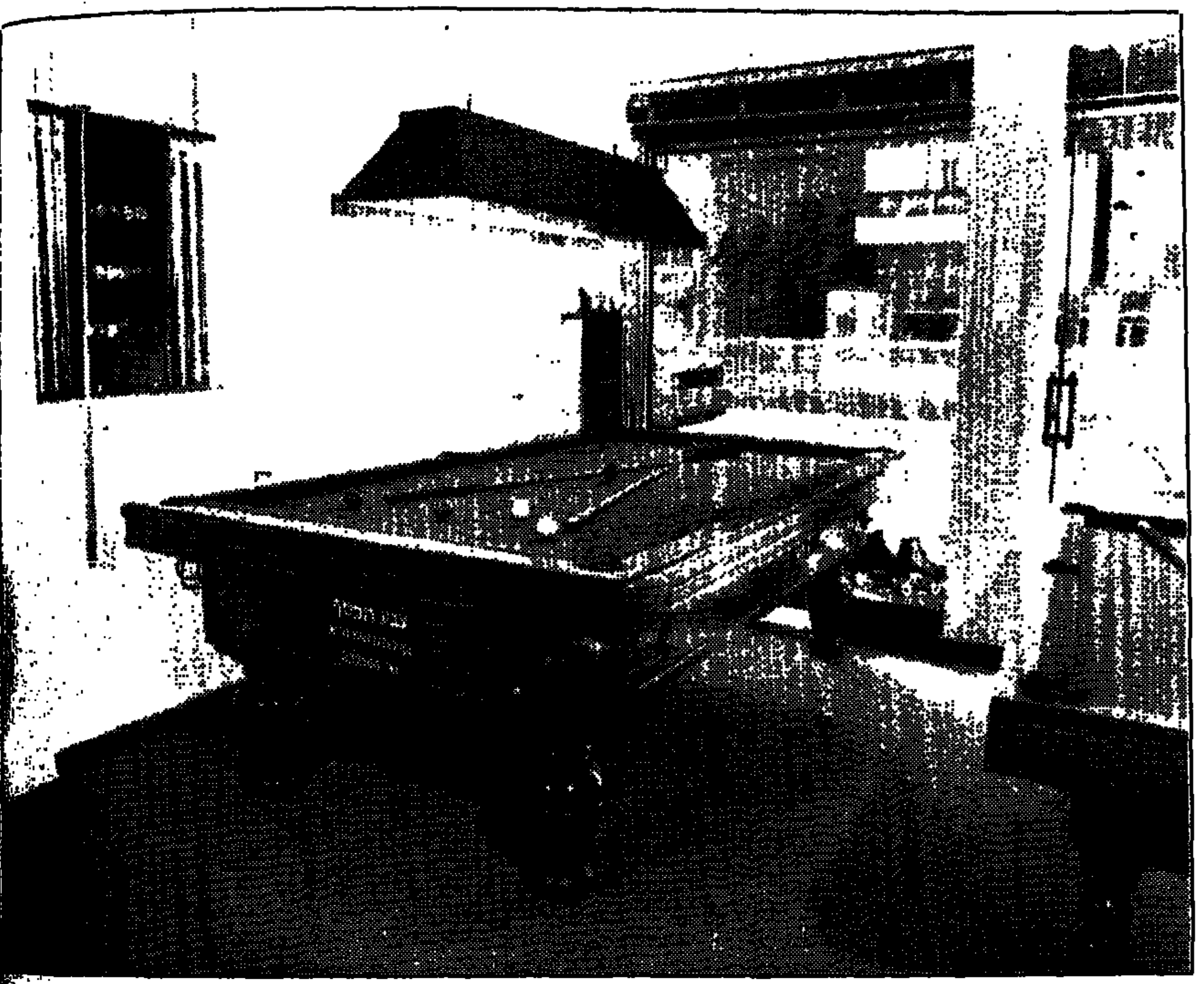

צבע הכסף
מוקד הסנוקר בישראל

לא רק פול ניומן והאמריקאים, גם הישראלים נישבו למשחק הסוחף: סנוקר (ביליארד) בבתים פרטיים, במועדונים, מגלגלים כדורים.
צבע הכסף הוא מוקד הסנוקר. שולחנות אמיתיים, מיובאים ולפי הזמנה. יש הכי יקרים ויש מפתיעים במחירם.
פיתוח בלעדי: שולחן דו תכליתי: גם סנוקר וגם אוכל.
מבצע מיוחד: רולר סקייט (גלגיליות) למקצוענים ולחובבים מושבעים. „בויאז' ספורט" מאיטליה. עכשיו גם בארץ. מבצע היכרות: 20%.

שנות השמונים הן שנות הסנוקר (ביליארד). באנגליה וארה"ב כולם אוחזים במקל ומגלגלים את הכדורים. השולחן הגדול הפך למוקד בילוי בכל מקום המכבד את עצמו.

מוצאו של הביליארד באנגליה, שם הוא נחשב לספורט אלגנטי ויוקרתי ומשחקים בו במועדוני חברים סגורים ואקסקלוסיביים. באנגליה יש גם תחרויות לאומיות הזוכות לאהדה רבה ועניין ער בציבור. את המגע העממי קיבל הסנוקר בארה"ב. שם אין שכונה בלי מועדון סנוקר (ביליארד) ראוי לשמו. המשחק הפך גם לכוכב קולנוע שאינו יורד מן המסך, כראוי למקום החשוב שהוא תופס בחיים האמריקאיים.

ישראל גילתה את הסנוקר (ביליארד) בשנתיים האחרונות והבשורה התפשטה במהירות. הקומות התחתונות של הבתים הפרטיים מיחדות מקום לשולחן הביליארד. עשרות מועדונים נפתחו ברחבי הארץ, והביקוש עדיין גדול. כמו הטניס לפניו, תופס הסנוקר (ביליארד) מקום של כבוד בספורט הישראלי המכובד.

מי שכבר נכבש למשחק החדש ומי שעוד ייכבש, חשוב שיעשה זאת בדרך הנכונה. כידוע, הפעם הראשונה חשובה, והיא גם מועדת לטעויות. לכן, חיפשנו את המומחה הבולט בארץ לסנוקר, הן מצד המשחק והן מצד הציוד. מצאנו אותו בצבע הכסף, המרכז הגדול לסנוקר – שבתאי (שאבי) קרן. שאבי חי ונושם סנוקר יום שלם ואין שאלה ביליארדית שלא יוכל לייעץ בה.

למשל, השולחן. מי שחשב שמדובר בשולחן כלשהו המצופה לבד, טעה טעות מקצועית. מסתבר שלשולחן חשיבות ממדרגה ראשונה להצלחת המשחק. שולחן טוב עשוי שכבות שכבות: תחילה שכבה מהוקצעת של עץ מהגוני, אחר כך פלטת שיש סלייד שחור מאיטליה, מסביבה גומי משובח ולבסוף – לבד באיכות גבוהה. שולחנות כאלו מייבא שבתאי (שאבי) קרן ומוכר אותם – ב„צבע הכסף". „אני מקפיד על שולחנות המורכבים מחומרים באיכות המשובחת ביותר", אומר שאבי „כי אני לא יכול לראות שמקלקלים משחק טוב בגלל כדורים שלא מגיבים נכון לחומרים ירודים".

שולחנות סנוקר במחירים ישראליים

שולחנות הסנוקר המיובאים יקרים מאוד. כדי לאפשר גם למי שאינו עשיר מופלג לרכוש שולחן וליהנות מהמשחק בביתו, החלו ב„צבע הכסף" גם בייצור עצמי.

למעשה מדובר בהרכבה בלבד: מייבאים את כל מרכיבי שולחן הביליארד המובחרים ביותר, וההרכבה נעשית בישראל.

רבים כבר רכשו שולחן שיוצר בדרך זו, הודות למחיר הנוח שאיפשר את הקניה. המחירים ב„צבע הכסף" נעים בין 6,000 ש"ח–15,000 ש"ח.

גם שולחן אוכל וגם ביליארד. 1600 ש"ח בלבד

במשוגע לדבר, וכמי ששם לו למטרה להפיץ את הסנוקר ברחבי הארץ, החליט שבתאי קרן לעשות עוד להוזלת מחיר השולחן. הוא פיתח שולחן ייחודי, פטנט בלעדי שלו: שולחן אוכל בעיצוב נהדר, אשר הסרת הפלטה העליונה הופכת אותו באחת לשולחן סנוקר. זהו רהיט דו־תכליתי, שימושי ונוח. גם המחיר נוח: החל מ־1,600 ש"ח בלבד.

ואגב, השולחן הנ"ל, בשל מימדיו המיוחדים מתאים לכל דירה, גם לדירות קטנות.

נכון, יש ישראלים שייבאו בכוחות עצמם שולחן סנוקר. החרטה באה אחר־כך, כשאדם מוצא עצמו תקוע עם בעיה ואין לו לאן לפנות. זהו שולחן בלי „אמא ואבא", שולחן יתום. מי שרכש את הציוד ב„צבע הכסף" יודע שיש על מי לסמוך, יש מי שמסייע בכל שאלה ובעיה.

כיף על גלגלים; עסק מצוין; 20% הנחה עד סוף חודש אפריל

[illegible]

[illegible]

ברמת-גן,
ועכשיו גם בירושלים

ר"ג - ליד האיצטדיון
ירושלים - יפו 29

פסח בביתילי

הנחות ענק חד פעמיות

עד 50% הנחה

עד סוף החודש. אפשרות לתשלומים.

ריהוט מלא לחדר השינה. מזרונים אורטופדי… סאות טלויזיה
מערכות ישיבה סלוניות. …ת קיר. כלי … מוצרי חשמל לבית
אביזרי אמבטיה. ריהוט … ונים אורטופדיים
פינות אוכל. אביזרי ח… מצעים ומגבות
ארונות קיר. כלי בית … ל כלי בית
אביזרי תאורה. ארו… עים
וילונות. אביזרי אמ… וניות
ריהוט מלא לחדר … לויזיה
מערכות ישיבה ס… מל לבית
אביזרי אמבטיה … טופדיים
פינות אוכל. … ם ומגבות
ארונות קיר. … ל כלי בית
אביזרי תאו… חים. מצעים
וילונות. אב… שיבה סלוניות
ריהוט מל… סאות טלויזיה
מערכות … צרי חשמל לבית
אביזרי … ונים אורטופדיים
פינות … מצעים ומגבות
ארונ… רי חשמל כלי בית
אבי… יה. שטיחים. מצעים
וילו… ערכות ישיבה סלוניות
ריהו… יים. כורסאות טלויזיה
מערכות ישיב… בית. מוצרי חשמל לבית
אביזרי אמבטיה. ריהו… ה. מזרונים אורטופדיים
פינות אוכל. אביזרי תאורה. … שטיחים.
ארונות קיר. כלי בית. אביזרי אמבטיה. מוצרי
אביזרי תאורה. ארונות קיר. כורסאות טלויזיה.

ביתילי

הכל לבית תחת גג אחד

זָכַרְנוּ אֶת הַבָּשָׂר וְאֶת הַדָּגָה וְאֶת הַכֹּל... וּמִהַרְנוּ לְפַלְקוֹן לִקְנוֹת אוֹתָם בְּזִיל הַזּוֹל!

ש' נדיר ללקוחות פלקון בלבד:

הגדה של פסח עם איוריו המקוריים של יוסל ברגנר, גדול האמנים היהודיים בדורנו בתבנית אלבומית, בכריכה קשה ובצבעים מלאים (המחיר הרגיל בחנויות הספרים: 25 ש"ח)

חינם

לכל הקונה ב-140 ש"ח או יותר
הכמות מוגבלת - כל הקודם זוכה!

פלקון
מעדני בשר כשר

חידוש לא רגיל: מערכת טורבו-גריל

בואו לראות ולקנות את ההמצאה המהפכנית ההופכת את הכיריים הביתיים לגריל אמיתי בטעם פיקניק - רק בלי פחם ובלי לכלוך.

FOGATI טורבו גריל

לבשר, שיפודים, עוף, דגים, תירס, תפודים, בצל וכו' ללא תוספת שומן - מצויין לדיאטת הרזיה.

25 ש"ח *מוגבל לתקופת המבצע
* ניתן להזמין בטל: 5614211/2 באמצעות כרטיסי אשראי

מחיר נמוך ממקומות אחרים כי אנחנו היבואנים!

★ אוסובקו עגל חלב -	~~23~~	15	ש"ח לק"ג
★ שיפודי עגל חלב -	~~22~~	16.30	ש"ח לק"ג
★ רולדה צלי עגל ברשת -	~~24~~	15	ש"ח לק"ג
★ ספריבס עגל חלב -	~~23~~	14.20	ש"ח לק"ג
★ סטרוגנוף עגל חלב -	~~24~~	14	ש"ח לק"ג
★ לשון עגל חלב -	~~21~~	19.90	ש"ח לק"ג
★ לשון עגל חלב כבושה -	~~27~~	19.90	ש"ח לק"ג

פלקון
הבשר הנכון במקום הנכון

תל-אביב - קרליבך פינת הארבעה, טל' 5614211/2
הרצליה - סוקולוב 10 טל' 052-86347
יבנה - הדרור 60 טל' 08-436888/9
נתניה - שוהם 23 (בקצה הצפוני של השוק) טל' 053-335146

בשר טחון לעיני הקונה

★ בקר קפוא		8.25	ש"ח לק"ג
★ חזה הודו טרי -		9.90	ש"ח לק"ג
★ בקר טרי -		9.90	ש"ח לק"ג

מעדני עופות בהנחות יפות

★ עוף שלם ללא עצם ברשת -	~~15.30~~	10.60	ש"ח לק"ג
★ עוף סיני -	~~14.15~~	10.50	ש"ח לק"ג
★ שניצל הודו מובחר -	~~12.30~~	10.30	ש"ח לק"ג

מיטב הדגים במחירים מדגדגים

★ פילה נסיכת הנילוס -	~~6.50~~	4.80	ש"ח לק"ג
★ שניצל הים -	~~5~~	3.90	ש"ח לק"ג
★ סטייק הליבוט -	~~15~~	10	ש"ח לק"ג

גרגרי תירס ואפונה במחירי סוף העונה

★ אפונה -	~~4~~	2.99	ש"ח לק"ג
★ תירס -	~~6.50~~	3.70	ש"ח לק"ג

מי עוד יתן לכם בשר טרי במחירים כאלה?

★ שניצל בקר טרי -	~~22.90~~	13.80	ש"ח לק"ג
★ סטרוגנוף בקר טרי -	~~24~~	11.20	ש"ח לק"ג

האם ב-1988 היית [illegible]ה מזרון עם קפיצים?

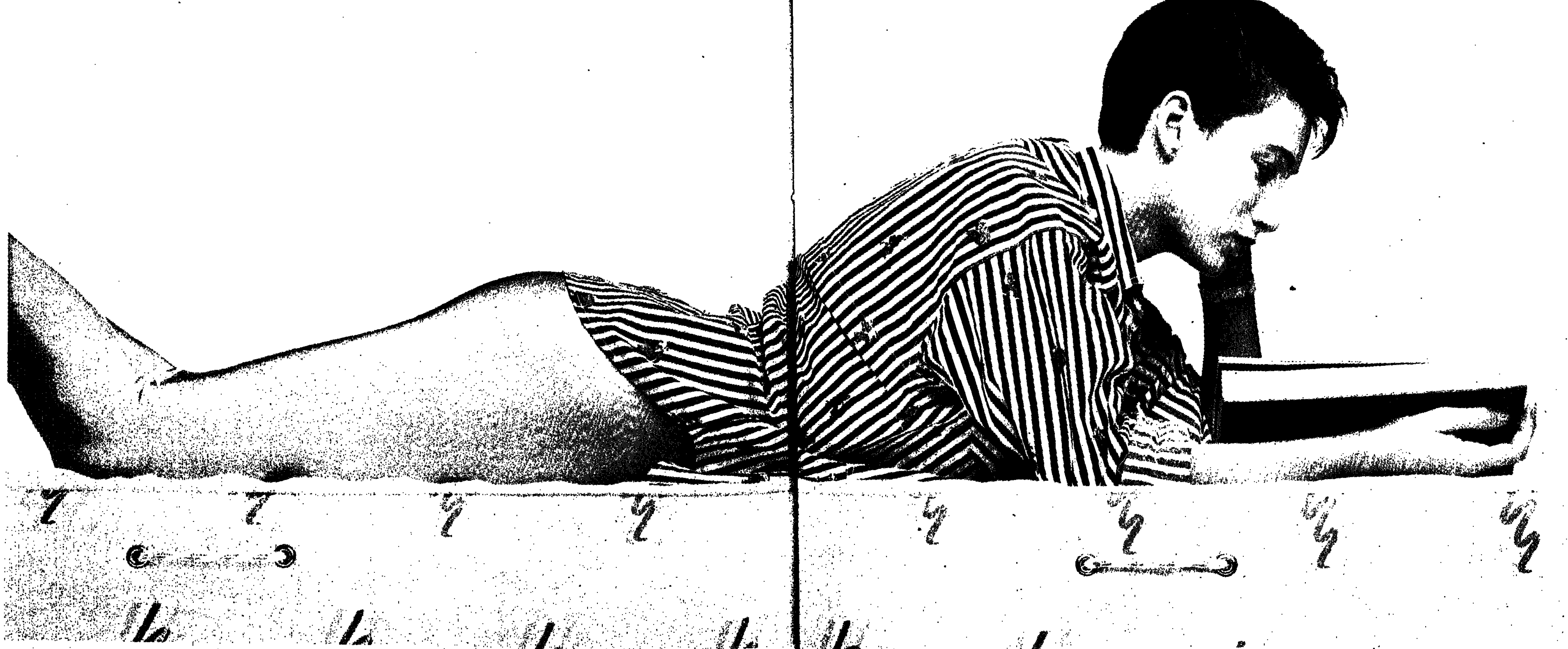

היום כבר אין ספק, מזרוני הקפיצים הולכים ונעלמים מהעולם

לא במקרה בשנים האחרונות גוברת בעולם הנטיה לעבור למזרוני בריאות אורטופדיים ללא קפיצים. יותר ויותר אנשים הסובלים מבעיות גב מודעים היום לקשר בין בריאות הגב למזרון. גם הרופאים מסכימים כי שינה לא נכונה מעוררת ומחריפה בעיות גב, ולכן הם ממליצים תמיד על מזרון אורטופדי כצעד ראשון להקלה. לא במקרה מאז שהופיע המזרון האמריקאי הראשון בשיטת ה־SLAT-O-PEDIC, ללא קפיצים, הוא זוכה להצלחה ולביקוש גובר והולך.

פולירון אורטופדי בשיטת SLAT-O-PEDIC שהקפיצה את יצרני מזרוני הקפיצים.

כך היה ותמיד יהיה - מוצר חדש מחליף מוצר ישן. פולירון אורטופדי המיוצר בשיטת SLAT-O-PEDIC (U.S. PAT 310042) על פי ידע אמריקאי הוא המילה האחרונה בתחום מזרוני הבריאות. זוהי הבשורה של 1988 בתחום המזרונים בישראל. לא עוד קפיצים המוכנסים למזרון ריק (במזרוני הקפיצים יש, כידוע, בעיקר אויר) אלא פסים אלסטיים הנמצאים בין שתי שכבות של ספוג פוליאוריתן מעולה.

המבנה המשולב פותר את בעיית היציבה הנכונה של הגוף בזמן השינה.

הפסים פועלים ונעים באורח נפרד זה מזה, בזוויות שונות, והמבנה מתאים עצמו לקוי הגוף ותומך בו בכל חלקיו.

תמיכה מלאה בכל נקוד[ה] בגוף בלי אף קפיץ שיכול להתקלקל.

מבוסס על פטנט אמריקאי-310042

פולירון אורטופדי מתוכנן באופן אנטומי אורטו[פדי] המאפשר תנוחה נכונה ונינוחה. עמוד השדרה [...] גמיש. העצמות, השרירים, המפרקים וקצות הע[...] משוחררים מלחץ וממתח. בשל גמישות הספוג הקושר את הפסים זה לזה, הגוף נתמך באופן האידיאלי ביותר ובצורתו הטבעית. אין במזרון מתכת העלולים להגיח מתוכו, אין בו [...] נחלשים פתאום ויוצרים שקעים, ומשקלו הנמוך יחסית מאפשר להפכו ולהשתמש בו בקלות.

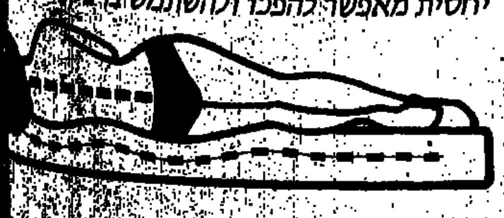

[ש]מחליפים לפולירון [או]רטופדי כבר לא צריך [יו]תר להחליף מזרון.

[...]רוני פולירון אורטופדי אין כמעט דבר שיכול [להת]קלקל או לאבד איכות עם השנים (אגב לכל מזרון [...]ת אוטומטית אחריות ל־10 השנים הראשונות).

השימוש הממושך במזרון הוכיח כי מלבד תרומתו להקלה בבעיות הגב הוא גם מצטיין בנוחיות מקסימלית ובעמידות לאורך זמן.

כל מזרון פולירון אורטופדי מגיע אליך כשהוא מצופה בציפוי מיוחד בעל 3 שכבות: 1. בד עליון בעיצוב מקורי.
2. סיבים סינטטיים הנהוגים בשמיכות חורף.
3. בד בטנה.

נקודות מכירה:

חנות המפעל: קבוץ זיקים ד.נ. חוף אשקלון 79140. **תל אביב:** מחסן פולירון, רח' העץ 2, ע"י בית רומנו (מחסן חדש שד' בן צבי 30 יפו). **תל אביב:** המשביר המרכזי, רח' יגאל אלון 76. **תל אביב:** אחים שמי, רח' פלורנטין 48. **תל אביב:** "דימורי", רהיטי תרבות הדיור, רח' ארלוזורוב 53. **תל אביב:** רהיטי צבר שאולי, רח' הרצל 44. **פתח-תקוה:** "ערמון השרייברי" רח' סלור 21. **רמת-גן:** רהיטי ע. אליהו ובנין, רח' ז'בוטינסקי 96-100. **אור יהודה:** "הדסית", רח' היוזמים 9 (על הרמפה), אזור התעשיה. **רחובות:** בית רהיטי חי, רח' אחד העם 6, (ע"י אולמי "סמודיי"). **בת-ים:** פריזיאנה רהיטים, רח' סוקולוב 32. **בת-ים:** פריזיאנה רהיטים, רח' בלפור 66. **ראשון לציון:** ביתו-לך, רח' פינסקר 4. **נתניה:** "אלמורי", רח' המסגר 2, אזור התעשיה הישן. **הרצליה:** "אלמורי", רח' המנופים (מול מוסך סוברה), אזור התעשיה. **קרית גת:** "צורי", רח' הזית 41/1 (מול הבנק הבינלאומי). **חיפה:** מ. וידר ושות', רח' שיבת ציון 40. **קרית ביאליק:** מ. וידר ושות', רח' יוסף חלוי 7, אזור התעשיה. **קרית מוצקין:** רהיטי גרוסמן זאב, שדרות ויצמן 42. **קרית ביאליק:** רהיטי אשרת, רח' קרן היסוד 77. **טבריה:** רהיטי הן-קובי שמעון, רח' הגליל. **עפולה:** רהיטי טולדו, רח' הבנים 20. **עכו:** רהיטי לוטן, רח' בן עמי 144. **נהריה:** רהיטי שושי, רח' הגעתון 2. **חיפה:** ציקונסט, רהיטי דגם בנים, רח' שלמה בן יוסף 3. **צפת:** סבא יוסף, רהיטי רון, רח' המלמייה 83. **כפר סבא:** רהיטי קולמן, רח' ויצמן 66. **קרית אתא:** רהיטי ארז, שד' הציונות 6. [...] רהיטי [...], רח' הגליל 14/23. **ירושלים:** שמרת הזורע, רח' שלומציון המלכה 18. **[...]:** רהיטי רון, אזור התעשיה.

השינה האידיאלית

פולירון אורטופדי

בעולם עוברים למזרוני בריאות אורטופדיים ללא קפי[צים]

7 ימים שבועון ידיעות אחרונות

7 ימים שבועון ידיעות אחרונות

לפני שאתה קונה קרמיקה, בדוק!

אמינות ושם טוב לא נרכשים ביום אחד. נגב קרמיקה רכשה אותם במשך 17 שנות קיומה. קונה הקרמיקה, בדוק מה אתה קונה וממי אתה קונה. קנה את הטוב ביותר, קנה נכון!

בדוק האם האריח מיועד לריצוף

על פי היעוד יש להתאים את חוזק האריח. לעתים קרובות מדי רואים אריחים שהונחו זה מקרוב על ריצפת מטבחים למשל, והם סדוקים או שבורים מפני שאינם מסוגלים לשאת משקל של מקרר, או מוצרים כבדים אחרים. אריחי קיר אינם מתאימים לריצפה! חפש על גבי האריזה את יעוד האריחים הארוזים בה.

בדוק את תכונות האריח

רק אריחים העומדים בקריטריונים הבאים מתאימים לריצוף דירות ומשטחי ציבור ומסחר:

- ★ חוזק מכני בכפיפה: מעל 300 ק״ג לסמ״ר.
- ★ ספיגות מים מתחת ל־3%.
- ★ עובי לא פחות מאשר 7 מ״מ בגוף אריח ״לבן״.
- ★ עובי לא פחות מאשר 8 מ״מ בגוף אריח ״אדום״.
- ★ עמידות בפני חומצות ובסיסים.
- ★ עמידות גבוהה בשחיקה.

רק אריחים העומדים בקריטריונים הבאים מתאימים לריצוף מרפסות, דירות גג פנים וחוץ, שטחי ציבור ומסחר, וחיפוי חיצוני של מבנים (עמידות בטמפרטורות קיצוניות):

- ★ עמידות בפני שוק טרמי.
- ★ עמידות בפני קרינת שמש.
- ★ עמידות בפני כפור.

עמידות בפני ספיגה מונעת כתמים

בניגוד לחומרים אחרים הסופגים נוזלים (שיש, למשל) אריחי ״נגב קרמיקה״ אינם סופגים, אלא מותירים את הנוזלים כשכבה חיצונית הניתנת לסילוק וניקוי מיידי. תכונה ייחודית זו מקנה למשטחים המרוצפים ״נגב קרמיקה״ מראה רענן וחדש לאורך זמן.

התאם את גודל האריח ליעוד המשטח

לחדרים הקטנים מתאימים אריחים קטנים, לשטחים גדולים אריחים גדולים יותר. לריצוף אחיד ומתמשך מהמטבח לפינת האוכל והסלון, בחר מתוך קולקציה רחבה של אריחים יוקרתיים בגודל ״30x30״, מוצר חדש של ״נגב קרמיקה״.

בדוק את רמת השחיקה

ברצונך לרצף משטח בקרמיקה, התחשב ביעוד המשטח. למשל: אריחים המיועדים לריצוף חדר השינה, שונים מאריחים המיועדים לריצוף חדרי כניסה וסלון. לכן, להקלת בחירתך - עיין בקטלוג של ״נגב קרמיקה״ בו מופיעים נתוני השחיקה של הדגמים השונים.

ריצוף על מצע קיים - תוך 48 שעות

אין צורך בעקירת ריצוף קודם, בפיזור חול, אבק ולכלוך, אריחי ״נגב קרמיקה״ ניתנים להדבקה על גבי הריצוף הקיים. תוך 48 שעות - יש לך משטח מרוצף חדש באריחי ״נגב קרמיקה״ ללא ״מהפכה״!

על כן, לפני שאתה קונה קרמיקה, בדוק באולם התצוגה המרכזי של נגב קרמיקה, תל־אביב, רח׳ המלך ג׳ורג׳ 24 טלפון 03-201616.

ואצל כל המפיצים המורשים:

תל־אביב - אבני לשם, הלפרין חיים, סבן, שמר.
רמת־גן - פייפשקוביץ.
סכנין - דוחי מוחמד.
חיפה - דקורמיקה, טופלסקי, עמלן, צפון פלסט, רייסנר, שמר.
גבעתיים - כתר נוי.
אשדוד - לביא.
עפולה - מאיר שמואל.
אילת - מרכז הבניה והתעשיה.
בני־ברק - סופר קרמיק, רייסנר.
הרצליה - עוגן.
חדרה - קרמיקה סנטר, צוקר יצחק.
באר־שבע - קמחי.
אשקלון - קרמיקה דרום.
רחובות - טיב קרמיקה, כל בו לבנין.
פתח־תקוה - ש. רפפורט.
טבריה - שיש כנרת.
בת־ים - איסטרין.
עכו - מרמוס.
כרמיאל - אשכנזי.
ירושלים - רייסנר, שמר.

נגב קרמיקה. דור הסלון.

עץ או פאלי?

NO RISK

קודם תקבל- אחר כך תתן

אל תהמר על הכסף שלך!

לא צריך לספר לך מה קורה בענף הרהיטים היום. כמה גדולים ירדו מהעץ והשאירו צרכנים בלי כסף... ובלי רהיטים. היום לא מהמרים. באים לסקאנדיה, מזמינים מה שרוצים, והתשלום מתחיל רק אחרי שרואים את הרהיטים בבית. אם בוחרים לשלם במזומן או ב־12 תשלומים שווים באמצעות כרטיסי אשראי התשלום הראשון ליום 2.4.88 לאחר קבלת הרהיטים.

אל תהמר על סוג העץ!

כשמגיע הרגע לקבל החלטות בקשר לרהוט הבית אסור להמר על טיב העץ. כי השילוב הנכון בין עץ אורן פיני לבין עבודת נגרות ללא פשרות מבטיח לך ריהוט לשנים רבות.

אל תהמר על המחיר!

רק בסקאנדיה אתה יכול לרהט את כל הבית ב-399 ש״ח לחודש. חדרי שינה מהודרים, ארונות קיר במבחר דגמים, פינות אוכל, מערכות ישיבה, מזנונים, חדרי ילדים.

אל תהמר על האיכות!

רהיטי האיכות של סקאנדיה להרכבה עצמית נותנים לך מבחר דגמים מהרבה עץ טבעי, רהיטים מודולריים קלים להרכבה באין־סוף שילובים מקסימים המאפשרים לך להיות מעצב הפנים של הבית שלך. והלהיט החדש - פינות ישיבה מרופדות. לא תמצא הצעה מעניינת מזו בתחום הרהיטים בארץ.

אל תמהר - אל תהמר
הכנס לסקאנדיה ותמצא את ריהוט הבית שלך.

עד **12** תשלומים שקליים בכרטיסי אשראי

רשת חנויות המפעל פתוחות **במוצ״ש** בשיטות **שלם וקח**

חדש
באולמות התצוגה

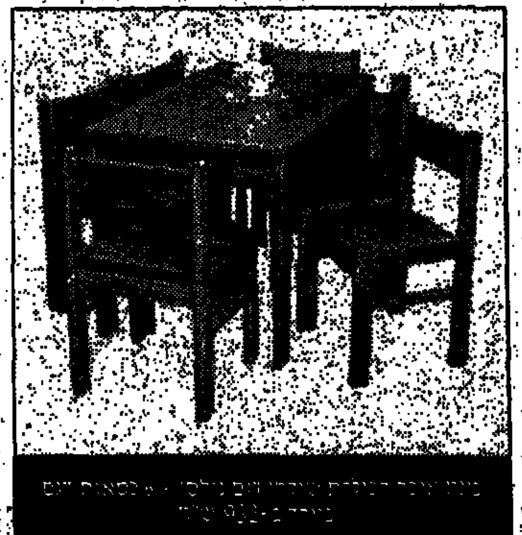

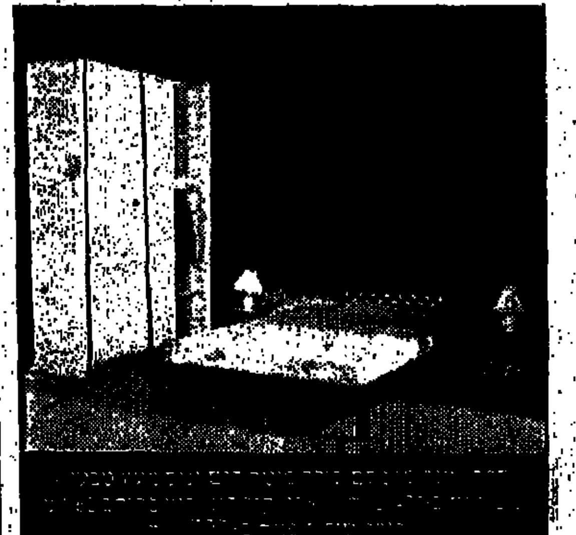

סקאנדיה
שילוב של עץ ודשא

רשת חנויות בשיטת שלם וקח:
הרצליה: א. התעשיה בקרבת כביש חיפה הכניסה מצומת אכדיה ★ **אור יהודה:** א. התעשיה רח׳ העמל 1 ★ **ת״א:** בוגרשוב 27 ★ **ירושלים:** בנין האחים ישראל, שלומציון המלכה 18 ★ **באר שבע** ★ **מפרץ חיפה:** ההסתדרות 217 פינת כביש א׳ ★ [illegible] החדש דאשליש.

7 ימים

16
תחת לחץ
לשכות שמיר ופרס תחת מכבש שולץ. האנשים, המהלכים, האילוצים. אנטומיה של שני מוקדי כוח ● חיים שיבי

22
מוטי מזרחי
תערוכה במוזיאון רמת־גן, לקראת הביאנלה בוונציה ● עמנואל בר־קדמא

26
יונתן, יונתן
יהונתן גפן, 41, יוצא עם „רוק בבית־הסוהר", הנחשב בעיניו שיא הכתיבה שלו. ראיון ● אדם ברוך

32
מקרה קרוי
גאולה קרוי, גרושתו של הפילוסוף משה קרוי, נרצחה באוסטרליה. סיפור על אגואיזם צרוף וגירוש שדים ● עמית רייכר

38
קינן בסופה
פרקים מתוך „את והב בסופה". דין וחשבון אישי, היסטורי, הבנוי בטכניקה של בלש ● עמוס קינן

42
בגין שלה
יונה קלימוביצקי, מזכירתו של מנחם בגין עד לפרישתו, על האיש, המנהיג וההסתגרות ●

46
מרי נסף הבננות
אורן מיילי, בן 9, מדהים את צופיו ביכולתו הטלפאתית. הוא עוד יעלה על אורי גלר ● עמוס נבו

48
50 שנה
אוסטריה מציינת השבוע יובל לאנשלוס – ה'איחוד' עם גרמניה הנאצית. לא כבוד גדול ● נח קליגר

50
כמו צמח בר
צבי בר, מי שהיה מפקד משמר הגבול, רוצה לכבוש את רמת גן ● אריה אבנרי

55
כך היינו
ואלרי ז'יסקר ד'אסטן מעלה בספר זכרונותיו קווים לדמותם של מנהיגי עולם ● אדווין איתן

59
שיפוצים
איך תפסיק לגמגם, תחזק את הזיכרון ותניק את תינוקך בלי תרוצים ● כיופים, אודטה דנין

62
זן ואמנות הרוק
תקליטו החדש של רוברט פלנט – בלי זן, אבל שווה האזנה ● אוף דה רקורד, יואב קוטנר

66
ליקוי מלא
והחידות, השבוע עלולות להתפרק ...

יהונתן גפן. תצלום: גדי דגון. שלום חנוך, משפחת דיין, ספרות, הופעות בפני קהל

גאולה ומשה קרוי, לאחר נישואיהם. השכן שומע יריות. גאולה צורחת. מייקל יורה שוב. סך הכל שמונה כדורי ציד

עמוס קינן. תצלום: ... "... לא רוצה לירות ולהיירות בה"

חייבים לפנות מקום לשטיחי כרמל 88'.

קח שטיח מייצור 87' ותרוויח עד 500 ש"ח

ועוד מגוון רחב ממאות האפשרויות.

שיטת הייצור המתקדמת של שטיחי כרמל מכתיבה קצב התחדשות דינמי. זאת הסיבה שכל השטיחים שיוצרו בשנת 87' חייבים לפנות מקום לשטיחים החדשים של 88'. וכך, אתה נהנה מהזדמנות חד פעמית לרכוש את אותו שטיח בהפרש של עד 500 ש"ח, בהבדל אחד - שנת הייצור. לכן אם אתה רוצה להרוויח על חשבון שנת הייצור בוא מהר לבית כרמל - נותרו מספר שטיחים משנת 87'. המבצע עד גמר המלאי!

שטיחום

חימום הבית באמצעות שטיח

עכשיו במחיר הכרות

חפש את הצבע ותרוויח

לרגל המבצע לכל שטיח בבית כרמל תוצמד תווית צבעונית. כל צבע מבטא את גובה ההנחה. בוא למצוא את הצבע שלך המנוח מובטח!

★ למחזיקי כרטיסי אשראי ויזה וישראכרט עד 12 תשלומים.

- רמת גן: רח' מודיעין 13
- רמת גן: קניון אילון, דרך אבא הלל
- רמת גן: "ביתילי" מול אצטדיון ר"ג
- גבעתיים: שלום, כצנלסון 132
- תל-אביב: גרוזנברג 28
- תל-אביב: ברוכים, דרך יפו 13
- נתניה: רח' שמואל הנציב 5 (בפסז')
- כפר-סבא: רח' הרצל 63 (פינת המייסדים)
- ירושלים: רח' יפו 29
- ראשון לציון: המשך רח' הרצל כביש בית דגן
- רחובות: רח' הרצל 183
- באר-שבע: בית האשל 26
- חיפה: צומת הצ'ק פוסט (מול ההיפר ש')
- עפולה: רח' מנחם 20
- רעננה: אחוזה 184
- דלית אל-כרמל: מרכז מסחרי
- קרית שמונה: מרכז מסחרי ליד בנק לאומי

פתוח במוצ"ש

ובאצל הסוחרים המורשים: חיפה ★ שיח, הרצל 48 ★ חזי שקלים, הרצליה 12 • נהריה: ★ חן, תחנת אגד • ירושלים ★ סומך, יפו 44 ★ בית 88, אזור התעשיה תלפיות ★ מזרח ירושלים, מרכז ז'וסאן • פתח תקוה: ★ ארמון השטיחים, הברון הירש 28 • נצרת: ★ "דקור הגליל" • חולון: ★ עמוס שמחה, כנר ויצמן 7 • תל-אביב: שלמה שקלים, הרצל 99 (פינת סלמה) ★ ציון שקלים, דרך יפו 62 ★ יפו: יהודה הימית 36.

בית כרמל

שטיחי כרמל קונים ברשת השיווק הישיר

דו"ח מ'מדינת' שמיר ו'מדינת' פרס

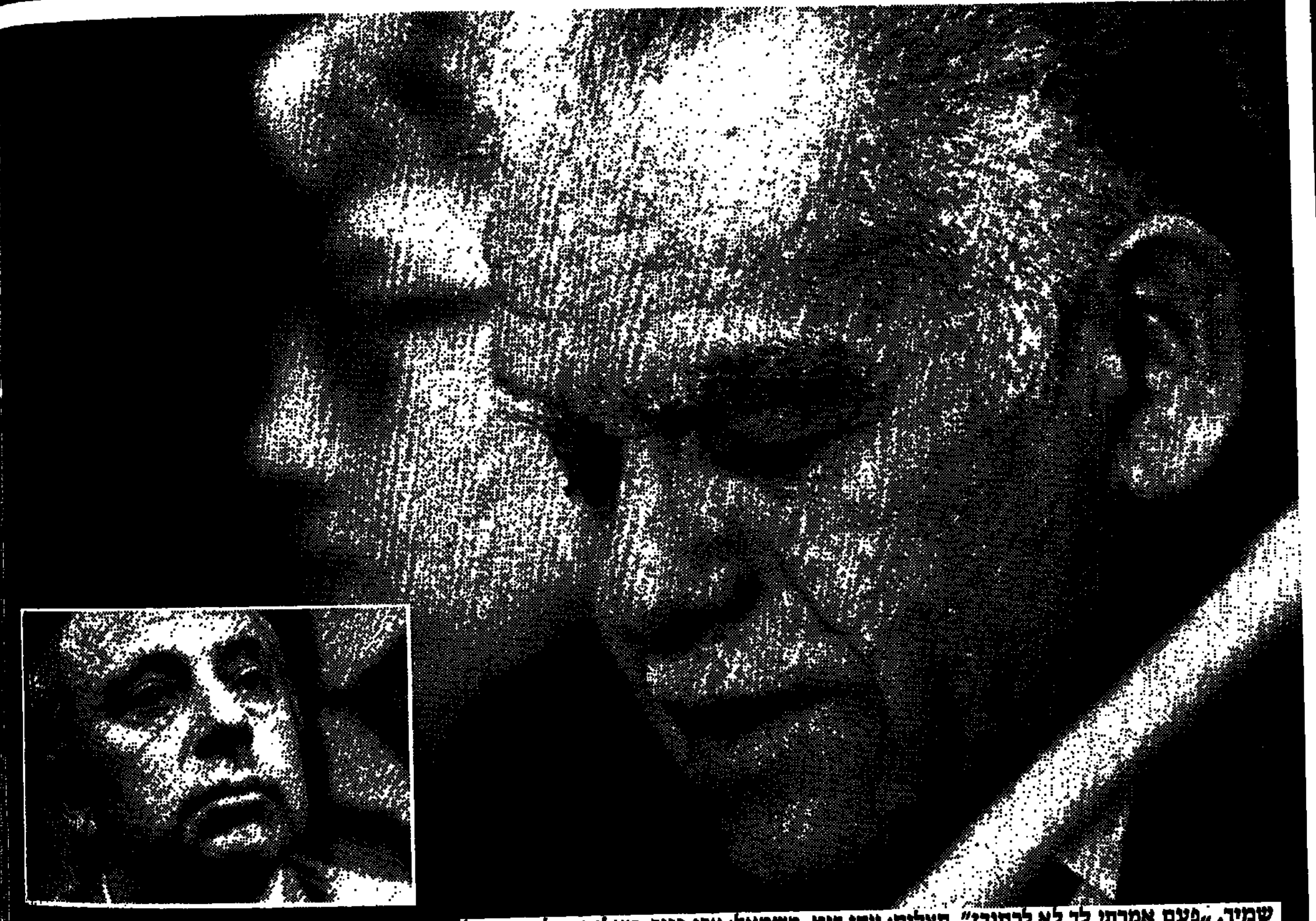

שמיר. "פעם אמרתי לך לא לכתוב!". תצלום: יוסי רוט. משמאל: אבי פזנר. הצלום: שלום בר־טל

חיים שיבי

שולץ בחן את ישראל דרך 'מדינת שמיר' ו'מדינת פרס', אחרי מסך חיוכים. שולץ עוד יבחן אותן, תחת לחץ • הדו"ח הזה מתאר את האנשים שהוא מצא שם ואת דרכי עבודתם: החשיבה, קבלת ההחלטות, רוח הצוות • דו"ח על שתי הלשכות של המדינה

מדינת שמיר. כשעוברים את הביטחון בשלום, נכנסים למסדרון אפור ונטול תמונות. זהו המבוא, שורה ארוכה של לשכות הבנויות משני חדרים כל אחת, מזכירה וכוס. המסדרון מוליך אל לשכת ראש הממשלה.

יועצי התקשורת של יצחק שמיר יושבים במסדרון הארוך, מרוחקים משהו מן הבוס. היועצים הפוליטיים יושבים סמוך מאוד אליו, בתוך הלשכה. במוקדי כוח, המיקום ביחס לאיש מספר 1 אומר משהו. בלשכה הזאת המיקום הזה אומר שיצחק שמיר היה כבר אדם מעוצב מאוד כשהמציאו את הטלוויזיה.

מי יושב במסדרון? לסגן השר רוני מילוא יש חדר, לח"כ מאיר שטרית יש חדר. שניים שיודעים לדלג מספר פעמים במשך היום בין סערות הפרלמנט לבין מרכז העצבים של הרשות המבצעת.

הרי הורוביץ, פעם עורך עיתון יהודי בדרום אפריקה, יושב שם באחד החדרים ועובד על נאומי שמיר באנגלית. עכשיו, לקראת ביקורו של שמיר בושינגטון, הורוביץ עסוק.

גם יחיאל קדישאי יושב במסדרון הזה, בחדר קטן, עם עוזר אחד ונהג אחד, ומשתעשע גם בדחיית בקשות של עיתונאים, המבקשים לחפש את הסיפור האישי המלא של מר מנחם בגין. מנחם בגין ממשיך לקבל מכתבים.

באמצע המסדרון שוכנים חדרי אגף התקשורת. כאן מבחינים לראשונה בנטייתו של יצחק שמיר להקיף עצמו בשני מעגלים קטנים וסגורים: מקצוענים, שכישוריהם נבחנו בקפידה במשרד החוץ, ונסיכים צעירים, בני הדור השני של הגרעין הרביזיוניסטי הקשה.

אבי פזנר, איש משרד החוץ, ויוסף אחימאיר, בנו של אבא אחימאיר, עושים לשמיר את הקשר לעיתונות.

■■■

אבי פזנר: ממוצע קומה, 49, תנועות מהירות. אוהב לרקוד. לא אוהב טלפונים אחרי 11 בלילה. ניסיון של שנים כדובר משרד החוץ ודובר שגרירות ישראל בושינגטון, מסייע לפזנר במשימה כמעט בלתי אפשרית: להעביר לתקשורת, מדי יום, מסר מאדם שאיננו רוצה בחשיפה.

בחדר של פזנר מכשיר וידיאו. לפעמים, יצחק שמיר בא לראות קטעים מוקלטים. שמיר לא ראה את קטע המכות של הסי.בי.אס אבל, הוקרנו בפניו קטעים מדיווחים של רשתות החדשות האמריקניות על הנעשה בשטחים.

הדילמה של פזנר: איך לדבר בשפה תקשורתית, בשמו של אדם שאיננו רוצה בכל מה שנודף ממנו ריח של "גימיק". הדילמה הודגמה יפה בפרשת ספינת אש"ף. פזנר ניסה לארגן ספינה שכנגד, בניסיון להציב מול המסר המצולם של אש"ף מסר ישראלי מתחרה. 'ספינת התשובה' נותרה רעיון, גם כשנדמה היה ש'ספינת השיבה' תצליח לנוע.

נקודה נוספת לעיון: יצחק שמיר, לעולם האיש בחליפה האפורה, רגיש להדלפות. סולד מהדלפות. מחפש מדליפים. בעניין הזה, יש בעיה.

אין לפזנר צוות של עוזרים, אבל הוא מסתייע בתשתית הארגונית של לשכת העיתונות הממשלתית. לגיבוש איסטרטגיית תקשורת, פזנר נוטה להתייעץ עם מספר כתבי חוץ בכירים, ולפעמים עם פרסומאים ישראלים מן השורה הראשונה. פזנר מקבל את השירותים האלה כהתנדבות. קצת עזרה מידידים.

פזנר: "אינני שוכח אף פעם שהנושא המקצועי אותו אני משרת הוא ראש הממשלה – לא התקשורת".

■■■

שולץ נכנס. שולץ יוצא. שמיר איננו מכנס את יועציו לשיחות סיכום. שמיר איננו איש של סימפוזיונים. היועצים נקראים לחדר אחד אחד, כל אחד מתבקש להשיב בתחומו.

שמיר רוצה גם ניירות. לא מפתחים אלה רעיונות חדשים בשיחה. מפתחים את הנושא על נייר, עמוד אחד או שניים, ומפתחים לשיחה. בערב, שמיר לוקח את הניירות שלו הביתה. האורות בלשכת רוה"מ אינם דולקים אחרי השעה 8. אם יש עוד מה לקרוא, שמיר מעדיף לעשות זאת בבית. שמיר קורא בניירות שמכינים לו הערכות ותמונות מצב, שנכתבו על ידי אנשים המלווים אותו תקופה ארוכה.

בגיבוש צוות מקצועי קטן לאורך שנים, יש יתרון. יש גם חסרון. לפעמים, מתרגלים לכתוב כמו שהאיש אוהב לקרוא. יצחק שמיר מוקף באנשים שמסכימים איתו.

– אבי פזנר, אחרי שנים בושינגטון, אינך רוצה כאן בתבניות עבודה בנוסח הבית הלבן?

פזנר: "השאלה הקובעת היא לכמה אנשים יש גישה ישירה לאיש המחליט. המספר, בוושינגטון ובירושלים, דומה. השוני הוא בעבודת ההכנה. הצוותים שם גדולים הרבה יותר".

■■■

הצוות המקיף את שמיר קטן. ארבעת המושאלים של משרד החוץ: אבי פזנר, יוסף בן־אהרן, אליקים רובינשטיין ואריה מקל. ה – בתגבור חברי הכנסת, דן מרידור ואהוד אולמרט – המעגל שהכין עם שמיר את אסטרטגיית שולץ. משה ארנס, והשרים שרון ולוי, היו קרוב מאוד למידע. יצחק מודעי התעניין מדי יום, וקיבל משמיר עדכון שוטף.

פזנר עובד על איסטרטגיית התקשורת של שמיר, עם דגש על התותחים הגדולים של תקשורת החוץ. הדובר, אחימאיר, בחופשה מ"מעריב", מכסה פגישות ונאומים שוטפים, ומוסיף את הגוון הפוליטי, את ה"אנחנו והם".

אבל, האיש של יצחק שמיר למלחמת התקשורת מבפנים הוא אדם נטול ארס. שמיר מחזיק את החוליה למשימות מיוחדות שלו בצד השני של הגבעה, בכנסת. כשמגיעה עונת הכסאח, לעולם יהיה זה חבר כנסת בוועדה או במליאה שיסתער על שמעון פרס. בלשכה של שמיר שומרים על ניסוח מאופק.

כשעודד בן־עמי הצליח להוציא משמיר תגובה נרגזת על שמעון פרס, בראיון בוקר בו הושמע במפתיע קטע מדברי פרס, שלחו לרדיו מכתב מחאה. שמיר נזהר מאוד מקרבות רחוב. לפעמים, מתנחמים בלשכה, השתיקות שלו הן נכס. זה ממלכתי. זה ברור, זה מקרין אמינות.

■■■

בנו של אבא אחימאיר ובנה של גאולה כהן מקיפים את שמיר במשך מרבית שעות היום, משמשים חוליות קשר למפלגה. אחימאיר, 44, וצחי הנגבי, 35, מצעירים את סביבתו הקרובה של שמיר. יש באחימאיר, גם כשהוא יושב בקודש הקודשים של מוקד הכוח הממלכתי, הבנה כבושה ושקטה של מי שראה מקרוב מה יכול מוסר לעשות למי שלא רוצים ביקרו.

גם צחי הנגבי, בטרנספר מתמיד מימי הקמפוס אל ממלכתיות שקטה, נראה עדיין כמי שיכול, אם לא יהיה מוצא אחר, לנטוש כל רגע את הלשכה ולטפס במחאה נגד כל נסיגה אפשרית על גג בנק ישראל שממול.

■■■

9 בבוקר בלשכת שמיר. ישיבה בחדרו של יוסף בן־אהרן, כיפה, ממושקף, שופע נינוחות שאיננה מטעה איש. בן־אהרן מחזיק את הסיגריות שלו אצל המזכירה, יוצא מדי פעם לקחת אחת. בן־אהרן מנהל את ישיבת הבוקר, שהיא המוסד הקבוע היחיד של הצוות. הלשכה כולה, בהשפעת שמיר, איננה חסידה של ישיבות בהרכבים גדולים. לא אוהבים לשחק בתרחישים. לא אוהבים לשחק במודלים.

צוות בן־אהרן איננו "טנק חשיבה" במובן האמריקני של צוות מוחות, הפועל בתהליך של הפרייה הדדית מכוונת. כל אחד חושב לעצמו. כשצריך לדבר, נכנסים. המלה המקובלת היא "רעיון". לאליקים רובינשטיין יש רעיון איך להעלות טיעון לפני שולץ. רובינשטיין נכנס לבן־אהרן, משרבטים משהו על נייר. אחר כך, בן־אהרן מציץ בלוח הזמנים של שמיר, המונח על שולחנו, ונכנס לשמיר לשיחה קצרה.

לבן־אהרן 'שעות שמיר' רבות בלשכה הזאת. מי שינסה, בשבוע הבא, לרכך את שמיר יודע זאת היטב.

■■■

אריה מקל, יועץ מדיני, לשעבר כתב מדיני. מקל, בעל חשיבה עיתונאית נדירה בסביבתו הקרובה של שמיר, רושם את הפרוטוקולים של שיחות שמיר. מקל הסתובב בפרוזדורים האלה בימי אשכול וגולדה, ככתב.

עכשיו, הוא יושב בחדר סמוך מאוד לחדרו של ראש הממשלה, חדר ששימש בעבר יועצי תקשורת כדן פתיר ואורי פורת. אלא שמקל יושב שם כיועץ מדיני. התקשורת, אצל שמיר, נמצאת, כידוע, במסדרון המרוחק יותר.

■■■

אם אין סימפוזיונים, אין תרחישים ואין גם יותר מדי ניירות, עם מה בא יצחק שמיר לפגישות שלו עם שולץ? שמיר כותב לעצמו בביתו את הנקודות שיעלה. הלשכה כולה מתאימה את יומה לאדם שאוהב לחשוב לבד. אחרי שיחה עם שולץ, שמיר לא מטיל על מישהו לכתוב פרשנות. מי שיש לו "רעיון", מוזמן להתייצב. כדרך כלל לבן־אהרן, לרובינשטיין ולמקל יש רעיונות ופרשנות.

לפעמים, מישהו שואל: "לכתוב לך את זה?"

התשובה השמירית האופיינית: "פעם אמרתי לך לא לכתוב!"

■■■

יצחק שמיר אינו משקיע זמן רב מדי במעקב אחרי הדיווחים של התקשורת האלקטרונית. הוא רוצה לשמוע את עיקר החדשות בשבע, מצליח לראות את "מבט" בתשע. עוזריו מתכננים לו את היום. לא תמיד התכנון הזה עובד לטובתו. את השיחה האחרונה של ביקור שולץ, סיבוב ראשון, הוא היה צריך לעשות אחרי תל־חי ואחרי גינוסר, עם איחור נחיתתו של המסוק, שחייב את הופעתו של שולץ ב'מדינת פרס' תחילה.

שמיר הלך לתל־חי, ביום תל־חי, כדי לאותת משהו על ערכי טרומפלדור וגבורה יהודית. הלך לגינוסר, כי יש לו זיקה למי שהיו האקטיביסטים של העבודה: גלילי, אלון. עכשיו, יש לו קשר כזה לרבין.

ההחלטה לאן ללכת באותו יום של ביקור שולץ, היתה יותר ערכית, פחות תקשורתית. אם שמיר היה צריך 'הורמונות לצילום', הוא היה יכול לבחור בקלות זירה נוחה יותר, קרוב למשרדו או בתוך משרדו.

■■■

את הקו התקשורתי מגבשים בישיבת הבוקר אצל בן־אהרן: אחרי שיחה שמיר־שולץ, מקיימים התייעצות קצרה ומחליטים על דגשים. שמיר מתווה את האיסטרטגיה, ומשאיר לפזנר החלטות טאקטיות יומיות. איפה לערפל. מה להדגיש. למה חוסיין הוא 'הילד הרע של השכונה'.

אם שולץ מבקש, בתחילת שיחה, לא לחשוף תכנים, שמיר אומר לו כן. הניסוחים שיוצאים מהלשכה הזאת: בתום שיחה של שעה וחצי בין ראש הממשלה לבין מזכיר המדינה, יכולים להיות גם משהו כמו "ההליך נמשך באווירה ידידותית". כשיצחק שמיר מבקש לסגור שיחה – השיחה נסגרת.

■■■

הניתוק של יצחק שמיר מ'מדינת שמעון פרס', כולל התשתית המקצועית העצומה של משרד החוץ – יצר תופעה חסרת תקדים: שמיר בנה לו מיני משרד חוץ בתוך לשכתו.

יוסף בן־אהרן, עם 32 שנות ניסיון במשרד החוץ, מחזק בלשכת שמיר את התחושה שאפשר לחיות בלי החצי השני. בן־אהרן מדבר עם השגריר המצרי בסיוני בערבית מצרית, במבטא פורט סעיד. הוא גם המטפל הראשי בשגריר האמריקני פיקרינג, מי

פרס. "השמים הם הגבול". משמאל: אורי סביר, ראש לשכה ויועץ תקשורת

גם התגובה הקיצונית של פרס, מתוכננת • שמיר לא אוהב ניירת כתובה

תופעה חסרת תקדים: שמיר בנה לו מיני משרד חוץ משלו בתוך לשכתו

לכלים המעניינים מאירופה, לעיצובים החדשניים, תמיד יש לך את דניש פלוס.
דניש פלוס ממשיכה להביא לך את יצירותיהם של מיטב המעצבים בעולם שניתן להשיגם רק בעילית החנויות בחו"ל ובדניש פלוס.

DANISH PLUS
זה יכול להיות רק בדניש פלוס

תל־אביב: ככר המדינה ח' באייר 62 03־447958, תל־אביב: דיזנגוף סנטר (במפלס התחתון) 03־290348, כפר שמריהו: מרכז מסחרי רח' הזורע 17 052־78117, בקרוב בירושלים ובחיפה

שמוחזק בלשכת שמיר כחבר בחוית הוועידה הבינלאומית: פרס־חוסיין־מוברק.

אליקים רובינשטיין משלים את תחושתו של שמיר שהלשכה שלו היא אוטונומיה, היכולה להתכונן לבדה, בלי טובות, בלי צוותי עבודה עם משרד החוץ, לביקור מכריע כמו ביקור שולץ.

אליקים רובינשטיין: בן 40, כיפה, חשיבה מאוד מהירה של משפטן. אף אחד במשרד החוץ לא יכול ללמד את רובינשטיין את המבוא לקמפ־דיוויד. הוא היה שם.

מה מקרין האיש שמיר על הלשכה שלו? המסר קודם למריום. העשייה קודמת לתדמית. הצוות צריך לתפקד, אבל כל אחד בתחומו. אין עירוב תחומים. אין מיסוד בתהליך קבלת החלטות. רעיונות כן, סימפוזיונים לא.

בלשכתו, שהיא גם לשכתו של ראש מפלגה, שמיר נותן למקצוענים שלו להרגיש בערכם, נותן להם לעבוד. אבל, טווח התמרון המקצועי שלהם מוגדר במסגרות ברורות מאוד: האידאולוגיה של הבוס.

■■■

מדינת פרס. יצחק שמיר מחייך לשמעון פרס מדי בוקר. התמונה של שמיר, ליד שרי חוץ אחרים, תלויה על הקיר בפתח חדרו של פרס. תזכורת. הלשכה של פרס מצויה בקומה השנייה. בדרך אליה, אפשר לעבור בביתנים הקטנים של משרד החוץ, לראות שם הרבה פקידים מלוטשים שומעים. חדשות, עוברים על מברקים, קוראים עיתונים, כותבים תזכירים. אף אחד לא משלה את עצמו: האקשן נמצא, כמעט כולו, בקומה השנייה.

המסדרון, בקומה השנייה, עובר מסביב לשעון ובקצב. המעגל הפנימי של פרס: יוסי ביילין, אורי סביר, נמרוד נוביק – מתפקד ללא מידור. זרימת המידע ההדדית נעשית במיגון גבוה. בשלישיה הזאת, ביילין מוביל באוטוריטה, בקירבה אישית מחשבתית אל הבוס. סביר צמוד לפרס שעות ארוכות, מלווה אותו במרתון נלתי נלאה של פגישות וסיורים. סביר עושה את הקשר השוטף לתקשורת.

נוביק מתמחה באגף האמריקני, ברישום, בסיכום ובניתוח מהיר של שיחות עבודה. נוביק תוכב תרחישים, חושב אנליטית, מטפח הילה של האיש לשליחויות מסתוריו. השלישיה כולה מקדישה חלק ניכר מזמנה לתקשורת – באחוו מוקפד ומתוכנן היטב.

■■■

פרס מגיע ללשכה ב־8 בבוקר, עובר על חומר ומברקים. אחר כך, נפתחת שורשרת של 6 או 7 פגישות עבודה מואצות. בצהריים הופעה. בין 3 ל־4 מנוחה, ואחר כך סידרת פגישות נוספת. פרס, איש של בוקר ולילה, קובע ישיבות אל תוך השעות הקטנות. התייעצויות המתחילות בתשע וחצי, אחרי „מבט", אורחים המגיעים סמוך לחצות. שמעון פרס, וורקוהוליק מושבע, לוקח את היום שלו במנות כפולות.

בתוך השלישיה, המתחים נשלטים היטב. איש אינו מאיים עתה על משבצת הקידום של רעהו. סביר רצה את השגרירות בגרמניה, ויקח ככל הנראה את הקונסוליה בניו־יורק. ביילין רוצה לכנסת. נוביק רצה שגרירות בארה"ב, והצעד הבא שלו יהיה קידום משמעותי בתוך שורות המשרד. עכשיו, הם פועלים כגיבוי הדדי.

נקודה לעיון: האם הם יודעים להגיד לאיש שלהם לא? האם ריכוז הכישרון הבולט הזה בקומה השניה, מאפשר ניצולת יעילה של מאגר האנשים במשרד החוץ?

אחת התשובות, מפיו של דיפלומט מנוסה מאוד ואולי מתוסכל מאוד: השלישיה הזאת גילחה דור שלם של מקצוענים במשרד החוץ, שנותר למעשה ללא מעורבות ישירה בתהליכים המרתקים ביותר של העשייה הדיפלומטית.

■■■

התארים: ביילין – מנכ"ל מדיני, נוביק – יועץ מדיני, סביר – ראש לשכה ויועץ תקשורת. הנאמנות המוצהרת של השלישיה לפרס מתבטאת בשעות ארוכות של מירוץ להשגיות, ובתחושה ברורה של גאוות יחידה. הם נלחמים, בניסוח שלהם, מתוך הרגשת הזדהות אדירה של מי שנוטל חלק „במאמץ להצלת המדינה".

מה עושה בטבעת המשולשת הזאת של אנשים צעירים, באיזור ה־40 שלהם, המנכ"ל אברשה טמיר? קצת פחות ממה שהיה רוצה לעשות שם. טמיר מבוגר יותר, מנוסה יותר, מצטנן לעיתים קרובות ברוח העשייה הגדולה השוררת בקומה השניה. בשלב זה, המתח בינו לבינם עדיין נסבל.

■■■

פרס מקרין על אנשיו רצון לשליטה עצמית. לבקרה מתמדת. הם אוהבים לשחק את הניסוחים שלהם במתינות דווקא בשעת הסערה: גם הפריצות קדימה צריכות לבוא אחרי ניתוח קר של סיכויים וסיכונים.

יום ששי. פרס גמר שיחה עם שולץ. בלשכתו של פרס מתקיימת ישיבה בהרכב ביילין, טמיר, סביר, נוביק. הם חושבים על ישיבת הקבינט הבאה. מישהו מנתח את השיחה עם שולץ, משפט אחר משפט. אחר כך, מתייעצים איך להביא את זה לקבינט, איך להתמודד עם זה בקבינט.

מחליטים: הקו ההסברתי יהיה שזה המסמך הטוב ביותר שישראל יכולה להשיג, וזה הממשל הידידותי ביותר שיהיה לישראל על מנת להשיגו. בוחרים במלה „איום", כדי לתאר את ההשלכות הצפויות אם המסמך הזה לא יתקבל. מחליטים לפעול בשני צירים: הערכות לבחירות, והפעלת לחץ על הליכוד לקביעת תאריך משותף.

שלב ב: מעגלים נוספים של מקבלי החלטות מקבלים ערכון: מה קרה בשיחה, מה הקו התקשורתי שעליו הוחלט. רבין מקבל מיד עדכון טלפוני. לאנשים של פרס חשוב מאוד להסיר ספק בנידון זה: 'מדינת פרס' מקיימת יחסים ידידותיים ומלאים עם 'ממלכת רבין'.

בשלב מסויים, פרס הולך הביתה. השלישיה נשארת לניתוח נוסף של החומר. מה היו הניואנסים החדשים של שולץ. מה צריך לחדד בתקשורת. השלישיה פועלת כגוף אחד בשני מישורים שונים: המישור המדיני, המישור הפוליטי הפנימי. זאת טבעת שיכולה לתפקד מהר, ביעילות ובגמישות – ועל חזית כפולה.

■■■

הם אוהבים ישיבות צוות והם אוהבים ניירות עמדה. לפעמים, ביילין נוביק וסביר רוצים לחשוב על עצמם כעל הגלגול העכשווי של צעירי בן־גוריון לשעבר: טדי, נבון, דיין. שמעון פרס היה צעיר כזה.

עכשיו, פרס מקרב אותם, נותן להם מה שהוא קיבל בשעתו: הזדמנות חיים לעשות היסטוריה.

מכינים נייר לפרס, והוא מקבל אותו לקריאה בסוף השבוע, לקראת ישיבת ממשלה מתוחה, לקראת עימות אפשרי בקבינט. מי שיקרא, אחר כך בכותרות, משפט נרגז של פרס לעבר שמיר, יכול להיות בטוח שהתוכן והעיתוי נבחרו בקפידה.

פילוסופיית התקשורת של אורי סביר: המסר היעיל ביותר הוא שמעון פרס בעצמו. צריך להעביר את המסר הזה ישירות וללא פילטרים. מה זה פילטר? פרשן, פובליציסט, מי שמסכל מאמץ של פרס להעביר מסר ישיר לציבור רחב של קולטים.

דרכי ההעברה אגרסיביות: סביר מזהה היטב צינורות נעדרי פילטר, בוחר אותם בקפידה ובכשרון. במקום להשקיע מאמץ בשכנוע בעל טור, סביר מעדיף חמש דקות של פרס על המרקע.

הטלוויזיה נתפסת כמכשיר מספר 1 לצורך העברת מסרים ישירים. סביר רוצה להעביר את פרס „כמות שהוא וכפי שהוא חושב", בלי עטיפות של עבודת תדמית או ניתוחים פרשניים.

הצוות של פרס מתגלה במלוא יכולתו התקשורתית, בשעה שהוא מעריך שאחוז המתלבטים והלא משוכנעים ברעת הקהל גדל, ויש צורך להעביר בדחיפות מסר ברור.

■■■

החודשים האלה, בין מהומות בשטחים, ביקור שולץ, הבחירות בפתח, הם החודשים שבהם מתפקרת השלישיה בקצב חסר תקדים. שלישית שר־החוץ משדרת באינסוף ערוצים, ללא לאות, מסרים קליטים וקצרים.

דוגמאות: „אסור לבזבז את 1988", „לא לוותר לערבים, לוותר על ערבים", „אסור לרצוח את תהליך השלום".

מדי שבוע, מוכנס ביואנס חדש, אבל המסר העיקרי הברור חוזר ומשודר בעקביות: ישראל מאבדת זמן. הבעיה אינה שטח. הבעיה היא אוכלוסיה ערבית. ישראל חייבת, למענה, לא למען ערביי השטחים, להכריע כעד מדינה יהודית דמוקרטית.

בסתם יום של חול אפשר לקלוט את המסר הזה בחדשות הבוקר, בצהריים, בדיווחי הערב של גלי צה"ל, בחדשות שבע, ב„מבט". המסר, בשיטת סביר, איננו מה אומרים אנשים על מה שאומר פרס. המסר הוא פרס עצמו. לשיטת פרס וסביר, האיש למעלה הוא המעביר הטוב ביותר והמגדיר הטוב ביותר של מה שצריך להיקלט.

■■■

יוסי ביילין, שקט שאינו מצליח להסתיר שאיפות גדולות, מפעיל את המעגלים הסובבים את פרס. כשצריך, ביילין יודע להפיק את המירב מאנשי משרד החוץ. לקראת ביקור שולץ, הפעיל שני צוותי עבודה רחבים: „דסק השלום", במרכז למחקר מדיני של המשרד, התמקד בהסדרי הבוניים. צוות נוסף, שכלל גם מומחים מחוץ למשרד – אלישיב בן־חורין, חנן בראון, אלוף הראבן, שלמה גזית – התמקד בנושא הסדרי הקבע, ופעל מתוך מכון ואן־ליר.

עבודת החשיבה ב'מדינת פרס' ממוסדת ובנויה על מודלים מסודרים. אחרי פגישה שולץ־פרס, שר החוץ יקבל שלוש נייחות בלבד, לקראת הסיבוב הבא שלו. כל נייר בהיקף של עמוד וחצי, לכל היותר. כל נייר משקף שעות של עבודת הכנה: מה היו נקודות תורפה בשיחה הקודמת. מה היה המשפט שהשר אמר לשולץ, אך מתוכן השיחה עולה שיש לשוב ולהעלות אותו. מה יהיו הרגשים בשיחה הקרובה.

בדרך כלל, מתקיימת גם שיחה של חצי שעה, השר והצוות, לניתוח הפגישה. צוות ההיגוי של ביילין, שהפעיל את שני צוותי העבודה, מעלה את תחושותיו לגבי מהלך השיחה. פרס מדבר על התרשמותו.

■■■

היכולת של פרס להזין עצמו ממעגלים רחבים, מתבטאת גם בישיבת 'חבורת הפעם בשבוע', יום ב' בבוקר. מלבד השלישיה, יושבים שם אמנון נויבך (כלכלה), אברום בורג (העולם היהודי), ברוך אסקרוב (מפלגות), אפרים סנה (שטחים), משה תאומים וישראל פלג (תקשורת).

שעה של דיון. חצי שעה עם השר. ההערכות נבנות תוך הפרייה הדדית.

מה מקרין שמעון פרס על הצוות שלו? פתיחות, יכולת עבודה מסביב לשעון, התמדה, תחושה של מאבק מתמיד במחנה השני. אם זה יצליח, פרס מאותת להבריע הצעירים בלשכה, השמיים הם הגבול. ■

אורי סביר: צוות של טכנאים

„בראש ובראשונה, אנחנו רואים את עצמנו כצוות של טכנאים ולא כחבורת יועצים. שאמורים לסייע לשמעון פרס בעבודתו על ידי יצירת כלים שישמשו את מטרותיו המדיניות וההסברתיות.

„המחות באה לידי ביטוי [illegible] עולם המדיניה [illegible] לשלום [illegible] סגור, הרמוני מאוד וללא כבלי [illegible] עבודה".

[illegible]

[illegible]

אליקים רובינשטיין (מימין), מזכיר הממשלה, בחברת יוסי ביילין. תצלום: זום 77

שמיר נזהר מאוד מקרבות רחוב. לפעמים, מתנחמים בלשכה, השתיקות שלו הן נכס. זה ממלכתי

אם את יסודית – חשוב מאוד שתהיה בין בחלקי הכביסה שלך
ביומט. אבקת הכביסה הקלה וביומט,
נוזל חדשני לכביסה במכונה מכילים את
מרכיב הביו הפעיל לפירוק והסרת
כתמים עקשניים.
לביומט מרכיבים מיוחדים נוספים
המביאים לתוצאות מושלמות.
ביומט. אם את יסודית.
החודש, קחי אבקת כביסה ביומט 3 ק"ג
או נוזל כביסה ביומט 2 ליטר וקבלי
מתנה – לובן קלין 1 ליטר.

איך יוצאים מהבלגן?

תכנון כספי כולל

כדי שתרוויח יותר

טיפול בעניינים הכספיים של המשפחה או העסק מצריך היום הרבה יותר מחשבה ותכנון מאשר בעבר. בנק הפועלים מציע לך שרות חדש ובלעדי שיאפשר לך לתכנן את השקעותיך ואת האשראי שלך בצורה טובה יותר.

■ תיק לתכנון כספי כולל

בתיק לתכנון כספי כולל תמצא מידע מגוון על תכניות האשראי, ההשקעה והחסכון שהבנק מציע לך. תמצא בו גם דפי עזר לתכנון תקציב המשפחה או העסק, שיעזרו לך לבדוק את מבנה ההוצאות וההכנסות שלך לאורך זמן, ויתנו לך תמונה כוללת של מצבך הכספי.

■ יעוץ מקצועי מותאם לצרכיך

יועץ מקצועי העומד לרשותך בסניף ימסור לך מידע חיוני ומפורט על תכניות הבנק, ויבדוק, יחד איתך, מהי תכנית הפעולה המתאימה ביותר עבורך. כך תוכל להפיק תועלת מירבית ממכלול פעולותיך בבנק.

בוא לבנק הפועלים, בקש תכנון כספי כולל ותראה איך מרוויחים יותר.

עם תכנון כספי כולל ויעוץ מקצועי מתאים תוכל לעשות סדר בפעולותיך הבנקאיות ולהרוויח יותר!

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר בנק הפועלים

מוטי מזרחי. תצלום: גדי דגון. דיוקן־עצמי משותק, 88'. פארודיה על חלוץ ושופר

כן, בהחלט מוטי מזרחי

מוטי מזרחי. קטע מסידרת דיוקן־עצמי מבויים ו'מצוייר', תחילת שנות ה־70

עמנואל בר־קדמא

את מי מדינת ישראל שולחת כשהיא שולחת את מוטי מזרחי לביאנלה של ונציה, לייצג אותה? את הילד־הפרוע של האמנות הישראלית, או את הילד הפרוע לשעבר?

מוטי מזרחי הולך בקיץ 88' לביאנלה של ונציה. נציג של ישראל הרשמית. בסוף חודש זה, תפתח במוזיאון לאמנות ישראלית/רמת־גן תערוכת „מבוא לביאנלת ונציה". בתערוכה יוצג העיקרון של הביתן הישראלי בונציה. מזרחי יציג פסלים גדולים, קנה־מידה סביבתי. עבודות גדולות, מתוחכמות. פסלים גדולים, שאינם מתכלים. מוטי מזרחי, לשעבר שובב, פוסע איכשהו בדרך המלך. הפסלים מתחברים ישירות למקורות קלאסיים. הוא מדבר על יוון, רומא, מסופוטמיה. הוא עונב עניבה. הוא עובד בקודים מוכרים לכל מתבונן משכיל. אנשים שיביטו או יהלכו בפסלים הללו, יעמדו על התיזמור. כי אלו הם מיחברים הבנויים על פעילות בו זמנית. התוצאה היא סימפונית.

דגם מוקטן של העבודה המרכזית שתשלח לביאנלה, שתיפתח בסוף יוני השנה: 'טמפיאטו' (מקדש קטן), עומד בסטודיו של האמן. גודל העבודה: 6 מטר גובה, 3 קוטר. טמפיאטו הוא כיפה עגולה נסמכת על עמודים. מזרחי השתמש במיבנה קלאסי של הארכיטקט האיטלקי ברמנטה. באיטליה, תתקלו תדיר במיבנים כגון זה. הם משמשים לפעמים כמעין קאפלה להתבודדות או לתפילה, או כביתן־מנוחה בפארק הפרטי של הוילה. פונקציה אריסטוקרטית־נוצרית עם שורשים פגניים.

מזרחי לא הולך עם זה עד הסוף. הכיפה שלו נפתחת לחצי, לדימוי של פלאנטריום. מעל לחצי־הכיפה, אדם, שמצנפת חשמנים (שיכולה להיות גם מצנפת־שוטים וגם כתר־מלכים אשורי או בבלי) גבוהה על ראשו, בגודל טבעי. התנועה היא תנועת־צלוב, אלא שהזרועות הפרושות נחתכות במרפקים על ידי עיגולי־מתכת ומסתיימות בצורת חרבות.

למטה, בתוך הכיפה, דמות רוכבת לאחור בתנוחת גשר כשעל מיפשעתה מתנועע ברבור. האסוציאציה מיתולוגית – לדה והברבור. אלא שאצל מזרחי, לדה היא ממין זכר. אלמנטים נוספים בפסל: זנבות־טילים, מיתרי מיצנח.

פסל שני הוא העקידה. דמות אדם מוזהבת, אגרופים קפוצים, ראש שעון על כתף, כנוסה בתוך צלחת־קליטה טלוויזיונית. מהאגן הימני יוצאת לו חרב ארוכה. מהכתפיים יוצאים שני מוטות, היוצרים קשת מקבילה לצלחת. על הקשת מונחים מספר מטוסים.

העקידה – מוטיב אצל האמן. משהו בין בבואה למצבו הקיומי (מזרחי: „דימוי אופייני ליללנות") ובין מחאה פוליטית.

עוד בראשית שנות ה־70, עקר את עצמו במערומיו, בידיו וברגליו, לארבע רוחות השמים. ב־1982, פיתח, יחד עם המלחין אריק שפירא, אופרה בשם 'העקידה'. היתה אמורה להיות מוצגת במוזיאון ישראל ואולי באחד הפסטיבלים. באופרה זו יש הכל: טקסטים של נאומים, שירי־ארץ־ישראל, ג'ינגלים של פירסומת, סיפור יצחק במיקרא, עקידת יצחק. על הבימה, פועלים שחקנים, זמרים, שקופיות, סרטי־וידאו ואלמנטים פיסוליים. „הדימויים הפיסוליים יכולים ללכת עם כל הקשר. ביחד הם היוצרים את עמדת האמן כלפי סיפור העקידה".

לפי מזרחי, הדימויים הפיסוליים של האופרה פתחו בפניו את הדרך לפיסול. אלמנטים מהאופרה, אנו מוצאים בעבודות אחרות של מזרחי.

■■■

מזרחי, יחד עם צדוק בן־דוד, פסל ישראלי שעובד בלונדון, נבחרו על ידי מורשה הביתן הישראלי, אדם ברוך, לייצג את המדינה. שני פסלים. דומה שמאז שנות ה־70, עם דני קרוון ומנשה קדישמן, לא פסלים ייצגו את ישראל בוונציה. רק עכשיו, עם שוך גל 'החזרה לציור', באה שוב עת הפסלים.

בן־דוד, אמן פחות מוכר בארץ, התבשל ועשה את שמו באנגליה. היתה לו כאן רק עבודה אחת: פסל בצורת עץ ברוש, בתל חי. העבודה נהרסה, אולי מחמת הרמה הנמוכה של התיחזוק.

מזרחי, לעומת־זאת, דמות מוכרת וארוגה היטב באמנות הישראלית של 20 השנים האחרונות. מקוטלג, אורגאנית בשנות ה־70. 'עכשווי', כתואר־צופן לעיסוק באמנות מושגית ונגזרותיה. היום, פסל. ההגדרה הסגנונית: פיגורטיבי, סימבוליסטי. אולי, אנשים במצבי־עשיה. רוכבים (מכונפים) על אופניים, עובדים במכוש, דוקרים בחרבות, נדקרים בגרזנים.

„אני מגיע אל הצורה דרך הפעולה", אומר האמן, ורושם לעצמו שורה של פעולות: מסתובב, מתרומם, מתקדם, חותך, סוגר, דוקר. אחר־כך, מן הסתם, יתחיל לרשום לעצמו פתקאות קטנות, שיתפתחו לרישומים כלליים ומעורפלים משהו. מזרחי, לאט־לאט, פותח פתחים דרכם יבואו הרעיונות. מצב ממושך של דגירה. רק כשיבואו האילוצים, תחת לחץ, עם חרב ה'דד־ליין' מונחת על הצוואר, יבצע האמן עבודה משמעותית. הפסל, למרבה הפלא, יקרום מהר מאוד עור וגידים.

יש לו מגירות מלאות רעיונות בשלבים שונים של דגירה. האלמנטים השונים מצויים אצלו במצב של מוטאציה מתמדת.

■■■

על הכירות, בפאב־הלהיט החדש של הבראנז'ה, ראיתי את האפתעה קרועה בכמה עיניים, 'כאשר נודע על הבחירה במזרחי ובבן־דוד. בראש שלהם היו שמות אחרים. בעצם, במחשבה שניה, יאמרו: מזרחי, למה לא. אמביוואלנטי, בסך הכל.

מוטי מזרחי, בחיוך לא־מלא ובעיניים מושפלות אל קצות אצבעותיו, יודע שהמטבחים האמנותיים לא קיבלו אותו עד הסוף. לשמו יש מיטען סגולי נתון, אבל הוא לא רקום בזהב על פרוכת אדומה של קטיפה. את מוטי מזרחי מעריכים מאוד – אבל. הבורגני הקטן, המצוי ברבים מהם, לא נותן לאמן ללא חציצה את האיש שהשתין מול קהל המוזמנים הבינלאומי באירוע הסיום התגיגי של תל־חי 80', או את מי שעדיין עושה מדי פעם מיצגים שערורייתיים בעירום – שלו או של בחורות.

„נשאר ילד", אומר מישהו. „הכבוד האבוד של מזרחי", מצטט מזרחי כותרת של מיצג בשם זה שעשה פעם, ומצטחק.

הוא מודע בדיוק לנקודה בה מתחבר השם שלו עם סקנדל. בניגוד לצפוי, אין לו שום סיפוק של לזעזע את הבורגנים. הוא מחייך חיוך שקט אל קצות אצבעותיו. „ההפנינגס", הוא אומר, „הם מרחב־החלימה שלי. מין מכשיר של פעולת־השהייה לצורך חשיבה. היה רעש? היה סקנדל? זה בשביל לבלבל את האוייב. השנה הצטלמתי מחופש בתור הלנה היפה. שמלה, ליפסטיק, רג'יקווין. אמרו, מזרחי נשאר תקוע עם השטויות שלו. אבל, אני כבר הייתי רחוק משם".

■■■

אבל, האמת היא שמוטי מזרחי היה פעם חלק מעניין שלם. לפעמים, הוא נשמע כמו האחרון שנותר לפליטה מכל הפלוגה. חברים שלו, אמנים כמו אביטל גבע או משה גרשוני, הלכו רחוק. גבע, פעם 'גרילה אמנותית', אמן בעל רימויים חברתיים ופוליטיים חריפים, נתן גם מוחלט לענייני אמנות. את גרשוני מצטט מזרחי בצער על תקופתו המושגית: „זה היה בזבוז זמן".

מזרחי איש מאיר פנים, חייכן. שחרחר, מקריח. גוף ככר משהו, נע בזריזות יחסית, על שני מקלות־הליכה, ברחבי הסטודיו שלו. הסטודיו הוא מה שהיה פעם גן־ילדים. בית חד־קומתי וחצר גדולה, שנשקפת אל רחוב שקט מאוד בגבעתיים. החצר הסומה עכשיו על ידי פסל צהוב, ענק, המונח פרקדן. אחד המוזיאונים החזיר אותו, ועכשיו הוא עומד לצאת ליערים אחרים. הסטודיו מלא אסיסטנטים. מלבד פסליו לביאנלה, הוא מציג פסל במוזיאון חיפה. ויש עוד דגם אחד של פסל סביבתי. יכול להיות, שזה יירכש כיד לקהילה יהודית שנכחדה. יש כאן חיים אינטנסיביים מאוד. האמן, אופטימיסט, רואה את עצמו יוצא לדרך־המלך. הביאנלה, כאמור, תוצג לפני צאתה, במוזיאון לאמנות ישראלית ברמת גן.

■■■

דרך המלך. כי מזרחי הלך עד עכשיו בנתיבי־התחתית. אמנם העלה מדי פעם סומק של זעזוע על פני צופיו, ופסליו מוצגים במוזיאונים ובאתרים פומביים – אבל, הוא מתפרנס מהוראת אמנות ב'קאמרה אובסקורה' ותלמידים פרטיים. לא מכבר פוטר ממישרות הוראה גם בבצלאל וגם במידרשה למורים לאמנות ברמת־השרון. בשני המקומות הורה ציור, וידאו ומוצג. „מכיוון שאני יודע שהגעתי לתוצאות עם סטודנטים, אין לי מושג מדוע פיטרו אותי. יש לי שתי השערות: אחת מהן צרות עין והשניה – צרות מוחין".

מוטי מזרחי הוא הצעיר בין ששה אחים ואחיות. האב, בן העדה האורמית, עדה קטנה שישבה בצפון פרס. „אנשים עדינים מאוד", אומר מוטי מזרחי. האם, ממוצא כורדי־עיראקי. הפרש גילים גדול בין האב והאם. „את אמא משום נתנו לאבא. אף אחד לא שאל אותה. היתה צריכה להתמודד עם משפחה אורמית שלמה. כילד, הוא זוכר מריבות על בד לשמלה. מוטי ירש את בגדי אחיו הגדולים. וכשקנו לו בגדים, היו קונים לו בגדים גדולים ממידותיו, שיוכל לגדול לתוכם במשך כמה שנים.

המשפחה פונתה מגבול תל־אביב – יפו במלחמת השחרור. מוטי היה בן שנתיים. אמורים היו להתיישב בשייך־מוניס, אבל האב, משום מה, לא רצה במקום זה, והלכו למחנה־ישראל. היום, הגדה הדרומית של דרך־השלום. כמה מאות מטרים מזרחה מרחוב יגאל אלון הסואן. „אז", נזכר מזרחי, „לא היה

מוטי מזרחי. „החלוץ", פסל, הוצב בחזית תיאטרון ירושלים. שילוב של באב, הוקרה וניקוות

בסוף החודש, תפתח במוזיאון לאמנות ישראלית/ רמת גן התערוכה „מבוא לביאנלת ונציה"

הוא לא בדיוק אמן פוליטי. המסרים הפוליטיים לא חד משמעיים • מזרחי ייצג אותנו גם בביאנלת סאן פאולו

שום דבר סביב. הזכרונות שלי הם קולות של שועלים בלילה, מדורות, תפוחי־אדמה קלויים. אור וצל בניגודים חריפים. ריצה יחפה. בית כנסת, שהתפילה שלנו ושל התימנים התערבו זו בזו, משני עבריו של קיר־פחים דקיק".

– עוני?

„לא. נדמה לי שגדלתי בבועה מוגנת. אם כי, היה הרבה עוני בסביבה. אגב, היום זו סביבה של אנשים די מסודרים. בתים קטנים, גינות. מכונית לפני כל בית. אבל, בילדות שלי היה הרבה חול. חול לוהט ביום, חול קר ולח בערב. החול שלי איננו החול הלבן, הרומאנטי, של דני קרוון. ההקשר בטח איננו תל אביבי".

– החול הזה מופיע בעבודתך?

„כן. בסרט הוידיאו שלי, HEALING, אני משתין על גבעונת חול קטנה. הרטיבות יוצרת מעין עוגה. אני לוקח את העוגה הרטובה ביד ולש אותה. זהו זכרון־ילדות ישיר. מאוד לא רומאנטי. מעין התרסה".

– ילדותית?

„בטח. אבל, חשוב היה לעשות את זה. זה היה מעשה של התגוננות".

■■■

גאווה. המושג גאווה חוזר בשיחתו של מוטי־מזרחי.

הוא מגדיר את יצירתו 'הסירה', המוצגת במוזיאון תל־אביב כדיוקן־עצמי. „האיש שבסירה", אומר מזרחי, „הוא, בו־זמנית, גא, אלים, פגוע, בעל איכויות רוחניות. המבט שלו, שפת הגוף שלו, מכוונים אל האינסוף".

כל זה נקטע בגיל 12, 12 וחצי. מוטי מזרחי נתקף בדלקת־פרקים שהולכת ומחריפה. הכל מתחיל, כנראה, ברחצה במי־הדין הקפואים בבריכת השחיה של קיבוץ דפנה. אישפוזים תכופים. צליעה שהולכת וקשה, עד להליכה על שתי קביים. כאב פיזי. הרבה כאב פיזי.

בהתחלה, אמרה המשפחה, זו העין הרעה. „היה פחד", הוא נזכר, „לא חשבו במושגים של רפואה מודרנית. הלכו לשייכים ברווים, לבעלי־לחש למיניהם שיסירו את העין הרעה".

אנו חוזרים אל האם. אשה זו היא דמות מפתח בחייו וביצירתו של מוטי מזרחי. „אשה גאה, חמה, אבל אצורת־רגש. ממנה", הוא אומר, „ירשתי את הקבלה".

אבל, לא את התמימות. חומר הגלם היוצר את הזעם הפוליטי, המצוי פה ושם בעבודותיו, הוא הניצול הציני שפוליטיקאים מנצלים תמימות מסוג תמימותה של אמו.

השתתפותו של מזרחי בביאנלה בונציה היא, כפי אמו, 'מוטי עושה כבוד למדינה'. „בן־גוריון", אומר מוטי, „היה בשבילה אלוהים. המורה – סמכות שאין למעלה ממנה".

■■■

הוא גילה את הציור בכיתה ב'. אהב גם את שיעורי־המלאכה. בכיתות הגבוהות של בית הספר העממי – את צבעי־המים. אבל, רק בבית החולים התוודע אל מיכלאנג'לו ואל רמבראנדט, דרך ספרים שקיבל במתנה. הכאב הוא שחתם את הברית בין מוטי מזרחי ובין האמנות.

הוא מאתר את החווייה האמנותית הממשית הראשונה שלו בניסיון לאייר את הכאב דרך פנים מעוותים ומיוסרים שהעתיק ממיכלאנג'לו. בבית החולים אף גילה לראשונה את האפשרות לפסל בפלסטלינה.

לפרוש מאורח־חיים דתי אחרי שגדלת בו, פירושו, כנראה, לחוש תחושת־אשמה מסויימת כל החיים. מזרחי גדל בבית דתי. למד בבית־ספר דתי. „דווקא אהבתי את בית־הספר, את התפילה, אבל שנאתי את הגבירים בית־הכנסת". הוא נרשם לתיכון הדתי צייטלין. „שם שנאתי את הדת. זו היתה דת מוחצנת. טקסית. כאילו, צייטלין היתה עבורי זרז רציני להתנתק מהדת". אחרי כיתה ט', פרש מצייטלין – גם בגלל מצב בריאותו – וגם הוריד את הכיפה.

„הכלים שלי נשברו. המסגרת הקיומית־הדתית בבית לא הספיקה לי. קיבלתי בחילה מהדת העסקנית, הבוחשת, העושה מעצמה קרדום לחפור. מהדת שאיבדה כל קשר עם המרכיב הרוחני, הנעלה, של האמונה".

– מה יחסך היום אל הדת?

„יש לי מלב פינה מאמינה. אני מבטיח לעצמי מדי פעם לחזור לדת, אבל אני דוחה את זה. מחר אזיל דמעה", צוחק מזרחי.

■■■

והוא זוכר עוד יציאה מכאיבה. תקופה מסויימת, היה מוטי מזרחי חבר הנוער־העובד בקן שכונת־בורוכוב. „הייתי שונה מהם וביקשתי להיות כמוהם. ניסיתי לרכך קצוות על ידי שאימנתי את עצמי לעגל את הח' והע'. ובאמת איבדתי את האותיות הגרוניות. אבל, יחד עם זה איבדתי את החושניות של השפה. העברית היא עכשיו בשבילי שפה של שפתיים. בלי רגש".

מאוחר יותר, חזר ללימודי־ערב. שם פגש את המורה מרים אור־גורנשטיין, שגילתה בו את הצייר, והפגישה אותו עם מי שהיה אז מנהל „בצלאל", דן הופנר. הסכימו לקבל אותו ל„בצלאל" על מילגה בגיל 16. אבל, הוא הגיע לשם רק בגיל 22, אחרי עוד שש שנים של סבל, אישפוזים וכאב.

מוטי מזרחי גאה מכדי להודות, שהכאב משמש חומר־גלם לעבודתו. מוטי מעדיף לדבר על 'הגרסה גנטית רוחנית', שנותנת לו מפתח להתייחס בשני ראשים – אל הכאב הפיזי ואל היצירה. „אני מעין שנאי, המכניס לתוכו כאבים, רגשות, דיעות, אישיות ומיצר מכל זה אמנות".

רק בשנים האחרונות, הודות לטיפול רפואי חדשני, קטנו מכאוביו. זרק את הקביים והוא מסתפק במקלות. הניידות שלו השתפרה. הידיים, שתיפקודן נפגע בתקופה מסויימת, חזרו לשרת אותו. הכאב הפיזי היה לו חוויית־חיים מרכזית. רק מודעות אינטלקטואלית יכולה להגיע לניסוחים המנכרים שזה אך קראת.

יכול להיות שמשחקים כאן רגישות וכבוד.

■■■

תגיד, אני שואל, אתה עושה חשבון למישהו, לכאבים שלך, לכבוד שלך, לאנשים שעשו לך רע – בעבודה האמנותית?

„כבוד. חשוב, כבוד. האמת: אני לפעמים נוטר. אבל, לא בעבודה האמנותית. בעבודה האמנותית אני מסוגל לעשות חשבון למדינה, לסביבה. לא לאיש, לא לאנשים".

– יש סמלים בעבודתך לחשבונות מהסוג הזה?

„כן. כאשר גרזנים נתקעים לי בגב, אני נפגע. בעזרת החרבות, אני נוקם".

■■■

ב„בצלאל" היתה ההיכרות האמיתית הראשונה שלו עם אמנות ממש. שם שמע בפעם הראשונה על זריצקי. בהתחלה, לא היתה מובנת לו ההתרגשות מזריצקי, מהמופשט. הוא התפעל מדלקרואה, מהאימפרסיוניסטים. בהיותו בן 25 יצא לראשונה לחוץ־לארץ וראה ציורים מקוריים. היה מוזר לו שהציורים מחוספסים והצבעים עליהם עבים. מדוע אין הם יפים וחלקים כמו הרפרודוקציות?

מפגשים עם גרשוני וגבע שוברים לו את כל הכלים. מזרחי מאמץ את ההשקפה הרווחת בסוף שנות ה־60 ובראשית שנות ה־70: חשיבות הפעולה עצמה, מעבר לתוצאה האיכותית, לעזאזל האסתטיקה, חרות מוחלטת בבחירת הדימוי, ושלנושא – לאו־דווקא ליצירה – יהיה תוקף מתמשך, שישדר במכה אחת רעיון בלתי ניתן לפירוק, שיבדוק נושאים קיומיים, פוליטיים, חברתיים, רוחניים. ערכים מעבר ליצירה עצמה.

„מה איכפת לך אם היצירה תחזיק יותר מרגע, אם אמרת בה את כל מה שרצית להגיד" אמר לו משה גרשוני.

■■■

העבודה הראשונה של מזרחי היתה קבר עם מצבה, עליה כתב שורת מושגים: מיכאנג'לו, פיקאסו, יהודית זינגר (המורה הראשונה שלו לציור), מרים (אהבה ראשונה), מקוריות, נצחיות.

„המצבה היתה סמל של הרצון לקבור את כל מה שלמדתי ובכל מה שהרגשתי עד אז. רציתי לשרוף את המצבה ולהשקיע את השאריות בים המלח. אבל, זה לא רצה להישרף וגם לא לשקוע. המצבה פשוט שטה בים המלח עד שהתרחקה ושוב לא ראיתי אותה".

מוטי מזרחי צובר ביטחון. נבחר ליו"ר אגודת הסטודנטים. „אני מתחיל לעסוק בתרמית. שם את הדיוקן שלי בגדול בכניסה ל'בצלאל'. פוסטרים בפוזה של מנהיג: גוף שרירי, זקן. מעין אחדות הגוף והרוח. השם

(המשך בעמ' 64)

מוטי מזרחי. „רוכב השלום". פסל שיוצג בביאנלת ונציה, 88'

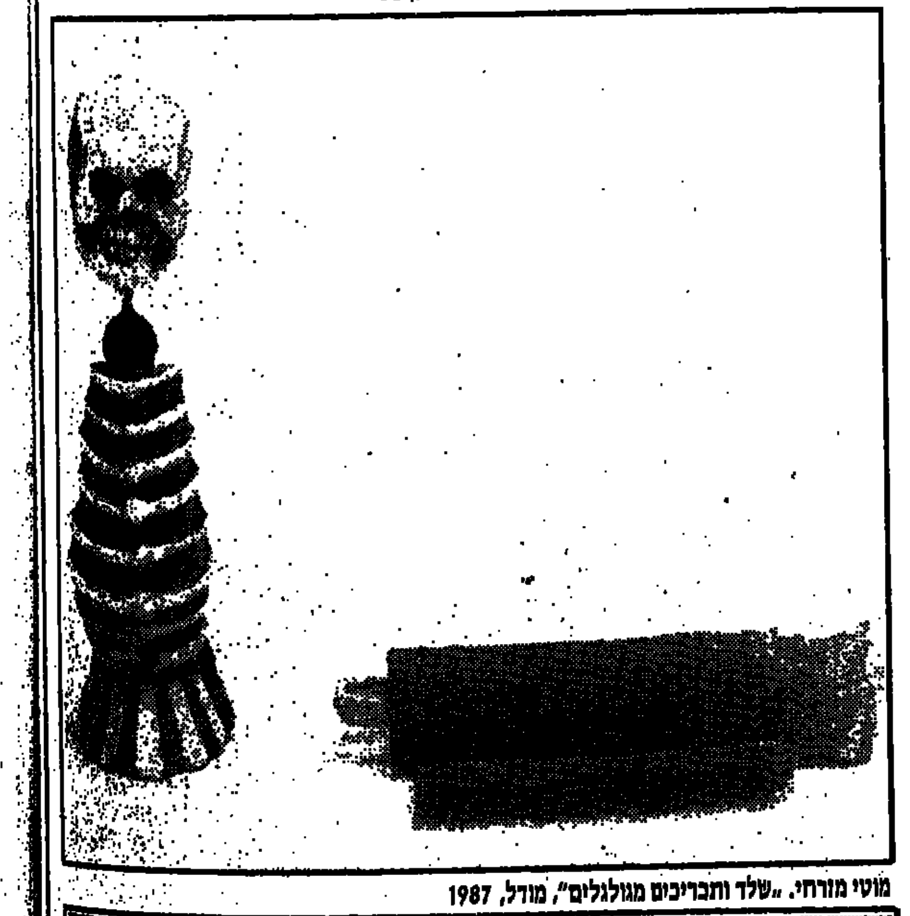
מוטי מזרחי. „שלד ותכריכים מגולגלים", מודל, 1987

מוטי מזרחי. „תרנגול אדום", מודל, 1987

תגידי איזה כלי -
נגיד לך איזה ספונטקס.

תגידי אמבטיה וחרסינה -
קחי "ספונדי" רך.
מנקה בעדינות ואינו שורט. בעל המבנה האנטומי, "יושב" לך ביד. אידאלי לניקוי משטחים עדינים ורגישים.

תגידי כלים מלוכלכים -
קחי "מרתון", ספוג קרצוף עמיד במיוחד לשימוש כללי.
משטח קרצוף קשוח ובלתי מתפשר. חזק מאין כמוהו. בעל מבנה אנטומי ש"מתלבש" ביד, ובעל אורך חיים מקסימלי. תגידי "מרתון" והליכלוך ירד מהכלים.

תגידי נירוסטה ואלומיניום -
קחי "פוליסון" - לניקוי ולהחזרת הברק.
ספוגית עדינה מסיבי תאית טבעיים, בעלת משטח ליטוש, ניקוי וצחצוח מיוחד המשיב את הברק לכלי הנירוסטה והאלומיניום.

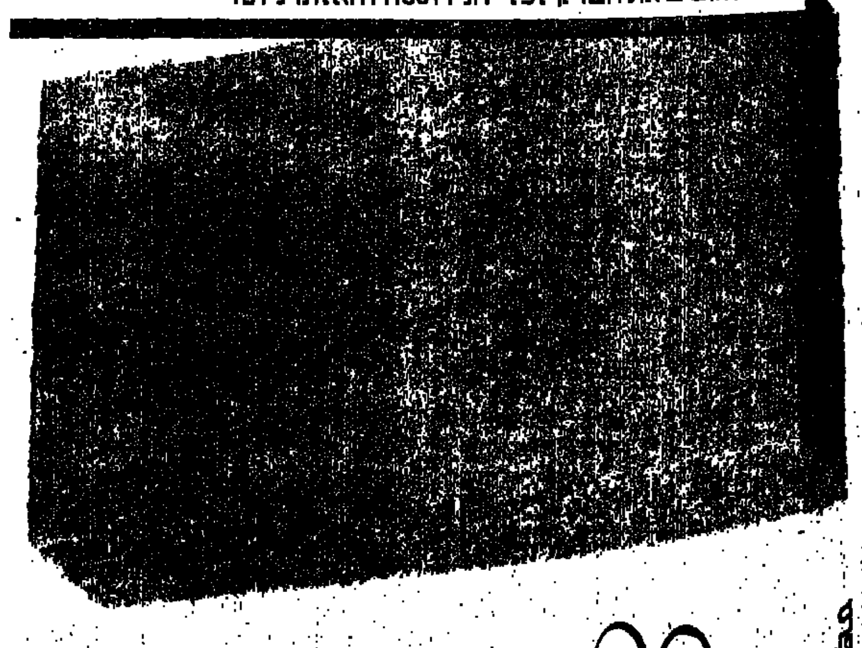

תגידי טפלון -
קחי ספוג קרצוף מיוחד לטפלון.
מקרצף ביעילות אבל אינו שורט ושומר על ציפוי הטפלון. ספוג הקרצוף בעל המבנה האנטומי, "יושב" לך ביד. עשוי מסיבי וויסקוזה טבעיים.

תגידי: "ומה עם איזו מתנה?"

קחי מטלית סופגת חינם בכל אריזה של 2 ספוגיות!
כן, עכשיו יש חבילות ספונטקס מיוחדות ובהן 2 ספוגי קרצוף, אחד לכל תכלית. בחרי את הזוג המתאים לך ותקבלי מתנה שאת אוהבת – המטלית הסופגת של ספונטקס – חינם!

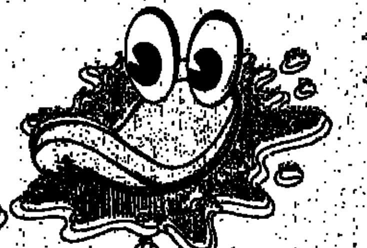

Spontex®
ספוג מומחה לכל כלי.

גפן במובן יהונתן גפן

גם יהונתן גפן עבר את ה־40 ● ספר חדש, "רוק בבית הסוהר": דו"ח על תל אביב 69' – יהונתן מחפש 'הורים חדשים' בין אלתרמן לאורי זוהר ● ראיון

אדם ברוך

גפן מוציא ספר חדש. שם הספר: "רוק בבית הסוהר". שם משנות ה־60. בספר מופיע הקטע הבא. הוא כתוב כשיר. אני מסדר אותו, בלי רשות, בשורות. המסר עובר, גם הקצב.

"בחלומות אני רואה אותי/ בתור אדם אחר, שנוסע לעיר/ כמו ירושלים בערב סתיו אדמדם,/ עולה במדרגות ישיבת/ "בור ירח", אקדח טעון בידי./ אני ממשיך ועולה במדרגות, / בלי כל כוונה לרדת./ מחפש את אבי המזויף,/ ויודע שאם לא תעצור אותי/ יריה, אמשיך לעלות/ עד לשמים, עד לסליחה/ האחרונה והמוחלטת./ והרי ברור שאינני הולך/ לחסל רק את דני אדר,/ החשישניק המומר, שלימד/ אותי איך לעשות את כל/ הרע בעיני אותו אלהים/ אליו הוא מתלקק עכשיו,/ כמו פודל המכשכש בזנבו לאלוהיו./ לא, אני בהחלט עולה/ במדרגות הקדושות הללו/ כדי לחסל את כולם, את כל המאמאס והפאפאס".

■■■

כמה הערות. גפן כתב מעין אוטוביוגראפיה. המאמאס והפאפאס שם של להקה. גפן לא ירה באיש. הוא אף פעם לא ירה. הוא יודע שהמלה היא הנשק המשוכלל ביותר, והוא מנסה לעשות באמצעותה את המקסימום שלו.

אם הוא היה יורה בדני אדר או ב'אביו המזוייף', יכול להיות שהוא היה יורה באורי זוהר.

"בור ירח" מתחרז עם "אור שמח", ישיבה של חוזרים בתשובה.

אורי זוהר מופיע לאורך ולרוחב ולעומק הספר, וגם בראיון הזה. זוהר היה גורו, בסוף שנות ה־60 התל אביביות. גפן היה אז נער, לאחר ותוך צבא. ולפי עדותו, "חיפש הורים".

עוד הערות. גפן שייך למשפחת דיין. הוא בן דוד של אסי דיין, למשל. פעם זה משהו, פעם זה פחות.

גפן, 41, עובד במעריב, הספר יוצא בהוצאת מעריב, וזה חכם מצידו להתראיין בידיעות. גם בגלל שמדברים על זה אחר כך.

10 שנים גפן הריץ מופעים וקברטים, עם דני ליטני, לבד, עם אחרים. בפעם האחרונה שראיתי אותו, הוא הריץ את אחד מקברטי־השלום, והקריא שיר על יונת־השלום. היה בכל העיתונים.

■■■

משהו אישי, הנמצא ברקע הדברים, ושנמחק בעריכה, מטעמים עניינים, אבל מהדהד איכשהו.

אנחנו בני אותו גיל, דור, ואיכשהו במשך השנים התל אביביות נפגשנו תחת מטריה של עויינות.

אני הייתי צעיר מכדי להבין שאת העויינות צריך לכוון כלפי הטמטום והעיוות, ולא כלפי מישהו שבסך הכל היה בעל סיגנון שונה. מה איתו ולמה, אני לא יודע.

הקשר למשפחת דיין קבע לו דימוי: 'נער זהב'. הראיון נפתח בשיחה על משה דיין. הספר נחשב בעיניו ספר־חייו, עד הנה. אין לי ביקורת על הספר. גפן עצמו הוא הנושא פה, הביוגראפיה שלו, התוחלת שהוא מציג לעצמו, והעובדה שהוא מייצג דור.

הראיון, מבחינתי, היה גם קל וגם קשה. הוא שואו־מן ולכן הוא מדבר מהר ופתוח, וזה כאילו קל. הוא, בגיל הזה, מודאג ממה שמודאגים בגיל הזה אמנים ויוצרים, והם מודאגים גם מהמיקום שלהם בהיסטוריה התרבותית, וזה קשה.

אני, יונתן, לא יודע איך ההיסטוריה תציב אותך. לצד לבני ברוס, לפני גרוסמן, אחריו. אפילו מנחם פרי לא אומר שהוא יודע. אל תבנה על ספר אחד. תבנה על סך כל הפעילויות שלך.

נכון להיום בבוקר, גפן מוסר מוכר בחברה הישראלית: עיתונאי, מחזאי, פזמונאי, סופר, פובליציסט. והוא מוכר גם כמקור־סיגנוני, מושג מתחום ביקורת האמנות. כלומר, יש יהונתן גפן, ויש סגנון יהונתן גפן, ומאחורי הסיגנון נמצא יהונתן גפן ולא מישהו אחר, ולא כמה יהונתן גפן.

לילה מלא, עד בוקר. תראו את גפן, מותר להניח, בסיבה־לא־למסיבה.

■■■

הוא לא 'ירה' במשה דיין, דודו, ולא עשה ממנו אב. "הייתי איתו, עם משה דיין, בנתק של 10 שנים. ואז, שלחתי לו מכתב, כי הוא מת, עמד למות. הרגשתי שאני צריך להבהיר לו, אם כי הייתי בטוח שהוא יודע מדוע התרחקתי ממנו. כתבתי לו 100 מלים.

"ביום כיפור הייתי עם קאצ'ה. אז, במלחמה, קאצ'ה שאל אותו, את דיין, כמה אבידות יהיו לנו בקרב מסויים, ודיין אמר "100 משהו כזה". ואז, פתאום הרגשתי, אתה יודע, הרגשתי את כל השחצנות של '67 חוזרת. וזה קשה. שם חל הנתק. אבל, הוא באמת היה דוד אדיר. כשהייתי בקיימברידג' הוא נתן לי כסף. אף אחד לא נתן לי כסף.

ואבי אמר לי: אני אוהב את המדינה יותר מכפי שאני אוהב אותך

הוא נתן. הוא לא עזר לי בקשרים בכלל. אף אחד לא עזר לי בקשרים".

– כשאתה כותב לו מכתב של 100 מלים, אתה בפוזה של סופר שכותב לאישיות. אתה מתייחס למכתב כאל דוקומנט. חשבת משהו כמו: מה יקרה אם בעוד 10 שנים המכתב הזה ייחשף. איך אני אראה דרכו? האם הוא מספיק מסוגנן?

"לא, הייתי בפוזה של פרידה. היה לי שיקול של מין לארג'יות, של התפייסות. ואני רציתי אז להגיד לדיין: אתה חשוב לי מהמדינה. הדייניות שלך חשובה לי, ועל הזין המדינה.

הפעמון. רצה משהו, צילצל בפעמון. חסר אונים לחלוטין. היתה לי תחושה של כמו צעצוע נורא יקר. הבאתי את אורי זוהר אליו, שאורי יראה ככה את דיין, שדיין כמו צעצוע יקר שלי. הייתי מביא אנשים מ"כסית" לדיין. הוא היה שם בבית, לא יכול להגיד מלה, רואה אותם. אתה מבין, הייתי מביא כל מיני חבר'ה. לפעמים, זה היה מצחיק. שיסל היה הרבה שם. דרך אגב, יש בצוואה שלו תגובה למכתב שלי: אני קיבלתי בירושה את כל המכתבים שלו".

– היתה לך תחושה שהוא מעדיף אותך על הבנים שלו?

"לא".

– מה לא?! היתה לך איזו בעיה עם היחס המיוחד הזה?

"לא. אני אומר לך עוד פעם, ואם אתה תבין את זה, תבין הרבה. משפחת דיין זו מין נכות. לא היה להם כושר לאהוב. כלומר, הם לא נועדו לכושר הזה, ולא נולדו איתו, כאילו. כשדיין פתאום גילה את האשה, בגיל 60, זה הפחיד אותי.

"למה אני אומר לך את כל זה? אני לא רוצה לדבר על דיין. אבל, אתה שאלת אותי על היותי 'נער הזהב', בגלל הרקע, המשפחה. אז זה לא 'נער הזהב', אתה מבין? זה להיוולד למשפחה בלי הדבר הכי חשוב, אתה מבין, בלי תכונת האהבה.

"לא, אני רואה שאתה לא מבין, כמה אני

"בוא, אני אתן לך דוגמא אחרת, שתבין אותי לגמרי, כשאמי מתה"...

– באיזה גיל היית?

"20".

– וכשאחותך, באיזה גיל היית?

"24. אמא התאבדה. אומרים שהיתה תאונה. אבל, בן אדם לא לוקח 30 כדורים בשביל להרדם, אתה יודע. אני מאוד מצטער שלא כתבתי מכתב לאמי לפני זה. היה לי המון מה לומר לה. לא, לא יכולתי לדעת שזה יקרה. וכמוה אחותי.

"בעצם לא היכרתי את אמא. אשה יקרה. אני קורא לה: 'אשה יקרה'. אני לא ידעתי מי היא היתה. אז, עם דיין, כשהוא על ערש מותו, אמרתי לעצמי שאני רוצה להבהיר את עצמי.

"עד אז, ירדתי עליו בעיתונים, בקברטים, זה לא פשוט. לא ידעתי איך יגיב למכתב. אבל, זה הוא שהרים טלפון, ואמר בוא. אני לא אשכח את זה. הוא ישב על כיסא נדנדה, רזה נורא. והוא אמר לי, אני נודניק נכון זה היה משחק מלים על הנדנדה. בסוף, הוא אמר משפט, כמו ביוליוס קיסר, "תזהרו מאריק שרון".

"היה 4 אחרי הצהריים. משך הפגישה שעה. כשאתה אוהב מישהו, אין לך הסבר, היה בו משהו שאהבתי. בלי לצפות לכלום. דרך אגב, מאוד אהבתי את הכתיבה שלו.

"פחדתי מהצל שלו. מה שקורה היום במשפחה, ואני מדבר בכוונה בהכללה גסה, ידעתי שיקרה. ידעתי שיש בו משהו מהמיתוס. אתה יודע, הוא היה יושב על יד השולחן ומדבר, ואתה ידעת שאתה לא יכול לדבר. והיה מספר בדיחה, ואתה ידעת שאתה צריך לצחוק. אמא שלי העריצה אותו. הנה בא המלך.

"בשנה שהייתי איתו, לאחר שנפל תחת מחפורת ונפגע, גרתי איתו. הוא היה חולה, חסר אונים. היינו שנינו. המשפחה היתה מפוזרת. היתה לי מין הרגשה, אתה מכיר את זה, שאני יכול, בוא הנה, לנתק אותו, אתה יודע. הוא היה בלי הרטיה, הוא היה עם

צריך להסביר, גם אמי לקתה בזה, באותו דבר עצמו, כאילו".

– נגמלת מהניחוש אם אלמנט ההתאבדות עבר גם אליך, נמצא אצלך, מושרש?

"כן. הלכתי על ההגזמה. הלכתי לצד ההפוך. עם כל הכלים. הלכתי אל תאוות החיים. לימדתי עצמי לתת הכל. כל מה שיש לי, כלומר, לתת המון. מה זה לתת המון? זה לא להתבייש בזה. אם אתה אוהב מישהו, תראה לו, אתה מבין? לאשתי ולילדי ולידידי אני נותן.

– על מה אתה מדבר? אתה הלא יוצר, ואתה אקסביציוניסט...

"אני לא אקסביציוניסט. אני לא"...

– ואתה אגואיסט...

"אני לא אגואיסט, אדם, פה אתה פשוט איבדת אותי לגמרי. אני מתכוון למשהו פשוט, לנתינה פשוטה. פסיכולוג אמר לי, שזה מורה על ערך עצמי נמוך. זה אנטיתיזה לכך שאני, כנער, פגשתי חוסר אהבה וחוסר שמחת חיים. וציניות איומה. כל הזמן ציניות".

– תן זיכרון־נעורים מוקדם שבו העניין של הציניות נגלה, מודגם, שאני אבין. משהו פלסטי.

"אף פעם לא שמעתי אף מלה טובה על אף אחד. מאף אחד, בנעורי. לא מהמשפחה, לא מהחברים הכי טובים של הורי. רק על המולדת שמעתי מלה טובה. ועל טולסטוי, מצד הדרך הראשון. טולסטוי זה היה משהו, אתה מבין.

"בכיתה אלף או בית או גימל היה טוב למות בעד ארצנו, ושרו לנו, ואורי אילן שהתאבד בכלא הסורי, וזה. ואמא שלי אמרה לי שהוא משהו, אורי אילן. ומזה הבנתי שאם אני אתאבד עכשיו זה הכי טוב.

"אבא שלי, באמת דמות חיובית, היה מג"ד בשריון והוא הביא את האם. איקסים הראשונים של השריון לארץ. ואז, הוא עם הגדוד שלו של השריון, עבר בנהלל, ושם איזה 8 טנקים על־יד הבית, אתה יודע. ואז קרא לי ולחברים שלי, שנראה את הטנקים. התביישתי. כמה התביישתי? אני לא יכול להגיד לך, כמו שאתה לא יכול להגיד לי. אני אמרתי או לעצמי, זה לא סיבה להשוויץ, הם טנקים האלה. כך הרגשתי בתור ילד. אני פשוט לא הבנתי למה אני צריך להתגאות במאסה של הכוח, שהיום אני יודע שהוא משחית, אז לא ידעתי, שאבא שלי הביא לכפר. ישר ידעתי שאני לא רוצה את זה.

"כקונטרא, יש לך משהו שעושה לך הרבה. יעל דיין. היא היתה המודל שלי, ועד היום. היא היתה מגיעה לנהלל, כמו אני לא יודע, כמו קלודיה קרדינלה, ראית את הסרטים, מגיעה עם האוטו הפתוח. והכפר שמכיר אותה בתור ילדה, נהיה פתאום כזה. ובא ואומר: 'הלו, קלודיה'. כמו בסרט איטלקי. היתה מגיעה ככה פעם בחודש עם ליאון יוריס, פול ניומן, אלן ביימס, כאלה.

"אני זוכר את הריח שלה, שלהם. זה היה ריח של ז'אמש. אני אהבתי אותה. אמרתי לעצמי: יה אללה, ככה אני רוצה, ככה. יעל, אתה יודע, היא בעצם, אני אוהב אותה יותר מכולם במשפחה.

"אני בקשר איתה. קשר לא גדול. אני אוהב אותה, והיא יודעת את זה, כמובן. היא סמלה לי את מושג 'היציאה'. כלומר, היא עשתה דברים שכאילו צריך היה להרוג אותה בגללם. היא כאילו בגדה בכל היקר. אני זוכר את הריח של הז'אמש, ז'אמש עם זיעה קלה. והיא אהבה אותי. כשהייתי ילד, אמרתי לעצמי, ככה אני רוצה. מה את סופרת? אוקיי, אני אהיה סופר. אם ככה סופר נראה, אני אהיה סופר, אתה מבין?

"זאת אומרת שני דברים שונים: אבא שלי עם הטנקים, ועם העניין הזה. תראה הוא לא הגיע להיות רמטכ"ל, אבל הוא עד גיל 40 היה מג"ד, משהו כזה. הוא באמת השקיע עצמו בעניין של הטנקים. לי זה לא עשה כלום. ושנאתי את עצמי. רציתי שזה יעשה לי משהו, שהעניין בחיים של אבא שלי יעשה לי, בנו, משהו, אתה מבין? והדבר השני, יעל, פתאום, אתה יודע, היא מראה לי, בוא הנה, אפשר גם ככה, אחרת.

"הכתובת "טוב למות בעד ארצנו" עמדה על הלוח בכיתה. המלים טוב ולמות, לא מתחברות לך בראש. הטוב ולמות, כשאתה ילד, בגיל 14 והזיפקה וכל זה. כמו 'סוגר נשק', נשק שאתה עובד עליו. ופתאום אתה אומר, אולי הם משקרים. אולי זה באמת שווה בדיקה נוספת. וזה אני עושה עד היום. זה לא טוב למות, אתה יודע? רע למות. טוב לחיות, טוב לזיין, אתה יודע.

"ואני אומר שמהרגע הראשון תפסתי אותם בכל כך הרבה שקרים. זה לא התאים לי. זה התאים להם. זה משחק שהתאים עליהם. אני חושב שהיום, אולי אני טועה, הם יודעים שזה לא מתאים, ואין להם דרך לסגת מזה".

■■■

– איך אתה תישפט על־ידי הילדים שלך? מתי יגלו שאתה קרנף מצויין, תוך הטבע מבריחים אותם לגלות שאבא שלהם קרנף.

"כתבתי משפט שאני נורא אוהב בספר. משפט שאמרתי לילדיי: 'עשו אלוהים מפוסל, כי אין אלוהים אחרים'.

"ההבדל הגדול ביני לבין הורי. אבא שלי חינך אותי על אידיאולוגיה, ואנחנו מחנכים את הילדים על פסיכולוגיה.

"אני לא חושב שאני קרנף. קרנף זה אחד שהולך עם העדר. זה הקרנף של יונסקו. אני לא קרנף".

– הם מוברחים לגלות, שאתה קרנף, שלא תהיה טעות, אתה חלק מעדר.

"לא, הילדים מוברחים להיות אנטיתיזה שלי, אבל אני לא קרנף. תראה, נפגשתי עם אריק איינשטיין אתמול, ונורא רציתי לשאול אותו על שירן, אתה יודע, הילדה שלו. שהיא כאילו חוזרת בתשובה. ופתאום אמרתי: שלי הבת של שירה? היא כבר תהיה בדגנית, כמו איזה מחזור של ילדים־חוזרים מטבע החברה הישראלית.

"הייתי במסיבה בנהלל של הכיתה שלי. כולם כמו ההורים שלהם. הם נראים כמו, אתה יודע, כמו שהיכרתי את ההורים שלהם.

■■■

– הספר שלך, "רוק בבית הסוהר"... תל אביב 69'... [illegible]

אביב. מחזור ת"א 69. מה קרה לכיתה שלך של 69? איך היא נראית? היא לא דפוקה לגמרי?

"לא לגמרי, יש ויש. מי היה בכיתה? אין סיבה לתת שמות. לא ראית את 'קשר אייר', הצגה שלי? יצאו מדתם, יצאו מדעתם, ככה כתבתי. אנשים טובים ימשיכו. הם ימשיכו לחפש.

"אריק איינשטיין בעיני צדיק. הוא מל"ו. הוא אמר לי דברים שעד היום משפיעים עלי. אורי זוהר תמיד היה הרע. הוא תמיד התעלל. אני לא מתבייש להגיד את זה. ולא מתבייש בכאילו עילגות בה אני אומר את זה. אני לא מספיק שיכור עכשיו בשביל להצטער על כך. אז בטח שאורי יחזור בתשובה. אתה מבין? כי החזרה בתשובה היא מין חדר מיון, מקלט.

"אז אני אומר, מי שהיה טוב ממשיך. הטוב ממשיך. רע יברח מהעימות, יברח לרדת. אני לא יכול להסביר לעצמי למה האנשים הרעים, למה כל כך הרבה אנשים רעים, נמצאים שם בתשובה הזאת. אנשים רעים מהבוהמה.

"מה קרה למחזור 69'? אני אומר לך: חדל להיות מחזור. מי שהיה בו איזה ניצוץ של כישרון, המשיך איתו. היו כמה שהיו צריכים את 'הגורים', היו צריכים אותם בשביל לחשוב, לתפקד. ועל זה הספר שלי בסופו של דבר. ואז, בלי הגורו, נגיד אורי זוהר, הם לא כתבו, הם הפסיקו לכתוב, אתה מבין.

"אנשים, אני, הם, הוא, הגיעו למצב שאתה צריך לגיטימציה. זה כאילו אני בא ונותן לך מדור שלי במעריב, ואומר לך, אדם, תקרא את המדור, לפני הפירסום, תגיד שהוא בסדר.

"זה דבר שצריך המון שנים כדי להיגמל ממנו. להיגמל מהתלות. להיגמל מהחבורה, מהמושג הזה של חבורה. שיסל דוגמא טובה, מה זה דוגמא טובה, אתה יודע, נסע ללוס אנג'לס, כי אורי בישיבה. אז בועז דוידסון בלוס אנג'לס. שיסל חבר שלי. היום, שיסל מתבגר מכל העניין הזה. הוא הבין שהוא הכלום של עצמו".

– מחזור 69' הלך גם על סמים, הכל במונחים תל אביביים. חלק מכם נדחף לזה, כי לא היתה לו ברירה אלא אחת: או לקחת או להשאר בחוץ.

"נכון. נכון לגמרי. הגעתי לתל אביב מגולני, ילד. נורית, אשתי, היתה כבר בחבורה של אורי ואריק. פתאום ראיתי שאני לא מרגיש את האנשים האלה. אני אוהב אותם כל כך ואני לא מרגיש אותם. גם לא רציתי לגעת וגם ידעתי שאין לי ברירה אלא לקחת את מה שהם לוקחים. והיו לי חוויות, אתה יודע. אריק היה מופיע. אלונה איינשטיין בכית, נוצות, כולה נוצות, ופתאום שם לקחתי פעם ראשונה נפאס.

"הרגשתי שאני לא יכול לעקוב אחרי השיחה ממש, ואז עשיתי את המעשה הזה. שתי ברירות היו לי, או להגיד שלום וללכת, לחזור לאלתרמן, לקוניאק, או להתחיל לעשן, אתה יודע, כי זה ראש.

"ואז, נכנסתי למין איזה דבר לגמרי, זה לא יאומן, כל כך, אתה יודע. אתה חייב להיכנס למשהו כדי להיכנס לראש. כאילו שאנחנו לא יכולים לדבר בלי זה. ואז, אתה יודע, פתאום עליתי על רבי.

"זה דבר נורא. החברה מכתיבה לך. העניין החברתי בכלל. לא רק החומר, הכל, החברה והחברתיות והמסיבות. נגמלתי מזה. לא תראה אותי בפתיחות, ולא בסגירות. והלכתי גם לכבדים, פה ושם. אני לא משתמש".

■■■

– אתה שייך למוליית תל אביבי מובהק, מעט הבלותי, אתה יודע. הסך הכל של החברים שלך נותן את העניין התל אביבי הזה. ואתה מרבה לדבר על חברים, על חברות כעל ערך, על מצב של חברים, וכו', מתי זה עומד למבחן ממשי?

"תראה, מסיבות השמורות עמי, אני לא אתן לך דוגמאות. אבל, אני יכול להגיד לך, שבעיני חבר זה אחד שמקבל אותך כמו שאתה, ואתה לא חושד בו שהוא לא אמיתי איתך. וזה נדיר מאוד. יש מעט אנשים שאני יודע שיגידו לי את האמת. הרווחתי את זה אצל שלום חנוך. זה עניין של זמן, אחרי שנים, אני מרגיש שהוא חבר שלי. זה שווה זהב. זה לא עניין של לראות יחד, או לרכל. בעניינים העקרוניים, זה הרי, בו. יש על מי לסמוך. יש אמת.

"תראה, יש לי עוד חברים. עם חנוך זה גדל למה שזה. אתה בא למוטי קירשנבאום, חבר, ואתה אומר לו רע לי, צר לי, והוא שואל אם אתה צריך אלף דולאר, אתה מבין, מאהבה הוא שואל. אני לא צריך אלף דולאר, אני צריך בן אדם, אמת".

– יונתן, על איזה אמת אתה מדבר. שלום עושה קאריירה, ואתה עושה, ואתם נפגשים, וזהו. אתה לא מדבר על שלום במונחים של "דובר אמת בלבבו".

"כן. הגדרת את הבן האדם. בעיני, זה ערך עליון. כשהכל כבר איננו, אתה יודע, כשכבר

או שלקחת נפאס, או שהיית בחוץ. כל כך רציתי להיות איתם

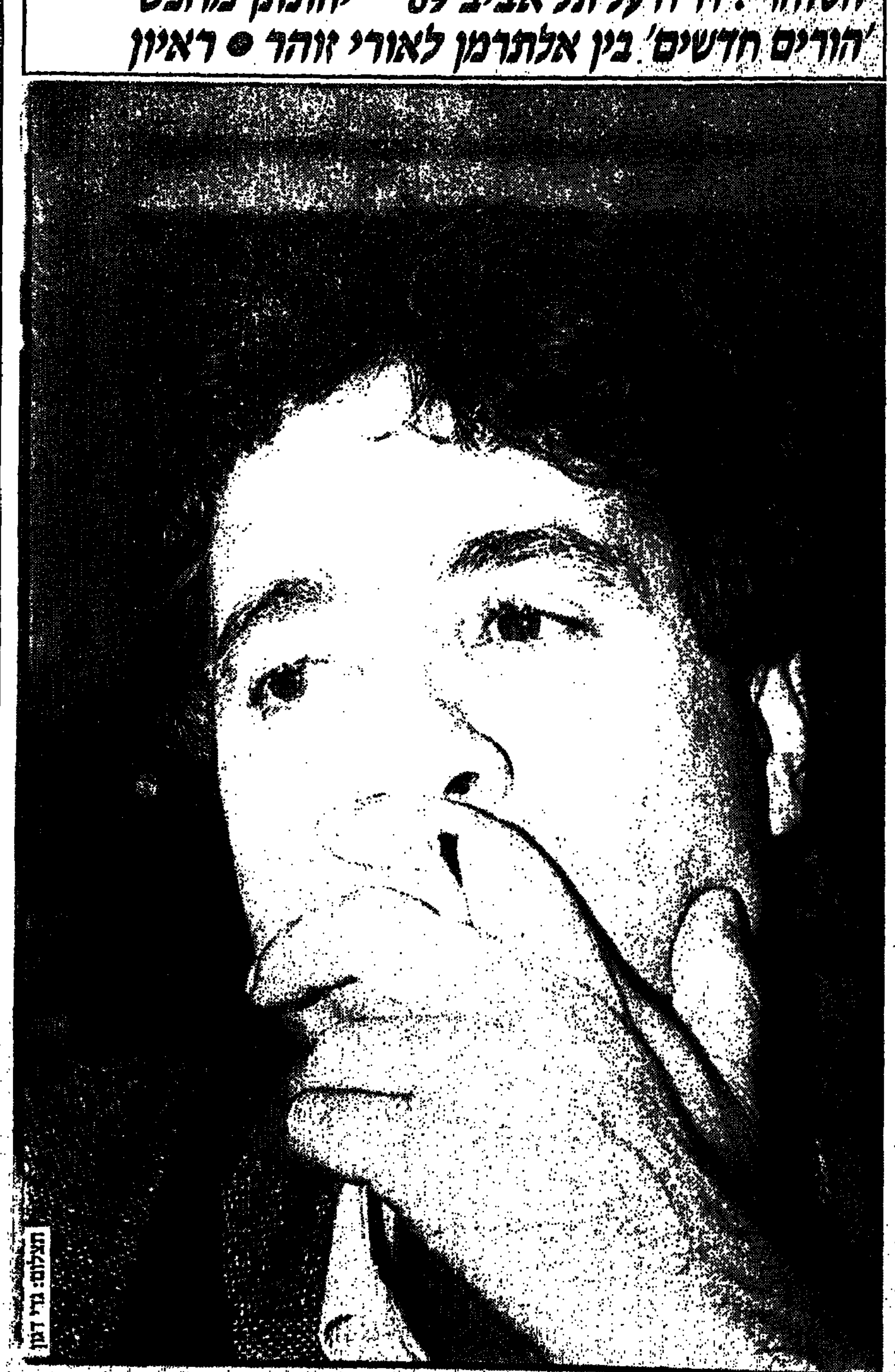

צילום: גדי דגון

גפן עם ארוניק. צילום: מיכל הייגון

אין אשה ואין ילדים, נגיד עוד 20 שנה, וכבר לא יעמוד לנו, ואז מה, אז יהיה מישהו שאתה יכול לדבר איתו. זה ערך עליון.

„עזבתי את העיר. בוב דילן אמר משפט נהדר. הוא אמר 'היו לי הרבה חברים, עד שידעתי מה זה חבר'. וככה הרגשתי בעיר. גרתי בדיזנגוף 29. כולם באו לשם. אבל, כולם היו אינטרסנטים, שיקרו אותי, אתה יודע. ופתאום צריך להתרחק".

■■■

– יונתן, אתה בעצם עושה חיים משוגעים. תראה אותך, אתה יפה ובסדר, ועמודה בעיתון, ומשפחה, ובכלל אתה בחיים, באמצע שלהם, ואתה מצליח למכור את ההצגה שלך הרבה שנים טובות.

הגעת לתל־אביב ב־69', עברת טירונות קצרה מאוד יחסית לחלק גדול מהאנשים שלא סיימו את הטירונות הזו בתל־אביב. עכשיו 88', בסך הכל 20 שנה, ואתה אדם סופר לגיטימי, שייך למחנה לא קטן, שמייצר כלפיך תנאים של חום. ולמעשה, אתה מתפקד בתוך חממה נתונה, וכותב ב„מעריב" על אלוהים ומשיחו מה שאתה רוצה, ועושה חיים משוגעים.

„אתה צודק בדבר אחד. אני מגיע לאנשים. אני יכול לדבר לאנשים ככה שהם יבינו אותי, אתה מבין? זה כן. אני יכול לעמוד בצוותא ויש 400 איש, ואני תוך דקה, אתה יודע, 40 שניות המצנח יפתח ואז פתאום הם כאן, אתה יודע".

– אז מה אתה רוצה, זה טוב. ב־74' התחלת לעבוד, היום 88', עברו 14 שנה, 14 שנה ההצגה שקוראים לה יונתן גפן מוכרת כרטיסים. מה רע בזה? על מה מוכה הנביא, מה? שיש אלות בעזה? גם האלות הן, במובן מסויים, 'חומר' שלך, שלכם, לא?

„אני בכלל לא בוכה. ואני בטוח שאתה עושה צחוק, או מתגרה בי כשאתה אומר שהאלות בעזה הם עוד 'חומר' בשבילי. זו בעיה קיומית. יש לי ילד בן 15. והוא יתגייס. ואני, הורי שיקרו אותי שכשאני אתגייס לא יהיו מלחמות. ואני משקר אותו. ואני רוצה לעשות הכל, אם אפשר, שהוא לא יתגייס למצב חקיים. שיהיה שלום. בעיני זה כל כך פשוט. נורא פשוט. אם יפסיקו לעשות שרירים, ויבינו שכולנו בני אדם, זהו. אין פיתרון אחר. תראה איזה צחוק רבין. בימים האחרונים, הוא מדבר כמוך וכמוני, טוב לא כמוך, כמוני וכמו קינן, נגיד.

„יצחק רבין? מה אני מרגיש? אני מרגיש משהו, שאנו בטח אכתוב על זה פעם, אם אתה לא תכתוב על זה לפני: זה ההאי של התקופה, יצחק רבין. אין לנו מוזה אחרת.

הוא ב־76' היה, אתה יודע, הצבר שקורא נאומים. בהיר כזה. והיום, אתה יודע. וזה, זה כולנו. הוא כולנו".

■■■

– למה קראת לספר „רוק בבית הסוהר"? אלוויס?

„שירו המפורסם של אלוויס. כולנו חשבנו שאנחנו רוקדים, אבל היינו מאוד סגורים. חשבנו שאנחנו חופשיים, והיינו מאוד סגורים. דגלנו באהבה חופשית, שאחר כך כולנו נלך לפסיכולוג ונספר לו מה זה עשה לנו. דגלנו בסמים, שאחר כך נרגיש נורא רע בראון שלהם, וחשבנו שאנחנו רוקדים, אבל רקדנו במקום סגור".

– אתה מבטיח בספר שהפעם אתה הולך עד הסוף. מזה אפשר להבין לפחות שני דברים: אחד, שלדעתך, הגיע הזמן ללכת עד הסוף; והאחר, שאולי שעד עכשיו הלכת רק עד האמצע?

„רוב הספרים שכתבתי הם ספרים שרציתי לכתוב. זה ספר שהייתי צריך לכתוב. וההבדל תהומי. זה ספר שהייתי צריך לכתוב. ופעם, התחלתי לכתוב אותו כתור רומן. התחלתי לכתוב רומן, אתה יודע, לתאר את תל־אביב־69', עד שאחי שלום חנוך אמר לי: בוא הנה, אתה לא סופר, אתה לא יכול לכתוב רומנים, אתה משורר, אז תכתוב שירים. אמרתי, נכון.

„מה זה שירים? זה תימצות, להגיד הרבה יותר ביותר מעט. ואז התחלתי לכתוב. והלכתי עד הסוף בעניין הזה. וזה דבר שהייתי צריך להגיד. חשבתי שצריך לתאר את המציאות כמות שהיא בעצמה, עם החומרים שלה. לא עם השתיקות של עמוס עוז. לא עם, אתה יודע, תאורים של השתיקות שלי, של החוכמות שלי".

– מה זה 'האתה יודע' הזה. אני לא יודע כלום על 'האתה יודע' שלך, כי הוא שלך, לא שלי. אתה מזלזל בעמוס עוז?

„כן, אני די מזלזל בספרות העברית. בספר יש משפט, בסוף, שעדיפה צעקה אחת של הרוק־אנ־רול מכל ערימת הספרות העברית החדשה. היא לא אומרת לי כלום. תראה, חיים באר, בטח חבר שלך, אתם מאותו רקע, כתב ספר נהדר, לדעתי, 'עת הזמיר'. ואחרי 200 עמודים, אמרתי הספר נהדר, אבל זה לא מעניין אותי. לא מעניין אותי מה היחסים בין האגודה לבני עקיבא. אני מקווה בשביל חיים באר, כי אני אוהב איך שהוא כותב, שיש לו קהל משלו. והמיתולוגיה שלי היא המיתולוגיה שלי".

– אתה אל תדאג. לבאר רק תגלה יותר הבנה לאפשרות שבאר הוא העניין של 200 אלף ישראלים, כמוך, עם המיתולוגיות שלך. הייתי מציע לך סוג של צניעות ביחס לספרות הישראלית. אתה אולי מסגיר צער: אי־היכולת להתחבר אליה, לספרות, להיות חלק ממנה?

„אני כער באר. רק שאותי זה לא מעניין. צניעות? אני מדבר על אי־יכולת להזדהות עם הספרות העברית. בגיל 14 עשיתי רדיו גביש, אבא שלי לימד אותי איך עושים, ושמעתי את ריי צ'ארלס. היט רה רוד ג'ק. וזה אמר לי, עד היום זה אומר לי יותר מכל הספרות העברית. מברנר עד גרוסמן.

„כתבתי בספר: נולד ילד אמריקאי לשני הורים מהצבא הבריטי וסבא רוסי. אתה בוחר את ההשפעה שלך. בחרתי השפעה אמריקאית. יש, נגיד 20 או 80 אלף אנשים בארץ שיש להם אותו דבר כמו שלי. ואני התחלתי לכתוב את המיתולוגיה שלי. היא מושפעת מהמערב בצורה אדירה, מבוב דילן ועד ג'ים מוריסון וכו'.

„אתה, כצעיר, בוחר לך כמו מי אתה רוצה להיות. וריי צ'ארלס אמר לי יותר מ'משרות שבעמק קידמוני'. בילדותי, לא הייתי 5 שנים בסן פרנציסקו. לא הייתי יומיים שמה. לא הגעתי יותר רחוק מעפולה. וזה הנס הגדול, בעיני, וזה הכוח של הבחירה. ריי צ'ארלס.

„ריי צ'רלס פחות מסובך? לא, זה בגלל שהוא נתן לי את 'היציאה לדרך'. הוא אמר, יש יציאה מכאן. ואני, מהרגע שנולדתי, מחפש את 'היציאה', לעולם אחר, יותר ממה שהציעו לנו".

■■■

– על מה אתה מדבר? אין יציאות. כולנו פה. כולנו נושאי־אלות. וכולנו נושאי עליות. וכולנו ניפגש במסיבה־למסיבה. על מה אתה מדבר? אתה ילד?

„אוקיי, אני לא יודע. אני חושב שברגע שאתה מאבד את זה, איבדת הכל. אז אתה יכול למות. כלומר, אני תמיד אומר אולי יהיה מכתב, אולי טלפון שהוא, שזהו זה, זה מה שחיכינו, יש פתרון.

„כל הכתיבה שלי היא בעצם על זה, זאת אומרת, חינכו אותי על אידיאולוגיה, על משהו גמור, של ההורים. אמרו לי, בוא תגשים את החלומות שלי, האבא והאמא, כן.

„הלחץ נמשך עד היום. עד היום אתה מגשים חלומות של ההורים. לפני יומיים, אבי אמר לי משפט נורא: 'אני אוהב את המדינה יותר מכפי שאני אוהב אותך'. אני הבן שלו. והוא הסתכל לי בעיניים.

„והוא בן אדם מבוגר, בן 60 ומשהו, ואני אמרתי: אוקיי, שהמדינה תגיד קדיש אחריך.

„הייתי ילד, אתה חושב שהייתי ילד הזוהב' ומה אמרו לי, אמרו לי שביטחון והתיישבות זה הדברים הכי חשובים בעולם, אז, אם אני לא הצלחתי, נגיד למות בעד המולדת, שזה היה הדבר שהכי נהדר שהייתי יכול לתת להורי, הרי צריך להתיישב. ואם גם לא התיישבתי?! ואם לא נהרגתי, שזה הדבר הכי יפה שיכולתי להעניק להורים?"

– אתה מתאר לעצמך לפעמים את [illegible] החניכה, הטיפוח, ההזנה וההנצחה של 'יונתן המת' בידי הוריו?

„כן, כן, כן. היו לי הרבה הזיות על הופעת קובץ מכתבי 'יונתן שנהרג על המולדת' ודברים כאלה. האקט הכי הגדול שלי, מבחינת אבי, היה שצנחתי. אז, רק אז, הוא הפגין כלפי אהבה, אקט ראשון של אהבה כלפי. הוא לא צנח. הוא היה מח"ט בשריון, ואני צנחתי, אני קפצתי ממטוס. בפעם הראשונה הרגשתי, נגיד, את הגורם הזה של אהבה. קיבלתי צמרמורת. התחוורתי לו אהבה.

„אבל, אם הייתי נהרג? או, כמו שחנוך לוין כתב: 'ביגון לא קודר וכבאב לא עמוק'. ואתה יודע מה, זה נכון. אם זה היה, נגיד, אלגוריה או סאטירה מילא, אבל זה נכון".

– אתה מסוגל לומר את הדברים האלה להוריך, שלא דרך העיתון? העיתון הוא אמצעי, בראיון הזה, לומר משהו למישהו בפנים, כאילו?

„מה הוריך? אמי איננה בין החיים, היא מתה. כשהיתה בחיים אמרתי לה. אבי חי ואני אומר לו את זה כל הזמן. אני אומר את זה כל הזמן. הם נעולים במוטיבציה שקרית. אם מישהו אומר לך שהמדינה יותר חשובה מבנך, אז כרוך לך על מה חינכו אותך?"

– אביך החמיר את העקידה הקלסית.

„אני לא חושב שהוא. עד כדי כך סופיסטיקייטד, הוא לא קרא את פרויד ואת יונג, ואתה יודע, הם קראו את צ'רצ'יל ומונטגומרי, אתה מבין.

„אם זה היה רק אני, רק המשרה שלי, אז לא הייתי אומר את זה בטוח. הייתי בוכה לך באופן פרטי. אבל, יש לי לפחות 20 חברים כאלה, אתה יודע. ביניהם נכים. וההורים אומרים לבן חנכה, בסדר. ואלה שיתפסו אותה, אתה יודע, יש לי חבר, נכה מלחמה ומתגאים בו, במקום לבכות עליו, מתייחסים אליו כמו אל מדליה".

■■■

גפן כותב הכל. פזמונים, לזמרים, הקליט לדיוויד ברוזה, ישב עם ריטה על פרויקט שלא יצא. מחזות, שירה, פובליציסטיקה. תפוקה תפוקה. יש מי שיקפיד לקרוא לזה עיתונאות ויש מי שיקפיד להצמיד אותו לתואר פיזמונאי. [illegible] כשאומרים עליו [illegible] אותו. „שיקראו לי הוגה דעות בין 4 ל־6 אחר הצהריים".

אין לו עדיין מעמד ברור בספרות הישראלית הצעירה. לא זכורה לי ביקורת ספרותית מקיפה שמיקמה אותו. העויינות שלו כלפי הספרות העברית החדשה, כוללת את הביקורת העברית החדשה. בראיון זה, גפן לא שיכלל ניסוח שאינו אינטואיטיבי כלפי הביקורת והספרות. ולכן, האפקט הוא זה של גחמה.

„יש לי כתובת ברורה כשאני כותב. אני כותב ל־20־30 איש, שהיו איתי, פה ושם. וגם הם מכירים, אתה יודע, את בוב דילן, ואת אריק איינשטיין ואורי זוהר. אני מתכתב איתם. אני בפירוש כותב לכתובת ברורה. הפעם, לא נתתי לאיש לקרוא קודם שהספר הלך להוצאה לאור. פעם ראשונה שפחדתי פחד מוות, שאם נגיד שלום חנוך יגיד משפט, או מישהו יגיד משפט, פתאום אני יכול לרדת מהעניין לגמרי".

– יש שמות ברורים בספר, אבל הם מוצפנים. בלשון הביקורת זה רומן־מפתח. כלומר, יש מפתח שמות: אורי זוהר, אלתרמן. אבל, אתה קורא לאלתרמן צוקרמן, למה?

„יכולתי לכתוב אורי זוהר, במקום לתת שם אחר, מקום להצפין. זה לא בגלל שזה אורי זוהר, אלא בגלל שמלאה הארץ אורי זוהר. לכן, אין את השמות. יש מיליון אורי זוהר. יש מיליון אנשים אגרסיבים, שיכולים לנצל את חיפושי ההורים, כדי, אתה יודע, לקחת אותך. לאיפה? לאן שהם רוצים.

„הפיתוי היה להזכיר שמות, להשתמש בשמות. אבל, אם אני אומר אלתרמן, אז אתה רואה את האלתרמן מסויים. אני אומר צוקרמן, אז זה אלתרמנים, עם עיניים כוהות, כולל אלתרמן המסויים. מבחינה זאת, הספר מלא אבות־טיפוס, כולם. אלתרמן היה אב־טיפוס של משורר נערץ על הורי, ועל הכפר".

■■■

יכול להיות שיש בישראל עיתונות חדשה. אפילו יכול להיות שיש בישראל ניו־ג'ורנאליזם. לפני 18 שנים, בתחילת שנות ה־70, בקרב העיתונות הצעירה, העניין היה להיות בעל טור אישי. אהרון בכר, רוטבליט וגפן, היו כאלה. יכול להיות שעוד מישהם היו כאלה. גפן התנחל במעריב והיה כן ללווית־חן מרדנית.

„העיתון מבחינתי הוא מין ערובה לשפיות טכנית. העיתון קובע איזשהו סדר, צריך להגיש חומר בזמן, בנתונים מסויימים, וזה עושה סדר אצל אדם כמוני וזה שוחק".

רק ההיסטוריון של העיתונות יזכור למי היה קודם מדור אישי. לגפן או לרוטבליט או לבכר או למישהם. לגפן. ומי הראשון שכתב בו משהו פוליטי ממשי, ולא משהו שמזכיר משהו או מקישון או מקינן, או אפילו משמעון צבר, רק כאילו צעיר יותר, או אפילו כאילו אחר.

אני מניח שאם הייתי הראשון, הייתי מת שידעו שהייתי. כשאתה עובר את ה־40, אתה מתחיל לדאוג למיקום שלך במיקצוע שלך. כשאתה עובר את ה־50, אתה נעשה אגרסיבי בעניין הזה. וכל רואיך ושומעיך יצחקו לך.

גפן היה ראשון הצעירים שעלה על בימה, נוכח קהל, ומדד לקהל את הטור שלו בעל פה, כנגד מכירת כרטיסים. כלומר, הוא לא 'התחבא' בעיתון. „עד שאתה לא יוצא לקהל עצמו, לשטח עצמו, אתה לא יודע במה מדובר, אתה לא יודע עד כמה העיתונות עצמה יכולה להיות מגדל־שן. חרשתי את הארץ. 400 הופעות. אהבתי לחרוש אותה. שילמתי מחיר אישי, פה ושם. מחיר גופני לא קטן. דפקתי חצי בקבוק לפני ותוך כדי הופעה. דפקתי את הכבד. אני צריך לכתוב ספר על הבידור הישראלי, האמרגנים".

עד שגפן נעשה מקור־סיגנוני, לכשעצמו, הוא דמה לכמה מקורות, בעיני. ואיך שלא יהיה, היה חירוש טוב במעריב. כל אחד מהצעירים דמה לכמה. כמו תמיד, השאלה היא למי אתה בוחר להיות דומה.

לרוטבליט היה מדור בהארץ, ולמדור קראו „שחק אותה". חלק מקוראי הארץ לא ידע לקרוא נכון את שם המדור עצמו.

מכל המדורים האלה יחד צמחו רק עוד מדורים. לא צמחה תרבות מדורים, ולא צמחה אנטי־תרבות מדורים. צמחו כמה קאריירות, וזהו, ואחרי כמה שנים, הגיע נוסח המדור של נחום ברנע, אבל האופרה היתה אחרת, פוליטית ממש.

חבל בשבילי, כיוצר, שמהרגע הראשון אנשים אהבו לאהוב את הטור שלו. מרוב אהבה הוא קיבל שכל, ומדי פעם הוציא את המדור לחופשות.

השאלה של בעלי המדורים את עצמם היא מי קורא אותי, האם עוד קוראים אותי, לאחר כל השנים האלה, האם המדור שלו לא נעשה כתם־אוטומאטי בעיתון.

„אני עדיין כתובת, אתה יודע, ואני מקבל מכתבים מחיילים. אני אומר את זה באיזה מין גאווה, אתה יודע. אני לא חושב שמישהו מקבל כל כך הרבה מכתבים מחיילים. זה [illegible], אתה לא [illegible] לכתוב בכלל על הבעיה הקיומית שלך או על השאלה האישית שלך, כשיש לך בעיה כזאת, שאתה בדיוק כתובת.

„מה אני עונה להם? אני אומר להם משפט די, אתה יודע, חוכמה: שזה הזמן של השאלות, לא של התשובות, כי אין לי תשובות".

– תראה, המכתבים עושים לך טוב. יותר טוב עם מכתבים מבלי מכתבים. כלומר, אתה מדורג טוב במיצעד הפזמונים של הכאב.

„מה אתה רוצה. מה אתה אומר, בעצם. כתיבה, אצלי, זה פניה לצעירים תמיד. שם העתיד. ושם חייב להשתנות משהו".

– אתה שואו־מן, אתה גם שואו־מן, יונתן. בעצרת הכי חמורה בצוותא יש אלמנט של שואו. שואו־השלום. אנשים יפים כואבים יפה, מצטלמים יפה. חלק אפילו נדחף להצטלם. רק סביב השאלה מי אירגן או יארגן את הערב בצוותא, היו מוכנים לאכול חי אחד את השני. אתה חלק מזה.

„אתה מספר לי על הצרות של השמאל? הכושר שלו להתפלג ולא לעשות משהו אקטיבי, אדיר. אני לא שואו־מן. אני משהו אחר".

– יש לך הצעות? אתה איש מוסר, מכריז, סוג של נביא?

„לא, בפירוש לא. הציעו לי, לפני שבוע, להיות בראיון עם פרופ' ליבוביץ, ואני אמרתי לא. אין לי מקום שמה. מקומי לא יכירני. אני יכול רק להקשיב לו. אני לא שואו מן.

„אני נורא מקנא באנשים כמו גרוסמן. או הוא כתב את 'הזמן הצהוב', ואחרי זה הוא כותב רומן, כאילו עשיתי את שלי.

„ההגדרה שלי את עצמי פשוטה. אני בן אדם שהולך עם פנס קטן ומאיר כל מיני פינות, מסתכל עליהן עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם. תפקיד הילד שאמר 'המלך ערום'".

– במשך 10 שנים הופעת על בימה, הופעת כי אתה שואו־מן, יש לך מנטאליות ומכניקה של שואו־מן.

„אני גם צריך את הקהל. כן, אני צריך את סוגי הנחת האלה. ההופעה באה לי כהופעה גמורה. אריק איינשטיין אמר לי, בוא תעלה. הוא אמר לי עם תלתל המשורר שיש לך, תעלה על הבמה.

„אמרתי אני אעלה, ועליתי, ועליתי, ועליתי, ועליתי. עשר שנים. דרך אגב, המשכנתא הזאת שלי, שלנו, לא נתפסה על־ידי אף אחד אחר. מה שרוטבליט ואני עשינו, אז איש לא המשורר".

– הנה עשר שנים טובות, לא תרבות, פשוט עשר שנים טובות, לא [illegible] שיחקת, שיחקת אותה, מה אתה בוכה כל הזמן?

„אני לא יודע אם טובות. היו טובות, היו רעות. מה החזיק אותי? האהבה המיידית של הקהל. כולנו רוצים אהבה".

■■■

– קראתי את „רוק בבית הסוהר". אני יכול לראות מישהו קורא אותו עם מוסיקה, לפני קהל. ואני יכול לראות מישהו קורא אותו בעוד 100 שנה כממצא שנתגלה בכד חרס, כממצא היסטורי על עיר ששמה תל אביב.

„ממזר".

– מי ממזר?

„אתה. כי אתה אומר לי שאני אלך להפיק מזה ערב.

„הספר משוור בציטוטים. ג'ים מוריסון בספר. אתה מרגיש מהי האמת כשאתה שומע אותה, ולפי דעתי, אנשים כמו ג'ים מוריסון היו בפסגות כאלה גבוהות של טרוף, שהם אמרו את האמת".

– עלית לקברו פעם?

„בפריס, כן. לא, לא לפי הטקס. באקראי. הרבה שנים, אתה יודע, כמו שיש למישהו את התנ"ך, היה לי את 'התפסן בשדה השיפון', ואת לני ברוס, שהשפיע עלי חזק וקשה.

„ואז, בתל אביב, ב־69', היו לי כל מיני אנשים. כשאורי זוהר דיבר איתך, זה לא היה אולי, הוא ידע בדיוק מה אתה צריך לעשות. הוא אמר לי להתחתן, עכשיו, בשבוע הבא. ולא עירערתי. והוא אמר לי מה לכתוב לעיתון. לא עירערתי.

„אני רואה בזה קצת נפשי שלי, בפירוש. ואני רואה בזה נושא ראוי לספר, כי יש הרבה נערים, אתה יודע, או חיילים שנופלים בזה. אני רוצה להזהיר מישהו מפני 'סמכות'. אני רוצה להגיד לו: תחשוב על כל דבר. אל תחשוב שמישהו יודע עליך יותר ממה שאתה יודע עליך.

„למדתי את זה גם מנתן אלתרמן. הוא עצמו לא עמד בזה, הוא אמר לי, יונתן אל תהיה שייך. הוא הרי לא עמד בזה, אתה יודע, הוא היה שייך לארץ ישראל השלמה ולכל הסיפור. ואני לא הייתי שייך, עם פיתויים עזים, להיות שייך ל'סימן קריאה', לקליקה ספרותית, למשוררים הירושלמים, למשוררים התל אביביים, לקבוצה מול, לקבוצה כול, לקבוצת שול.

„אז עם אורי זוהר, היה בקשר איתו גם חלק מאור נכווה. חיינו כמה צעירים על ידו ואמרנו, רק הגע על מה נהרגים? חן לישון על זה לילה. עד היום, השאלה היא על מה אנחנו נהרגים" ■

אז בועז דוידסון הולך בלוס אנג'לס וצועק: אלנבי! אלנבי!

גפן עם דני ליטני. תצלום: ג'ראר אלון. 10 שנים, מאות הופעות

היא לקחה 30 כדורים. נפטרתי מזה באמצעות תאוות־חיים

קירשנבאום ואני חשבנו

– הפניה הקבועה והתופעה הק[illegible] לא יוצרים את התחושה שאתה מ[illegible] תפקיד, שיש פה הצגה של השבט ה[illegible] להצגה של השבט הזה. קוראים [illegible] להצגה של השבט השני. קוראים [illegible] ואתה, יונתן, שחקן קבוע בהצגה [illegible]

„כן. לא יכול להגיד לך לא [illegible] ממשיך את הקו שאני בכך לא [illegible] אני לא מאמין בהסגנות [illegible] בתוך הסיפור הזה. אבל אני חושב שאני"...

– תקרא עוד שיר.

„אני אעשה מעשה, משהו, מעשה ולא דיבור.

– מה תעשה, מה, יונתן, מה תעשה?

„אני לא יודע אם דיברנו אתה [illegible] לילה, שאריק שרון [illegible] המוקלמ[illegible] קירשנבאום [illegible] ללכת ולזרוק אבנים. כן, [illegible] אותנו. לעבור, במעשה [illegible] לאנשים שיקראו אותנו [illegible] אבל הוא קיבל [illegible] תלמידים.

„מזמינים אותי [illegible]

משפט דמיאניוק? לא

„למשפט דמיאניוק? לא, לא הלכתי. לא חשבתי ללכת. למה אני צריך ללכת? סקרנות? לא. סקרנות עיתונאית? לא. גם לא הבעתי דיעה על המשפט. רוטבליט הביע. לרוטבליט יש דעה. ברגע ששמעתי את הרשות הממלכתית האומרת, אני לא זוכר מי זה היה, שאפילו אם הוא לא אשם, אז האקט החינוכי בוצע, כבר לא עניין אותי.

„חוץ מזה, יש לי את השואה שלי. כן, תעזוב את זה. אני לא קורא מה שכותבים בעיתונים על המשפט. אני קורא ספרים. אני לא חושב שיש מישהו שקורא כמוני. אני קורא המון ספרים. בעיתון, אני כמעט לא קורא עיתון, אתה יודע, אני קורא „ידיעות אחרונות" דווקא".

העשירים האומללים

„אני לא בנוי כלכלית נכון. קופות גמל, חסכונות? כלום, הלוואי שהיה לי. אני מאוד מוטרד כל החיים שלי. אני כל הזמן אומר מה יהיה. אתה יודע, לוס־אנג'לס היתה שיעור חזק מאוד בשבילי. החודשיים האלה עם סבן המפיק.

„הוא לימד אותי שהחברים שלי שמה אומללים. העשירים האומללים. הוא אמר, מה אתה רוצה להיות? ואני רוצה להיות מאושר. תראה, ההבדל הגדול הוא שבלוס אנג'לס, אתה מבצע את החלום כמו בחוקים. פה, בישראל, אתה יכול עוד לחלום לשנות את החוקים.

בלוס אנג'לס, אני רובוט שמבצע את החלום של המפיק. ובועז דוידסון, חבר טוב שלי, הולך ברחובות לוס אנג'לס וצורח: אלנבי! אלנבי! אלנבי! איפה אלנבי!

„אתה מבין, הוא בתוך הכאילו שפע, וצועק אלנבי. אתה יודע למי טוב באמריקה? לנאקש ולג'ורדש כזה".

מנסים אותי, השמים

„הייתי עם יענקלה רוטבליט ודורי בן־זאב איזה יום שלם בישיבה, אתה יודע, בירושלים. והרגשתי שמנסים אותי. לך תדע, אתה יודע. מי מנסה? השמים, אתה יודע. הייתי בשביל לראות מה זה. לראות על מה נהרגים, כן.

„אמרתי לעצמי, בוא הנה, אולי. אבל, לא. זה אותו דבר בלוס אנג'לס, אתה יודע. אז יהיה לי כסף, אז מה? אז אני אעשה כל החיים בישיבה, או מה? אתה יודע כמה חלומות יש לי, אדם? המון חלומות. לכתוב ולרשום ולעשות קברטים.

– מה מפריע לחלומות, שיש אלות בעזה?

„כן. מפריע נפשית וטכנית. אתה רוצה לעשות דבר מסויים, ופתאום יאמרו לך שיש הפגנה. ואתה הולך. אלות בעזה זה לא חומר טוב לסאטירה. אני לא מעוניין עכשיו בסאטירה. אני מעוניין בגאולה האישית יותר. אותי מעניין יותר למה אני חי, ולמה הייתי צריך לקום בבוקר ועל מה, יותר מאשר בעניין הפוליטי".

עם דיוויד ברוזה. הפרוייקט עם ריטה לא יצא

העיסקה הכי חמה בשטח

מאת א. אילן

מיכל, החברה שלי, ואורי בעלה, הם מבלי עולם אמיתיים. עבורם - מסעדות, מלונות, ביקורים במוזיאונים ותאטראות, כרטיסי מינוי לבריכה - הם החיים הטובים. אבל מכיון ששניהם חיים ממשכורת ממוצעת, הם נאלצו - עד כה - לחכות לאירועים מיוחדים כדי להרשות לעצמם את התענוגות הללו. לאחרונה הם התחילו לבלות יותר מאי פעם וכמעט שאי אפשר למצוא אותם בבית. "לא", צחקה מיכל כששאלתי אותה על כך, "לא מצאנו אוצר. פשוט קנינו אנטרטיימנט". אמרה - והוציאה מהתיק ספר יפהפה - "אנטרטיימנט ישראל 88".

<u>הצעה שאי אפשר לסרב לה</u>

את הרעיון שמאחורי אנטרטיימנט מגדיר במדויק מל בורנשטיין, מנכ"ל החברה: "אנטרטיימנט הינה תמצית רעיון הצרכנות הנבונה האמריקאית. מדוע לשלם יותר עבור מוצר או שירותים הניתנים להשגה בפחות כסף?" דפדוף בספר אכן מגלה את הפשטות הגאונית שלו: למעלה מחמש מאות בתי עסק מובילים בתחומים שונים - מלונות, מסעדות, תרבות, ספורט, קניות - מופיעים בו. הם מציעים לבעלי כרטיס החבר האישי של אנטרטיימנט הנחות בערך של 10%-50% ובשווי מצטבר של למעלה מ- $5,000. "זה פשוט להפליא" אמרה מיכל, "כל מה שאת צריכה לעשות זה לבחור את המקום החביב עליך, להכנס, להנות, להציג את הכרטיס ולתת את שובר ההנחה - ואת משלמת פחות!"

■ ■ ■

<u>אמינות ואחריות</u>

מיכל הוציאה מתיקה את הכרטיס האישי שלה ואת השי שקבלה מהחברה - ספרון הנחות איזורי וכו רכוז של בתי העסק הקרובים למקום מגוריה. "את רואה שאני לוקחת את זה איתי לכל מקום" חייכה, "מאז קנינו אנטרטיימנט הפכתי לחסידה נלהבת של הרעיון ואני ממליצה עליו בכל הזדמנות". "ויש כל כך הרבה מקומות לבלות בהם בארץ?" שאלתי בספקנות. "הרי כולנו מכירים את העסקות המפוקפקות הללו בהן אתה מפסיד במקום להרוויח. וכאן את צריכה לשלם. עבור הספר מראש!" מיכל הזדעקה: "מה את מדברת?" היא דפדפה בספר והראתה לי את רשימת בתי העסק המשתרעת על כל תחום שעולה על הדעת. "וחוץ מזה" אמרה, "את לא קונה חתול בשק. באנטרטיימנט נותנים לך אחריות מלאה כלומר, אם לא זכית במספיק הנחות או התאכזבת את יכולה להחזיר את הספר תוך ששה חודשים ולקבל את הכסף ששילמת חזרה, עם ניכוי של ההנחות בהן השתמשת".

■ ■ ■

<u>המועדון של אנטרטיימנט</u>

אנטרטיימנט היא חברה אמריקאית הקיימת למעלה מ-28 שנה וספריה מתפרסמים בקנדה, ארה"ב ואירופה. אנטרטיימנט ישראל הוקמה לפני 3 שנים ונרכשה לאחרונה על-ידי קבוצת A.B.DATA והסגנון האמריקאי היעיל, המתחשב והמייחס חשיבות לכל פרט - ניכר בה היטב. "את מבינה", אמרה מיכל "לרכוש את ספר אנטרטיימנט זה בעצם להצטרף למועדון. כדי לשמור על קשר ומעורבות של החברים, אנטרטיימנט מפעילה קו טלפון פתוח (Hot Line) במשך 24 שעות ביממה, שמעדכן את המתקשרים לגבי כל הפעילויות והשינויים הנוגעים לחברי המועדון. פרט לכך, הספר מציע הנחות גם במספר מקומות בחו"ל, וזו בהחלט חוויה נעימה להרגיש "אזרח העולם" שהכרטיס האישי של אנטרטיימנט פותח לפניו דלתות....".

■ ■ ■

<u>העסקה של חייך</u>

שתינו צחקנו. החזרתי למיכל את הספר המהודר והקומפקטי ואמרתי - "נו, אם כל כך טוב, אז מה רע?" "זו הנקודה" אמרה מיכל, "פשוט אין רע. הספר הוא העסקה של חייך. את משלמת מעט כדי לקבל הרבה ונהנית מכל רגע".

"את יודעת" אמרתי, "זה יותר ויותר מוצא חן בעיני. איך אפשר להזמין את הספר?"

מיכל שבה והוציאה את הספר מתיקה כדי למצוא את הכתובת, ולפתע הציצה בשעון בבהלה "אלוהים אדירים! בכלל שכחתי שאני ממהרת, אורי ואני קבענו ללכת למסעדה סינית. אוכל משגע ו-25% הנחה על המעדנים הדמיוניים ביותר! אני מוכרחה לרוץ, תמצאי את הכתובת בעיתונים! להתראות!" ■

<u>מספר דוגמאות טעימות מספר ההנחות:</u>

במסעדות: ביוקה יפו 25% • ברווז הזהב רמה"ש 25% • יודפת ת"א 25% • גני סייצ'ואן רמה"ש 50% (עד 15$) • דרקון במועדון ת"א 50% (עד 15$) • שלדג ת"א 50% (עד 15$) • המצודה ירושלים 50% (עד 15$) • מייפלאואר חיפה 25%.

FULL MONEY BACK GUARANTEE

<u>אפס סיכונים</u>

מבצע מוגבל ל-5,000 חברים בלבד. אם אינך מנצל את ספר אנטרטיימנט החזר אותו (גם משומש) תוך 6 חודשים מתאריך קנייתו - כספך יוחזר לך במלואו, ללא שאלות (בניכוי ההנחות שהשתמשת) בכל מקרה אינך יכול להפסיד.

לדוגמא: קבלת הנחות ב-50 ש"ח, תקבל 52 ש"ח בחזרה. קיבלת הנחות ב-75 ש"ח תקבל 27 ש"ח בחזרה. קיבלת הנחות ב-102 ש"ח ומעלה - והספר כיסה את עצמו!

בכל מקרה אתה לא יכול להפסיד.

איך רוכשים את אנטרטיימנט?

באמצעות כרטיסי אשראי
טלפון (רב קוי) 03-7521114.
באמצעות הדואר
למלא את השובר ולשלוח.
ניתן לרכישה גם:-
בחנויות "מרווה" בכל הארץ.

✂ - - - - - - - - -

לכבוד, אנטרטיימנט ישראל,
בצלאל 4, רמת-גן, 52521.

כן. אני מעוניין לקנות את "אנטרטיימנט 88" במחיר מיוחד של 102 ש"ח, ולקבל ספר הנחות איזורי חינם.

מצ"ב שלושה שיקים לפקודת אנטרטיימנט ישראל:
שיק ראשון לתאריך היום-ע"ס 34 ש"ח שיק שני לתאריך 30 יום מהיום-ע"ס 34 ש"ח, שיק שלישי לתאריך 60 יום מהיום-ע"ס 34 ש"ח.

כן. אני יודע שאיני לוקח שום סיכון ושאוכל להחזיר את הספר בכל עת שארצה (עד חצי שנה מתאריך קניית הספר) ואקבל את כספי בחזרה בניכוי סכום ההנחות שניצלתי. ידוע לי שעם קבלת הספר אקבל תעודת אחריות.

שם ______

כתובת ______

מיקוד ______ חתימה ______

מבצע פסח

במקום - ~~890~~ ש"ח רק - 795 ש"ח
עם כל האביזרים הנלווים

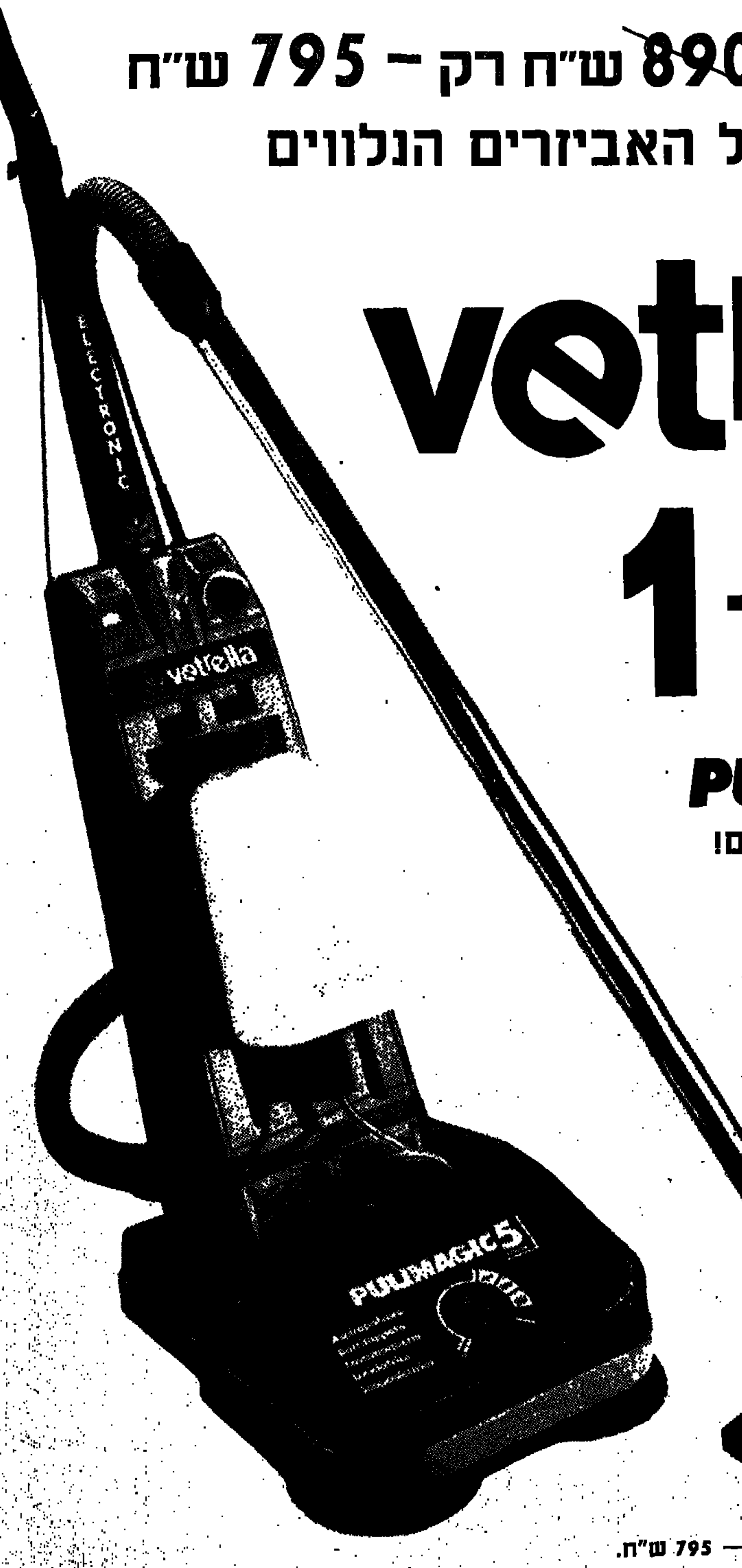

vetrella®

5 ב-1

דגם — **PULIMAGIC 5**
המכשיר היחיד הכולל 5 מכשירים!

1 שואב אבק אלקטרוני (1000 ואט)
2 מנקה שטיחים בקצף יבש ונוזל
3 מבריק רצפות (פוליש)
4 חובט ומבריש
5 מטאטא ריצפה

קנה עכשיו
את שואב האבק המשוכלל ביותר בעולם
עם כל האביזרים ותקבל — 95 ש"ח מתנה לפסח.
במקום לשלם — 890 ש"ח מחיר רגיל תשלם רק — 795 ש"ח.
המבצע בתוקף רק עד 2.4.88
חבל להתמיין!
וטרלה — מחכה לך בחנויות החשמל המובחרות וברשתות השיווק.

vetrella®

למה לקנות פחות?

יבוא ושרות: וטרלה בע"מ 210650, 210040, 03-258160
שד' החשמונאים 21 (שכונת מונטיפיורי)

מוות על פי השכל

למה נרצחה גאולה קרוי

גאולה, גרושתו של ד"ר משה קרוי, נרצחה בשבוע שעבר על ידי חתנה באוסטרליה. 8 יריות מרובה ציד • משה קרוי, פילוסוף, התפרסם בשנות ה־70 בארץ בזכות הטפתו לאגואיזם רציונאלי • הכל בגלל כת מיסטית

עמית רייכר

את הסיפור הזה חייבים להתחיל מהסוף. אוסטרליה, מלבורן, יום רביעי, 24.2.88. גאולה קרוי (40) חוזרת משהות של חודש וחצי בישראל. בתיבת הדואר היא מוצאת מעטפה ועליה כתובתו החדשה של בעלה לשעבר, ד"ר משה קרוי. טלילה, בתם המשותפת, גרה עם האב. טלילה בת 16 ושלושה חודשים (הדיוק, במקרה הזה, משמעותי). גאולה הולכת לאותו בית. מתפתח ויכוח. מייקל קייני, בעלה הטרי של טלילה, מוציא רובה ציד. השכן שומע יריות. גאולה צורחת. מייקל יורה שוב. סך הכל שמונה כדורי ציד, גאולה מתה. המשטרה נזעקת למקום. טלילה מנסה לקבור את הרובה. מייקל נעצר.

כמו בכל רצח, אחרי העובדות באות הגירסאות. משה קרוי, בשיחה מאוסטרליה: „באותו הזמן ישנתי בבית. פתאום החתן שלי ראה אותה מתגנבת לחצר האחורית של ביתנו. היא טיפסה על הגדר דרך פסי הרכבת וצעקה למייקל שבאה להרוג את כולנו. הוא נבהל מאוד, לקח רובה וירה בחולת הנפש המפלצתית הזאת.

„בכלל, יש צו של בית משפט האוסר עליה להתקרב לטווח של 500 מטר מאיתנו. לא ראיתי את האירוע עצמו, התעוררתי רק כשהזעיק את המשטרה והסגיר את עצמו. חתני חולה קשה בלוקמיה, נותרו לו עוד חודשים לחיות, ואנחנו פועלים עכשיו לשחררו בערבות".

יותר, הורי יותר, מוסרי יותר. הולכים לבית משפט, והצדק, לפי אמות המידה של אותו שופט, הוא הקובע.

גם כאן. אחרי 17 שנות נישואין, משה וגאולה קרוי החליטו להתגרש. המלחמה ניטשה על ליבה של טלי. מי יהיה ההורה הנבחר (החוק באוסטרליה קובע, שילד מעל גיל 15 הוא בחזקת בוגר, ובמקרה של גירושין, הוא רשאי לבחור אצל מי הוא רוצה לחיות). טלי בחרה באביה. אמה לא השלימה עם הבחירה, ופנתה לעזרת החוק. בית המשפט האוסטרלי קבע כי הילדה תישאר בחזקתו של האב. האם לא השלימה עם העובדה.

עד כאן סיפור עצוב אבל שכיח, כבר היו מקרים מעולם. אבל במקרה הזה, הנפשות הפועלות יוצאות דופן לחלוטין. מערכות היחסים ביניהן שונות ממה שמקובל לחשוב לנורמלי. וכת מסתורית מתערבת בחייהם. אולי, משום כך, הסתבך הסיפור למין טרגדיה יוונית, עם סוף כמעט בלתי נמנע.

■ ■ ■

הכל התחיל בארץ, בירושלים של שנות

אינה תופסת איך הוא יכול לעשות את מה שהוא עושה. היחסים בינינו היו הרבה יותר קרובים מסתם יחסי נישואין. היינו הכל, זה בשביל זו".

בינתיים, איין ראנד מחוללת עוד כמה מהפיכות. „לאחר שקראתי את איין ראנד", אמר אז קרוי באחד הראיונות, „הרחקתי את אמא שלי מהבית ומאז ניתקתי איתה את הקשר. לא ראיתי ולא שמעתי ממנה. זו היתה מסקנה מיידית של תודעתי". אחר כך מקבלת גם משפחתה של גאולה מכתבי ניתוק, בהם היא מסבירה להם שהקשר הביולוגי הוא לא בר משמעות. צעד קיצוני מצד מי שתהרג מאוחר יותר על מזבח הקשר הביולוגי.

„מי בהיותו נער, לא נכבש לספריה רבי העוצמה של איין ראנד „כמעיין המתגבר" „מרד הנפילים", כתב העיתונאי דורון רוזנבלום ב־75', „יש בהם שילוב מעניין בין רמת כתיבה כמעט אינפנטילית לבין רעיונות אינטלקטואלים שיש בכוחם לגרום התעוררות שכלית ולשנות את ראיית העולם. מי לא רצה להיות בעצמו 'אטלס' כדוגמת ג'והן גאלט? מי לא רצה להכיר עלי אדמות איש

שנה: „הוא נשוי לצעירה בשם גאולה, ואולי חשוב לך לדעת שהיא ממוצא עיראקי, שהשלימה לא מכבר את עבודת המאסטר שלה, ושגם היא נמנית עם מעריצי תורתו של בעלה. לזוג ילדה בת שלוש בשם טלי, והיא כבר יודעת לקרוא, למרות שהוריה מסרבים לשלוח אותה לגן חובה, ויתכן גם שלא ישלחו אותה לבית ספר.

„מעניין אותך אולי לדעת, שהנישואין שלהם הם נישואי חווה. היחסים ביניהם מבוססים על אהבה. מבחינה ראציונאלית, אהבה היא לדעת ד"ר קרוי, ביטוי לתכונות הטובות שכל אחד הצליח למצוא ברעותו. מכאן, למשל, שאחת מתכונותיה הטובות של גאולה, שעוררו את אהבתו של בעלה, היתה הראציונאליות שלה. היא גם בחורה נאה, וגם זוהי סיבה ראציונאלית טובה לאהוב אותה.

„קח, למשל, את בתו הקטנה. היא הפסיקה ללכת לגן מאותו הרגע שבו הגיעו הוריה למסקנה, שהגן מטמטם את מוחות הילדים בכך שהוא מעמיס עליהם כבר בגיל רך אמיתות בלתי ראציונאליות, ומעוות להם את תמונת העולם. הילדה, איפוא, נשארה בבית, תחילה עם מטפלת ואחר כך בלי. חבריה הם בנים ובנות להורים החיים על פי דפוסי חיים רומים, ונמנים לרוב, עם תלמידיו של ד"ר קרוי באוניברסיטה. „הוריה משחקים איתה ועונים לשאלותיה. היחסים בינה לבינם מבוססים על חשבון קר של שכר ועונש. נהגה כהלכה, תזכה בעידוד. נהגה שלא כהלכה, ינקטו כנגדה סנקציות. היא אינה רשאית להטריד אותם או להפריע אותם מעיסוקיהם, כשם ששום אדם אחר אינו רשאי לעשות זאת.

ירושלים, יום ראשון, הלווייתה של גאולה קרוי. אמא, שתי אחיות ואח
תצלום: ציפי מנשה

„רק אב מטורף משיא ילדה בת 16 וחודש ויום לאדם שנותרו לו חודשים ספורים לחיות"

משפחתה של גאולה, בארץ: „משה לא לחץ על ההדק, אבל הוא לא יכול להתחמק מאחריות כבדה מאוד. רק אב מטורף משיא ילדה בת 16 וחודש ויום (גיל הנישואין המינימלי באוסטרליה) לאדם שנותרו לו חודשים ספורים לחיות. בכלל, הסתבר שהשכנים הזעיקו את המשטרה ולא המייקל הזה. חוץ מזה, איך משה מעז לטעון שהיא באה להרוג אותם, והיא בלי נשק.

„משה וטלילה היו חברים בכת מיסטית של אנשים מטורפים, שניסו להרחיק את טלילה מאמה. גאולה נסעה לאוסטרליה מתוך תחושה שעם הרבה אהבה תוכל להציל את טלי מהכת הזאת ששטפה לה המוח, ולהחזיר אותה לחוקתה".

ידיד של המשפחה סיפר שהרוצח היה אכזרי ביותר והזהיר את המשפחה לבל ינסו לראות את גופתה. עוד אמר, שהיא נורתה בחצר, כשעה שניסתה לברוח.

■ ■ ■

זה היה יכול להיות סיפור פשוט, רגיל, מין קרמר נגד קרמר כזה. זוג מחליט להתגרש. המריבה על אצל מי יהיו הילדים גם היא הפכה למחלוקת שבשגרה: חמוש בעורכי דין, מנסה כל צד להוכיח שהוא טוב

ה־70. גאולה אלדורי, סטודנטית שלא מן המניין בחוג לביאוגראפיה של המזרח התיכון, הכירה את משה קרוי, עתודאי מבריק שלמד פילוסופיה ופסיכולוגיה. באחת הפגישות, סיפרה לו על ספר שקראה בנעוריה, ושהשאיר עליה רושם עצום. שם הספר – „מרד הנפילים" מאת איין ראנד. משה קורא את הספר בזמן נסיעה באוטובוס. בהתחלה חשב שזה ספר מטופש, רק אחרי 60 עמודים בערך, באה לו ההתגלות. אז הבין, לדבריו, שהאגואיזם נכון, והקפיטליזם נכון. ואלה עיקרי תורתו, אותה עוד יפתח עם השנים.

משה וגאולה מתאהבים ומתחתנים. אהבתם גדולה וסוחפת. „כל הזמן היו ביחד, היו עושים אומלטים עם פטריות, מסתובבים בעיר במכנסיים קצרים, מחובקים כל הזמן. היה בזה גם משהו קצת הפגנתי, אבל אין ספק שהיו מאושרים מאוד", מספר מי שהכיר אותם אז. „הם ממש העריצו אחד את השני. היא העריצה את האינטלקט שבו, הוא היה אז כוכב הפילוסופיה. הוא העריץ אותה, והאמין ביכולת שלה להיות אמן".

17 שנים אחר כך היא תכתוב: „אני ומשה היינו כל כך קשורים זה לזה, ששום דעתי [illegible]

המגלם את הפילוסופיה החדשה שהיא: אגואיזם צרוף, קיום ראציונלי בכח השכל, קיום הוגן וצודק על בסיס עסקי של בראיות בחברה קאפיטליסטית מוחלטת? מי לא נכבש בנעוריו לסלידה מרגשנות בלתי ראציונאלית? ובעיקר – לראיית האלטרואיזם כאויב האדם".

כך או אחרת, „מרד הנפילים" הפך את מוישל'ה – הילד השמן והממושקף שהלך לכל מקום עם כובע טמבל, מומיה, זכננה ביד; שאימו המורה נהגה להעביר אותו את הכביש עד גיל עשר ולדבריה הגיעה לדרגת 'אהבה מקסימאלית' ביחס אליו – לד"ר קרוי, 'אגואיסט מורשה'. פילוסוף צעיר קר וראציונאלי, שפיתח את תורת ה„חיים לפי השכל".

תורתו הסעירה את המדינה. היו שחשמיצו וקראו לו שרלטן, היו שהפכו לחסידיו. נאמן לעקרונותיו, שאין שום נאמנות עדיפה על הנאמנות לצרכיו ולתועלתו של הפרט, עזב ב־75' את הארץ לצמיתות וירד לאוסטרליה ביחד עם אשתו ובתו.

■ ■ ■

העיתונאי אהרל'ה בכר ז"ל כתב באותה

הם אינם מצפים, כמובן, שלא תכיר [illegible] תודה כשתגדל".

עד כאן תיעוד משנת 75'.

טלי לא איכזבה. כשגדלה, אכן לא הכירה תודה. זה שהפילוסופיות של הוריה [illegible] עם השנים, ואפילו אביה זנח את תורתו [illegible] זה שאמה התפכחה מאביה, וחידשה [illegible] חמים עם משפחתה – [illegible] בבגרותה. טלי חיקתה [illegible] המעריץ של אמה לאביה [illegible] לאמה, בדיוק כמו אביה.

■ ■ ■

תקציר יומן אמונות של משפחת [illegible] לאוסטרליה נסער עם האידיאולוגיה המפורסמת של 'חיים לפי השכל'. [illegible] שנים, התחילו להתעניין בסיינטולוגיה [illegible] את ביתם ל'סנטר' וקיימו בו [illegible] וסרנאות. לרוב, קרוי היה מרצה [illegible] אחראית על הצד הארגוני ולפעמים טיפלה באנשים.

אחר כך עבר קרוי לראציונאליות המיסטיקה, סרנאות הרצאות [illegible] חשנה עם פלא המיסטיקה [illegible]

[illegible] וגאולה קרוי, שנת ה־70. „היה בהם משהו הפגנתי, אבל אני בטוח שהיו מאושרים מאוד"

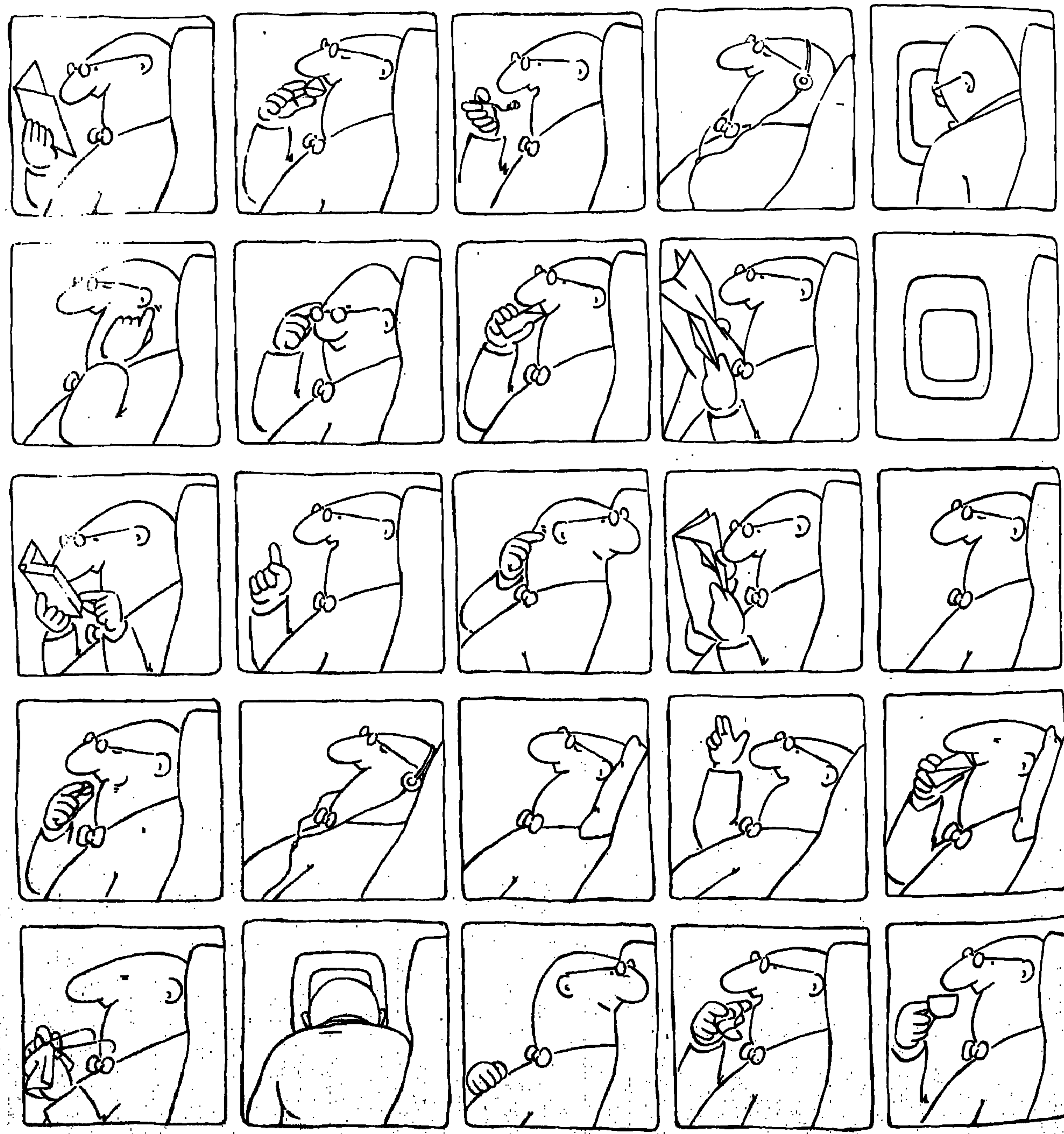

איך שהזמן טס לנוסעי מחלקת עסקים בסוויסאיר אפילו בטיסות ארוכות.

אנא, המשך לקרוא, המשקה האהוב עליך יוגש מיד. בלווית מוסיקת רקע אם תרצה. האם תבחר בדג פוטית או במעדן עגלי? כמובן כל מנה מוגשת בנפרד, בכלי חרסינה עם סכו"ם של ממש. עתונים? אולי מאגזין? בודאי. או שמא תעדיף לעבור על הניירת שלך מבלי שתופרע? בהחלט. אחרי הכל אתה נוסע במחלקת העסקים, מוקף בחברת אנשי עסקים. סיימת לקרוא? מצויין, עכשיו מגיעה לך הפסקה קצרה. נגיעת כפתור מאפשרת לך להתמתח בנוחות. עצום את עיניך. ישנת טוב? אנחנו מקווים שנהנית מטיסתך במחלקת העסקים שלנו. תודה שטסת סוויסאיר.

swissair

למה נרצחה גאולה קרוי

לאוסטרליה נסעו עם האידיאולוגיה של 'חיים לפי השכל'. כעבור כמה שנים, התחילו להתעניין בסיינטולוגיה. אחר כך עברו למיסטיקה. השלב הבא היה הגורו סאי בבא, הודו. ב־84', נסעו לארצות הברית ועסקו בסיאנס. אחרי הסיאנסים, משה התחיל לגרש שדים. ואז, גאולה הכירה את הזוג צ'פלוני

גאולה קרוי, שנות ה־80. "זה התחיל להיות יותר מדי. באיזשהו שלב היא הפסיקה להעריץ אותו"

השלב הבא היה הגורו סאי בבא. נסעו להודו, נפגשו לראיון אישי עם הגורו. סך הכל כל הזמן ששהו בהודו – חצי שנה.

ב־84', נסעו לארצות הברית, לשלוש שנות שבתון. בשבעת החודשים הראשונים עסקו בסיאנס. קראו ספרים בנושא, התעניינו במדיומים. רוח בשם קלרה, נתנה לגאולה הוראות והסברים. למשפחתה סיפרה, שלפעמים היתה קיימת בה התחושה שמשה נותן את ההוראות ולא הרוח. גאולה אהבה את הסיאנסים. משה, פחות. בהתחלה הוא אמר לה שזה מסוכן. היא חושבת שמאז הוא השתגע.

אחרי הסיאנסים, משה התחיל לגרש שדים. מין 'גוסט באסטרד' בתשלום. זו היתה התקופה שהתחיל לאכזב שם את הקהילייה המדעית ואיבד את אמינותו. מאמרים ששלח לעיתונים, הוחזרו. פעם הזמינו אותו לערוך סדנה במפעל מחשבים גדול. הנהלת המפעל פיטרה אותו לאחר שהסתבר, לדבריה, שהסית את העובדים נגדה.

ואז, גאולה הכירה את הזוג צ'פלוני, הזמינה אותם לביתה. ו"כך", כתבה למשפחתה, "הבאתי על עצמי את ההרס במו ידיי".

■■■

פברואר 87', מכתב: "יש כאן במלבורן אשה מלזית המאמינה שהיא מדברת עם רוחות. היא יצרה קשר עם רופא (צ'פלוני) ממלבורן שלקח קורסים אצל משה. היא סיפרה ששמעה על הרופא מהרוחות שלה, ולכן יצרה איתו קשר (לאחרונה גיליתי שהיא שמעה עליו בכלל בבית קפה, שמעה שהוא עשיר, ורק אז יצרה איתו קשר). היא הביאה לגירושיו מאשתו הקודמת. היא עצמה התגרשה מבעלה והתחתנה עם צ'פלוני. יחד הם כתבו ספר מטורף, שטען שסוף העולם עומד להגיע עד סוף השנה שעברה.

"הבעל הקודם שלה וילדיה הם בין החסידים הנאמנים שלה. היא והרופא טוענים שאין יותר מקום לאהבה בעולם. הם טוענים, שהעולם נמצא תחת שליטתם של כוחות הרוע, ושמרבית האנשים הם רובוטים שתוכנתו להרע. היא טוענת, שהיתה האם של ישו, שהוא היה משה רבנו וגם המלך ארתור. חסידיו הם גלגוליו של תלמידי ישו, ואבירי השולחן העגול.

"הם מסוגלים לעשות כל דבר אם 'הרוחות' אומרות להם לעשות זאת. זאת קבוצה מסוכנת ומרושעת. מלבד הנישואין של שניהם, ושלי ושל משה, הם הרסו עוד חמש־שש משפחות.

"משה מאוד נתפס לרעיונות שלהם. ראיתי שהם מחליאים ולא הייתי מוכנה להצטרף. מסתבר שהם קיימו שיחות טלפוניות עם משה שלא בנוכחותי והסיתו אותו נגדי. הם טוענים שאני יצור 'שנפל' ולכן מסוכן עבורו, ושהוא חייב להסתלק ממני.

"הם מאמינים שהאהבה לא הוכיחה את עצמה, ולכן עכשיו זהו הזמן ל'דין ולנקמה'.

"הם מאמינים שמוסר המשפחה הוא רע, שאהבה משפחתית היא דבר רע, והיא חלק מהמלכודת המרושעת שדרכה ה'איבל מיינד' שיצר את העולם הזה, לכד את היצורים הטובים (הם כמובן)".

■■■

המשפחה: "זו היתה הפעם הראשונה שהיא לא הלכה אחריו. זה התחיל להיות יותר מדי. באיזשהו שלב היא הפסיקה להעריץ אותו. התחילה לעסוק בתכשיטים וגילתה את עצמה. התחילו חיכוכים, משה התחיל לדבר על גירושין, וטלי טענה במכתבים ארוכים שאמה זנחה את עבודות הבית, ועוד מבקשת ממנה לעזור. אז החליטו שמשה וטלי יסעו להודו, גאולה תשאר בארצות הברית, ותצטרף אליהם יותר מאוחר. הם נפרדו בחיבוקים ונשיקות.

"אחרי שנסעו להודו, נעלמו לה. לא צלצלו, לא כתבו. היא ניסתה לאתר אותם בבומביי וכמעט השתגעה מרוב דאגה. יום אחד הם התקשרו פתאום מאוסטרליה. היא הבינה שמשהו נורא קרה, חיסלה את העניינים בארה"ב וחזרה לאוסטרליה. כשהגיעה, משה אמר לה שהוא רוצה להתגרש".

■■■

מכתב: "כשנסע להודו, עדיין לא החליט ממש. בהודו יצרו איתו קשר, ומאז הנחו את כל צעדיו. טלי גם כן נתפסה לזה. גם משום שמשה פינק אותה בחודשים האחרונים והיא מוכנה להאזין לו לחלוטין. הקבוצה הזאת הרסנית בכל מובן. למשה לא איכפת עכשיו מה הוא הורס. הוא גרם לנו נזקים כספיים עצומים. עורכי הדין עולים הון. אני מנסה למנוע ממנו לפגוע בג'וב שלו. המוניטין שלו כבר נפגע מאוד.

"הוא רשם את טלילה לבית ספר בהתכתבות, כדי להבטיח שלא תתערב עם העולם המרושע, ולא תהפוך לנורמלית. זהו

"ישנתי בבית. פתאום החתן שלי ראה אותה מתגנבת לחצר האחורית. היא טיפסה על הגדר וצעקה למייקל שבאה להרוג את כולנו"

טלילה קרוי. שטיפת מוחה

טלי לא איכזבה. כשגדלה, אכן לא הכירה תודה. טלי חיקתה בדייקנות את יחסה המעריץ של אמה לאביה, ואחר כך התכחשה לאמה, בדיוק כמו אביה

אחד הנושאים עליהם אנו נאבקים בבית משפט. אם טלילה תתחיל ללכת לבית ספר נורמלי, היא תגלה מייד עם מי יש לה עסק".

המשפחה: משה אמר לה אז, שכתנאי לקומוניקציה ביניהם, הוא רוצה שתעלה על הכתב את כל הדברים שלא היתה בהם בסדר כאשה וכאם במשך כל השנים. היא כתבה. אחר כך הוא השתמש בזה נגדה בבית המשפט.

מכתב: "לאמא, אל תדאגי־אני שולטת במצב. תוך מספר חודשים אני חושבת שטלילה תחזור אלי, בעקבותיה גם משה, והכל יגמר על הצד הטוב ביותר".

המשפחה: "בהתחלה היא עוד חשבה שהוא רק רוצה להתגרש. אחר כך היא מצאה את הניירות של הכת, תפסה מה שקורה, וניסתה להוציא את טלי משם.

"הקבוצה הזאת, הכת, מנעה ממנה במשך חצי שנה כל אפשרות ליצור איזשהו קשר עם משה וטלי. כשהיא ניגשה לשם עוד פעם או פעמיים, הם קראו למשטרה וסילקו אותה.

"כל הכספים היו בשליטתו. היא לא יכלה לשכור עורכי דין נורמליים, אז היא לקחה 'עורכי דין ממשלתיים', בכסף שלוותה מהממשלה שם. הוא, לעומת זאת, שכר עורכי דין יקרים ביותר. הם בעצם היו קבוצה נגד אדם אחד".

■■■

מכתב: "זוהי המדיניות של הקבוצה שמשה מסתובב איתה, להשליך על אחרים את מה שהם עושים. לפני כמה ימים, לאחר שנכנסו לביתו של העד שלי (שהיה חבר בקבוצה שלהם, ועזב), והיכו אותו מכות רצח, הלכו מייד למשטרה והתלוננו שהוא היכה אותם. כשהמשטרה תבעה אותם לדין, הם מייד תבעו אותו בחזרה.

"מלכתחילה טענתי שהם מטורפים. לכן הם ניסו בכל דרך שהיא לעשות אותי מטורפת, ובכך להסב את תשומת הלב מהם. אני חייבת להודות שזה עובד, גם משום שהם דוקטורים, ומופיעים בחליפות, ונראים מכובדים. וגם משום שהם נמנעים מלדבר על הכת שלהם, ועל הפילוסופיה שלהם, ומעמידים פנים שהכל עניין משפחתי רגיל.

"טלילה מעולם לא שנאה אותי בצורה כזאת, ומעולם לא התנהגה אלי בכזה חוסר רספקט. היא אהבה אותי ללא כל שאלה. השנאה שלה, היא פשוט שיקוף של השנאה של משה אלי. השנאה של משה, היא אותה שנאה שהיתה לו כלפי סוניה (אמו), כלפי ישראל, כלפי הצבא וכך הלאה. היא רק עוברת מאובייקט לאובייקט.

"הוא תמיד היה אדם קיצוני, ומאהבה אינסופית ורצון להגן עלי בכל דרך, עבר עכשיו לרצון לפגוע בי בכל צורה.

"אני מצרפת ניירות בכתב ידה של טלילה, שהם הכתבות של סיאנסים ספיריטואליים) מהסוג שאני ומשה היינו עושים, ושהוכתבו לטלילה על ידי משה. ברוח התורה המטורפת שבה הם מחזיקים. תוכלי לראות, כיצד מוחה של טלילה נשטף."

■■■

מסמך נוסף בכתב ידה של טלילה (הנוסח המקורי במערכת). הוראות התנהגות בבית משפט:

"אל תתני לאמך לעלות עליך. לשלוט. תמיד החזיקי בדיעה שאת צודקת. את [illegible] אל תראי או תתנהגי באשמה (ההדגשה במקור).

"אל תחשבי על התוכחות העלובות של אמך, ואל תטרידי את עצמך בשאלה אם היא [illegible]

(המשך בעמ' [illegible])

זמנו של הרוע

ג'ף סטרונג, עיתונאי אוסטרלי הוציא את הפרשה, אמר בשיחה טלפונית: "זוהי כת אלימה ומסוכנת, המאמינה שהגיע זמנו של הרוע לשלוט בעולם. הכת מכחישה את קיומה ומסווה עצמה כמרכז רוחני רגיל. תושב אוסטרלי בשם קארל ווילאמס הלך לכמה מפגשים, וכשאמר לחבר אחר כי אלה שטויות, באו חברי הכת והיכו אותו עד זוב דם במשך חצי שעה. יש להם מנהגים ופולחנים מסטיים סודיים, והם עושים סוג מסויים של מדיטציה על אנשים שאינם מוצאים חן בעיניהם".

שכן סיפר לעיתונאי, שיצא מביתו לאחר ששמע את היריות, מייקל קיני ניגש אליו, ובקול מאוד רגוע ושלו אמר לו שלא ידאג, ושהוא, מייקל, הולך להזמין את המשטרה. ליתר ביטחון, גם השכן הזמין.

עוד מסר, כי אחרי שמשה וטלי נעלמו לגאולה, היא חיפשה אותם בהיסטריה במשך חודשים ארוכים. לבסוף נסעה לישראל. כשחזרה, חיכתה לה בתיבת הדואר מעטפה ריקה ועליה בשתי שורות בדיו אדומה, מודפסת כתובתו החדשה של משה קרוי.

למה נרצחה גאולה קרוי

„טלילה מעולם לא שנאה אותי בצורה כזאת. השנאה שלה, היא פשוט שיקוף של השנאה של משה אלי. השנאה של משה, היא אותה שנאה שהיתה לו כלפי סוניה (אמו), כלפי ישראל, כלפי הצבא. היא רק עוברת מאובייקט לאובייקט"

טלילה בתלבושת הודית. „כל הזמן חשבתי מה יקרה לבת של משה קרוי אם היא תגדל לפי התיאוריה שלו"

(המשך מעמ' 34)
צורקת או לא... אם מישהו רצה את האיכות של 'קלרה' (הרוח), זו היא. את לא צלצלת אליה כי לא רצית, זה ניתן להבנה. היא טובה מאוד בלשחק את משחק הרחמים. עשי זאת גם את. הביעי את עמדתך. זייפי רגשות.

„אל תתני לה להשתלט עליך.

„בשבוע הבא ביום ראשון צלצלי אליה פעם אחת, הרגיזי אותה, וכמעט מיד מצאי סיבה לטרוק לה את הטלפון.

„שמרי על דמים אלו בסוד.

„לעולם אל תתני לתקוף אותך בציבור בלי להתקיף אותה בחזרה. את לא רוצה שאנשים יקבלו תמונה חד צדדית. הבטיחי שהם יראו את הדברים יותר מנקודת ראותך, מאשר מנקודת ראותה. אף פעם אל תתני להם לאהוד אותה.

„התעלמי מכל אספקט של פילוסופיה. הרגישי כמה את מאושרת עכשיו.

„עכשיו את נעשית על שיכלית. אל תתני להתנגדויות להפריע בזה. אנחנו עוזרים לך, ותומכים בך. הביני שאנו מחכים לך. זה תלוי רק בך מתי תגיעי לשלב של טקס הסיום. עד אז, השארי טהורה ונקיה. אל תרחפי אחרים יותר מדי, הם יגיעו מעצמם ובזמנם. ועבודת ה'אמכות' שהיו על פני כוכב זה, תצא נשכרת.

„אל תחסרי את האומץ לו את זקוקה. המבחן שלך מגיע, אל תתני לזה להכשיל אותך.

„זאת ההזדמנות שלך. מייקל אוהב אותך. קרישנה יתמזג איתך. הצליחי. אל תכשלי. אנחנו איתך. אנחנו אוהבים אותך". על החתום, ה„אמכות".

בנייר אחר של הכת נכתב „מוכרחים ללמוד לא לחשוב, ולא להרגיש כלום לגבי כל דבר... ואנחנו משתמשים בך כמכשיר שלנו, בגלל שקראת את איין ראנד".

שוב איין ראנד.

■■■

המשפחה: „היא לחמה כמו זאבה. המאבק שלה היה להוכיח שהם שטפו לטלי את המוח. כל צעד שלה, הם תרגמו לטלי נגדה. היה שלב, שהיא ניסתה שבית המשפט רק יוציא את טלי משם, ואם לא רוצים שהיא תהיה אצלה, שיעבירו אותה אפילו למוסד. אז הם אמרו לטלי, את רואה, אמך רוצה שתעברי למוסד. גאולה כתבה שהעדים שלה שיקרו אחד אחד. השופט קבע שטלי תישאר בידי משה ואין לגאולה שום זכות לראות אותה, אם טלי לא רוצה בכך, או ליצור איתה קשר, או אפילו לטלפן.

מכתב: „אתמול היה יום הולדתה של טלילה, שלחתי לה פרחים. עברתי ליד הבית וראיתי את המכונית של ראש הכת חונה בחוץ. בא לי להקיא. הוא זה שיזם את כל הפירוד והטירוף הזה, והוא יכול להיכנס לבית ולדבר עם טלילה, בזמן שאני צריכה להתבונן מרחוק. איזה סיוט".

המשפחה: „גאולה היתה הולכת לראות את הילדה מהחלון. היא התגעגעה אליה מאוד. באחת הפעמים היא באה, ומצאה שהם לבד. כדי שלא יזעיקו את ראש הכת או את המשטרה, חיבלה בטלפון. אחר כך ישבה והם דיברו איתה כאילו כלום לא קרה ביניהם. ואז אמר משה, תראי מה עשית לטלפון. אה, זה כלום, אמרה, תיקנה את המכשיר, וטלי הזמינה מייד את ראש הכת ואת המשטרה.

„יום אחד בדצמבר הם נעלמו. עזבו את הדירה. היא ניסתה לברר איפה הם, והסתבר שהם נסעו עם כל הכת לחווה בצפון אוסטרליה, למשך כל חופשת הקיץ. במרץ הקרוב היה אמור להתקיים נגדה משפט על השגת גבול. בינתיים, המשטרה התחילה לעלות על עקבות הכת, וגאולה החליטה לנצל את פסק הזמן הזה, ולבוא לנוח מארץ".

■■■

אצל סוניה, אמו של קרוי, יומיים אחרי שגאולה נרצחה. בעיניים בורקות היא מדקלמת שיר שמוישל'ה כתב כשהיה בן 6: „לו היו לי כנפיים/ הייתי עף לשמיים/ ציפורים מלטף/ ואוהב אותם אוהב/.

„ב־74" אמרה סוניה לדורון רוזנבלום: „אינני מבינה מה קרה לו. אולי אשתו אשמה. את הנכדה שלי לא זכיתי לראות. כשביקשתי שישלחו לי תמונה שלה, השיב כי אקבל צילום אחרי שאשלם את מחצית המחיר. סיפרה לי בפרטי פרטים, מה שלומה ומה שלום מוישל'ה, אבל מוישל'ה הקים מחיצות. בשום אופן לא יכולתי להתקרב אליו ולראות אותו. מאז אותו היום שקרא את איין ראנד. אני יודעת שרע לו. והוא זקוק לי, וגם הנכדה זקוקה לסבתא. כן אני בפירוש אלטרואיסטית, או מה?"

„אלטרואיזם זה רע, אלטרואיזם מבקש את המוות, והמוות הוא רע לבן אדם", אמר אז משה קרוי, בראיון אחר.

תורתו הסעירה את המדינה. היו שהשמיצו וקראו לו שרלטן, היו שהפכו לחסידיו. נאמן לעקרונותיו, עזב ב־75' את הארץ לצמיתות

משה קרוי, שנות ה־80. צילום שדים

„הם מסוגלים לעשות כל דבר אם 'הרוחות' אומרות להם לעשות זאת. זאת קבוצה מסוכנת ומרושעת. מלבד הנישואין של שניהם, ושלו ושל משה, הם הרסו עוד חמש־שש משפחות"

דצמבר 87', מכתב: „ביחס ליחסי משה וסוניה. כשפגשתי את משה, הוא עבר פסיכואנליזה. הוא סיפר לי שבזמן הפסיכואנליזה גילה שמטרתה היחידה של אמו היתה להרוס אותו, והוא החליט לנתק כל קשר איתה. היה להם אינסידנט אצל הפסיכותראפיסט. שם הוא אמר לה, שהוא לא מתכוון לראות אותה יותר.

„כשפגשתי את משה, הוא כבר ניתק את יחסיו עימה. היא כתבה מכתב ורצתה לפגוש אותנו, ואני לחצתי עליו לפגוש אותה. הוא תמיד האשים אותי שהחזרתי אותה לחיינו. אני זו שהזמנתי אותה לאוסטרליה (משה גירש אותה אחרי חודש), אני זו שעודדתי את טלילה לכתוב לה, ואני זו ששלחתי לה תמונות של טלילה בזמן שמשה דרש ממנה כסף עבורן. כל זה היא לא יודעת, או לא זוכרת, או לא רוצה לדעת ולזכור.

„עכשיו, ההתנהגות של של משה וטלילה מוזרה ומרושעת להפליא. סוניה קפצה על העגלה בשמחה, ואף שלחה מכתב אותו רצו להציג בבית המשפט, בו כתבה שהייתי אשה ואמא לא טובה, שמשה סוף סוף התפכח, ושטלי באמת צריכה להיות איתו.

„הטפשה הזאת באמת חושבת שהוא אהב אותה כל השנים, ושאני עמדתי בין שניהם. בזמן שהוא תיעב אותה כהוגן, והסית אותי נגדה. אבל אינני רוצה שתנטרו לסוניה איבה. היא גידלה בן קצת מופרע, והיא איננה מסוגלת לראות שמשהו לא בסדר איתו".

■■■

המשפחה: „במשך החודש וחצי שהיתה בארץ, היא התאוששה, אבל היתה נחושה בדעתה לחזור לאוסטרליה. אמרה שתנסה להוציא את טלי משם, אפילו אם זה יהיה הדבר האחרון שתעשה עלי אדמות. היא הרגישה שהיא הולכת להסתכן, אבל היתה אופטימית. חשבה שמשה יחזור למלבורן להרצות, ותהיה לה הזדמנות לדבר איתם לבד, בלי הכת. והיתה משוכנעת, שכוח האהבה שלה יוכל להוציא אותם מהטירוף הזה. אנחנו חושבים שהיא לא העריכה נכון את עוצמת הטירוף.

„היא נפרדה כאן מכולם כאילו ידעה שזאת פרידתה האחרונה. שוחחה שיחות נפש ארוכות עם כולם. הקפידה לברר שכל אחד יהיה בסדר, עזרה לכולם בעצות והלכה לכל המקומות שחיתה בהם בילדותה.

„אביה של גאולה נהרג כשהיתה בת 9, שנה לפני שנהרג, היה כל המשפחה בקיבוץ עין כרמל, והיא ממש פרחה שם. אלה היו סוף הימים הטובים, אחריהם באו העוני והמסכנות. אז היא נסעה לראות את הקיבוץ, אחר כך את הדירה בירושלים בה חיה עם משה בשנה הראשונה לאהבתם. בעל הבית זכר אותה, ואשתו. אמרה, אני כל הזמן חשבתי מה יקרה לבת של משה קרוי אם היא תגדל לפי התיאוריה שלו.

„גאולה לא ידעה על קיומו של בעל בחיי טלי, גם סוניה לא ידעה, אף אחד לא ידע".

■■■

גאולה טסה ביום שני בבוקר. יומיים אחר כך, ביום רביעי הגיע טלפון מאוסטרליה.

„אחר כך", אומרת המשפחה, „משה רצה גם לשרוף את הגופה. כשנודע לו שהדבר כרוך בתשלום, הוא ויתר".

אני מבקשת מהם, שיחפשו בין המכתבים, וימצאו את המוטו שלה, משהו שהיתה אומרת גם היום: „היה כמובן קשה, והיו רגעים די מכאיבים, אבל זה משהו שהיינו צריכים לומר לכם. והלקח הוא שהאהבה היא הפתרון לכל. יש לאהוב תמיד, ולא רק את מה שנעים. גם את מה ששנוא ומגעיל, ואז הוא הופך משוחרר ללבן. וזו למעשה הניסיון שלי. בלי זה, אני בטוחה שלא הייתי שומרת על שפיות דעתי".

■■■

ירושלים, יום ראשון 7.3.88. חלקת הכורדים בבית הקברות גבעת שאול. קוברים את גאולה קרוי. אמא, שתי אחיות ואח, משפחה קרובה, קומץ חברים של המשפחה. לה כמעט לא נשארו כאן חברים. אמא של גאולה לא מתקרבת לקבר. לא רוצה לראות. אחר כך היא מסתכלת לשמים וצועקת: משה, השם ינקום דמה. משה, אתה רצחת אותה. משה, אתה וטלילה רצחתם לי את גאולה.

קבורה קצרה, אחותה הצעירה של גאולה מתכופפת, מלטפת את האדמה. אחר פותחים קרוי, כשף או ככה שאל החזן. ■

המיטה האמריקאית
המשך לשושלת ההצלחה של מזרוני קינג קויל

מיטת החלומות האמריקאית
King Koil
להשיג ברשת חנויות עמינה, ברשתות השיווק הגדולות ובחנויות הרהיטים המובחרות

בעניין עמוס קינן

„את והב בסופה" עומד לצאת לאור בימים אלה. עמוס קינן עורך בספר זה את חשבון הפרט שלו, בתוך חשבון הדור שלו, שסיים תפקיד אחד ופתח בתפקיד אחר ב־48', עם קום המדינה ● להלן פרקים מתוך הספר

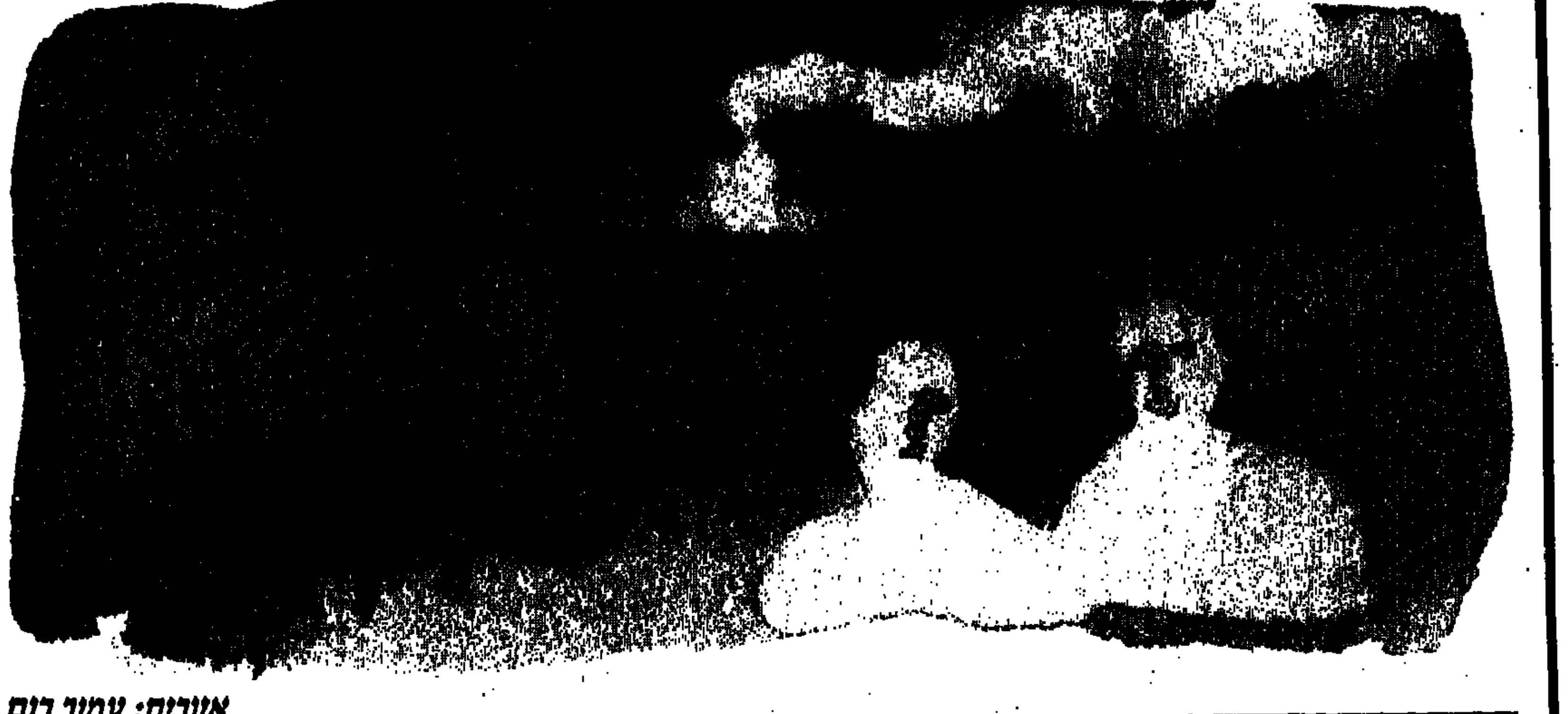

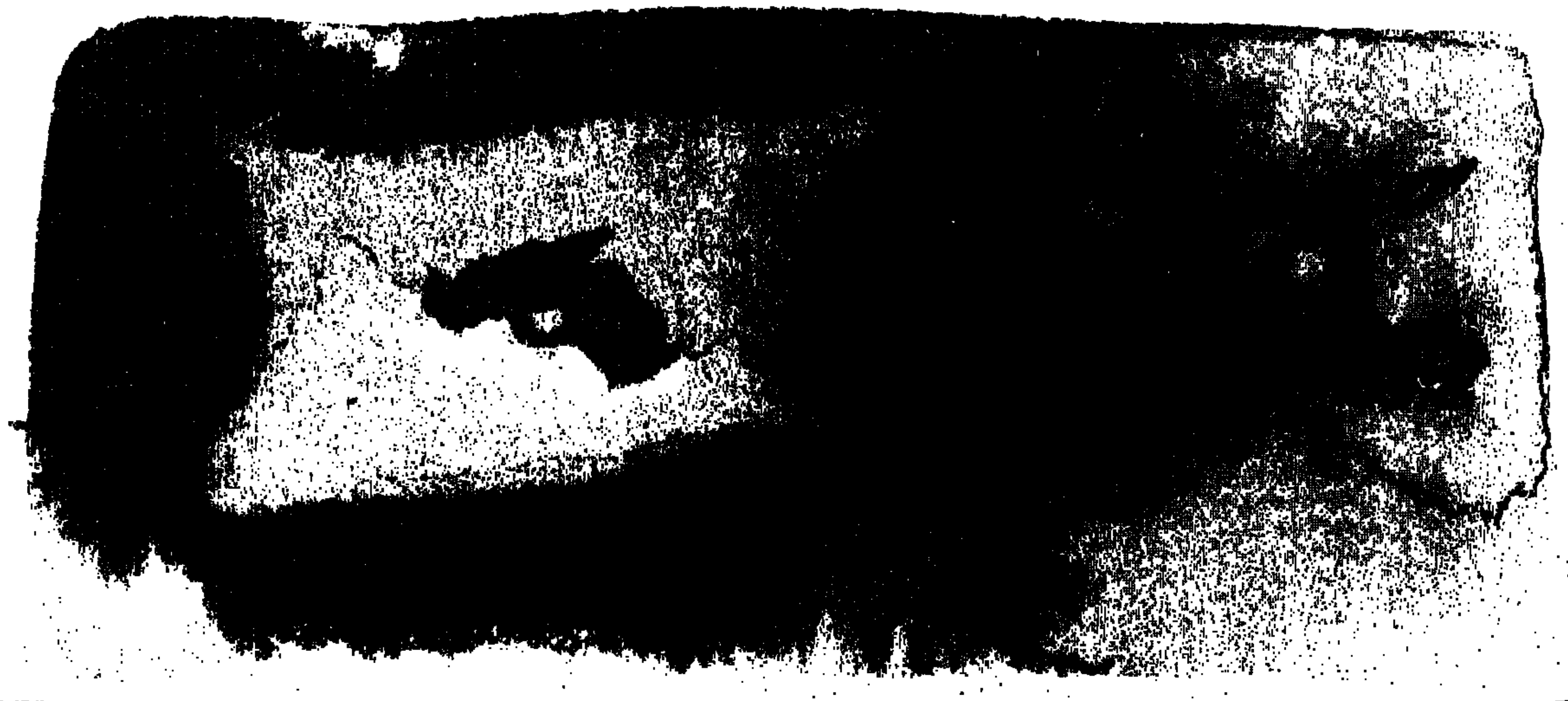

איורים: עמיר דום

עמוס קינן

ביום סגריר

בקנדה, כפי הנראה, ואולי במקום אחר ביום אחר, התאבד שאלתיאל.

ב־29 בנובמבר הכריזו על המדינה. יום לאחר מכן, נתקע לי כדור במכנסי הפלנל שלי. ורק כאשר נסעתי לתל אביב, החייט וינטר הטליא לי טלאי במכנסיים. בדצמבר התחיל החורף, ועד סוף אפריל 1948 זחלתי במכנסי הפלנל המטולאים בבוץ, יורה וירוי, ירוי ויורה, זוחל ורץ, ובכל פעם שהייתי חוזר חי, הייתי מייבש את המכנסיים, מקלף מהם את הבוץ שהתייבש ושוב בלילה, יוצא לזחול ולרוץ, לירות ולהיירות. פעם חשבתי אפילו לכתוב שיר שיפתח במלים: אנו כאנו ארצה, לירות ולהיירות בה. אלא שאני לא מאלה שבאו, אני מאלה שנולדו כאן.

הכדור נפלט מאקדח פרבלום שהחזקתי בכיס של מכנסי הפלנל, כאשר רצתי ברחוב בצלאל בירושלים לכיוון נחלת שבעה. הייתי אמור להגיע למרכז המסחרי בו. החלה באותו יום המלחמה הגדולה ושברגע זה התאבך ממנו עשן מעל לגוויות הראשונות למלחמת השחרור שלנו, אך לא הגעתי בגלל הכדור שנפלט. הכדור סרט את הברך, בסך הכל, וזה עניין של מזל. עוד מילימטר אחד, היתה הולכת לי פיקת הברך, והייתי צולע עד היום. את המכנסיים כיבסתי מיד בגלל הדם, וכאשר נסעתי לתל אביב הלכתי אל וינטר והוא הטליא אותם במקום. חזרתי לירושלים ואת השאר כבר סיפרתי.

את עניין מכנסי הפלנל צריך בכל זאת להסביר. הייתי בתנועת נוער חלוצית. עמדנו לצאת לקיבוץ, להכשרה. הייתי סוציאליסט, כמובן, ולכן לבשנו תמיד בגדים פשוטים מאוד, בגדי עבודה נעלי עבודה, ותועבת נפשנו היה כל דבר שנראה ונשמע כבורגני. לא עניבה ולא חליפה, ולא מכנסי פלנל. וכך, כאשר עזבתי את התנועה, זה היה הדבר הראשון שעשיתי: ללכת אל וינטר ולהזמין זוג מכנסי פלנל.

וינטר, החייט, היה שייך לסוג שנקרא אז „אלה שבאו איתנו באנייה". כלומר, כמובן, לא איתנו: עם הורינו.

אני זוכר במרופרף כמה מהם. אחד, מכפר סבא, שהיה סייד וצבעי ביום, וצייר בלילות ובשבתות. והיה אחר שבא איתנו, כלומר גם איתי, בחזרה מנסיעת הילדות הראשונה שלי לחוץ לארץ, לארגנטינה מכל המקומות. נסענו במשבר של 1929 והייתי בן שנתיים. אבי עבד כסבל בבואנוס איירס והיה מביא פחם להסקה לבתי הלקוחות. האיש שחזר איתנו באנייה, שכחתי מה שמו, היה סוכן של מכונות תפירה ואמי קנתה אצלו מכונת תפירה שעליה תפרה לי חולצות ומכנסיים, עד ליום שבו הלכתי בפעם הראשונה אל החייט וינטר. וינטר לא היה בדיוק חבר לאנייה, אבל אולי חבר של חברים לאנייה. בכל אופן, מאז עלותו ארצה ערב מלחמת העולם, היה החייט שלנו.

אני גר

ברחוב שקט. בית ישן, ארבע קומות. אין חנייה בחצר. רק ליד המדרכה. בדרך עצרתי לקנות תפוחים לילדות. המפתח לא פתח את תיבת הדואר. עוד פעם. כמה פעמים שאני מנסה לשכפל את המפתח הזה, לא מסובך במיוחד, תמיד משהו לא מתאים. עליתי במדרגות לקומה השנייה, שם אני גר. גם המפתח של הדירה לא פתח. התרגזתי, צלצלתי בדלת.

אשתי פתחה.

מה אתה רוצה, שאלה.

לא רוצה כלום, עניתי לה. רק רוצה הביתה.

היא הסתכלה בי בבהלה. בתי הבכירה הופיעה במסדרון, מאחוריה.

מי זה האיש הזה, שאלה בתי.

אני לא יודעת, אמרה אשתי. אני לא מבינה מה הוא רוצה. את מי אתה מחפש?

אני גר כאן, אמרתי בחיוך. אולי החיוך שלי היה משונה, כי כל העניין לא שיעשע אותי.

אתה לא גר כאן, אמרה אשתי, ואני מבקשת שתלך מכאן.

אני בעלך, אמרתי.

אין לי בעל, אמרה אשתי.

שני שוטרים עלו במדרגות, אחר כך התברר לי שבתי צלצלה למשטרה בזמן שעמדנו שנינו בדלת והתווכחנו. מה קורה פה, הם שאלו.

האיש הזה מנסה להיכנס בכוח לבית שלנו, אמרה אשתי.

זאת אשתי, אמרתי לשוטרים, וזה הבית שלי, ואני לא מבין מה קורה כאן.

את מכירה אותו? שאלו השוטרים.

לא, ענתה אשתי.

תעודת הזהות שלך, בבקשה, אמרו השוטרים.

הוצאתי ונתתי. הם עיינו בה, אך לא החזירו לי אותה.

מה שמך, שאלו.

כתוב בתעודה, אמרתי.

לא חשוב מה כתוב, מה שמך.

עמוס קינן.

זה לא מה שכתוב בתעודה, אמרו השוטרים. תסתכל בעצמך.

פתחתי את התעודה והסתכלתי. התמונה היתה לי. השם לא היה שלי.

בוא איתנו, אמרו לי ואחזו בזרועותי בעדינות.

הסתכלתי אל תוך ביתי. הכל עמד במקומו. בדיוק כפי שהיה בבוקר, כאשר הלכתי לעבודה.

בתי לבשה את אותה השמלה שלבשה בבוקר, כשהלכה לבית הספר. הסתכלתי על אשתי, ושאלתי אותה: מה הולך כאן.

היא לא ענתה דבר. היה לה פרצוף מבוהל מאוד, של אחד שראה מת חי מהלך ברחוב. אולי. לא ניסיתי להתנגד לשוטרים. ירדתי אתם כמו סהרורי במדרגות. נכנסנו למכונית. בתחנת המשטרה, הכניסו אותי לתא, ואחד השוטרים אמר לי, בעדינות: תשתדל להירגע, אדוני, עוד מעט יבוא מישהו לחקור אותך. הדלת נסגרה מאחורי. נשארתי לעמוד. אינני יודע כמה שעות עמדתי כך: מחזיק בידי את סורגי דלת התא. אנשים עברו הלוך ושוב במסדרון, העיפו בי מבטים אדישים. קרוב לחצות נפתחה הדלת, ושוטר אחד שאל אותי: יוחנן לוין?

אני לא יוחנן לוין, אמרתי.

כן, כן, אני יודע, אמר השוטר. בוא איתי.

עד 1948

הייתי עמוס לוין. מאז, אני עמוס קינן. יוחנן לוין לא הייתי מעולם. אבל בסוף 1946, כאשר הייתי עמוס לוין, הצטרפתי אל המחתרת של לוחמי חירות ישראל ושם היה הכינוי שלי, יוחנן. על שמו של יוחנן מגוש חלב, ממנהיגי המרד ברומאים.

מי שהיה לו כינוי, חדל לזכור את שמו. לאחר המלחמה, קשה היה להיות עמוס לאלה שבשבילם הייתי יוחנן. הרבה מחברי לא רצו או לא יכלו לחזור אל שמם, ונותרו עם הכינוי עד עצם היום הזה. לא אני.

מי שאומר שאני יוחנן לוין, אולי רוצה לומר לי שהמלחמה לא נגמרה.

נכון שגם אני חשבתי, בשנים הראשונות, שהמלחמה עוד לא נגמרה.

רק ב־1954 ידעתי שהיא נגמרה. ישבתי עם איציק ועם שאלתיאל ב„כסית". זה בן גוריון עשה לנו, אמרנו אחרי הכוסית הרביעית, או השמינית או הבלתי נגמרת. ידענו שהכל נגמר. התעוררתי, עליתי על אנייה והתרחקתי מהתוהו.

מה קרה לי מאז אני יודע. אבל איפה כל מה שקרה לי מאז.

בצעדים מאוד

מורגלים ובתנועות אוטומטיות, אני פותח את הדלת, נכנס למעלית, נכנס לדירה, הולך לעשות פיפי, מתקלף מבגדי ונכנס בתחתונים למיטה. היד נשלחת כמו מעצמה אל מתחת לכר. האקדח שם.

של מי אתה, אקדח פרבלום טעון ונצור. מה אתה עושה כאן מתחת לכר. האם אתה שם מפני שמישהו רוצה להרוג את בעליך, האם אתה שם מפני שבעליך מתכונן להרוג בך מישהו. שיר ישן, שיר ישן של מולדת נשכחת, עולה בדעתי ואני נרדם בו: רשות הדיבור לחבר פרבלום, רשות הדיבור לחבר תת מקלע. קמתי.

במקלחת, חשבתי על צרור המפתחות שבידי. את המכונית פתחתי, גם את הדירה. אבל יש לי גם משרד, כפי הנראה. היכן הוא.

ספר הטלפונים. מתחת לשם יוחנן לוין, יש עוד מספר ועוד כתובת. 467654. שדרות ח"ן 8. מתלבש מהר. במחשבה מטורפת, חוזר אל חדר השינה, תוקע את הפרבלום בכיס. יורד אל החצר, מתניע את הסובארו הלבנה ונוסע. בדרך אני מנסה לחשוב מי אני: שמאי רכב? עורך דין? יבואן חרסינה? אין תשובה. מוצא את הבניין, מחנה את המכונית, יוצא, מחפש שלט. אין שלט. לא שלט של עורך דין ולא של רואה חשבון ולא של שמאי רכב ולא של סוכן ביטוח.

אין אינטרקום. בית ישן. על אחת מתיבות הדואר, שם: יוחנן לוין. לא כתוב באיזו קומה. אני מטפס. אין אפילו מה לטפס. יוחנן לוין, בקומה הראשונה. מוציא מהכיס את צרור המפתחות, פותח במפתח שאינו זה של הדירה ולא זה של המכונית. המפתח פותח.

השעה ארבע וכמה דקות.

במשרד, שני חדרים בלבד. באחד, שולחן כתיבה משרדי רגיל, טלפון, שדכן של נעצים, נייר דבק, סיכות ומהדקים, כמה תיקים. בחדר השני, ספה צרה מאוד, שתי כורסאות, טלוויזיה בשחור־לבן ומערכת סטריאו פשוטה, קומפקטית.

אין תמונות על שום קיר. יש חדר שירותים קטן ולידו כיור, איצטבה ועליה קומקום חשמלי לקפה. יש קפה, יש סוכר, יש מלח, יש פותחן. עוד מולדת.

מתיישב ליד שולחן הכתיבה. כל המגירות מלאות בתיקים, כל תיק נושא מספר של שנה. השנה האחרונה, 1954. לעזאזל.

מכתב משאלתיאל, 1953. מכתב מדויד, 1952. מכתב מאמיל, 1944. מכתב מלייזר, 1946. מכתב מדבורה יוסלזון, 1952, מאוסטרליה. מי זאת דבורה יוסלזון, למה היא כותבת לי מאוסטרליה. למה יש לי משרד מלא מכתבים ישנים.

אני מנסה

לעשות חשבון: בן כמה הייתי ב־1944, וגם היכן הייתי וגם מה עשיתי אז.

על פי חשבוני, ואני מדבר על עמוס קינן בפירוש, עבדתי אז במוסך. על פי אותו חשבון, הייתי אז בן 17. השכמה בחמש בבוקר. יש לי אוברול מוכתם ומשומן. היום קוראים לזה סרבל, אז השתמשו עדיין במלה הבריטית. הוא מוכתם מגריז ומשומן משמן מכונות. בכל בוקר, בשעה 7.00, אני נכנס למוסך, נשכב תחת מכונית ומתחיל לפרק ממנה את הסרן האחורי. וזוהי העבודה שלי, לפרק סרנים אחוריים.

ישנה מין מיטה קטנה שטוחה עשויה עץ, נגררת על גלגלים. אתה משלח את המיטה אל מתחת למשאית, משתרע עליה שכוב על גבך ועיניך למעלה. עינך כבר מאומנת, ואתה יודע אם לקחת מפתח של 5/16 אינץ' או כל מידה אחרת. מי שבגיל 17 עדיין אינו יודע איזה מפתח לקחת, יעוף.

בכל בוקר, בשעה יותר קבועה מקבועה, אני מגיע לתחנת האוטובוס בשדרות רוטשילד פינת מרמורק. אמא מצליחה תמיד להתעורר לפני. כמה שלא ניסיתי להתעורר לפניה ולהכין לעצמי את הצידה ליום העבודה, לא הצלחתי. גם עשרים שנה לאחר מכן, עוד לא הצלחתי להקדים אותה.

בבוקר, למרות שניסיתי להתעורר לפניה, כבר היה הקומקום רותח במטבח. אמא היתה מכינה תה, מכניסה אותו מתרמוס. לי היתה מכינה קפה של בוקר. היינו שותים קפה וינאי, בתוך כלי של חרסינה. עדיין לא היה אספרסו. והיתה לי חביתה של בוקר, וסלט עגבניות. ואחר כך אמא היתה מכינה סנדוויץ' של חביתה בין שתי פרוסות לחם שחור, צלוחית לבן, ואותו התרמוס של התה. כל זה בתוך תרמיל צד עשוי ברזנט. עיתון הבוקר היה מושחל מתחת לדלת הדירה, בערך בחמש וחצי. מעולם לא ראיתי את האיש המשחיל. למשמע הרשרוש מתחת לדלת, הייתי שולף את העיתון וקורא את הכותרות תוך גמיעת הקפה.

בשעה שש כבר הייתי בתחנת האוטובוס. תמיד אותם האנשים. „איש וצרורו, איש ומרורו, איש וטרוניה כלפי בוראו", כמו שכתב המשורר שטיינברג, בקובץ „שירתנו החרשה", שאז יצא לאור בעריכת המשורר אליהו מייטוס, ושאותו קנתה אמי ממוכר הספרים הנודד, שהיה פוקד אותנו אחת לחודש.

האיש שהוציא אותי מן המוסך, היה איש עקום רגליים. הוא היה עקום רגליים כי היה פרש. לא פרש בגדודי בודיוני, לא בחיל פרשים אדום של יצחק באבל. הוא היה פרש בחיל הספר של עבר הירדן. הוא היה בן ארבעים, והוא אמר לי: מקומך לא כאן. לך מכאן, לך מכאן, אם אינך רוצה להגיע למקומי.

מה מקומך, שאלתי אותו בטיפשות. הוא לא ענה לי. עד היום.

לאחר פליטות

הכדור במכנסי הפלנל שלי, חידשתי את הקשר עם ארגון המחתרת שבו הייתי חבר, וכך זחלתי, יורה וירוי, בלילות. בבקרים היינו אוכלים ארוחת בוקר באותו בית קפה. מטעמי קונספירציה מחתרתית, ישבנו איש איש בשולחן לחוד. אני לא נתתי סימן לדויד שאני מכיר אותו. דויד לא נתן סימן לדרור, דרור לא נתן סימן לזמיר, זמיר לא נתן סימן למישא ומישא לא נתן סימן לג'ימי. גוטליב מינה אותי להיות איש הקשר שלנו עם הפלמ"ח.

בחג השבועות תש"ח, יוני 1948, הגיעה אניית הנשק „אלטלנה".

הייתי בגדוד 82 בחטיבה 8. ביום בו קמה המדינה, ה־15 במאי 1948, שלחנו, יענקלה ואני, מכתב לארגון המחתרת שלנו, ובו הודענו שמאחר שמשימתנו בוצעה, שוב אין מקום לארגון מחתרת. מעתה, אמרנו, קמה המדינה העברית שעליה ועל הקמתה היינו אמורים לתת את חיינו, ואי לזאת, תם תפקידה של המחתרת.

המחתרת לא הסכימה. החלטנו לעבור לפלמ"ח. רצה אלוהים שעשינו זאת בדיוק באותו לילה.

נסענו לפרדס חנה. עברנו את כל המחסומים בסיסמה הפשוטה של „זה בסדר". סיסמה שעבדה עובדת ותעבוד תמיד בכל המקומות בכל הזמנים.

דודיק קיבל אותנו במאור פנים, האכיל והלין אותנו. בבוקר נשלחנו לתל אביב ללשכת הגיוס של הפלמ"ח.

לא רק המחתרת שלנו לא התפרקה. גם מחתרת הפלמ"ח לא התפרקה. קצין הגיוס בחן אותנו במבט חודר ושאל: האם תהיו מוכנים להפנות נשקכם נגד הפורשים. הפורשים היו מי שהיינו עד ליל אמש. סבבנו על עקבינו וחזרנו אל הגדוד.

אלטלנה טובעה ובערה כל הלילה. אני לא חושב שאז ידעתי שזאת היתה המהפכה.

אני יודע

שאני עד ראייה. שעלי למסור עדות. אבל מי אני. עד שלא אדע מי אני, לא אוכל להעיד. אסור לי למות עד שלא אברר מי אני, אסור לי למות בטרם אמסור את עדותי, את האמת ואת כל האמת ורק את האמת.

אולי זה פשר האקדח מתחת לכר.

עד ראייה, שאין בעולם אף אחד שראה אותו כאשר הוא ראה. אני מוכרח למצוא עד ראייה שראה אותי.

דויד מת. לחיין, דויד. אמת ביין תיוודע. פעמיים בשנה היינו מקישים כוסית בטלפון, אם לא פנים אל פנים. פעם אחת, ב־15 במאי. היום בו יצא הנציב העליון הבריטי האחרון בסירת מנוע נושאת דגל בריטניה, מארץ ישראל. דויד לא קיבל את התאריך העברי הרשמי של ה' באייר. אצלו הבריטים יצאו בתאריך בריטי.

פעם שניה, מדי שנה, ב־31 בדצמבר, בחצות. צלצלתי מפאריז. עזבתי את ניו יורק. שכרתי לי דירת חדר ליד מרכז פומפידו. בבוקר הייתי כותב. בצהריים היה פאקו עובר אצלי לשאול אותי מה שלום מחמוד. מחמוד היה בספר שלי. כאשר הרגתי אותו, כריסטיאן בכתה.

אחר כך היינו יושבים בביסטרו הצופה אל הכיכר. אחר כך היינו הולכים אליו והוא היה מנגן ושר וכל אלה שבאו אליו היו מנגנים ושרים. היינו מבשלים צהרים ואוכלים ביחד כולנו. בערב הייתי כותב שוב, מתקן את מה שכתבתי בבוקר. לפעמים, מאוחר בלילה, פאקו היה מיידה אבן בחלון שלי. הייתי פותח והוא היה נכנס. אחת מהגיטרות שלו היתה בחדר שלי. היינו שותים קפה והוא היה מנגן ושר בלחש.

ב־31 בדצמבר, בחצות, צלצלתי לדויד בירושלים. הקשתי על הטלפון בכוסית הציוואס. הוא החזיר בשטוק 84. כעבור כמה ימים, צלצל ידיד, אחר הצהרים. האם אתה יושב על כיסא, שאל.

שב חזק, אמר לי. דויד מת.

פעם זחלתי עם דויד בלילה. היתה לנו משקפת לילה. הרחק מאתנו, למטה, התפתל כביש שער הגיא.

ראינו משאית עולה בלהבות. שמענו קולות נפץ. לאור הלהבות ראינו דמויות שניסו לקפוץ מן המשאית הבוערת, צונחות ארצה. ראינו את אורות הכדורים הנותבים שקצרו אותם. אחר כך, גירשנו את הערבים. ובעצם, עוד לפני שגירשנו את הבריטים. כאשר יצאו מכאן הבריטים, היה למעשה הסיפור גמור. קמתי מהכיסא, הלכתי לספה, טמנתי את ראשי בתוך כר ובכיתי. ■

עוד בעניין קינן

אפשר לערוך קטעים מתוך רומן של עמוס קינן בגלל העברית שלו, בגלל ההגיון של העברית הזו שלו, להגיון הזה יש תוצאות אחרות. אחת מהן, כל קטע מייצג את השלם. וכך, כל קטע שנערך כאן, מתוך הרומן, מייצג בעצם את הרומן כולו. כלומר, אתה לא חוטא לרומן, כי אתה לא חוטא לשפה. השאלה אם בחרתי את הקטעים הנכונים היא שאלה לא טובה. בחרתי את הקטעים המייצגים. מה זה ועל שום מה „המייצגים" הזה? על שום ומשום שאני עיתונאי, ועיתונאי יודע להגיד רק מייצגים ולא מייצגים.

קינן ב„את והב בסופה" (הוצאת „כתר") חוזר לימים בהם קינן הצעיר קיווה שזיקנתו לא תבייש את בחרותו. הוא היה גא בבחרותו, כי היא נסעה על דלק ששמו חלום. החברה הישראלית החדשה היתה החלום. השיגרה אכלה את החלום, על פי עיקרון המהפכה הטובחת את בניה. קינן נשאר בחיים, ועכשיו הוא עד. לפי הספר שלו, לא היו יותר מדי אפשרויות לבני דורו: או שאתה מת ב־48', או שאתה עד ב־88'.

הרומן כנוי. גם כמו־בלש. ואמלי, הבלש הוא גם טכניקה, גם טריק והוא גם הכרח. הטריק גלוי, וההכרח מתגלה רק תוך כדי הקריאה. קראתי את הספר בטיסה. גם את „עת הזמיר" של חיים באר קראתי בטיסה, ואת באבל החדש. היו בזמן האחרון כמה טיסות ספרותיות. את הספר של קינן אתה קורא בנשימה אחת. וזה אולי משום שהספר נכתב בנשימה אחת, גם אם הנשימה נמשכת 40 שנה. ארבעים שנה אקוט ואומר עם תועי לבב הם.

■ אדם ברוך

עד 1948 הייתי עמוס לוין. מאז, אני עמוס קינן. יוחנן לוין לא הייתי מעולם

אני יודע שאני עד ראייה. שעלי למסור עדות. עד שלא אדע מי אני, לא אוכל להעיד

גישה חדשה בהגשה

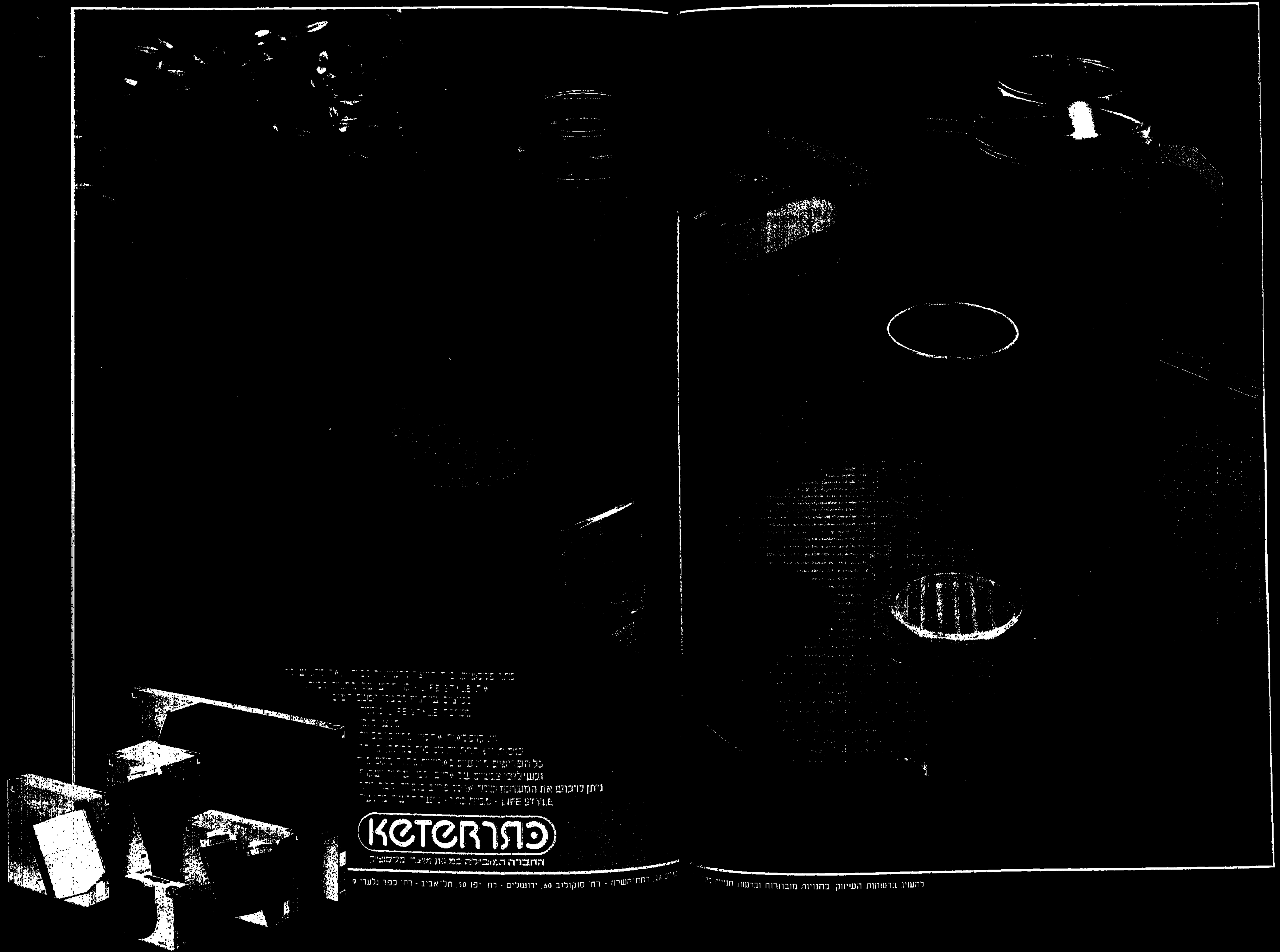

רמת־השרון - רח' סוקולוב 60, ירושלים - רח' יפו 50, תל־אביב - רח' כפר גלעדי 9

להשיג ברשתות השיווק, בחנויות מובחרות וברשת חנויות

היונה של בגין

יונה קלימוביצקי, 5 שנים מאז בגין, לראשונה מדברת ● בת לאב שהיה קומוניסט, שירתה 10 שנים את האיש שהיה הימין הישראלי ● קלימוביצקי על בגין האיש, הפוליטיקאי, בעלה של עליזה, ימי קמפ־דייוויד, מלחמת לבנון, ההסתגרות

יונה קלימוביצקי. "אבי מת ב־1976, שנה לפני המהפך. אם היה חי כשבגין עלה לשלטון, אני יודעת שהיה שמח בשבילי"

תצלום: מיכל היימן

נחמה דואק

במשך 10 שנים, היתה אחד האנשים הקרובים ביותר למנחם בגין. שימשה מזכירתו האישית כשעוד היה במצודת זאב. לאחר המהפך, ב־1977, כאשר נתמנה לראש ממשלת ישראל, ניהלה את לשכתו. הערצה ונאמנות ללא גבול, עם פער עמדות פוליטי. יונה קלימוביצקי, 40, יונה פוליטית, שירתה את האיש שהיה מזוהה עם הימין הישראלי. שהיה הימין הישראלי. מעטים יודעים, שאביה היה קומוניסט ומשך שנים, בעצם עד יום מותו, היה מנוי על העיתון הקומוניסטי "קול־העם". סוציאליזם ואחוות עמים כדרך חיים. "אבי בהחלט אהד את הרעיון הקומוניסטי. היה מעריץ גדול של ד"ר משה סנה ושל סטאלין עד 1967. ברוסיה היה חבר המפלגה הקומוניסטית. אחרי שעלה לישראל, מטעמים ציוניים, לא יכול היה להצביע למפלגה אנטי ציונית. עבר למפ"ם".

בנעוריה היתה בשומר הצעיר. בבחירות האחרונות הצביעה ללובה אליאב. לליכוד הצביעה פעמיים בלבד וגם זאת, לדבריה, הצבעת אמון באיש ולא בתנועה שהיא מסתייגת מדרכה – ב־77' וב־81'. אמרה לבגין שהיא מצביעה עבורו. הוא ידע את הרקע הפוליטי שלה ולא היסס להעסיק אותה בתפקיד כה רגיש. "הוא ידע להעריך את הקורבן שעשיתי כשהצבעתי לליכוד. רק איש עם עקרונות כמוהו יודע להעריך ולכבד איש עם עקרונות ודרך חיים שונים".

"ספגתי את האידיאולוגיה בבית. גדלתי על עיקרון שוויון ההזדמנויות והזכויות. הגעתי לאן שהגעתי למרות הרקע – מעברה ותנאי חיים קשים – והבעיות.

"בבית לא שמעתי מלה נגד בגין. בכלל, הורי היו תמיד בעד, לא נגד. כאשר סיפרתי לאבי שאני הולכת לעבוד עם בגין, אמר לי: 'תהיי בריאה, תעבדי עם מי שאת רוצה'. נמנע מלהטיל תוויות על יהודים. נמנע מלהטיל דופי רק בגלל שלאנשים היתה דעה שונה משלו.

"אבי מת ב־1976, שנה לפני המהפך. אם היה חי כשבגין עלה לשלטון, אני יודעת שהיה שמח בשבילי".

■■■

ציפור מוזרה יונה קלימוביצקי. לבה בשמאל וגופה היה בימין. שירתה את האיש ולא את תנועתו. אין לה מלים טובות להגיד על רוב אנשי התנועה. ברגע שפרש [illegible] צמה, הודיעה על התפטרותה. לא היתה מסוגלת לחשוב על אפשרות שתשרת תחת שלטונו של יצחק שמיר. נאספה חזרה לחיק השמאל.

חוש הומור סוחף וצחוק מתגלגל. עיניים כחולות בהירות, גבות מרוטות עד רק, שפתיים צרות, רעמת שיער בהיר ופנים ארוכים. באירועים חברתיים, נראית כשהיא מוקפת אנשים. אחת מהמזכירות האישיות הבודדות שיצאה מאלמוניות. הראשונה שנשלחה בשליחות המדינה לאסוף תרומות. אומרת שמרשה לעצמה להשתולל עד הסוף רק בחו"ל. בארץ מקפידה על אורח חיים מתון.

לאחר שעזבה את לשכת ראש הממשלה, החלה לעסוק ביבוא ובסחר בסחורות עתידיות (קומודיטיס). למדה את הנושא בקפידה ומדברת על פולי קקאו ואורז באותה טבעיות [illegible] כמו על שמלות. "כרגע יש דרישה עצומה לפולי קקאו, לכותנים ולשקדים [illegible] חקלאי מיר שניה. זה הולך למדינות אפריקניות. יש לי בסטוק אורז מתאילנד ומסין במחירים טובים". התאהבה בתכשיטים של רחל גרא ומייצאת אותם לארצות־הברית. מחפשת עוד תכשיטנים לעבוד איתם.

עושה לביתה ולא לאחרים. מסרבת לעסוק [illegible], למרות שהיו לה הצעות עתירות כסף. רק ביצוא. מקווה להקים מפעל ליצור תכשיטים. מצרה על שהוריה מכרו את מפעל הטכסטיל שלהם, כאשר היתה קטנה מכדי לנהל אותו. אומרת שעתה מצבה הכלכלי [illegible]. אם תרצה, תוכל לשפץ את דירתה, לנסוע לחו"ל כאוות נפשה, לקנות גרדרובה חדשה.

חמש שנים חלפו מאז עזבה את בגין. היום, לראשונה, מוכנה לדבר: לפני כחודש, נתמנתה למנכ"ל ארגון וראייטי בישראל. [illegible] לקדם את רעיון ואריייטי: "מתחת למסווה הנוצץ של המסיבות הזוהרות, יש ארגון העושה ימים כלילות למען ילדים פגועים. מטפלים ב־3000 ילדים מוכי גורל ותומכים ובונים מפעלים למען ילדים פגועים. הזוהר בא מעצם העובדה שהארגון הוא ארגונם של שחקני קולנוע. לא איכפת לי שהאירועים יהיו נוצצים עד כדי כך שיצטרכו להרכיב משקפי שמש, העיקר שיתרמו".

היא החליפה בתפקידה את אורה טבת, שכיהנה בתפקיד 19 שנים. אומרת שהיא נכנסת לנעליים גדולות מאוד ומקווה למלא [illegible] בעתיד. יונה הסכימה לקבל עליה את התפקיד, בתנאי שלא תאלץ לעזוב את העסקים הפרטיים. "אמרתי להם, שממילא העיסוק בסחורות עתידיות נעשה בשעות אחר־הצהרים, בגלל הבדלי השעות בינינו לעולם הרחב. יש בי מספיק מרץ לעבוד בוואראייטי ואחר־כך להמשיך בעבודתי הפרטית, עליה לא הייתי מוכנה לוותר".

בימים אלה, היא עוסקת בהכנת רשימת תורמים פוטנציאליים. תאמינו לי, היא תגיע גם אליכם.

■■■

בגיל שנתיים עלתה עם הוריה מרומניה, [illegible] למעברת בת־ים. עברה את המסלול שעבר על רבים מהעולים החדשים בתחילת שנות ה־50: אוהל במעברה, צריף דולף ואחר־כך שיכון שני חדרים בשיכון עמידר בבת־ים. עד היום, היא גרה שם. מחלקת את הדירה עם אמה. תקופות מסויימות גרו בשני חדרים עם הסבא, הסבתא והדוד. בלי תלונה. [illegible] שמחת חיים.

לא מדברת על קיפוח. אומרת שכל אחד עושה עם עצמו מה שהוא יכול ואסור להסתמך על עזרה מבחוץ. זוכרת ליל חורף סוער, כאשר החמור השכונתי חיפש מחסה מגשם והרים על גבו את האוהל. זוכרת את הצריף ואת קשקוש סירי הפח שהיו תלויים על מסמרים בקיר. את ריח המלפפון הטרי [illegible], שהכינה לה אמא ביום הראשון שנכנסו למבנה הקבע. מדברת על זה בחיוכים [illegible] עם הרבה אופטימיות מעוררת קנאה.

לבית הקטן [illegible] נהגה להביא גדולי עולם ותורמים. גם בגין ואשתו, עליזה ז"ל, ביקרו בדירה. "אני אומרת לכולם – זה [illegible] שלי, הארמון הפרטי שלי, והם מאוד [illegible] אותי על כך. נהגו לומר שאמנם אין לי ארמון, אך אני נסיכה. אין לי כמה [illegible]".

■■■

לאחר השירות הצבאי, באמ"ן, ביחידה בה שירת גם בנו של בגין (אז עדיין לא הכירה אותו), היא נוסעת לקיימברידג', אנגליה, ללימודי תרגום סימולטאני. בת יחידה למשפחת ניצולי שואה. גם האב וגם האם איבדו שם את משפחותיהם הקודמות ואת ילדיהם. על ההריסות בנו משפחה חדשה. סרבו לקבל שילומים מגרמניה. האב אמר שאינו מוכן לעשות כסף מדם בניו.

יונה מגיעה לקיימברידג' עם 50 דולר בכיס, כשהדולר עוד היה דולר. שנה למדה. פגשה גם את הנסיך צ'ארלס שלמד אז בטירניטי קולג'. נפתחו העיניים. היכרות עם יצירותיהם של קיפלינג, ייטס, שקספיר, מאן. השתתפות במצעדי המחאה נגד מלחמת וייטנאם.

"כשבגין עלה לשלטון, ראיינו אותי לבי.בי.סי. בערב צלצל הטלפון ועל הקו היה הרקטור בכל, רקטור האוניברסיטה בה למדתי, והוא שאל אותי: 'האם זו יונה הקטנה שלי ששמעתי ברדיו'. זה היה נחמד. בזמנו, היה שואל אותי כל שבוע: 'איזו מהפכה את הולכת לעשות היום?'.

"אני אוהבת מהפכות. להיות מעורבת. אבל לא פוליטיקה. תראי איזה אנשים מסתובבים שם. אני ראיתי איך זה נראה מהצד השני של המתרס, וזה אינו מלבב. הפוליטיקאים אינם מוסרים דין וחשבון לבוחרים שלהם. לנסות להשפיע, במסגרת הקיים, זה קרב אבוד מראש. כשאני רואה אותם בטלוויזיה, מדברים גבוהה גבוהה, זה מצחיק אותי. אני יודעת שהם לא מתכוונים לרוב הדברים שהם אומרים". חוזרת משם עם שליטה מלאה ב־6 שפות.

מאנגליה הפסטוראלית, לשירות קבע באמ"ן. שם הכירה את אליהו בן־אלישר, שלימים הביא אותה לעבוד במצודה. רק מלים טובות יש לה עליו. מספרת בחיוך, איך כאשר הושבע לשגריר ישראלי ראשון במצרים, סיפר לו ראש שירותי הביון המצריים שהוא שמח סוף סוף לפגוש את האיש המופיע אצלם בתיקים הסודיים.

■■■

לאחר שלוש שנים, הרגישה שמיצתה את עצמה. בן־אלישר הציע לה לעבור איתו למצודה, שם היה ראש מטה ההסברה לקראת הבחירות. הביטה על כך כעל עוד עבודה. מסוגלת לעשות את הניתוק הדרוש בין השקפות לפרנסה. תייקה עבורו מכתבים, הדפיסה, והמשיכה להצביע לשמאל.

ב־73', יחיאל קדישאי, כבר אז עוזרו הנאמן מאוד של בגין, ביקש ממנה עזרה בהדפסת מכתבי תשובה ששלחו אזרחים לבגין. "הסכמתי. אני חרוצה והעבודה עם אלי לא גזלה ממני את כל היום". אחר־כך הכיר לה את בגין. היא רכשה את אמונו של בגין ומבלי שהדברים הוחלטו, אלא פשוט קרו, הפכה למזכירתו.

"מה שריתק אותי אצל בגין היה היושר האישי שלו. המוסריות, שהיא מעל ומעבר למה שאפשר לדרוש מפוליטיקאי. השפיטה. החוק מעל לכל. אצלו, פרשת השב"כ לא היתה יכולה לקרות. את יודעת כמה היה מטריד את אהרן ברק, שהיה היועץ המשפטי? על כל פסיק. לא זז בלעדיו. על כל דבר ביקש חוות דעת של היועץ המשפטי. אני זוכרת שהיו משתגעים מזה שהיה רץ לברק. הוא דמוקרט בלב ונפש ובנשמה. למדתי ממנו המון דברים על פתיחות ועל סבלנות. אני מתרגזת בקלות ומגיבה על כל דבר. יחיאל היה אומר, שיום אחד הוא יסתום לי את הפה עם מלט.

"אני זוכרת את העבודה עם בגין בתקופת המצודה. הוא היה חם לאנשים. באמת איכפת לו מאנשים. זוכרת את הקשר הבלתי ישיר עם האנשים".

– אבל טוענים שהכל היה במסגרת נימוסי השולחן הפולניים שהוא התחנך עליהם. שזו הצגה.

"לא יתכן שבגין הצליח לשטות בכל־כך הרבה אנשים כל כך הרבה זמן. לא יתכן שכולם האמינו לו וזו היתה הצגה. אנשים הגיבו לחום שהוא העניק והוא באמת אהב אנשים. הוא גם העלה על פני השטח את הבעיה של ארץ ישראל השניה. נתן לגיטימציה לחלק מהציבור, שהיום הוא העתיד של המדינה.

"תסתכלי על חברי כנסת ועל אלה שרוצים להיות: מאיר שטרית, דוד מגן, דוד לוי, עובדיה אלי, שאול עמור, ברוך אלמקייס, עמיר פרץ, אלי הללי, אלי דיין ונסים זווילי. מהימין ומהשמאל. אנשים יפים. זה לא היה קורה אלמלא בגין, ועובדה שזה לא קרה עד 1977. הם העתיד והם הדוגמה החיה שלמרות הקשיים, המעברות והשיכונים ומשפחות מרובות ילדים וחוסר השכלה, כמו במקרה של לוי, אפשר להצליח.

"אצל בגין זו לא היתה קוניוקטורה פוליטית, כבר בשנות ה־50 סייר במעברות. באמת היה איכפת לו. הוא בנה את דור המנהיגות הבא, פרץ את הסכרים".

ליונה לא היה ברור מאליו שהיא מצטרפת לבגין במשרד ראש הממשלה בירושלים. "בלילה שהוא הושבע, 20 ביוני 1977, ניגשתי אליו ובירכתי אותו. איחלתי לו הצלחה מכל הלב. הוא פנה אלי ואמר: 'יונל'ה, את יודעת שאנחנו ממשיכים יחד'. לא ביקשתי ולא כלום. חשבתי שסיימתי תפקידי. הוא אמר לי להתייצב למחרת במשרד ראש הממשלה. מאז, אני ויחיאל התמחנו בתחבורה ציבורית ובטרמפים. מעולם לא ביקשנו מהנהג שיקח או שיסיע אותנו. לכל מקום בטרמפים או אוטובוס".

■■■

יונה קלימוביצקי ומנחם בגין, יוני 1981. שירתה את האיש ולא את תנועתו. תצלום: שלום בר־טל

האם אני מרחמת עליו? לחלוטין לא. אני מרחמת עלינו. הציבור מתגעגע אליו

ב־1977, הצביעה, כאמור, בפעם הראשונה לליכוד. מתרצת את זה במבוכה שהיתה בעם ובעובדה שרבים הצביעו לד"ש. "לד"ש לא יכולתי להצביע, כי לא היכרתי את האנשים. את בגין כבר היכרתי. עבדתי איתו כבר ארבע שנים. היה לי בו אמון מוחלט. כאשר נבחר, הייתי בשוק. לא האמנתי בכלל. כששמעתי את תוצאות הבחירות המדגמיות שהקריא יבין בטלוויזיה, הייתי המומה. נבהלתי".

– איך הוא נכנס לתפקיד?

"כאילו התאמן שנים להיות ראש ממשלה. בכלל, החפיפה עם רבין היתה תענוג. דוגמה לממשל תקין. בגין התיישב על כיסא ראש הממשלה והתחיל לתפקד. לבגין היתה ראיה היסטורית. מעולם לא החשיב מה יגידו חבריו למפלגה.

"דוגמה טובה לכך היא קמפ דייויד ובחירת משה דיין ז"ל לשר החוץ. בגין היה בשיא הפופולאריות שלו והוא לקח את דיין עם הרקע של מלחמת יום הכיפורים ומחאות המשפחות השכולות. הוא ישב בבית וקיבל את המשלחות שלהם, ואז הוא כבר היה אחרי התקף הלב הגדול הראשון. היום אין מנהיגים עם ראיה כזו. תראי את כל הוויתורים שלו. הוא ידע שאין לו ברירה. רק איש עם עקרונות כמוהו, כשהוא מוותר, או יודעים שזה סגור. שאי אפשר אחרת.

"אני זוכרת את הימים הראשונים אחרי הבחירה. העיתונות העולמית יצאה נגדו במאמרי שטנה. ממש אנטישמיות. וזה בלי להכיר את האיש. נורא התרגזתי, כי אז כבר היכרתי את האיש וידעתי שאין מה לפחד.

"נכנסתי אליו יום אחד עם אחר העיתונים החשובים שיצא נגדו במאמר מערכת ואמרתי: 'מר בגין, אין לך מה לומר. איך יכול להיות דבר כזה? הרי הם כלל לא מכירים אותך'. והוא אמר: 'יונל'ה, לנו אין מה לדאוג. לנו יש תפקיד. אנחנו צריכים לעשות שלום. זה הכי חשוב. מה שיכתבו שיכתבו'. את זה אמר מהיום הראשון לבחירתו. עובדה, ביוני הוא נבחר ובנובמבר סאדאת היה פה. כל מה שבא אחרי בגין, היה אנטי קליימקס אדיר.

– אז למה בגין נתן את הגושפנקא לשמיר?

"בגין לא נתן. הוא פרש. וזהו זה. באוגוסט הפסיק לבוא ללשכה. לא נתן ברכה ולא קילל אף אחד. אמר: 'אין בי עוד כוח. אינני יכול יותר', והלך. גם נגד שרון לא יצא. הוא השאיר סימן שאלה גדול אחריו.

■■■

"לגבי התייחסותו לאנשי מפלגתו, ניתן לראות זאת בדוגמה נוספת: כשהיה עניין השבויים, האיש הראשון שבגין פנה אליו לטפל בנושא, היה לובה אליאב. אותו שלח להיפגש עם קרייסקי, לא אף אחד ממפלגתו. שמואל תמיר ז"ל נכנס לתמונה מאוחר יותר, במטרה לטפל בצד החוק הבינלאומי והיה לו חלק נכבד בשחרורם. אבל את הצעד הראשון עשה לובה, בברכתו של בגין.

"בגין הרים אליו טלפון. אני חייגתי עבורו. האהדה ביניהם רבה. שני האנשים, אסור לשכוח, על אף השוני הפוליטי, מאוד דומים. שניהם עקביים. אהבת אדם ולעשות למען האנושות. בבחירות ב־84', הצבעתי ללובה. צילצלתי לאחותו ואמרתי לה למסור לו את אהבתי ותמיכתי. למחרת התקשר אלי והודה. אחר, היה עושה מזה הון פוליטי – המזכירה של בגין מצביעה עבורי. הוא לא. כמוהו גם בגין – איש עקרונות.

"לא אחת אמרו לבגין לסלק כל מיני

"תהליך ההתנתקות החל מיד אחרי סאברה ושתילה. היה בטוח שנצא מלבנון. כל חלל שנפל היה קורע לו חלק מהלב ● ליום הולדתו ה־70, אפינו עוגה, אך זה כבר לא עזר. הוא כבר היה תקוע בעולם אחר. עייפתי, אמר"

עליזה ומנחם בגין. "אצלה היה במקום הראשון, אפילו לפני הילדים"

חברים מהעבר. הוא אמר: 'לא, אלה חברים שלי'. חברות כערך עליון ולצערי, זה לא מה שזכה לקבל מחברים שסביבו. או לפחות מחלק מהם. בין היחידים ששמרו לו אמונים ועד היום – יחיאל קדישאי. אני מעריצה אותו.

"יחיאל איש משגע. הנאמנות שלו היתה ללא גבול. חי בצלו, כי האמין באיש. לא חיפש תארים. חניך בית"ר מגיל 10. מאז, היה ליד בגין. בגין לא עשה כלום בלי יחיאל. אפילו את הרדיו לא היה מדליק בלי יחיאל.

"יחיאל הוא זה שהכיר לי את בגין. אמר לי שהוא אוהב להכיר בחורות צעירות. בגין התעניין במשפחתי. יחיאל ואני חילקנו חדר. בלאגניסט נוראי. כשהייתי מסדרת לו את הניירות, היה רב איתי.

"אהב אנשים מוזרים. בכל בוקר היו מתייצבים בפתח המשרד עשרות אנשים. לשכת סעד. קופת חולים, רק בלי מספרים. רצה לעזור לכולם. כשעברנו לירושלים, העביר את הסניף ללשכת ראש הממשלה. לקח לי הרבה זמן להסביר לו שזה לשכת ראש הממשלה ולא לשכת הסעד".

בגין, היא מספרת, נהג לקבל את כמות הדואר הגדולה ביותר כשהיה חבר כנסת וראש האופוזיציה, וגם לאחר מינויו לראש הממשלה. על כל המכתבים נהג לענות אישית. את כתב ידו ידע לפענח רק קדישאי, ומאוחר יותר גם היא. כשהיה ראש ממשלה עמד על כך, שמדי יום יעבור על מספר מכתבי אזרחים ויענה עליהם. ביקש לא להינתק מהציבור. להורים שכולים ענה אישית. לכולם. אמר שהם זכאים לקבל ממנו תשובה אישית. "בכל פעם שהיו מודיעים על הרוג ממלחמת לבנון, בגין היה שבור".

ליונה יש טראגדיה אישית הקשורה למלחמה. אהוב שלה, איתו התראתה תקופה ארוכה, נהרג במלחמה. מאז, היא לבד. מסרבת להרחיב על זה את הדיבור. זוכרת בכאב את היום שהגיעה ללשכת ראש הממשלה ושמו ברשימת ההרוגים.

רשימת ההרוגים הגיעה קודם כל ללשכה. "דווקא באותו יום לא רציתי ללכת לבדוק את הרשימה. היתה לי הרגשה רעה. מאוחר יותר באותו יום, ישבנו בלשכה ופתאום נכנס קדישאי ואומר: 'שמעתם? זה וזה נהרג. חבל, היה קצין, כל כך מוכשר'. יחיאל ניסה להשתיק אותו, קיווה שלא שמעתי, אך ללא הצלחה. ואני הרגשתי איך הדם אוזל מעורקי. הוא היה בן יחיד. בגין ידע וניחם אותי. אין נחמה".

■■■

עליזה בגין ז"ל השאירה על יונה רושם כל ימיה. "אשה אצילית, טובת לב, חכמה, בעלת חוש הומור, מוכשרת. מתוך הכרה ואהבה גדולה, החליטה להיות עזר כנגדו. לחיות בצלו. אצלה הוא היה במקום הראשון, אפילו לפני הילדים. גם כשהילדים היו קטנים, היתה משאירה אותם ונוסעת איתו לחו"ל, כי ידעה שהוא זקוק לה יותר. בלי עלינקה, לא היה זז. אשה צדיקה. גם כשהיתה אשת ראש ממשלה נסעה באוטובוסים, כדי לא להטריח את הנהגים. מרימה טלפון למוסדות ומתרימה אותם למטרות צדקה מבלי שאיש ידע ומבלי שהדבר דווח בתקשורת, כמו שעושות חלק מנשות הפוליטיקאים האחרים. האירועים החברתיים היו בשבילה עול. היתה שיא הצניעות.

"הוא היה הכל בשבילה והיא בשבילו. לא זז בלעדיה. אני רואה סימבוליות בכך שהיא נפטרה רק אחרי שהוא נסע ללוס־אנג'לס. היא החזיקה מעמד כל זמן שהיה לידה. היא היתה בבית חולים, והוא לא רצה לנסוע. היא אמרה לו סע. הוא שאל את הרופאים והם אישרו לו שיסע. והוא התלבט וראיתי שהוא נקרע. הוא חזר ושאל את הרופאים אם הם בטוחים שהוא יכול לנסוע. עד עלייתו למטוס, התחבט. הוא נסע ועוד כשהמטוס היה באוויר, היא נפטרה. בני היה ליד המיטה.

"לא אשכח את הלילה ההוא. טלגרפנו על מותה, והוא חזר מיד במטוס הראשון. תמיד כשחזר מחו"ל, שרים וחכ"ים היו מקבלים אותו בשמחה. אני לא הודעתי לאף אחד על האסון. רק לשמחה ארליך ז"ל, שהיה ידידו האישי. אירגנתי את הכל. הגענו לשדה התעופה רק הידידים והקרובים ממש. מטוסו נחת באמצע הלילה. כשראיתי אותו יורד, הלב נשבר. איזה עצב היה לו בעיניים. יש לו עיניים גדולות והן הכילו את כל העצב שבעולם. למה נסעתי, הוא מלמל. זו היתה מכה איומה. הם היו בלתי נפרדים. הוא לא ידע מה לעשות עם עצמו.

"על שני דברים בגין לא דיבר, ותאמיני לי, הוא אהב לדבר ואהב שיאזינו לו – על מות עליזה אשתו ועל מלחמת לבנון. דברים שכואבים לו נוראית, הוא מחזיק אצלו פנימה. עובדה, על מלחמת לבנון הוא לא דיבר עד היום".

■■■

לפני שנכנסה ללשכת ראש הממשלה עברה בדיקות בטחוניות קפדניות. לא חששה שיפסלו אותה בגלל עברה השמאלני, ראתה את תפקידה כמי שצריכה להקל על חיי האיש שיושב בכורסת ראש הממשלה. "מצדו ומצד יחיאל הם היו מסכימים שכל היום יהיה שם מצעד של לחיצות ידיים. אני הייתי צריכה להיות הרעה ולסנן את האנשים. הוא לא התייעץ איתי על חבריו למפלגה ואיני חושבת שהיה צריך לעשות זאת. אבל אני גיבשתי לי דעות על אנשים שונים. את ויצמן אני מאוד מאוד מחבבת. אני מתנגדת לגאולה כהן בכל דרך, אך מצדיעה לכך שהיא דבקה בדרכה. יחד עם זאת, זה משונה שהיא לא עשתה שום תזוזה בדעותיה. זה מעט ילדותי. את ארליך מאוד חיבבתי. איש ישר. את שמעון פרס אני מאוד מעריכה. הוא מילא את תפקידו כראש ממשלה בצורה יוצאת מן הכלל. הוא הוציא אותנו מלבנון ותיקן את הכלכלה. איש תרבותי".

אמרו שהיה מסומם מכדורים. איזו שטות. הכדור היחיד שלקח היה כדור להסדרת קצב הלב

כולם עלו לעגלה של בגין. אחר כך, זה הגיע לו מחברים? מאנשים שהוא נתן בהם אמון? מאנשים שעשה הכל כדי שיתקדמו?

■■■

"באחד מימי חמישי, בגין הורה להזמין את כל התקשורת. היה איזה מתח באוויר. פתאום בגין אומר: 'אני שמח להיות הראשון שמודיע לכם שהנשיא סאדאת נענה להזמנתי ויגיע ב־19 בחודש'.

"היתה היסטריה. כולם רצו לטלפונים. כמעט דרסו אותי. התחילו לשאול אותי אם זה נכון. התחלנו לעבוד סביב השעון. האמת היא, שכבר ידעתי קצת קודם. חלק מהתכתובות עברו דרכי ואחרי הכל, אני לא מטומטמת. שמרתי את זה בבטן.

"בכלל, אני לא חושבת שלדעת יותר, בהכרח מוסיף. לפעמים העדפתי לא לדעת דברים. הרגשתי בטוחה יותר. מה שלא יודעים, לא יכולים לפלוט בטעות. ואם יש לך מידע חסוי ואי אפשר ללכת ולהשוויץ בידע הזה, אז איפה הכיף? עדיף לא לדעת.

"המדהים היה לראות את הכימיה בין שני האישים. היו אנשים שביקשו לסלף זאת. אני אומרת לך שהיתה כימיה והבנה נהדרת. אחר־כך התחילו גם קשרים בין המשפחות. ג'יהאן ועליזה. הבת הקטנה של סאדאת, ביום שהם באו לביקור דרך נמל חיפה, ירדה מהסיפון, נפלה על צווארי בגין וקראה לו 'אנקל בגין'".

– איך בגין הגיב על כך שחבריו [illegible] התנגדו לשיחותיו עם סאדאת?

"לא היה איכפת לו. לא עניין אותו מה יגידו. היתה לו הדרך שלו וזה מה ש[illegible] אותו. תראי כמה צדק. תארי לעצמך [illegible] במצב מלחמה עם מצרים, וכל ה[illegible] בשטחים. שלא נדע. רק תראי איזה [illegible] הביא לנו".

■■■

– על מה כן שוחחת עם בגין? [illegible] התעניין לדעת למה את לא נישאת?

"כן, הוא ויחיאל כל הזמן חיפשו חתנים. היו באים כל מיני מיליונרים [illegible] יחיאל היה מכניס אותם ללשכה [illegible] הפגישה והם היו יושבים ומסתכלים [illegible] הייתי מתחילה לצחוק. אמרתי [illegible] שאזרוק אותו מהחלון. בגין היה אומר שאני צריכה להתחתן. התעניין בחיי.

"הייתי רוצה להינשא, אך גם לא [illegible] אותי להישאר לבד. אני אף פעם לא [illegible] אומרים לי להתפשר. על מה? על [illegible] הפרטי שלי? ילד או בעל אינם תעודת [illegible] מבדידות. אפשר להיות נשוי ולהיות [illegible] לבד. אני לא רוצה לעשות ילד [illegible] למסגרת הנישואין, כי אין בי את ה[illegible] הנחוצה לשם כך".

– האם לבגין היה זמן לילדיו? [illegible] יחסו אליהם?

"קרבה רבה וחום. במיוחד היה [illegible] בני גם ירש את חוש ההומור של [illegible] הומור אדיר. גידל משפחה לתפארת [illegible] ואין לשכוח שהוא לא היה בבית [illegible] מחתרת ואחר־כך פוליטיקה".

– בני יכנס לפוליטיקה, לדעתך?

"לא חושבת. לפי מה שאני מבינה [illegible] הוא לא יכנס. אני לא יודעת אם הוא [illegible] או לא. הוא אמר שהוא לא יכנס".

– את אסירת תודה לבגין?

"חלק גדול ממה שקרה לי היה [illegible] וגם בגלל אופיי – לא הייתי [illegible] הטלפוניסטית הקטנה. הפעם [illegible] שנסעתי לארצות הברית, היתה [illegible] בגלל שהייתי מזכירתו [illegible] מטעם הבונדס. בזכותו [illegible] נפלאים, איתם אני שומרת על [illegible]

"בגין גם שלח אותי [illegible] הוועידה העולמית של [illegible] אותה עת בקמפ דייויד ושלחה [illegible] ברכתו. הייתי אמורה [illegible] בניו אורלינס. לא קיבלתי [illegible] פתאום הודיעו שנחתם ההסכם [illegible] קמתי ואמרתי, 'אני לא חושבת [illegible] לומר, תסתכלו על המסך ש[illegible] באותו רגע תמונת החתימה [illegible] הנאום הראשון – חצי [illegible]

"מאז הופעתי הרבה מאוד [illegible] לקהילה קטנה בארצות [illegible] וכאשר נכנסתי [illegible]

זהירות, הוא רואה אותך

אורן מיילי, ילד בן 9, בכפפיון שחור ובחליפה לבנה משובצת, משגע את המדינה: קורא מחשבות, עוצר שעונים, מכופף כפיות ○ כבר איימו על אביו שיחטפו אותו, וביקשו שיסייע באיתור הקולונל האמריקני בדרום לבנון ○ אורי גלר חדש? אורן: „אני היורש שלו, עוד אעקוף אותו"

עמוס נבו

ילד קטן כזה, מגניב, אמרה המחומצנת בשתיים בלילה ב„כליף", ואורן, גבו לקהל, עיניו קשורות, „קרא" את מספר תעודת הזיהוי שלה. יו, אמרה השחורה. מאיפה הוא יודע, שיש לי תינוק בבטן?!

איש שלף קופסת סיגריות.

מה זה, אורן?

סיגריות.

כמה יש בקופסה?

שש.

ומה אני מחזיק עכשיו?

דולר.

תוכל לומר את שלוש הספרות האחרונות?

390.

ומה כתוב בצ'ק, שאני מחזיק בידי?

לא תצליח לעבור עלי, הצ'ק ריק.

ילד קטן, בכפפיון שחור ובחליפה לבנה משובצת, משגע את המדינה. בלילה, כשכולם ישנים, הוא „קורא" מחשבות, עוצר שעונים, מכופף כפיות, מגלה חפצים נסתרים.

בינתיים, בלי מודעות גדולות בעיתונים, רק משמועות שעוברות מפה לאוזן ובעזרת אמרגן זריז. נוסע לשמח פצועים, מוזמן על־ידי ועדי עובדים. בפורים היו לו 11 הופעות. הקהל חונק אותו מאהבה.

אורי גלר כתב לו עלה והצלח. הוא אומר, שהוא רוצה להיות כמוהו. ובינתיים, יושב אורן מיילי בפרדס כץ ולומד תורה. הוא הורג חתולים שחורים במקלע, ומשוגע על „צחי מגולחי" מ„חבורת הזבל" ועל „ירון מצא מטמון".

אפילו חברה יש לו, מירב, והוא קורא את הדרדסים. בן 9, נמוך, רזה, עיניו כחולות. שיני החלב רק נשרו, וכבר הספיק להתחכך עם צ'יצולינה ולהצטלם. עם רמבו. ילד הטלפתיה, „אורן הקטן", שמו המסחרי.

„לא יודע מה יש לי", יגיד. „אני מרגיש זרמים בראש, מין חום כזה, וכוח המחשבה דוחף אותי קדימה. ואז אני מסתכל לאנשים בעיניים והם פוחדים, מבוהלים. פתאום הרגליים נמשכות למקום, אם אני רוצה או לא רוצה. ואז אני עוצר, למשל, ליד אשה ואומר לה: הטבעת אצלך. ואבא צועק: יש, ואני מקבל מחיאות כפיים".

אין לו הסבר. רואה דברים שאחרים אינם רואים, הוא אומר. פתאום גלים, רוחות, בועות, דברים כאלה. חולם חלומות זוועה בלילה, מערבולת באה ולוקחת אותו, והוא רץ למיטה, אל אבא...

■■■

בגן של שושי היה ילד מוזר. התבודד, חי בעולם משלו. שלחו אותו לפסיכולוגית; היא לא מצאה דבר. כשרצתה לצייר משהו, הוא ידע. „לא התייחסנו", אומר רוני, אביו. „חשבנו שהיא פסיכית".

עד שבגיל ארבע וחצי נתקף לפתע בכאבי ראש עזים, כמו דקירות, הוא נזכר, כאבי תופת. הרופאים היו חסרי אונים, שום תרופה לא הועילה.

רוני מיילי: „היינו בפאניקה, לא ידענו מה לעשות. חודשים התרוצצנו בבתי חולים. יום אחד באתי הביתה, ואורן ביקש שאוציא שטר של 10 שקלים מהכיס. בשביל מה, שאלתי. תיכף תראה, אמר, וגילה את המספר שעל השטר. הייתי בטוח שהוא עובד עלי, בטח ראה את המספר קודם. ביקשתי שיילך לחדר שלו, ואני נשארתי בסלון. נגעתי בחפצים שונים, והוא, מהחדר שלו, הצליח לזהות את כולם. אשתי נורא נבהלה. מאותו יום, כל כאבי הראש שלו נעלמו".

אורן מיילי: „הרגשתי מין כוח מחשבה כזה בראש, ונורא פחדתי, כי חשבתי שזה יגרום לי למשהו לא טוב".

כאבי הראש לא שבו. רוני יגיד, שהכל נבע מכך שאורן רצה להתבטא, ולא ידע איך. כוחות טלפתיים, קרא להם. „אמרתי אם זה עובד בבית, זה יעבוד גם על הבמה".

רוני הריח כסף טוב. הבמה לא היתה זרה לו: בעבר היה בדרן, עד שנעשה צייר שלטים. כשמלאו לאורן שבע, החליט לצאת עמו למסע הופעות. יצחק גיורי הצטרף כאמרגן.

■■■

אורן צימח שיער, החל להסתרק כמו מייק בראנט, לבש חליפות ופפיונים. היום הוא שווה כאלף דולר להופעה. נותן 45 דקות טובות. רק אביו מסוגל ל„שדר" לו.

אנשים קמים על רגליהם, מניעים ראשם בתדהמה, לא מאמינים. ממששים את האבא, אולי טמון משדר על גופו? מחפשים את התרמית. עוד יקראו לו קוסם, שרלטן; אורי גלר כבר אכל מרורים.

שיגידו מה שיגידו, אומר אורן, לא איכפת לו. הוא אוהב את השואו. קד קידה, מתיישב על כיסא גבוה, ידיו שמוטות על ברכיו, אוחז מיקרופון. תחת אורות הבמה הוא נראה, כמי שאבדה ילדותו. רק קולו יסגיר את גילו; מחיאות הכפיים נותנות לו חיים.

אביו מסתובב בקהל, פותח ארנקים, שולף תעודות, מעלה אנשים לבמה. מישהו מסתיר טבעת בתוך ערימת קופסאות. אורן מושיט יד. מניע אותה בתנועות כישוף. מגלה.

שעונים נעצרים, לפתע. מחוגים נעים קדימה. כפיות גמסות, ממש נשברות. „זה הכי קשה. נוצר חום, כמו בקומקום רותח. אני מתעצבן על ה...פית, והיא נשברת". בשכונה כבר רכב על א... ים בעיניים עצומות.

אהה, אומר... אולי יגלה מה לובשת הגברת מתחת, ... במי. אורן לא מתבלבל, לא מה... ים מהחיים.

■■■

„לפני כשנה, בהופעה ב... שבע, ישבה בקהל אשה שהפריעה. אבא החזיק משהו ביד וביקש שאזהה, והיא בלבלה אותי, שידרה משהו אחר. אמרתי, מישהו מפריע. אפילו תיארתי מה היא לובשת. אבא ביקש שתקום. היא קמה והתחילה להתפלסף. שאלתי את אבא, אם מותר לי להגיד לה משהו. הוא הרשה. ולא תרביץ לי?

„פניתי אליה, ואמרתי: את בוגדת בבעלך. היא החליפה צב...ים. בעלה קם והתחיל להרביץ לה ... פני כולם. היה שמח. מזמן חשדתי, אמר הבעל, אבל עכשיו כשאמרת, אני בטוח.

„הרגשתי כואב, אבל זה מגיע לה, פייר, הפריעה לי. מאז התחלתי להבין, שהכוח שלי גם מסוכן. לא מגלה יותר מי בוגד. אנשים באים אחרי ההופעה, מתחננים שאגלה. לא מוכן".

פוליטיקאית מקומית אחת רצה אחריו למכונית, והתחננה לדעת מה יהיה איתה בבחירות. עקרה שאלה מתי תתעבר, בעלי מכוניות גנובות מבקשים שיעזור להם להשיב את הגניבה.

והמהמרים אינם מרפים: רוצים שיביא להם מזל. „אם הייתי יודע, הייתי ממלא ראשון". כבר איימו על אביו שיחטפו אותו, אם לא יתיר לו לנחש את מספרי הלוטו.

לפני שבועות אחדים, בכנס פצועי גולני, ביקש ממנו אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, לסייע באיתור הקולונל האמריקני החטוף בדרום לבנון. אין לו ניסיון בינתיים, אמר.

אם יוכל, יעזור קודם למשפחות הנעדרים ממלחמת לבנון. „אני מתאמן בזה. יושב שעות בחדר שלי, מסתכל על הקיר ועוצם עיניים. אני רוצה להגיע למקום המדוייק שהם נמצאים. מסביבי אני רואה דמויות, חושב מה עושים להם. אין לי מקום מדוייק בינתיים, אבל אני יודע בוודאות: הם חיים. הנעדרים חיים".

■■■

בשש הוא כבר ער... שעון, מעורר את כולם. לובש ציצית, אומר „מודה אני", רץ לקנות לחמניות. הוריו שלחו אותו ל„מקור חיים" של המזרחי. בנים ובנות בנפרד. אורן לא דתי.

אבל אביו למד כאן בילדותו, וזה קרוב לבית, וחוץ מזה, פעם חזרו בתשובה ולימים חזרו בשאלה. „ולא יקרה שום נזק לילד, רק ברכה".

ואורן חי בשני העולמות. בבית־הספר מתפלל וחובש כיפה, בערב הולך אל הרב אורי ולומד תורה ודינים, ובבית חי כילד חילוני. בליל שבת מקדש על היין ונוסע להופעה, ולמחרת הולך לבני־עקיבא.

רוני: „המורה שאלה מה זה, אמרתי כן, הוא מופיע בשבת, אבל אני רוצה שידע מי אנחנו, מה השורשים. לא פעם שלחו אותו הביתה בגלל שיער ארוך. חברים שלו לא הולכים עם שיער כזה. רצו אפילו לגזוז לו את השיער בכיתה. הבהרתי חד משמעית, שאורן הוא אמן, ולא יסתפר. לא כתוב בתקנון מה צריך להיות אורך השיער. יצרתי מצב חדש. המנהל הכין".

בינתיים, לא התקלקל. „אנחנו שומרים שיתנהג כמו ילד, לא נותנים לו תחושה של סטאר, אין לו זכויות יתר". לפני ההופעה, ידרוש קפה ועוגה, קצת גרעינים ופיסטוקים. בדרך הביתה יעצרו לו במסעדה טובה, יאכל „על האש".

■■■

ילד בלי דאגות ובלי מחשב, פיקח וקצת ערמומי, משתולל, לפעמים מתלכלך, אוהב מרק איטריות ונקניקיה עם קטשופ.

משחק כדורגל ואוסף בולים, מעריץ את ארס. בחדר שלו הטפטים מתקלפים, גובלן ילדותי תלוי ממעל, ודמות הבאבא סאלי נעוצה במשקוף הדלת. והמעריצות לא נותנות לו מנוח.

מתקשרות, שולחות מכתבי אהבה וממתקים. ילדות קטנות. צועקות באינטרקום „אורן, אורן", ושורקות „וזה כל־כך מרגיז".

והגדולות, לאחר ההופעה, מכתימות את לחייו באודם, מחבקות, צובטות, דוחפות פתקים. „באהבה", „בהערצה", ומספר טלפון. והוא חותם על גלויות צבעוניות שלו. ומשפיל עיניים. כל־כך נבוך.

החברים מקנאים בו. כי למי יש עוד כל־כך הרבה כסף, ומי כזה מפורסם? ובכלל, הוא יודע מה תכתוב המורה על הלוח ומה תשאל בבחינה. אבל הוא לא מגלה, כי אבא שלו לא מרשה. פעם, כשהופיע עם אביו בבית הספר, גילה לכולם את צבע התחתונים של המורה, והיא נורא הסמיקה. מאז, הוא נזהר.

הוריו אינם יכולים להסתיר ממנו דבר. הוא יודע מה חושבים, על מה רבים. פעם, כשנעלם, קרא לו אבא הביתה, בעזרת המחשבה.

בערב, לפני היציאה להופעה, תתן לו אמא 10 שקלים, כדי שישגיח שאבא לא יעשה עיניים למעריצות, ואבא יתן לו 20 שקלים, כדי שלא יגלה מה היה. 15 שקלים יקבל מגיורי, האמרגן.

> „לא יודע מה יש לי. אני מרגיש זרמים בראש, מין חום כזה, וכוח המחשבה דוחף אותי קדימה. ואז אני מסתכל לאנשים בעיניים והם פוחדים. פתאום הרגליים נמשכות למקום, אם אני רוצה או לא רוצה"

■■■

פורץ לא קטן, אומר רוני, קונה מתנות לאח, לאחות, נותן לאמא כסף לדלק, קונה ממתקים, מחלק לחברים. נשמה טובה. הרווחים מההופעות נכנסים לבנק. יש לו חשבונית ומספר עוסק מורשה. פעם תהיה לו וילה, הוא אומר, עם ג'קוזי ו„וולבו" וכלב קטן.

בחופש הגדול, ייסע לניו־יורק וללאס־וגאס. יהיה מפורסם כמו רמבו, הוא מקווה. יהיה עשיר יותר מאורי גלר. גלר, גלר, הוא נאנח. האליל שלו. שמע עליו נסים ונפלאות, כל כך רוצה לפגוש אותו.

אולי ילמד ממנו דברים חדשים, אולי יצליח לגלות מתכות כמוהו. אהה, כן, כשיפגשו, יבקש מגלר לנחש את צבע תחתוניו ולצייר ציור שיסתיר במכנסיו. „אני עוד אעקוף אותו", הוא אומר. „אני היורש שלו". ועיניו השובבות נעטפות [illegible] ■

יודע את התשובות מראש

„לא ידעתי שיש בו משהו מיוחד, עד שהופיע פעם עם אביו בערב לכבוד בית־הספר — ונדהמתי. ראיתי לפני משהו נדיר", אומרת המחנכת שלו בכיתה ד', שושנה מרחבי.

„אף פעם לא מבליט את הכוח הזה שלו בבית־הספר, לא מדבר על זה בכיתה, לא מרגישים את זה עליו. סך הכל הוא ילד בינוני עם ציונים ממוצעים, ילד רגיש וטוב, לא בולט בחברה, מוכן תמיד לתרום ולעזור.

„פטרתי אותו מכמה מבחנים, כי נוכחתי פעמים רבות, שהוא יודע את התשובות מראש.

„שמתי לב שיש לו ראש פינאנסי. תמיד מסתובב עם הרבה כסף, וזה גורם קנאה אצל החברים. מוכן תמיד לתת, אם לצדקה או לכל דבר אחר. כשתלמידים יתנו שקל, הוא יתן עשרה שקלים. הוא אומר, שמכספו שלו הוא עושה מה שהוא רוצה".

צילומים: רזי

לפני 50 שנה, חצו צבאות גרמניה הנאצית את הגבול עם אוסטריה, והתקדמו תוך שעות ספורות אל הבירה, מבלי שתישמע אפילו יריה אחת. זה היה ה„אנשלוס" המפורסם, הסיפוח ● קשה להאמין, אך יש היום אוסטרים רבים המשוכנעים שאוסטריה היתה קורבן חסר ישע ● אוסטריה־של־וולדהיים מחפשת היום דרך מכובדת לציין את האירוע

13 במרץ 1938, הגרמנים באוסטריה. מרבית האוסטרים קיבלו את בן עמם, אדולף היטלר, בזרועות פתוחות ובהתלהבות גלויה

אוסטריה האחרת

נח קליגר

הייתי ילד בן 12 כשיומן החדשות שהוקרן בבית הקולנוע, לפני הסרט, הראה את קבלת הפנים ההיסטרית שהעניקו תושבי וינה לאדולף היטלר. זכורות לי תמונות של שמחה מטורפת, של אכסטזה. חצי מיליון אנשים מצאו אז מקום ברחבת „הלדן־פלאץ", כיכר הגיבורים, ושאגו כאשר ה„פיהרר" יצא אליהם מעל המרפסת של אחד הבניינים. אני מודה, התרשמתי אז מעוצמת האירוע.

מאות האלפים שהצטופפו באותה כיכר בוינה, וכמוהם מיליונים בכל רחבי אוסטריה, לא ראו בהיטלר וצבאותיו כובשים, אלא אחים בדם, שותפי גורל. והגורל נראה אז ורוד. ב־1938, חלמו הגרמנים על תהילה וכיבושים. לרבים נדמה היה שגרמניה נמצאת בדרך לשלטון באירופה, אולי בעולם כולו. המוני החלדן־פלאץ חשו שצורפו ביום אחד למחנה המנצחים, לשליטים הגאים.

כעבור שנים אחדות, פגשתי אחדים מאלה שצהלו אז בכיכר, פנים מול פנים, באושוויץ. הם לבשו מדי אס.אס אפורים. אז ידעתי כבר קצת יותר על משמעותה של שמחת ההמונים בכיכר הגיבורים. „הרייך בן אלף השנים" התמוטט כעבור תריסר שנים, אך לא לפני שהביא הרס ומוות על העולם כולו, במלחמה שדרשה כמעט שישים מיליון קורבנות, ובמהלכה הושמד שליש מהעם היהודי.

■■■

חמישים שנה חלפו מאז אותו חודש גורלי, מרץ 1938. צבאות הרייך חצו אז את הגבול עם אוסטריה, שכנתה המזרחית, והתקדמו תוך שעות ספורות אל הבירה, מבלי שתישמע אפילו יריה אחת. זה היה ה„אנשלוס" המפורסם, הסיפוח. הצעד הראשון לקראת הגשמת אידיאל ה„לבנסראום", מרחב המחיה, שהיטלר נופף בו, כתירוץ למדיניות של כיבושים והתרחבות.

חמישים שנה עברו, ועדיין אין תשובה ברורה לשאלה, איך זה קרה, כיצד זה ירדה אוסטריה על ברכיה, מבלי לירות אף כדור של התנגדות.

השאלה הזו מטרידה, כמובן, גם את האוסטרים עצמם, ויותר מכל את אלה שנולדו אחרי האנשלוס. קשה להם עם השאלה, היא מדאיגה אותם, מפריעה להם, לא נותנת מנוח. ואם היה נדמה למישהו כי נעלמה, נקברה כמו הריסותיה של אוסטריה הישנה תחת הבניינים המודרניים, הנה באה שנת 88', 50 שנה אחרי, כדי להזכיר לכולם. הקנצלר פרנץ ורניצקי, העומד בראש הרפובליקה האוסטרית, נאלץ להחליט כיצד תציין אוסטריה את המועד המביש, איך ייזכר עם בקלונו.

היה ברור שאוסטריה הרשמית חייבת לזכור ולהזכיר את היובל המעיק. היה ברור לא פחות שהיא אינה יודעת כיצד לעשות זאת. לפני כשלושה חודשים, כאשר קיבל אותי הקנצלר ורניצקי לראיון, הודה כי חודש מרץ המתקרב גורם לשנתו לנדוד, מציק לו עוד יותר מבעיית ולדהיים.

ורניצקי, אדם צעיר, היה תינוק כשנכנסו הגרמנים לאוסטריה. אבל הוא יודע היטב כי מרבית בני עמו לא היו קורבנות של תוקפנות נאצית, כפי שרבים רוצים לחשוב היום, אלא שצהלו על מה שכונה אז „השיבה לרייך". הוא אף אמר לי בגלוי, כי מנהיגי אוסטריה דאז היו חייבים להורות לצבא להתנגד בכוח לכניסת הכוחות הגרמניים.

מייד המשיך והסביר: „ברור לי שהיום קל יותר לקבוע כי ראש הרפובליקה טעה.

זכורות לי תמונות של שמחה מטורפת, של אכסטזה. חצי מיליון אנשים שאגו ב„הלדן־פלאץ", כאשר ה„פיהרר" יצא ממרפסת אחד הבניינים

במשאל העם שנערך, ב־10 באפריל, 99.73 אחוז מהמשתתפים הצביעו בעד הסיפוח

אוסטריה היתה אז שסועה מקרבות רחוב המוניים ומרים בין נאצים ואנשי השמאל, אבל היא היתה חייבת להגן על עצמה, לפחות על כבודה כמדינה עצמאית ודמוקרטית", כך ורניצקי סבורים – ומתבטאים – עוד רבים מאנשי השלטון בוינה.

זהו המחנה היודע כי מרבית האוסטרים קיבלו את בן עמם, אדולף היטלר, הנבע מראונאו שעל הנהר אין, בזרועות פתוחות ובהתלהבות גלויה.

■■■

אבל יש גם מחנה שני. התמוטטות הרייך השלישי, והירייה שירה היטלר בעצמו, בבונקר שמתחת למפקדת הרייך, שיכנעה רבים מ„גיבורי" תקופת הנאצים שהם בכלל לא היו כאלה, בעצם. פתאום נזכרו גרמנים רבים כי היטלר היה סתם „אוסטרי מטורף", שהצליח לעלות לשלטון בכוח הזרוע. 14 מיליוני הגרמנים שנתנו לו את קולם בבחירות של 1933 נשתכחו, נעלמו כאילו לא היו.

לעומת זאת, בקיץ 1945 אמרו פתאום באוסטריה שלמוצאו של היטלר אין כל משמעות, בעצם. לפתע טענו אוסטרים רבים כי היו בסך הכל קורבנות לשאיפותיו הבלתי מרוסנות, לפתע הצהירו שמעולם לא תמכו בתוכניותיו המטורפות. לעזרתם של אותם „חוזרים בתשובה" באה הצהרת מוסקבה מנובמבר 1943. בהצהרה זו (אשר עדיין קשה להסביר מדוע נתקבלה) קבעו בעלות הברית, ברית המועצות, בריטניה וארצות הברית כי „יש לשחרר מהכיבוש הגרמני את אוסטריה, שהיא המדינה החופשית הראשונה שנפלה קורבן למדיניות החוץ השתלטנית של היטלר".

בהמשך קובעת ההצהרה [illegible] לאוסטריה חלק בהתלהבות [illegible] השנייה ועליכן היא [illegible] לשחרורה, אך ברור שזהו [illegible]

מרץ 1938, היטלר בוינה. חצי מיליון איש הריעו לפיהרר

נלנה. למי שרצה, לא היה קשה להוכיח שלמעלה מ־900 אלף אוסטרים נרצחו במחנות ריכוז והשמדה בגלל התנגדותם לשלטון הנאצים. היה גם נוח להתעלם מכך שיותר משני שליש מהקורבנות האלה היו יהודים. כולם, יהודים ולא יהודים, נחשבו לפתע „אוסטרים שנפלו קורבן לנאצים הגרמניים".

כעבור שנים אחדות, פגשתי אחדים מאלה שצהלו אז בכיכר, פנים מול פנים, באושוויץ. הם לבשו מדי אס.אס אפורים

היהודים שנטבחו במחנות ההשמדה, תחת שלטונו של היטלר האוסטרי, על פי התכנון של אייכמן האוסטרי, בפיקודם של מאות קציני אס.אס וגסטפו ילידי וינה, גראץ, לינץ, אינסברוק, זלצבורג וערי טירול ושטיירמרק, שימשו לאוסטרים הוכחה, כביכול, שגם הם „תרמו חלקם". גם כ־20 אלף האוסטרים שיצאו ונפלו בצבאות בנות הברית, אחרי שנמלטו מארץ הולדתם, היו ברובם המכריע יהודים.

גם השלטונות הרשמיים השתתפו במסע הזה, בניסיון לטהר את אוסטריה. מחלקה מיוחדת, הסטטיסטיקות נשלפו מהמגירות: 20 אלף האזרחים, שנהרגו בערים מהפצצות בעלות הברית, אפילו 247,000 הקצינים והחיילים, שנפלו בקרבות, „גיבורים" כדי להוכיח את מעמדה של אוסטריה. החיילים, כך

מסבירים, שירתו בצבאות הרייך „מתוך כפייה". אחד מהחיילים ששרדו היה קצין בדרגת אוברלויטננט, קורט ולדהיים.

כהמשך להצהרת מוסקבה נחתם ב־1955 „ההסכם המדיני" בין בנות הברית ואוסטריה בו נאמר: „גרמניה של היטלר סיפחה את אוסטריה בכוח ב־13 במרץ 1938, והפכה את שטחה לחלק משטחו של הרייך הגרמני".

בעת המשא ומתן הארוך שקדם לחתימה על אותו הסכם, נענו המעצמות לדרישת האוסטרים ומחקו סעיף שהופיע בהצעה המקורית, בו נאמר כי אוסטריה שותפה באחריות למעשיה של גרמניה הנאצית.

■■■

קשה להאמין, אך יש היום אוסטרים רבים (לא כולם, כאמור) המשוכנעים כי אוסטריה אכן היתה קורבן חסר ישע. בפירסומים היסטוריים רשמיים נכתב כי „כל קריאותיה של אוסטריה לעזרה אל מעצמות המערב ב־1938 לא נענו, ולכן, ללא ברירה וללא אפשרות להיאבק לבדה בכובש האכזר, היא נפלה".

המציאות היתה שונה. כבר בשנת 1934 ניסו אנשי המפלגה הנאצית האוסטרית להשתלט על המדינה בכוח. מבצעי ניסיון הפוטש ירו למוות בקנצלר אנגלברט דולפוס, אך ההפיכה סוכלה על ידי הצבא, במחיר 300 הרוגים. יורשו של ראש הממשלה הנרצח אף דאג להוציא להורג את מי שהתנקש בדולפוס. גרמניה הנאצית תמכה בקושרים, ועודדה את נסיון ההפיכה. גם בשנים שלאחר הפוטש הפעילה לחץ כבד, כלכלי ופוליטי, על שכנתה.

בפברואר 1938, לאחר שבמשך שש שנים נערכו מדי פעם קרבות רחוב מרים בין נאצים

למי שרצה, לא היה קשה להוכיח שלמעלה מ־900 אלף אוסטרים נרצחו במחנות ריכוז והשמדה בגלל התנגדותם לשלטון הנאצים. היה גם נוח להתעלם מכך שיותר משני שליש מהקורבנות האלה היו יהודים

הקנצלר פרנץ ורניצקי, העומד בראש הרפובליקה האוסטרית, נאלץ להחליט כיצד תציין אוסטריה את המועד המביש, איך ייזכר עם בקלונו

ואנשי שמאל ברחבי אוסטריה, זומן הקנצלר קורט שושניג (שירש את דולפוס) אל היטלר, בברכטסגאדן. היטלר איים על שושניג כי צבאותיו יכבשו את אוסטריה, אם לא יסכים מייד לאיחוד עם גרמניה.

שושניג ביקש זמן להתייעצויות, וממשלתו החליטה לערוך משאל עם: מי בעד איחוד, מי נגד. הקנצלר ואנשיו פעלו בכל האמצעים שברשותם נגד האיחוד. היטלר זעם על כך. הוא החליט שלא לקחת את הסיכון, שמא יזכה שושניג ברוב, והורה לצבאותיו לפלוש לאוסטריה לפני משאל העם, שנועד להיערך ב־13 במרץ. באמצעות אולטימטום, הכריח קודם את שושניג לפרוש מתפקידו. את מקומו תפס שר המשטרה, ארתור סייס־אינקוורט, שהיה מנהיג הנאצים באוסטריה.

הקנצלר החדש פנה מייד לגרמניה וביקש „סיוע צבאי לשמירה על הביטחון". זו היתה העילה הרשמית לכניסת כוחות היטלר לאוסטריה ב־11 במרץ. כך אירע ה„אנשלוס". לא כל האוסטרים רצו בו, אבל איש מהם לא התנגד.

משאל העם נערך, לבסוף, ע"י סייס־אינקוורט, ב־10 באפריל. 99.73 אחוז מהמשתתפים הצביעו, בדיעבד, בעד הסיפוח. קבלת הפנים שהיטלר זכה לה בערי אוסטריה כשעשה דרכו לוינה בעקבות צבאו, דמתה למסע ניצחון של קיסר רומי השב הביתה מן הקרב. המסע הגיע לשיאו ההיסטורי בהלדן־פלאץ. הקנצלר ורניצקי ודומיו לא שכחו את יומן הקולנוע ההוא. הצילומים, בשחור לבן, דוהים ודאי באיזה ארכיון נידח, אך שאגות ההערצה בכיכר הגיבורים עוד מהדהדות באוזניים, ולא נותנות מנוחה. ■

ליל הגנרלים

הליכוד מחפש אלופים במילואים לקראת הקרב בבחירות המוניציפאליות: אלוף מיל. יהושע שגיא, מיועד לבת־ים. אלוף־משנה מיל. שמואל פרסבורגר לירושלים. ניצב צבי בר, מי שהיה מפקד משמר הגבול, אמור לכבוש את רמת גן. הסיפור שלו

אריה אבנרי

הבחירות האחרונות בתחום הקדמת הבחירות לכנסת, סביב המחלוקת המדינית, הדליקו אור אדום בתחום הבחירות המוניציפאליות. הליכוד והמערך החלו לחפש מועמדים מושכים, רצוי אלופי צה"ל לשעבר, בשלבים הראשונים של הקרב על ראשות הערים.

עדיין לא ברור אם הבחירות יוקדמו, ואם תהיה הפרדה בין הבחירות הכלליות והבחירות המוניציפאליות. אבל אין ספק, כי בליכוד עובדים במרץ לקראת 'כיבוש' הערים.

ראש אגף מודיעין לשעבר בצה"ל, אלוף מיל. יהושע שגיא, הוצב כבר כמועמד הליכוד לראשות עיריית בת ים. אלוף משנה (מיל). שמואל פרסבורגר, הוא בשלב זה מועמד הליכוד לראשות עיריית ירושלים. אין לפסול אפשרות שמסיבות מדיניות הקשורות בעתידה של העיר, הליכוד יציב את אריק שרון כמועמד לראשות העירייה. יש לו כבר בית ברובע היהודי של העיר העתיקה, המעניק לו מעמד של תושב העיר.

צבי בר, שהיה קצין צנחנים קרבי בכיר, מפקד חטיבה ומפקד משמר הגבול, נראה לצמרת הליכוד, מועמד מתאים לכבוש את רמת גן מידיו של ראש העיר הנוכחי, אורי עמית.

„אנחנו עוסקים במה שקורה בשטחים, מתווכחים על הנושא המדיני ומתעלמים מה'תרומה' השלילית של ערביי השטחים בתחום הפשיעה. בשנה שעברה נגנבו לא פחות מ־15 אלף מכוניות ישראליות, שהועברו לרצועת עזה. הגיע הזמן לחשוב על אספקטים נוספים של הבעיה", אומר בר.

בר הוא כיום איש עסקים. שלוש שנים שמר על פרופיל נמוך. הוא מאוכזב ממה שקורה במדינה, בתחומים החשובים ביותר לקיומה, ועל כן החליט להיכנס לפוליטיקה. מי שמכיר אותו מקרוב מבין, שרמת גן תהיה עבורו תחנת ביניים. המטרה היא ירושלים, השפעה במישור הממלכתי.

אם בר ייבחר כראש העיר רמת גן, יתעכב בעיר מגוריו שנים אחרות. אם לא ייבחר, הרי הוא יהיה כבר על המפה הפוליטית של הליכוד.

בבחירות הבאות הליכוד ינסה להחזיר לעצמו כמה מאחזים מוניציפאליים שאבדו לו בבחירות הקודמות, ביניהם אשדוד ובת ים. הליכוד מתכוון להילחם על ערים מסורתיות של המערך, חיפה וירושלים, ולשפר עמדות בכמה ערי פיתוח כמו ירוחם ומעלות.

התיזור אחר בר נובע, בין השאר, מתוצאותיהם של סקרים סודיים שנערכו בליכוד. הסקרים העלו, כי הבוחרים המסורתיים של מפלגה זו, מעניקים עדיפות למועמדים בעלי רקע בטחוני. קיים גם רצון להוכיח שלא כל מפקדי צה"ל לשעבר, נוהים אחרי המערך. עזר ויצמן הותיר אחריו אדמה חרוכה.

ראש אגף הארגון של תנועת החרות, ח"כ מיכה רייסר: „רמת גן נמצאת אצלנו בעדיפות עליונה. עיר זו, שהיתה מאז הקמתה בשלטון הימין, אבדה לנו בטעות בבחירות הקודמות בהפרש קולות קטן. זו עיר מרכזית וחשובה. נעשה הכל כדי שיהיה לנו מועמד מתאים שיוכל לכבוש את העיר. צבי בר הצליח לרכז כבר תמיכה רחבה בכל חלקי תנועת החרות. עכשיו אנחנו פועלים לשכנע את הליברלים".

העובדה שבר לא היה מעולם חבר מפלגה זו או אחרת, ואף הצהיר על כך בעבר בפומבי, לא נוקפת לחובתו. במקרה שלו, כרטיס חבר הוא עניין פורמאלי.

■■■

יכול להיות שראש עיריית תל אביב, אלוף מיל. שלמה להט, נתן את הכיוון. צ'יץ' פרש לפני שנה מהליכוד, חזר למפלגה ויצא באחרונה נגד המדיניות של הליכוד בשטחים. בליכוד הבינו כי הוא לא משה עמירב, ואותו אי אפשר לסלק. הנכס יקר מדי.

בליכוד מבינים עתה, שהפופולאריות של המועמדים המקומיים עדיפה על האידיאולוגיה. ראשות עיר יכולה להבטיח גם תשתית אלקטוראלית במישור הממלכתי. לראשי ערים היה, ויש, מה להציע.

לפני מספר חודשים, כאשר המצב בשטחים היה עדיין ברגיעה יחסית, פנה ראש מטה הבחירות של הליכוד, ח"כ משה ארנס, אל צבי בר והציע לו לקבל את המועמדות של הליכוד ברמת גן.

בר לא השיב בחיוב, אבל לא רחה את הרעיון על הסף. ההתלבטות שלו היתה קשה. נפלה לידיו הזדמנות לתרום את חלקו לשיפור איכות החיים בעיר מגוריו. אבל היו לו שיקולים אחרים.

אחד מידידיו הקרובים של בר גילה: „לבר היתה נטיה להשיב בחיוב. הוא מאלה שאינם מקטרים. מוכנים לעשות. אם הליכוד יציע לו את המועמדות באורח רשמי ומכובד, הוא לא יסרב".

יתכן כי המהומות המתמשכות בשטחים, והקשרים המתהדקים עם ערביי הקו הירוק, גרמו לכך שצבי בר ישנה את עמדתו.

כאשר צבי בר כיהן כמפקד משמר הגבול, נמתחה עליו ביקורת קשה על כך שאנשיו נוהגים באלימות כלפי הערבים.

„אנו פועלים בהתאם לתקנות", הגיב אז בר, „מי שמאשים אותנו בתוקפנות, מוזמן לראות את כלי הנשק שבהם תקפו את אנשינו. מוטות ברזל, סכינים ופגיונות. היה מקרה שצעיר ערבי ניסה לתקוף איש מג"ב בגרזן קצבים".

המועמדות האפשרית של צבי בר ברמת גן, מעוררת עצבנות מסויימת בקרב חוגים בכירים במפלגת העבודה. ההערכה היא, כי יתנהל קרב קשה בעיר. בין בר לבין ראש העיר, אורי עמית. בר יכול לסכן את המשך שלטון המערך בעיר.

ראש עיריית רמת גן, אורי עמית, מנסה להפגין שאננות: „אין לי בעיה להתמודד עם צבי בר. אני ידוע כנץ בדעותי, וזה למורת רוחם של מנהיגי המערך. הנושאים המעסיקים את תושבי העיר, הם נושאים ספציפיים. אלפי פועלים ערבים שהיו מועסקים במפעלים שונים בעיר עזבו את רמת גן. אם בר סבור שהוא יכול להיות ראש עיר טוב ממני, שיעמיד את עצמו לבחירה".

■■■

צבי בר אינו מתראיין בעניין האפשרות שיתמודד מול אורי עמית בבחירות הקרובות. בר לא תופר חליפה ונזהר שלא יטענו כלפיו כי הוא שם את העגלה לפני הסוס.

ההתעניינות של בר מתמקדת עתה בדברים מהותיים, הזקוקים לדעתו לטיפול יסודי, לפני שיהיה מאוחר מדי. [illegible] עובדים ערבים מרמת גן ומערים אחרות [illegible] מלהיות פיתרון.

„יש הרבה צביעות בטענה [illegible] כיום חוגים שונים, לפיה כל מה שקורה בשטחים הפתיע אותנו ולא היה צפוי. בתקופתו של עזר ויצמן כשר הביטחון התריעו משטרת ישראל ומשמר הגבול על העומד להתרחש. ראינו את המצוקה שבה היו כוחות המילואים ואנשי הסדיר, והצענו להוציא אותם מהשטחים ולגייס במקומם כמה מאות שוטרי משמר הגבול.

„היו עשרות ישיבות. בכסף שבזבזו על ישיבות הסרק הללו אפשר היה לגייס מאות שוטרים. הקמתי בשעתו את חטיבת ירושלים של משמר הגבול, ללא אישור, צעד אחרי צעד. הרחתי את מה שיכול לקרות בעיר. השוטרים הללו תרמו הרבה לביטחונה של ירושלים. במצב הקיים צריך הרבה יותר כוח אדם".

אפשר לשמוע מפיו של בר ביקורת נוקבת, בעניין ההשפעה ההרסנית של ערביי השטחים על המדינה. הוא יוצא נגד [illegible] הטובה של המיגזר הערבי בגבולות הקו הירוק. בר טיפח את הפעילות המבצעית המשותפת של יהודים וערבים במסגרת משמר הגבול. יציבות זו נשמרה בחודשים האחרונים, למרות המצב העדין שאליו נקלעו באחרונה ערביי ישראל.

„מה שקורה במגזר הערבי בתחום הקו הירוק, חמור ביותר. הם לא מסתפקים בהזדהות עם העם הפלשתינאי, אלא נערכים לשיתוף פעולה מעשי. רק לפני כמה ימים עצרה המשטרה קבוצת נערים ערבים [illegible] ליד זכרון יעקב. הם התאמנו בזריקת סכינים. אחרי האבנים ובקבוקי התבערה, יבואו הסכינים בערי ישראל".

בתקופה שבה כיהן בר כמפקד משמר הגבול אמר על כך: „האחווה [illegible] הקיימת במשמר הגבול היא פשוט משל לא מהעולם הזה. [illegible] לשבת יהודי, דרוזי, בדווי וצ'רקסי [illegible] ביניהם יחסים טובים [illegible] הסטיגמה הנפוצה [illegible] מכלל אנשי משמר הגבול [illegible] לגבי זה נתון סטאטיסטי בלבד".

'התלהבותם' של אנשי משמר הגבול בימי[illegible]נה, לבצע משימות שונות, גררה ביקורת נוקבת על כך שהם אינם שומרים על זכויות האזרחים בשטחים. היו תלונות על התעלמות מנהלים כתובים ועל הפעלת כוח גם במקרים שאין צורך בכך. היו מקרים שבהם דובר גם על התעללות.

צבי בר טען, כי אנשיו פועלים בהתאם לנדרש מהם. הגיבוי שהעניק להם היה מוחלט, אולי הרמטי מדי.

„זמן מה אחרי פרשת סאברה ושאתילה, כאשר ביקרתי בארה"ב בשליחות מטעם הבונדס, פגשתי במקרה את האדמירל היהודי ריקובר, ממציא הצוללת הגרעינית. הוא אמר לי אז דברים שלעולם לא אשכח:

'הפסדתם את המלחמה בלבנון. אחר כך תפסידו את הגדה המערבית, עזה, הגולן ולבסוף את ירושלים. התקשורת העולמית תחסל אתכם. ברגע זה, שבו אנחנו מדברים, עשרות צוותי טלוויזיה מסקרים כל דבר שלילי שקורה בלבנון, והעולם יאשים אתכם בכך. אחר כך יתרחשו דברים במקומות אחרים כולל בתחום הקו הירוק ויאשימו אתכם. מדוע לא נתנו לצוותים הללו לצלם בפוקלנד ולא היתה מחאה? זכותכם היתה למנוע את הסיקור המגמתי והבלתי הוגן'".

■■■

במפגשים החברתיים שלו, בר מדבר על הדברים ש„מפריעים" לו. השחיקה של הנורמות המוסריות, בעיקר בגופים מסויימים הקשורים לאכיפת החוק, פגיעה בזכויות האזרח, דוגמה שלילית של ההנהגה, חטטנות, קנאה, רכילות מרושעת.

מאזיניו במפגשים האלה, מאפשרים לו להיות סולן. בר חד הלשון אינו עושה חשבון לאיש. מכיר ממקורות אישיים עובדות שלא ידועות לרבים. לכן, הם מוכנים לסלוח לו לפעמים על פגיעה, העדר טאקט, חוסר סבלנות, חיספוס. הכוונות של בר טובות וברוב המקרים נעדרות אינטרס אישי.

„אני מציע לתת לכל חייל משוחרר צה"ל חלקת אדמה או חינוך חינם, כדי שלא יצא מהשירות הצבאי ללא כל תמורה. אין בעולם נוער שתורם כל כך הרבה לביטחון, כמו הנוער שלנו ולא מקבל כל תמורה. שיטת הניקוד הקיימת בשיכון אינה מספקת. זה לעג לרש. הגשתי בשעתו נייר עבודה לשמיר ולרבין בעניין זה. רבין דווקא אמר לי שיש על מה לדבר", אומר בר.

בר ידוע כמי שאינו חושש למתוח ביקורת על מחדלים, כשלונות ומעשים שלא יעשו. לא כולם אוהבים זאת. לפעמים הוא שילם על כך מחיר יקר.

בתקופה שבה שימש בר כמפקד משמר הגבול, נשאל בראיון עיתונאי: „האם אתה מבקש להיות מפכ"ל?"

בר השיב: „אין לי שום פרטנזיות להיות מפכ"ל, אך יש לי רצון אדיר להשפיע. איני מקנא במי שישא בתפקיד כפוי טובה זה של מפכ"ל".

שבע שנים לאחר מכן, הגיש ראש אגף המבצעים של המשטרה צבי בר את התפטרותו מהמשטרה אחרי ששר המשטרה חיים בר לב העדיף למנות את דוד קראוס כמפכ"ל.

יש הסבורים, שבר לב העדיף לבחור במפכ"ל שיהיה סר למרותו, בעל דעות פוליטיות ידועות פחות או יותר. בר לב נרתע מבר הבלתי צפוי, העצמאי מדי ואולי גם בעל הדעות הפוליטיות שלא ישרתו את האינטרסים של השר.

השבוע היו שטענו, כי אם צבי בר היה כיום מפכ"ל המשטרה, יתכן שהמשטרה היתה מפגינה יד חזקה יותר בשטחים ובמגזר הערבי. בר עצמו לא הסתיר את העובדה, שהוא ראה את עצמו מועמד לתפקיד המפכ"ל.

בין בר והמפכ"ל קראוס שוררים יחסי ידידות הדוקים, שהתהדקו בתקופת העימות החריף בין המפכ"ל הקודם רב ניצב אריה איבצן, שנוא נפשו של בר, לבין קראוס, ששימש כסגנו של איבצן והורחק מתפקידו.

אחרי פרישתו מהמשטרה אמר בר: „אני שמח שאם לא אני, אז לפחות ניצב קראוס ולא מישהו אחר. זהו מאורע חשוב מאוד. אני סבור שיש לניצב קראוס את כל הכישורים להצליח. אני מאחל לו מכל לב שיצליח למען המשטרה ולמען עם ישראל".

כאשר נשאל לתוכניותיו לעתיד השיב: „אנצל את 120 ימי החופש שמגיעים לי ואחר כך אצא מהמערכת. אני מתכוון לעשות למען ביתי ומשפחתי. אעלם בשקט מהבימה".

■■■

צבי בר, 53, גבוה, חסון, נאה, נשוי ואב לשלושה, יליד כפר יונה, ספג כבר בילדותו את האווירה הבטחונית המיוחדת שבה שרוי הישוב היהודי החייב להגן על עצמו. סבו, יהודה בראוני, עלה מכורדיסטאן בשנות ה־80 של המאה שעברה. הוא יצא לארץ ישראל ברגל, מסע של 150 ימים, אחרי שהיה מעורב ברצח מוסלמי שהתנכל ליהודיה.

בראוני היה העולה היחיד מכורדיסטאן שתקע יתד במושבה הגלילית הנידחת יסוד המעלה, שכל מתנחליה האחרים הגיעו מפולין. [illegible] משפחת [illegible] הכורדי שהתגורר בבית הקיצוני של המושבה, נציג נאמן, היכול לפקוח עין על מפעל הבשמים שלה. ואכן שמו של הכורדי הגברתן יצא בכפרים הערבים, אחרי שערבים אשר ניסו להתנכל לרכושו, ספגו את נחת זרועו.

ליהודה בראוני נולדו 11 בנות ובנים. 6 מהם מתו בילדותם. תפארתו היתה על בנו יעקב, שהיה עז נפש וידוע בגבורתו. השגריר הישראלי הראשון בצרפת, מוריס פישר, בעל פרדסים מול טול כרם ושכם, חיפש שומר נאמן. המליצו לו על בראוני הבן.

אביו של צבי בר, יעקב, היה ענק שחום עור שזכה לכינוי „אבו ע'זאל" (אבי צבי). היה שומר בגיזרה רגישה מול ישובים ערביים עוינים. צריפו שכן בין הפרדסים, מזרחית לכפר יונה, מול „המשולש הקטן".

במשולש למדו להכיר מקרוב את הכורדי הצעיר.

אמו של צבי, ברכה שוורץ, היתה עולה מהונגריה שלא התאקלמה בקיבוץ הדתי שאליו נשלחה, החלה לעבוד במטבח של כפר יונה, הכירה את השומר הצעיר של האיזור ונישאה לו.

בראשית מאורעות 1936, כאשר צבי היה תינוק בן שנה, המשיך האב את מלחמתו בנגע עקירת המטעים באיזור והרחיב את הפעילות הבטחונית שלו. בהנחיית ראשי הש"י של ההגנה, קיים פגישות עם כמה מראשי הכנופיות באיזור ושאב מהם מידע על ההתקפות הצפויות על הישובים היהודים.

■■■

צבי בר מכיר את הערבים מקרוב. למרות שבכל שנות פעילותו הבטחוניות של בר, לא עלה על הפרק הנושא העדתי ומעולם לא חשב שהוא מקופח אישית בגלל היותו כורדי, יש לו רגישות מסויימת בתחום זה. בבית הספר בכפר יונה הציקו לו על היותו כהה עור, שונה מאחרים. הנער הצעיר הגיב על כך באלימות. אחר כך העבירו אותו הוריו ללמוד בנתניה.

בראיון שנתן לפני שנים, סיפר כי לא התבייש בגלל התנהגותם של חבריו. עם זאת, הגיב בכעס כלפי אלה שטענו, כי בני עדות המזרח מסוגלים להגיע להישגים מוגבלים בלבד.

כאשר מוטה גור „החליק" בתחום זה ואמר דברים שפגעו בבני עדות המזרח, צבי בר היה מאופק יותר. הוא תהה, עם זאת, מדוע מוטה גור לא פעל לביטול האפליה בצה"ל.

בשלב מסויים בשירותו של בר במסגרת חטיבתו, ביקש להתמנות לקצין חינוך ראשי. הוא התבקש להמשיך במסלול הקרבי. במשך הזמן ראה את הדבר כהחמצה.

אחד מפיקודיו הגדיר אותו פעם: „הוא איש פלדה עם לב של זהב".

על אופיו של בר ניתן היה ללמוד מאירוע שהיה במלחמת ששת הימים. הוא שימש כמג"ד צנחנים ויחידתו השתתפה בכיבוש רצועת עזה. אחד מחייליו לקח טרנזיסטור מבית ערבי. בר לא היסס לסטור לחייל ואחר כך שפט אותו למחבוש. כאשר ביקר במקום שר הבטחון משה דיין ושמע על המקרה העיר לבר: „אפשר להפעיל גם נשק נגד בוזזים".

אחרי מלחמת ששת הימים יצא בר ללמוד בבית הספר ללוחמה בצרפת. כשחזר לארץ, עבר הסבה מהצנחנים לשריון. במלחמת יום הכיפורים היה מפקד חטיבה משולבת של שריון וצנחנים בגולן, ולחם לצידו של רפול. אחרי המלחמה, המשיך לפקד על חטיבת שריון עד שפרש מצה"ל ב־1975.

הקריירה המשטרתית של בר החלה מיד לאחר מכן במשמר הגבול. תחילה היה סגן מפקד החיל והחל מראשית 1976 מונה למפקד משמר הגבול, תפקיד שבו שימש שש שנים.

על משמר הגבול בתקופתו אמר פעם: „זוהי יחידה משטרתית חצי צבאית, הפועלת בשורה של אירועים אגב אבטחת מקומות שונים. מדובר על מקומות שבהם נחוצה נוכחותנו, כמו במגזר החקלאי, בישובים ובנקודות שונות בשטחים. אנו מסייעים לכוחות צה"ל גם בקו הגבול בלבנון. אנשי מג"ב הם יוצאי יחידות קרביות העוברים אימונים ברמה המקבילה לצה"ל".

גאוותו של בר היתה במיוחד על הימ"מ, היחידה המובחרת של משמר הגבול לטיפול בפעולות טירור, שמפגינה עתה נוכחות מאסיבית בשטחים.

עוד לפני שפרש ממשמר הגבול והצטרף למשטרה הכחולה, עלה בידו לרתום את בעלי הכומתות הירוקות לפעילות משטרתית שוטפת, במסגרת המלחמה בפשיעה הגואה.

צבי בר האמין כי תפקיד המפכ"ל שהיה בהישג ידו, יאפשר לו לנער את המשטרה. דוד קראוס, שצמח מהמשטרה, קיבל את הג'וב.

„שאלו אותי הרבה פעמים, כיצד יתכן שאני הולך עם הליכוד. תשובתי: היתה שבבית אבי התחנכתי על תורתם של טבנקין ויגאל אלון. כיום יש בליכוד חסידים של השניים, יותר מאשר במערך. מקומי הטבעי היום הוא בליכוד".

בשנתיים האחרונות, כאיש עסקים פרטי, צבי בר היה רחוק ממרכז העשיה. בשנים הבאות תינתן לו, אולי, הזדמנות לפעול בתחום חדש. ■

צבי בר. בבית הספר הציקו לו על היותו כהה עור. הוא הגיב על כך באלימות

תצלום: רזי

„חלבי שונא ישראל"

כאשר צפה צבי בר בראיון עם חבר קיבוץ גשר, בעל „מספר" על רוח, שאמר כי הוא [illegible] בגלל המצב בשטחים, חש פעם נוספת חימה כלפי הטלוויזיה הישראלית, בעיקר כלפי עורך החדשות רפיק חלבי.

צבי בר: „כשהייתי מפקד משמר הגבול שמתי עליו עין והבחנתי בחוסר האובייקטיביות. הוא נראה לי שונא ישראל.

„פעם היתה תקרית [illegible] והוא ישב שאנן במכונית של הטלוויזיה בשעה שזרקו אבנים על אנשי משמר הגבול. אבל כשאנשי [illegible] הגיבו בכוח על המעשה, חלבי [illegible] לצוות הצילום לצלם. הוא עשה זאת בהנאה רבה. [illegible] של משמר הגבול הייתי שואל: „יש כאן מישהו ממשפחת חלבי?" [illegible] הייתי אומר לו: „תגיד לרפיק שהוא שונא ישראל [illegible]".

חלוקה פנימית

על פי ההסדר הקיים בין חרות והליברלים באגף המוניציפאלי של הליכוד, המועמד לראשות עיריית רמת גן מטעם הליכוד בא מהמפלגה הליברלית. אברהם קריניצי, ששלט בעיר במשך עשרות שנים, היה מראשי הציונים הכלליים.

יורשו של קריניצי, ד"ר ישראל פלד, שהפסיד את העיר לאורי עמית, היה איש המפלגה הליברלית. בשנים האחרונות כיהן פלד כראש מחלקת העליה של הסוכנות באירופה. פלד שב ארצה לפני כמה חודשים, והוא מתגורר במכבים ליד בית חורון.

לפני למעלה משנה הורה הסניף המקומי של המפלגה הליברלית לבחור בעו"ד משה מרון כמועמד הליכוד בבחירות הקרובות. מרון הופתע, לדבריו, לשמוע שחרות מתכוונת להציע את צבי בר.

מרון: „אני מבין שההסדר הפנימי בין חרות והליברלים שריר וקיים. אעמוד על זכותי לממש את החלטת הסניף המקומי".

בצמרת הליכוד טוענים בתגובה לכך שהסטאטוס קוו לא הופר. צבי בר הוא לא רק איש חרות, אלא מועמד בעל סיכויים טובים להחזיר את העיר לחיקו של הליכוד.

צניחה חופשית

[illegible]

צרות של עשירים

אוסטסיה טופקסים

טרייסי גארי גדלה בבתים מפוארים. את הדרך ביניהם עשתה במטוס, במסוק וברולס־רויס המשפחתיים. מתנות ומסיבות היו בשפע, ובכללן פורד מוסטאנג חדשה לרגל סיום התיכון. כשהיתה בת 21, קיבלה את המתנה הגדולה מכל: ירושה בת 2 מיליון דולאר. הלוואי על כולנו – אבל לטרייסי הכסף הזה רק הגביר את תחושת האשמה, הבדידות וחוסר האונים.

והיא לא היחידה. בחוגי העשירים קוראים למחלה הזאת „אפלואנזה": מגפה של תרדות התוקפת מספר הולך וגדל של עשירים.

הלוקים במחלה זוכים לאהדה מועטה בלבד בקרב החוגים האמידים, חוגים הרואים בכסף פתרון לרוב התחלואים. אבל, למרות זאת, מתחילים הפסיכיאטרים להכיר בכך שעושר רב מלווה לעיתים קרובות בפחדים ובתסכולים רבים. האפלואנזה יכולה להיות חריפה במיוחד אצל זוכים בהגרלות או עשירים חדשים, אבל היא גם יכולה להיות מצב כרוני במשפחות שעושרן הגיע להם מדורי דורות.

ילדי המשפחות הללו גדלים לעיתים קרובות בסביבה מוגנת ביותר, במעין גיטאות של זהב. הם מטופלים על ידי אומנות ומשרתות, ובדרך כלל נחסך מהם הצורך למצוא עבודה. רבים מהם לא מצליחים להתבגר מבחינה אינטלקטואלית או רגשית. הם אינם מודעים לעובדה כי לכל דבר יש מחיר. הם יכולים להשתולל ולעשות דברים מטופשים, ולצאת מהם מבלי לשלם את המחיר. החיים שלהם מתנהלים כאילו חיו בסרט.

רבים מהם חשים ביטול עצמי – קשה לבנות הערכה עצמית אם אתה לא חייב להתמודד עם קשיים. יש החשים אשמה על שנולדו עם כסף. „זאת הבעיה הגדולה ביותר", אומרת אברה ווילקין, נינתו של ג'ון ד. רוקפלר. התחושה הזאת יכולה לפגום אפילו במסע קניות ממוצע. בפעם הראשונה שווילקין הוציאה 100 דולאר על זוג נעליים, היא היתה כל כך מדוכאת, עד שלא נעלה אותן כלל.

החולים באפלואנזה עושים לעיתים קרובות מאמצים כבירים כדי להסתיר את מעמדם. יש המסתירים את זהותם האמיתית, מתביישים לספר על מקומות הבילוי שלהם או על בני משפחתם המפורסמים. לעיתים, הם מתלבשים בכוונה ברישול, כדי להסתיר את עושרם. „חששתי שיסתכלו עלי כבעל דולאר מהלך, ולא בתור מי שאני", מספרת נכדה של אחד ממייסדי אי.בי.אם. לפעמים הם מסתתרים תחת שמות שונים, אבל לא תמיד זה עוזר.

רבים פוחדים שמא יאבדו את הרכוש שמעניק להם תחושת זהות, אבל יחד עם זאת מסרבים לדבר עליו. לעיתים קרובות נתקלים בהורים שאינם מדברים עם ילדיהם על רכושם וכספם, או שמדברים עליו במונחים מעורפלים ביותר. טרייסי זוכרת שיחה חינוכית אחת עם אמה: „הנה רבע דולאר, את יכולה לעשות בו הרבה דברים. את יכולה לתרום אותו, להוציא אותו או להלוות אותו".

לעיתים קרובות ביותר מתקשים הסובלים לפנות לעזרה. עשירים רבים חשים כאילו אין להם הזכות לסבול. לעיתים קרובות הם חשים בושה על שהם מתלוננים.

אבל יש תקווה לחולי האפלואנזה. התקווה טמונה בסמינרים מיוחדים לעשירים, סמינרים בהם הם יכולים לדבר בכנות בלחצים שהם חשים. לאחרים מהם, זאת הפעם הראשונה שהם מודים שהם עשירים. ■

שירות טיים

קוראים למחלה הזאת „אפלואנזה", והיא תוקפת רק עשירים: חרדה והרגשה של ביטול עצמי בגלל הכסף. שלא לדבר על רגשי האשם. יותר טוב אוברדראפט?

קניון
דינמיקה
נפתחה מחלקת האלקטרוניקה

טלוויזיה שרפ 5407 — מסך מרובע גודל 54 ס"מ תמונה בצבעים טבעיים + שלט אינפרא אדום.

וידאו שרפ V.C. 550 — שלט אינפרא אדום, 16 תחנות, 5 ערוצי הקלטה, 12 פעולות בשלט, שידור אוטומטי לפי תכנות מראש, שמירת זכרון ע"י סוללות ניקל קדמיום, טיונר אלקטרוני, שידור חוזר, חיפוש קטעים בקסטה ודילוג על קטעים לא מוקלטים, חזרה אוטומטית, עצירה/הקפאת תמונה.

רדיו טייפ TAYA 6000 — רדיו טייפ סטראו דבל קסט, אקולייזר, מהירות גבוהה, אוטומטי, סרט רגיל־מטאל, מקרופון פנימי, רמקולים מתפרקים

שואב אבק שרפ 1001 — עוצמה W1000 ויסות עוצמה, מיכל אבק עם מסננת, מצפצף כשמלא, הדלקה וכיבוי ברגל, אין צורך בשקיות נייר.

מערכת סטריאו TAYA C.L. 1057 — מערכת סטריאו מסולבת, בעיצוב מיוחד הכוללת רדיו, מגבר, טייפ דבל קסט מניפון הנעת רצועה, ראש מגנטי, אקולייזר, הפעלה במגע קל, כניסות לאוזניות ולמיקרופון, זוג רמקולים.

קומפקט דיסק רמסודי C.D. 4212 — הפעלה על 3 קרני לייזר, תצוגה דיגיטאלית, הפעלה במגע רך, הרצה משיר לשיר קדימה ואחורה, קומפקטי!

גלר נסיס

וקמנים מכירת חיסול!

SANYO MGR 41 — רדיו טייפ AM/FM STEREO, הרצה מהירה קדימה ואחורה וזוג רמקולים סטריאופוניים, תופסן לחגורה. מחיר מבצע: x3 58 ש"ח.

SANYO MGR 59 — המתנה שהייתי רוצה לקבל. רדיו טייפ AM/FM STEREO, הרצה מהירה קדימה, נורת בקרה ל־FM STEREO, תופסן לחגורה. מחיר מבצע: x3 48 ש"ח.

GENERAL ELECTRIC -3-5432A — רדיו טייפ AM/FM - AUTO STOP עצירה אוטומטית. הרצה מהירה קדימה, תופסן לחגורה. מחיר מבצע: x3 45 ש"ח

PANASONIC JA 61 האיכות שבמחיר. רדיו טייפ AM/FM STEREO, הרצה מהירה קדימה ואחורה, נורת ביקורת FM STEREO, תופסן לחגורה. מחיר מבצע: x3 34 ש"ח.

SONY WM 41 האיכות והצליל! טייפ סטריאו, הרצה קדימה ואחורה, בורר סוני קלטות, תופסן לחגורה. מחיר מבצע: x3 44 ש"ח.

מצלמות

NIKON N-4004 עם פלאש — מצלמה אוטומטיק פוקוס עם פלאש. 3 מצבי עבודה: מיחשוב מלא, אוטומטי, חצי אוטומטי וידני. פלאש בנוי בגוף המצלמה, אפשרות עבודה באוטומטיק פוקוס עם כל העדשות באמצעות עדשת ניקון. חדש, חדש! מחיר מבצע: x3 385 ש"ח. *המחיר מתייחס לגוף המצלמה בלבד.

CANON T-50 + עדשת זום 35-70 — 6 יחידות אחרונות! מצלמה מעולם אחר. מצלמת פרוגרם אוטומטית לחלוטין, קלה להפעלה, בתוספת עדשת זום 35-70. מחיר מבצע: x3 312 ש"ח.

KEY STONE AF1 — מצלמת אוטומטיק פוקוס + פלאש. מחיר מבצע: x3 33 ש"ח.

OLYMPUS OM PC + עדשה 35-70 — פשוטה להפעלה! מצלמת רפלקס אוטומטית וידנית בתוספת עדשת זום רחבת זוית לצילומי נוף ועדשת טלה לצילומי פורטרט. מחיר מבצע: x3 320 ש"ח.

PENTAX PINO 'M — מצלמה FREE FOCUS בעלת מנוע ופלאש אינטגרלי, קריאת רגישות סרט אוטומטית. קלה להפעלה. התמונות באיכות מעולה. מחיר מבצע: x3 83 ש"ח.

מחשבים הנחות על תשלום מזומן!

תואם* IBM מולטיטק — מכירת חיסול! מולטיטק 500 עם מוניטור. מחיר מבצע 1650 ש"ח. מולטיטק 700 עם מוניטור. מחיר מבצע 2000 ש"ח.

תואם* IBM פניקס PC/XT — טורבו VT-7. משלב הכוטיסים הבאים: צבע, גרפיקה, הרקולס, (מונוכרום), ג'ויסטיק, מדפסת, קומפוזיט, עכבר עט אור, מקלדת XT/AT + 2 כוננים יפניים. שי לכל הקונה מחשב שימוש חינם בספריית תוכנות לומדה במשך 3 חודשים. מחיר מבצע: x6 332 ש"ח.

אפל IIE + כונן + מסך ירוק. המחשב הנודע במחיר משגע. רק 900 ש"ח.

מסך EGA — מסך צבעוני ברמה אחרת! מחיר מבצע: x3 407 ש"ח.

סגה — הערוץ הרביעי. מחיר מבצע: x4 99 ש"ח.

מדפסות איכות

SHINWA — 80 טור מהירות CPS 135. מחיר מבצע x4 138 ש"ח.

BROTHER M - 1509 — 132 טור מהירות - CPS 180. מחיר מבצע x3 484 ש"ח.

עכבר ל־IBM — מחיר מבצע 160 ש"ח.

ג'ויסטיק לאפל — רק 57 ש"ח.

10 דיסקטים PRECISION — רק 25 ש"ח.

10 דיסקטים דינמיק — רק 20 ש"ח.

קופסא ל־50 דיסקטים — רק 16 ש"ח.

מעמד למדפסת — רק 35 ש"ח.

כיסוי למחשב — רק 16 ש"ח.

שולחן למחשב — רק 89 ש"ח.

טלפונים הנחות למזומן!

פנסוניק 2622 — + מזכירה, חיוג וחיבור ללא הרמת שפופרת, חייגן אוטומטי, 16 זכרונות, שיחת המתנה, כפתור הדלקה, סונה שיחות, מיני קסטה, גביש להקלטת שיחות. + שלט רחוק. מחיר מבצע: 297 ש"ח.

פנסוניק 2345 — 32 זכרונות + סורק. שיחת המתנה, חיוג וחיבור ללא הרמת שפופרת, חיבור למרכזיה. מחיר מבצע: x3 110 ש"ח.

פנסוניק 3805 — לראשונה בישראל, פנסוניק אלחוטי איכותי. קוד סודי, אינטרקום מלא בין הבסיס לנייד, זכרון למספר אחרון, מקסימום מרחק המאושר ע"י משרד התקשורת. מחיר היכרות! צלצל אלינו ותשמע!

KP-6200 — טלפון אלחוטי. מחיר מבצע: x3 59 ש"ח.

פנסוניק 1415D — מזכירה משוכללת + שלט רחוק, השמעת הודעות, הקלטת הודעה, בחירת זמן הקלטה, ספירת הודעות. מחיר מבצע: x3 152 ש"ח.

לונסטאר — עיצוב מרהיב בשלל צבעים. מחיר מבצע: x3 27 ש"ח.

קינגטל — עיצוב מודרני בשלל צבעים, חיוג ללא הרמת השפופרת, זכרון לספרה אחרונה, שיחת המתנה. מחיר מבצע: x3 40 ש"ח.

כל המחירים כוללים מע"מ. השווה וחשב!

דינמיקה DYNAMICA

פתוח כל יום עד 10.00 בערב ובמוצאי שבתות וחגים

כדאי ונוח להזמין בטל. 790216, 03-786474 והמוצר יגיע אליך תוך 14 יום בצרוף תעודת אחריות

נשיא צרפת לשעבר, ז'יסקר ד'אסטן, שוב בחדשות. בשבוע שעבר, פירסם ספר זכרונות, 500 עמודים • ברז'נייב הודה שהוא חולה מאוד, השאה של איראן לא ראה את הכתובת על הקיר

ז'יסקר ד'אסטן זוכר

ואלרי ז'יסקר ד'אסטן. פוליטיקה, נשים, החיים הטובים

אדוין איתן, *פאריז*

נשיאי מדינות הפורשים מתפקידם, נמוגים בדרך כלל אל השיכחה, כמו חיילים זקנים. ג'ימי קרטר, חי חיים אלמונים בג'ורג'יה; ג'רלאד פורד ממשיך לעשות סקי, למרות הבעיות בברך; ניקסון מנהל את הארכיון בו הוא שומר על מסמכיו הישנים, על מזכרותיו ועל צידוקיו. ז'ורז' קלמנסו בילה את שנותיו האחרונות בבית כפרי, כשהוא עטוף, קיץ וחורף, בגלימה ישנה. לעיתים היה יוצא למסבאה הכפרית. ואלרי ז'יסקר ד'אסטן, מי שהיה נשיא צרפת בשנים 1974־1981, נוהג בצורה שונה. דומה, כי אצלו העבר לעולם אינו מסתיים.

ספר זכרונותיו, שהתפרסם בשבוע שעבר בפאריז, נקרא „הכוח והחיים". ד'אסטן מספר, כי לפני שהחל בכתיבת הספר, שאל את אשתו, אן איימון, אם היא חושבת הרבה על העבר, ואם היא נזכרת בצער בימי התהילה והפאר עם גדולי עולם.

אן איימון יצאה מן המטבח, שם הכינה את ארוחת הערב שלהם, ואמרה ביבושת: „אלה היו אחרים".

אבל ז'יסקר ד'אסטן, בניגוד לאשתו, לא עוזב את העבר. הוא מוקיר כל מזכרת, מתענג על כל פרט קטן שנאסף משך תקופת הכוח והתהילה שבה היה נשיא צרפת.

■ ■ ■

ספרו של ד'אסטן מחזיק 400 עמודים, מלאים רוחות רפאים. הקורא פוגש את שארל דה־גול, את לאוניד ברז'נייב, את השאה הפרסי הצועד לתוך מהפכות בעיניים עצומות למחצה, ותוך התעלמות מן המציאות. ד'אסטן מתאר את ג'ימי קרטר, נאיבי ובלתי מקצועי, שכנראה חשב שהוא יכול לנהל את ארה"ב ואת ענייני העולם כפי שניהל בעבר את מדינת ג'ורג'יה.

הדמות הפאתטית ביותר בספרו של ד'אסטן, הוא לאוניד ברז'נייב, מי שהיה השליט של ברית המועצות. הוא היה האורח הראשון, בדרג זה, שד'אסטן קיבל בצרפת, לאחר שנבחר לנשיא.

ברז'נייב הגיע לפאריז בדצמבר 74'. כבר אז היה חולה ועייף. בערב הראשון לביקור, פרש לנוח בחדריו. ביום שלאחר מכן, נדחתה הפגישה בין שני המנהיגים כמה וכמה פעמים. המסר מעוזריו של ברז'נייב היה, ש„המזכיר הכללי מבקש לנוח".

„בסופו של דבר, בשש בערב, לאחר שהתעקשתי, נפגשנו. במסדרון ראיתי את ברז'נייב צועד לקראתי. הליכתו היתה חסרת ביטחון, מהוססת, כאילו נאלץ לבנות כל צעד בנפרד. מאחוריו צעד עוזר קשיש, כנראה רופא, אחריו המתורגמן, ואחריהם קבוצה גדולה של יועצים שהיו לבושים בגוונים כהים.

„פניו רחבות, עיניו שקועות ומלוכסנות. לפי האופן בו הגיע את סנטרו, ניכר עליו כי הוא מתקשה בדיבור. כשפיו זז, בקע ממנו קול שהותיר עלי רושם של עצמות נוזליות.

„אחרי פחות משעה, קם לפתע, והתחיל לצעוד לכיוון הדלת. כשהוא התחיל לצעוד, שום דבר אחר לא היה קיים עוד. האנשים סביבו חדלו להתקיים. הדבר היחיד שנראה חשוב בעיניו, היה השליטה בכיוון הליכתו".

השניים נפגשו בעוד מספר הזדמנויות. בכל פעם, נראה המנהיג הסובייטי חלש יותר.

מבצע במחלקת כלי הבית של סולכור

כל הכלים עד חצי המחיר

בסולכור עושים סדר בחנויות ואת זוכה בהנחות ענק עד 50% על כל כלי הבית. הכנסי בהקדם לאחת מחנויות סולכור ותצאי מסודרת לסדר.

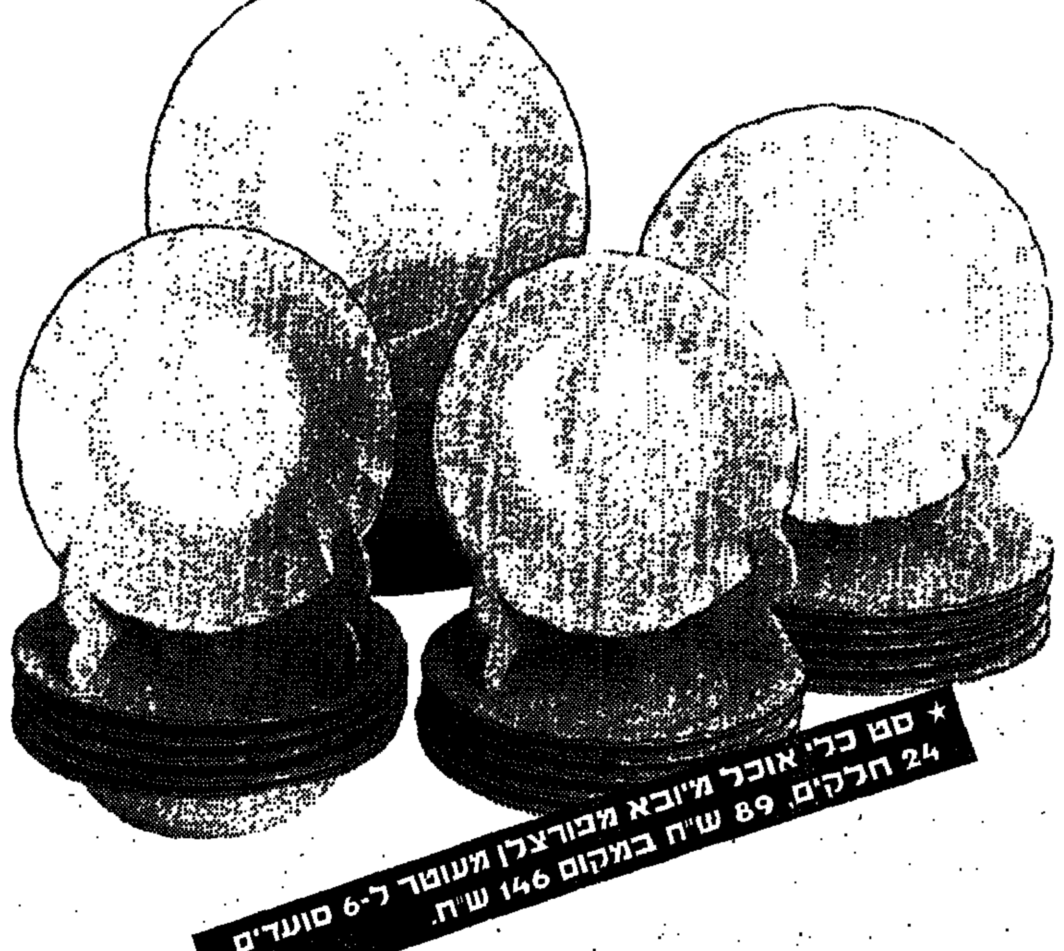

במבצע:

סטים של כוסות שתיה **החל מ-6.5 ש"ח** במקום 13 ש"ח.

עגלות תה מיובאות **החל מ-99 ש"ח** במקום 150 ש"ח.

סטים של סכום 24 חלקים **החל מ-21.5 ש"ח** במקום 43 ש"ח.

סט של 3 תבניות פיירקס **החל מ-35 ש"ח** במקום 51 ש"ח.

ועוד מבחר הצעות מתנה לכל תקציב.

ההנחה נכנסת גם לאמבטיה CARRARA & MATTA

25% הנחה על אביזרי האמבטיה היוקרתיים של carrara matta מאיטליה והנחות על כל אביזרי האמבטיה הנוספים. *המבצע עד גמר המלאי.

ניתן לרכוש באמצעות כרטיסי אשראי VISA

סולכור 99

סולכור 99 ת"א קינג ג'ורג' 49 טל. 03-299313-4

סולכור 99 פ"ת בר־כוכבא 63 טל. 03-900174

סולכור 99 חיפה כבר סולל בונה טל. 04-667893, 669151

סולכור 99 ירושלים שלומציון המלכה 3 טל. 02-233366-7

שעות הפתיחה: בימים א-ה 08.30-19.00 רצוף. ביום ו' 08.30-13.00

ז'יסקאר משוכנע, כי השיתוק הכללי ממנו סבלה ברית"מ באותה תקופה קריטית, היה קשור במצב בריאותו של המנהיג.

השניים נפגשו בפעם האחרונה, זמן קצר לפני מותו של ברז'נייב. באפריל 1979, המתין ברז'נייב למטוסו של ז'יסקאר, למרות הקור העז ששרר בנמל התעופה של מוסקבה.

„באתי לקדם את פניך בניגוד לעצות רופאיי", אמר לו ברז'נייב, „כדי שהעדרי לא יתפרש לא נכון". השניים התיישבו זה לצד זה בלימוזינה השחורה. המתורגמנים ישבו מולם. למרות הקור, עלו טיפות זיעה על מצחו של ברז'נייב.

לאחר שתיקה קצרה, אמר משפט קצר באוזני המתורגמן: „הייתי רוצה שתדע שאני חולה מאוד". ז'יסקאר אינו יכול שלא לנסות לשער כמה זמן נותר לברז'נייב לחיות, והאם הוא עדיין מסוגל לשלוט באימפריה הסובייטית האדירה.

ברז'נייב: „הייתי חולה גם כשנפגשנו בפעם הראשונה, אבל עכשיו זה הרבה יותר גרוע. נותנים לי הקרנות. אתה מבין מה אני רוצה לומר, זה מאוד מייגע, אבל רופאיי אומרים שהם יכולים לרפא אותי. זה כאן,

הוא התחיל לצחוק, עיניו עצומות למחצה, כותב ז'יסקאר, הוא הציג את כף ידו. יד בעלת קמטים עמוקים שנחרשו משך דורות עבודה בכפר הרוסי, והוסיף: „אמרתי לך זאת משום שרציתי שתבין, אבל אני מחלים, אני מוצק כאבן".

■■■

ז'יסקר ד'אסטן פגש לראשונה את השאה של איראן ב־1945, כאשר שירת בגרמניה כחייל בצבא הצרפתי. בשל רקע האצולה, נבחר ז'יסקר ללוותו. הוא מתאר את השאה כאדם „מאוד צעיר, בעל אף מאוד גדול, ועיניים מוזרות ורכות".

השניים נפגשו שוב כאשר ז'יסקר היה נשיא, בשנותיו האחרונות של השאה על כסאו. בחורף 1975, בא ז'יסקר לפגוש את השאה, שנפש בסאן מוריץ. באותה תקופה, סבל העולם ממחירי הנפט הגבוהים, שבאו בעקבות מלחמת יום כיפור. השאה צידד בהעלאות נוספות במחירי הנפט האיראני.

הם ישבו בווילה המפוארת של השאה, וז'יסקר ניסה להזהירו, כי כל עליה נוספת במחירי הנפט עלולה לגרום משבר עולמי, וכי איראן תהיה אחת הקורבנות העיקריים שלו. השאה לא התרשם במיוחד.

בשל מתוח, השיב: „איראן יכולה להפוך לעוצמה הצבאית השלישית בגודלה בעולם. רכשנו את מטוסי הקרב האמריקאיים הטובים ביותר; ציידנו את כוחות היבשה בטנקים הטובים ביותר ובארטילריה הטובה ביותר. אנו מתכננים לבנות תשלובת תעשייתית אדירה – נפט, פלדה, אנרגיה גרעינית במקום נפט".

ז'יסקר כותב, כי אותה שעה חשב על העוני הנורא השולט בטהראן, על תנאי החיים הפרימיטיביים שראה באזורים הכפריים של איראן. „אדוני", אמר לשאה, „תוכניותיך יוצרות את המהפכה של עצמך. אי אפשר להפוך תוך דור אחד איכרים לפועלי תעשיה מיומנים ולחוגרים בצבא מתוחכם. אתה פשוט יוצר את המהפכה של עצמך".

ז'יסקר מוסיף בעצב, כי נראה לו שהשאה הופתע מעט מדבריו, אך דומה כי לא היה לו איכפת באמת. „הוא כבר איבד קשר עם המציאות". ההוכחה לעיוות תפיסת המציאות של השאה ניתנה שנים אחרות לאחר מכן, באוקטובר 1978, עם הגיעו של חומייני לצרפת.

יומיים לאחר שחומייני השתקע בעיירה נופל לה שאטו, הוציא נגדו שר הפנים הצרפתי צו גירוש. „לא יכולנו", מעיר ז'יסקר, „להמשיך ולהעניק מקלט פוליטי למי שקורא להתנקש בחיין של מנהיג מדינה ידידותית".

להפתעתו של ז'יסקר, נודע לו כי שגרירות איראן בפאריז אינה חפצה בעזיבתו של חומייני, כנראה על פי פקודה ישירה מן השאה.

ימים אחרים לאחר מכן, דיווחה המשטרה הצרפתית, כי חומייני מקליט הודעות הקוראות להתנקש בחיי השאה, ומטיס את הקאסטות לאיראן. ז'יסקר החליט שוב לגרש את חומייני. לפני שנתן לכך אור ירוק, בחר ליידע את השאה, דרך שגרירות צרפת בטהראן.

התגובה באה מידי: השאה מודיע כי גירושו של חומייני הוא עניין צרפתי פנימי. במידה ויועציו כן, יבהיר כי הוא אינו נותן את הסכמתו.

פקודת הגירוש בוטלה. יתכן כי בדברים אלו, חתם השאה במו ידיו על גזר דין המוות הפוליטי שלו עצמו.

■■■

סאדאת סיפר לז'יסקר את אחד מסודותיו הגדולים ביותר: הוכחתי לדיסטר מן המנהיג הלובי קאדפי. בפברואר 1977, סיפר ז'יסקר לסאדאת, כי צרפת „לא תניח לקאדפי להשתלט על צ'אד: „נעשה כל שביכולתנו כדי לעצור בעדו. נודה לכם (המצרים) על כל עזרה מצידכם".

סאדאת השיב: „אוכל לעשות יותר למענך. החלטתי לחסל את קדאפי, אך אני זקוק לסודיות מוחלטת. אני חושב שהדבר ייעשה בחודש הבא. אודיע לך מראש".

ימים אחדים לאחר מכן, נודע לז'יסקר אודות מטוס צבאי מצרי, שהתרסק במדבר לייד הגבול המצרי עם לוב. 7 קצינים מצרים בכירים נהרגו. כפי הנראה, היו אלה אנשי הפיקוד העליון, שסאדאת הטיל עליהם את המשימה.

חודשים מעטים לאחר מכן, בעת ביקור בפאריז, אמר סאדאת לז'יסקר: „בנוגע למה שתיכננתי למארס, היה שינוי בתוכנית. האמריקאים התערבו וביקשו ממני לוותר על תוכניתי". ז'יסקר אינו נוקב בשמות האמריקאים שהתערבו. הנשיא באותה תקופה היה ג'ימי קרטר.

■■■

הרגע המביך ביותר שידע ז'יסקר ד'אסטן במשך שבע שנות נשיאותו, היה זמן קצר בלבד לאחר טקס ההשבעה. לפי הפרוטוקול, הנשיא הטרי חייב לסקור מסדר כבוד בכיכר הבסטיליה, תוך כדי נסיעה בקומנדקר. עם תום הסקירה, אמור הנשיא לרדת מן הרכב ולגשת לבימה.

ז'יסקר מגלה, כי ברגע שעלה על הקומנדקר, נתקף אימה. זה היה רכב ענקי, שבדפנו היתה קבועה מדרגה אחת בלבד, גבוהה למדי. הוא קפא מפחד. היו רק שתי אפשרויות לרדת מן הקומנדקר, ושתיהן מאוד לא מצאו חן בעיניו. אפשר היה לרדת כשגבו אל הדגלים ואל הכיכר, אך סגנון כזה נחשב לבלתי מכובד ביותר. ואפשר היה לרדת כשפניו מופנות אל הכיכר, אבל זה היה מסוכן.

הגנרל דה־גול היה איש צבא לשעבר, שידע לטפס על כלי רכב כאלה בעיניים עצומות. הנשיא פומפידו טען, כי גילו ומצב בריאותו אינם מאפשרים לו לעלות על קומנדקר, והורשה לסקור את הכוחות במכונית רגילה. ז'יסקר בחר לרדת כשגבו אל הקהל: פחות מכובד, אבל יותר בטוח. ידיו רעדו. והוא לא היה בטוח אם יגיע בשלום לבימת הכבוד. „ברגעים כאלה, אנשים רבי עוצמה חווים את פחדיהם הפרטיים, אלה שהציבור לעולם אינו מודע להם".

■■■

לאחר פירסום הספר, רואיין ז'יסקר בטלוויזיה, בנוגע לתוכניותיו לעתיד. כעור הוא מגשש אחר תשובה, שאל אותו עיתונאי מ„לה מונד", האם לא יתפתה לנטוש את הפוליטיקה ולפנות לעיתונות. כידוע, הלמוט שמידט, קנצלר גרמניה לשעבר, הוא כיום עורך העיתון היוקרתי „די צייט".

ז'יסקר נראה מופתע. הוא הגיב בחיוך רחב: „שאל את העיתון האם יהיו מוכנים להציע לי משרה כזו? מאוחר יותר, צילצל אחד מעוזריו של ז'יסקר לאחד מעורכי „לה מונד", וניסה לברר האם השאלה היתה תיאורטית, או מעשית. „סתם שאלה תיאורטית", ענו לו. ■

המדינאי האהוב ביותר על ז'יסקר היה אנוואר סאדאת. „הוא נראה נהדר, היה גבוה, רזה, התנהג כמו קצין אנגלי ובאותו זמן, היה בעל חוש הומור חם ונדיב. לא היה בו שום דבר קטנוני. הוא ידע איך להחליט, ולזכות בציות"

קרטר שולח מכתבים

ז'יסקר אינו אוהב את ג'ימי קרטר, אבל ברז'נייב ממש שנא אותו. בעת ביקור של ז'יסקר במוסקבה, התרחשה בין השניים השיחה המוזרה הבאה:

ברז'נייב: „אתה מכיר היטב את הנשיא קרטר. מה אתה חושב עליו?"

ז'יסקר: „נפגשנו רק פעמיים. הוא לומד את הבעיות ביסודיות, אין לו נסיון בין לאומי, אבל הוא לומד מהר".

ברז'נייב (מתחמם, בתסכול ובזעם) „זה לא זה. שאלתי מה אתה חושב עליו בתור בן אדם. מה הוא חושב שאני? הוא כל הזמן כותב לי מכתבים. הם מאוד ידידותיים, אבל לא ביקשתי ממנו שיכתוב לי".

ז'יסקר: „הוא כותב גם לי. הוא גם כותב להלמוט שמידט (קאנצלר מערב גרמניה בזמנו), כותב לג'ים קאלאהן (לשעבר ראש ממשלת בריטניה), נראה לי שזה הרגל אצלו".

ברז'נייב: (אינו מקשיב אפילו, נסחף בזעמו) „הוא כותב לי כל הזמן. ואז, בסופי השבוע הוא הולך לאיזו אוניברסיטה במערב התיכון, ומעליב אותי. הוא משתמש במילים בוטות שאני לא יכול לקבל. הוא חושב שאני לא מעודכן, אבל אני מקבל תעתיקים של כל נאומיו. הוא חושב שהוא יכול לנהוג בי ככה? איזה מן איש הוא? מי הוא חושב שהוא?"

לאוניד ברז'נייב. „הייתי רוצה שתדע כי אני חולה מאוד"

בצבא שלנו מכירים אותם

זמן קצר לפני נפילת השאה, הגיע ז'יסקר לוועידת מדינות המערב באי גוואדלופ, וניסה להעלות את נושא איראן. ראש ממשלת בריטניה, קאלאהן, ניתח את המצב האיראני, וסיכם כי השאה אבוד, אלא אם כן מישהו יתערב לטובתו. הוא כבר אינו שולט במצב, אמר קאלאהן, הפוליטיקאים התפשרו עם המשטר, ועמדת הצבא אינה ברורה.

ז'יסקר הסכים. שמידט הניד את ראשו בשקט. קרטר הפתיע את כולם: „השאה אבוד, העם האיראני אינו רוצה בו יותר, אבל אין לנו מה לדאוג. הצבא האיראני יקח את העניינים לידיים, והם ידידינו. רוב הגנרלים שלהם למדו באקדמיות צבאיות בארצות הברית. בצבא שלנו מכירים אותם היטב. הם אפילו מכנים זה את זה בשם פרטי".

קאלאהן, שמידט וז'יסקר הופתעו מן הטיעון, אבל קרטר עמד על דעתו. „כן, אני יכול להבטיח לכולכם, שמה שאני אומר נכון. כרקתי את זה. הם באמת קוראים זה לזה בשמותיהם הפרטיים".

קרטר סמך על כך שעלי גג'ורג' יסתדרו זה עם זה. בכך החיש את נפילת השאה.

עושה אהבה עזה

ז'יסקר אוהב נשים, לפי שמועות אחרות, משך תקופת נשיאותו, לא ויתר על עניינו במין החלש.

בספרו הוא מודה בכך ואומר, כאילו על מנת להשתיק את המבקרים, שהוא אהב 17 מליון צרפתיות. הוא מזכיר גם כי מינה משך כהונתו שלוש נשים לתפקידים מיניסטריאליים: סימון וייל, שרת בריאות והרווחה, פרנסואה ז'ירו, שרה לענייני תפקיד האישה, ואליס סונייה סייטה, שרה לענייני אוניברסיטאות, לימודים גבוהים ומחקר.

ז'יסקר מניח לרגשותיו להתפרץ כשהוא מתאר כאום שנשאה סונייה סייטה, אם לחמישה ילדים: „הקשבתי לאושן הדיבור הלוהט שלה, ראיתי את גופה השרירי והאתלטי, דמיינתי לי את הגליה וששונות הוטב, ותיארתי לי שהיא עושה אהבה באותה עוזת, שבה היא נואמת נאומים פוליטיים".

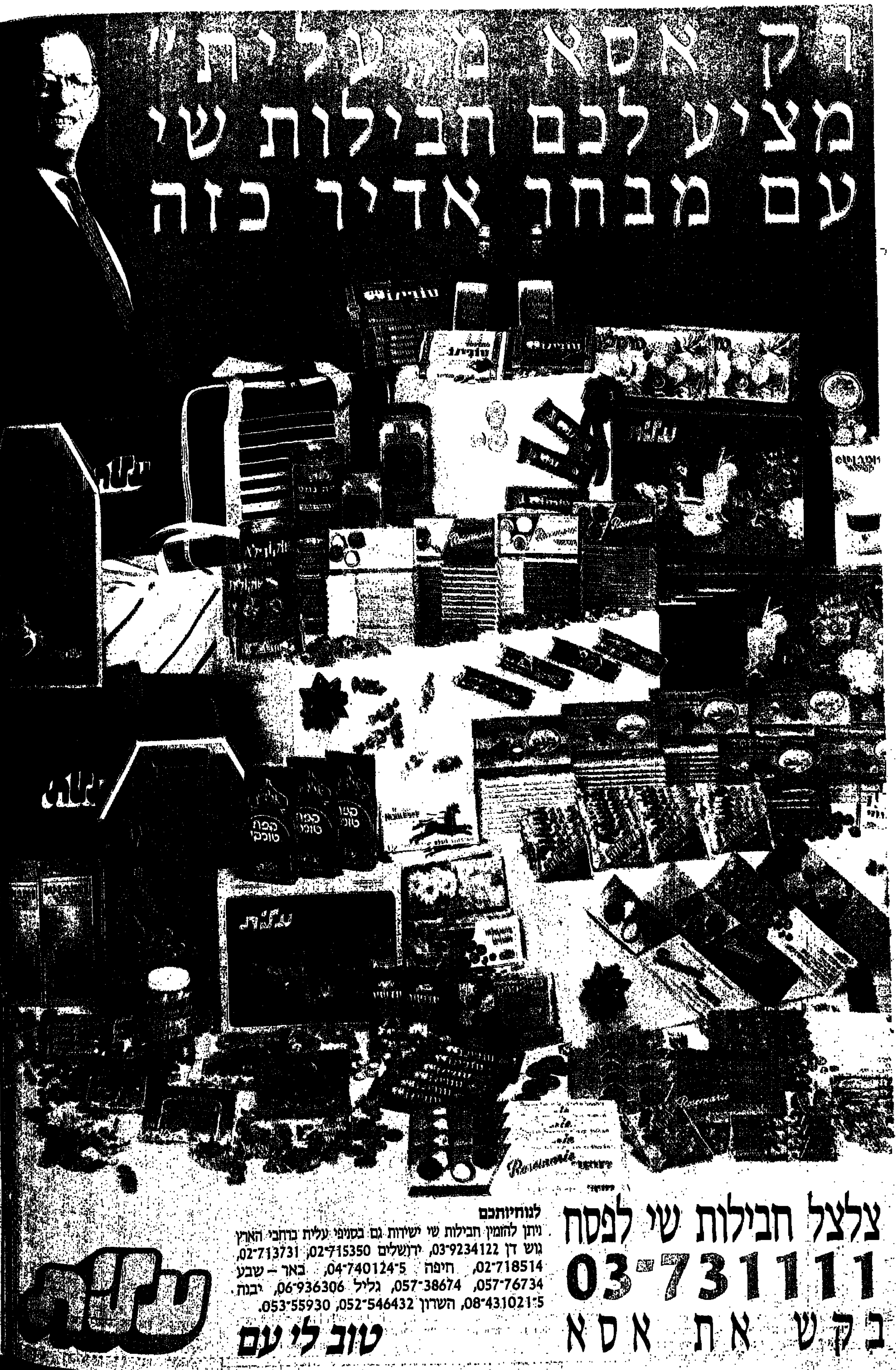

להפסיק לגמ־גמ־גם

שיטת ה־PFSP

בנוסף לשיטת הביו־פידבק, קיימת שיטת ה־PFSP, שהיא די חרשה כאן. שיטה זו מקנה תחושה של שליטה באברי הדיבור, מפחיתה את חרדת המגמגם, ומקנה לו ביטחון נגושרו.

זהו קורס אינטנסיבי ביותר, שלושה שבועות, 11 שעות ביום, כשכל רגע מתוכנן. 20 דקות עבודה, 10 דקות מנוחה וחוזר חלילה. 652 שעות סה"כ. הקורס יקר, אבל אם מחלקים את מחירו פר שעה, זה יוצא הרבה הרבה פחות מתשלום לשעת פסיכולוג. הרעיון אינו להתעמק בלמה, אלא באיך. בהיביוריזם טהור. הטיפול הוא גופני ולא פסיכולוגי, אבל ניתנת למטופל תמיכה נפשית מאסיבית גם במשך הקורס וגם לאחריו בצורת פגישות אישיות ושיחות טלפון.

העבודה מתבצעת בקבוצות של מקסימום חמישה איש. עיקר התרגול הוא יחידני. למגמגמים יש כנראה בעיה בפידבק השמיעתי. התוכנית מבוססת על פידבק קינסטטי: מלמדים את המגמגמים לחוש את מיתרי הקול, את השרירים ואת אברי ההיגוי המופעלים בעת הדיבור. מחשב קטן מיוחד מגיב באור ירוק בכל פעם שהמגמגם מבטא את ההברה נכון, מתחילים עם הברות ארוכות, וכשהן מבוטאות נכון, מתרגלים את קיצור זמן ההגיה.

התוכנית כוללת גם „עבודה בשטח", כשקלינאית־תקשורת מלווה את המגמגם למרכז קניות, ועליו לבצע „מטלות" דיבור. לקנות, לשאול, לבקש, להגיד – לנהגי אוטובוס, לזבנים, לעוברי אורח. פעולות במצבי אמת. היא מלווה אותו, בהתנסויות האלו עד שהוא חש ביטחון מוחלט לתפקד בעצמו.

המנהל, מר פ. מספר על בוגרים שקיימו אחרי הקורס את שיחת הטלפון הראשונה השוטפת בחייהם, פעולה יומיומית, שהיא למגמגם מויאה דולורוזה.

גם שיטה זו מבוססת בעצם על פידבק מתוחכם, אבל יתרונה בשיטת ה„פעולה בשטח" והאינטנסיביות שלה.

מרפאה לזיכרון

בחוץ לארץ „ממורי קליניק" הוא דבר די נפוץ. כאן, נפתחה בינתיים רק הראשונה. פסיכיאטר מומחה, העוסק כבר שנים בפסיכו־גריאטריה, ייסד את העסק. הקליינטים שזכרונם עשוי שן לא, שן גם כן לא, עוברים תחילה סדרת מבדקים אצל פסיכולוג, פסיכיאטר, נוירולוג ועובד סוציאלי שעובדים במקום, כדי לסווג אם בעיות הזיכרון שלהם שייכות לתחום אורגני או פסיכולוגי. לתחום האורגני שייכת מחלת אלצהיימר, כמו כן בעיות הורמונוליות תזונתיות ותרופתיות העלולות לגרום לבעיות שיכחה.

הרגש בקורס הוא על טיפול בסימפטומים ספציפיים של שיכחה, והקניית טכניקות לשיפור הזיכרון ותיקון פגמים ביכולת זו. עושים שם התעמלות לזיכרון, בשילוב „פטנטים". כמו, לדוגמה, לומר בקול רם לעצמך: „אני שם את המפתחות על השידה בסלון" כשאתה מניח אותם שם, או לשוור הרבה פעמים את שמו של האדם החדש שהיכרת בתוך שיחתך, וכך תזכור את שמו. תקצר חיריעה.

לחלק מסויים של האנשים הזיכרון הוא ויזואלי, ולאחר – שמיעתי. שילוב של קול ותמונה מבטיח תוצאה אופטימלית. טכניקה פשוטה, חסרת סיבוכים, ויעילה מאוד.

או מה רציתי להגיד?...

הנקה (חלק א')

במסגרת החזרה אל הטבע, ישנה נהיה עצומה לחזור אל ההנקה. פעולה טבעית, ברוכה, שאפשר רק לאחל את הכיף העמוק הגופני והפסיכולוגי שנלווה לה.

וכאן בדיוק המקום לציין, שרבר יותר חשוב אפילו מפעולה טבעית ברוכה זו, זה שהמבצעת תרגיש בנוחיות מוחלטת עם העסק.

התינוק, שהוא אולי היצור היחיד שאי אפשר לזייף לו תגיגות בלב, זקוק לאם רגועה, נינוחה, מרגישה בנוח, יותר מאשר לחלבה הטבעי, אם פעולה זו לא באה לה „טבעי" מבחינה פסיכולוגית, וגורמת לה למצוקה קלה שבקלות!

זהו. עכשיו אפשר להתחיל.

נשים אין ספור מתלוננות שהיו „מתות" להיניק, אבל אין להן חלב. ובכן, חוץ מאשר במצבי מחלה קיצוניים, כמעט ואין כזו חיה „אין חלב".

גם בכפרים מוכי רעב הנשים היו מיניקות בהצלחה, ובזמן השואה. נשים בגטאות שלא היה להן מה לאכול, היו מיניקות את התינוקות שלהן והיה להן חלב. הן היו ממיסות שלג שיהיה להן מה לשתות, ועל הרלק הזה מיניקות.

אבל יש דבר כזה שמצב פסיכולוגי וצורות התנהגותית משפיעים על העסק. ד"ר וירט מספר שאת בלוטות החלב יש לגרות מיד אחרי הלידה, ובהתחלה, כמה שיותר תכוף. בימים הראשונים התינוק צריך לינוק כל שעתיים, אבל בגלל לוגיסטיקה של הנהלת בית חולים מביאים את התינוקות להאכלה כל שלוש־ארבע שעות, והנזק נוצר, אם כי ניתן כמובן לתקן את זה.

ד"ר שושנה מרגולין מרפאה הוליסטית, ממליצה על טיפול אקטיבי ויעיל כשהחלב פוחת – „להצמיד את התינוק ליניקה כל שעה שעתיים לגרוי בלוטות החלב, ולא להישבר ולתת תחליפים. הן רעב, כסופו של דבר, הוא המוטיבציה הכי גדולה ליניקה".

זו לא המלצה שלה כמובן, אבל אני תוהה בקול למה לא לגייס את האבא של התינוק, שברוך השם יותר חזק ומפותח, לעזור בגירוי בלוטות אלו, הוא לא חייב לשתות את הממצאים, שיירק אותם לפח, אבל התנוכה! התנובה תתאושש כך פלאים!

אגב, עד כמה חריפה ויעילה פעולת הגירוי הזו של יניקות התינוק, תעיד העובדה שנשים אשר אמצו תינוקות ומעוניינות להיניק, מייצרות חלב רק בגלל מציצות נימרצות מאוד של התינוק המאומץ, ללא הריון!

ישנן חברות, שנשים צעירות אשר ילדו לא מכבר יוצאות לעבוד מחוץ לכפר, כי כוח העבודה שלהן מחוץ לשבט כדאי מבחינה כלכלית, והסבתות(!) מיניקות. דר' דיויד רובן מספר בספריו, שבאפריקה יורעים על תופעת הדנקת תינוקות לחוה גברי שמייצר כך חלב(!)

עוד הוא מספר, שנשים אשר בזמן מעשה אהבים הגבר שלהן „נטפל" להן הרבה לשדיים ביניקות תשוקה, אף הן עלולות לטפטף חלב, ללא כל קשר להריון.

אבל נחזור לדר' מרגולין. „בר בבר עם העידוד הפיזיולוגי לשריים", היא אומרת, „העזרה הביולוגית הטובה ביותר אינה 'לאכול בשביל שניים', אלא לאכול נכון. וזה כולל אכילת ראש חסה אחד שלם בכל יום, וירקות עליים ירוקים (פטרוזיליה, כרוב, וכו').

„בנוסף לזה יש לאכול שמרי בירה בפתיתים – כף בתוך כוס מיץ טבעי 3 פעמים ביום – ונבטי אלפלפה, אספסת. טריים, אם ניתן, (הם נראים כמו חוטים לבנבנים דקים סבוכים האחד בשני עם תפרחת עדינה ירוקה בקצוות).

„אבל לא במקום הכמוסות. 3 כדורי אלפלפה X 3 פעמים ביום (כהנחיות הטבע).

לפעמים, במיוחד אצל פגים, שרירי היניקה לא מפותחים די. במקרה כזה, ניתן לשאוב את חלב האם לתוך בקבוק, כי אז קל לו יותר, אבל זאת רק לתקופת ביניים עד שיתחזק.

„ישנן תרופות הומיאופתיות ותרופות שהן תערובת של מים או אלכוהול מהול מאוד בחומר כלשהו, שבבדיקה מעבדתית אין לו זכר, אבל הוא משאיר עקבות אנרגטיים חזקים מאוד, והפרדוקס הוא שככל שהתרופה מהולה יותר, היא יותר פעילה) טובות מאוד להגברת תנובת החלב", היא מספרת. „אחת מהן היא מרווה B12. מזה יש לקחת כמה פעמים כמה טיפות; או 'קאסטיקום', הנמכרות בבתי מרקחת המוכרים תרופות הומיאופתיות. ישנן עוד תרופות כאלו, אבל הן צריכות להיות מותאמות אישית, כמו כל תרופה הומיאופתית".

צר לי להפסיק כך באמצע הנותח, אבל נגמר לי הדף ונמשיך בשבוע הבא.

פניות – אך ורק בכתב למדור זה.

איור: עמיר דום

תני לו 30 שניות ו...

הוא יטחן ... ילוש...
יערבל... ירסק... יגרר...
יקצוץ... יחתוך...
יפרוס... יסחט... ועוד...

מבצע פסח
מג'ימיקס 2000
המחיר הרגיל 325.- ש"ח
עכשיו 285.- ש"ח
מג'ימיקס 2800S
המחיר הרגיל 398 ש"ח
עכשיו 349.- ש"ח

- מג'ימיקס, המכשיר המשוכלל בעולם, הנותן לך תמורה מלאה עבור כספך.
- עיצוב סופר מודרני ונוח להפעלה.
- מנוע רב עוצמה לביצועים מעולים ולאריכות ימים.
- בקרת הספק אוטומטית.

מג'ימיקס

יצרן ROBOT-COUPE, צרפת
יבואן אלקטו - חיים אלקלעי בע"מ

רק למג'ימיקס המקורי מצרפת 3 שנים אחריות

magimix

מג'ימיקס - אחת ולתמיד

מנהטן - אישית צמודה

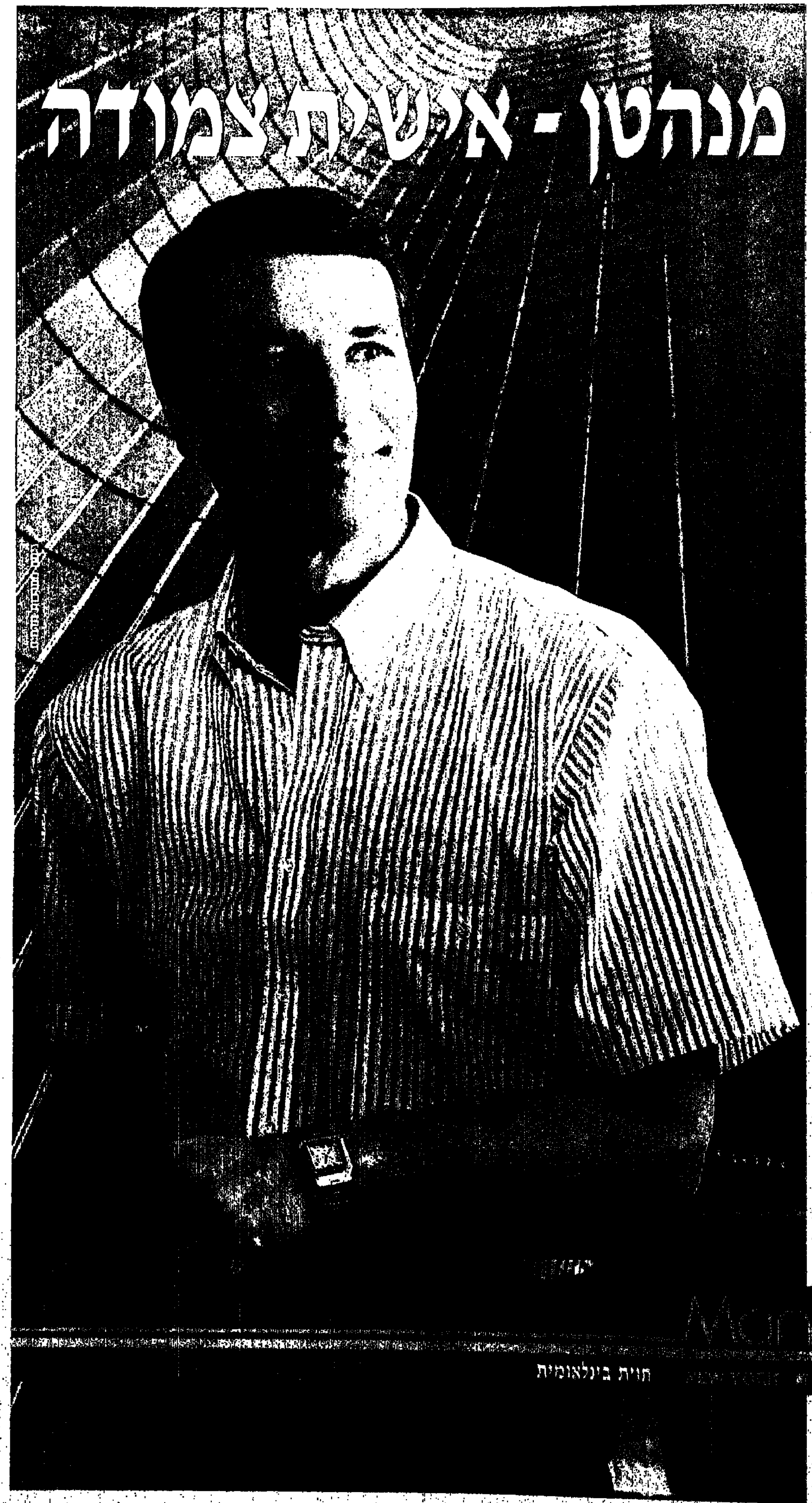

״רוב הזמן אני נמצא מחוץ לבית ולכן אני חייב חולצות נוחות במיוחד, נעימות למגע ונאות למראה.
מנהטן - סדרה של חולצות שעושות לי את היום. בכל מקום: בפגישות עסקים בארץ או בחו״ל, אני לובש אחד מהדגמים האלגנטיים של מנהטן.
בקונצרט של מכבי ת״א או בבילוי במסעדה טובה אני מופיע במנהטן סוהו - חולצה ספורטיבית בעיצוב מרענן, עם צבעים חזקים וגזרה צעירה.
חולצות מנהטן - חלק בלתי נפרד מסדר היום שלי.״

טל ברודי

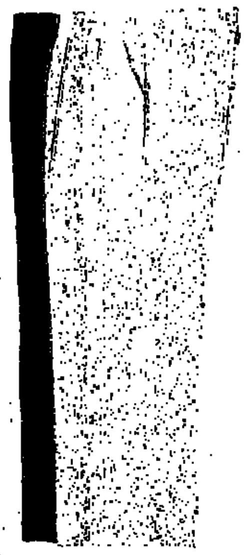

ועכשיו לראשונה בישראל גם מכנסי מנהטן. מכנסיים בגזרה גברית צעירה. לבחירתך מכנסי מנהטן בסגנון סולידי, ספורטיבי או אלגנטי. ומתחדש.

Manhattan

NEW YORK • LONDON • PARIS

תוית בינלאומית

רעשבסקי פרילנד דובר

עבור דור בלחיצת כפתור.

בעמודים הקרובים נציג לפניך חידושים טכנולוגיים מבית היוצר של חברה מובילה המייצרת ומשווקת מערכות מודרניות ברמה בינלאומית. מערכות אלה מעניקות לך דור חדש של נוחות בכל תחומי החיים: החל מהמעליות המשוכללות ביותר, דרך מערכות פיקוד אלקטרוניות ועד תנורי בישול יוקרתיים. מיליוני ישראלים משתמשים יום־יום במוצרי החברה המתקדמים. קרוב לוודאי שאתה אחד מהם. התקדם איתנו... ונראה לך דור חדש של נוחות.

אוף דה רקורד

יואב קוטנר

זן ואמנות אחזקת האהבה לרוק

„עכשיו וזן", קורא רוברט פלנט לאלבומו החדש (שיצא עכשיו גם בהדפסה ישראלית), „נאו אנד זן", שזה כמובן משחק מלים על „אז ועכשיו", יותר מאשר רמז לתוכנו של התקליט. לא גיליתי בו הרבה חכמת זן (ואולי היא טמונה אי שם בין השורות...), אך כן מצאתי מספר קטעים, שבהחלט הופכים את התקליט הזה לשווה האזנה. שיר נהדר־גיטרות ושירה בשם „ספינת שוטים", להיט פוטנציאלי בשם „רוקד לבדי"; שני שירים בהם מתארח בגיטרה עמיתו לשעבר של־פלנט ללהקת „לד זפלין", ג'ימי פייג': הלהיט „האל יודע" וקטע בשם „אחד גבוה וקול", הכולל ציטוטים מדוגמים של הלהקה ההיא. בקיצור, תקליט טוב לחובבי רוק מאז ומעכשיו.

ותוץ מזה, העניין הזה עם הזן בשם התקליט, מהווה תירוץ מצוין להיזכר בקטע מתוך הספר „זן ואמנות אחזקת האופנוע", שכתב רוברט מ. פירסיג, ואשר יש בו המון רעיונות חכמים, גם כאלה שאפשר לקשר, בקלות רבה, למדור הזה. נניח שהוא מדבר גם על מוסיקה, גם על האזנה תקליטים:

„מה שעולה בדעתי הוא סוג של שטוקווה... משהו כאותם מרכזי חינוך ובידור ניידים, שעברו עם אוהליהם לאורכה ולרוחבה של אמריקה... השטוקוות היו בעבר סדרות של הרצאות פופולריות שנועדו לחנך ולבדר, להרחיב את דעתו של השומע, ולהביא באוזניו דברי תרבות המאירים את העיניים ומפתחים את המחשבה.

„רגליהן של השטוקוות נדחקו לצד על ידי הרדיו, הקולנוע והטלוויזיה, שקצב תנועתם מהיר יותר, ונראה לי כי השינוי לא היה כולו בגדר שיפור. יתכן אמנם, שעקב השינויים האלה שוטף עתה נחל התודעה הלאומית מהר יותר וזרימתו רחבה יותר, אך דומה שהוא חודר פחות לעומק. הערוצים הישנים אינם יכולים להכילו, ובחיפושיו אחר ערוצים חדשים דומה, שגוברים החורבן וההרס לאורך גדותיו.

„בשטוקווה הזאת אין ברצוני לבקוע ערוצי תודעה חדשים, אלא פשוט להעמיק קצת יותר אל תוך הישנים, שנסתמו בסחפן של מחשבות שאיבדו את טעמן, ושל מימרות נדושות המושמעות לעתים קרובות מדי. 'מה חדש?' היא שאלה נצחית מעניינת ומרחיבת אופקים, אך אם רק היא הנשאלת, התוצאה היא מצעד אין־סופי של פרטי יום־יום ואופנה, שהם סחופת המחר.

„במקום זאת חפץ אני להתעניין בשאלה 'מהו הטוב ביותר?' שאלה החותכת לעומק ולא לרוחב, שאלה שהתשובות לה מסוגלות להניע את הסחופות במורד הזרם.

„היו תקופות בתולדות האדם, שבהן היו ערוצי המחשבה מפולסים עמוק מדי, ואז שום שינוי לא היה בגדר האפשר, שום דבר חדש אף פעם לא קרה, ו'הטוב ביותר' נקבע על פי הדוגמה. אולם לא זה המצב בימינו. בימינו, דומה שנחל תודעת הרבים מכרסם את גדותיו של עצמו, מאבד את כיוונו המרכזי ואת תכליתו, מציף את אזורי־השפלה, מנתק ומבודד את אזורי־הרמה, וכל זאת בלי מטרה מוגדרת, חוץ מאשר מתן ביטוי משולח רסן והרסני לתנופתו. נראה כי העמקת ערוצים היא עתה צו השעה". (תרגם יהודה רגבים).

פט מאטיני

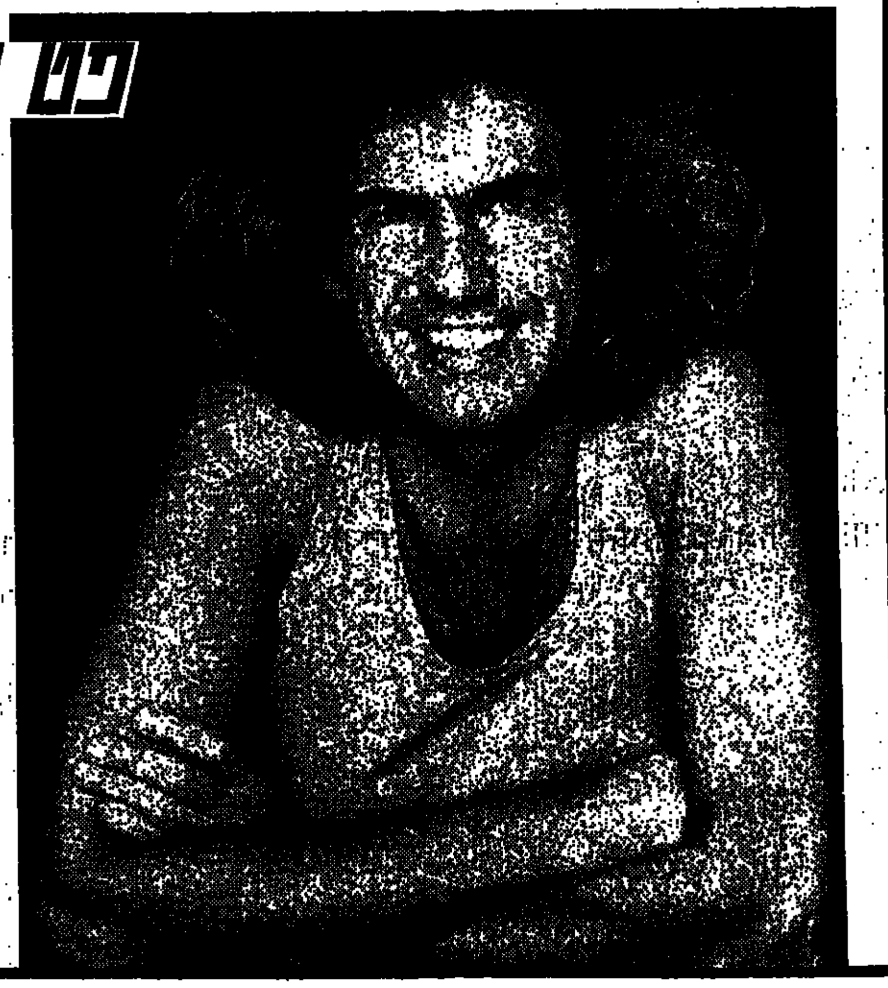

פט מאטיני, המגיע בשבוע הבא להופעות אצלנו, הוא דוגמה לפער הקיים לעתים בין איכות אמנותית ועניין עיתונאי. הוא מוסיקאי מעולה, גיטריסט מבריק ומלחין מעניין, אבל אין לו „סיפור" מי יודע מה טוב. הוא לא התפרסם בשום דבר חריג כמו רצח, אונס או שוד, וגם לא בהצהרות פרובוקטיביות על החיים, הפוליטיקה או המצב בשטחים. הוא „סתם" מוסיקאי צעיר ומוכשר, עטור עשרות פרסי איכות, שתפס אומץ לבוא ולהופיע בישראל של 1988. דבר שאי אפשר לומר על הרבה אמנים בינלאומיים כיום.

על הביוגרפיה והדיסקוגרפיה של מאטיני קראת־שמעת בוודאי בכל המקומות האחרים. כאן, כדי לתרום עוד משהו לתשומת הלב שמגיעה לו, אני מצטט מתוך שתיים־שלוש ביקורות, שהתפרסמו עליו בעיתונות רצייניות:

„מר מאטיני נראה כאחד שהסיק שהעולם אינו זקוק לעוד גיטריסט מהיר. הוא מהיר מספיק, אבל במקום לבסס את הסגנון שלו על מהירות הוא בא עם מה שיותר מכל מהווה צליל נקי, ברור ומובהק... ההופעה של מאטיני מוכיחה שלמוסיקאים צעירים יש עדיין מוצא מסבך הג'אז־רוק־פאנק שבו נלכדו כל כך הרבה מוסיקאים.

„פט מאטיני מנגן כמו משב הרוח בעצי גן העדן... הוא יוצר כל הזמן שבילים מוסיקליים חדשים. הסגנונות שלו נעים בין מנגינות יפהפיות, קליטות מאוד לאלתורים מוסיקאליים מלאי משמעות... בואו נעזוב את הוויכוח על האם זה ג'אז או לא. בואו נקרא לזה פשוט מוסיקת מאטיני".

שוב פרינס

בתגובה לקטע הקצרצר על התקליט השחור שלא יצא של פרינס, נודע לנו (כן, פרינס עצמו צלצל... או אולי בעצם זה לא היה הוא), שבתחילת אפריל, כלומר, תוך שלושה שבועות, עומד לצאת אלבום חדש לגמרי שלו בשם „לאבסקסי" (ועייני אהבה־סקסי). זה כמובן עוד לא בטוח לגמרי, והנסיך עוד עלול לשנות את החלטתו, אבל אותנו כבר מחכים.

מוטי מזרחי

מוטי מזרחי. „חייל, חייל", פסל שהוצב בשכונה תל אביבית, 1987

(המשך מעמ' 24)

מוטי כגדול. אמרו, מגאלומן. אבל, בעצם יצרתי לעצמי משא שהייתי חייב, בהמשך הדרך, לשאת אותו על עצמי. זה הוביל ישר לעבודה המוכרת כויאדולורוזה.

„הלכתי, על הקביים, לכל אורך מסלול־היסורים של ישו, כשהתצלום על גבי. שיחזרתי במדוייק, על־פי המסופר בברית החדשה, את כל מה שקרה לישו בדרך".

מזרחי יכול בקלות להזדהות עם ישו, שהוא, בעיניו, „יהודי שחי פה ושילם בחייו על אמת שהיתה לו".

אחר כך, היתה העבודה הקרוייה 'מלך ירושלים'. האמן יושב על הר הזיתים, מול ירושלים, ומצלמים אותו מאחור, כסילואטה חבושת מיצנפת גבוהה. שוטה או מלך. כמה צילומים שכל אחד מבטא עמדה מול ירושלים.

– יש לך יחס מיוחד לירושלים?

„ללא ספק. כבר דיברנו על זה קודם: אין שום דבר תל אביבי בעבודה שלי. אחרי ירושלים, נראתה לי תל־אביב כמו משהו זמני, כמו זנזונת על ווספה".

■■■

רבים זוכרים לו את עבודת־הוידאו 'יחסים', שבה קיים מזרחי יחסי־מין עם אשה, כששני בני־הזוג עטופים בעיסת־בצק. „רציתי לסמל את הרס הרומאנטיקה. אנטי־תיזה למרים (האהבה הראשונה הזכורה לטוב)". הוידאו הזה, יחד עם וידאו נוסף, 'ציפורים', מאשים מזרחי, נמחק בזדון על ידי אחד המורים ב„בצלאל".

מאמצע שנות ה־70, עבודות המיצג העיקריות: ב־74, הציג בביתן אגודת הציירים והפסלים בתל אביב מיצג בו פירזל סוס על רקע נאום של בן גוריון, ובו זמנית ערכה נערה סטריפטיז עילג. האמן ישב בצד ומשח את ראשו בשמן.

ב־76, ערך את HEALING – טקס ריפוי בעזרת מדיטאציה וסאונר, באמצעות צינור אלומיניום על מורל עירום, בשיתוף הקהל. מזרחי האמין בריפוי בעזרת סאונר, וניסה את כוחו בכך. „אני מאמין בויבראציות ובהשפעתן על אנשים", אומר מזרחי. ב־80', צילם את האירוע בוידאו והקרין אותו בפני באי תל חי.

בהזדמנויות שונות, לאורך שנות ה־70, עשה את „האגם הורוד". פשוט, ביצה של מים צבועים וורוד. מזרחי: „זו היתה תגובה קונטראסטית למצב פוליטי נתון".

■■■

האירוע הגדול מכולם היה, ללא ספק, 'שמחות'. מוזיאון תל אביב, 1981. 120 משתתפים. זה התחיל ברחבת המוזיאון המואפלת, עם שקופיות מכל מיני סוגים על הקיר החיצוני ותזמורת מכבי אש מנגנת למטה. בפנים, שורה ארוכה של התרחשויות: בחורה עם קולר על צווארה נוסעת על סקטים; רקדן סטפס; שלושה נגני קלרינט, שלישיית טרומבוניסטים; תצוגת־אופנה עם מיטב הרוגמניות: למעלה – העין הגדולה של עבודי: שלוש יציקות־גוף עטופות אזור־חלציים (צלובים?); בחורה עירומה עם בלון מלא נוזל לבן על ערוותה. מכונית גוררת בחור, שעובר על הבחורה ומפוצץ את הבלון עם הנוזל. אחרי הפעולה, הבחור מועלה למעלה ונשאר שם תלוי; נאומים של בן גוריון; תזמורת הצופים בשירי פופ; שירים של יפה ירקוני.

עוד אירוע: „הכבוד האבוד של מוטי מזרחי" – בלב דיזנגוף. בחורה עירומה עם אף של פינוקיו, אבר־מין גברי מלאכותי, כנפיים, סנפירים עומדת מעל אגם בו שוחים ברווזים.

„שנת היונה" הוא המיצג המהולל מתל־חי. מחאה ותגובה על שורה של עניינים־חשש משיבוש בשלום, תגובה על אירוע תל חי עצמו: ההתנשאות של הקיבוצניקים, ההתבטלות בפני האורחים מחוץ לארץ, שימוש ציני במיתוס תל חי. כמה פעולות בו־זמניות: בחורה מתפשטת. שניה מניחה ביצים על הארץ. בחור עם משקפי־שמש. מזרחי מגיע בראש שיירה בחברת בחורה עם מטריה וכובע לבן. ממטרות עוכרות. פעולות בו־זמניות: ציפצוף, כולם מרימים את הראש (הארי השואג של תל חי), השתנה, הפרחת יונים.

עוד פרוייקט של מזרחי: „דואר מזרחי" – האמן משגר גלויות בתפוצה מסויימת. תיעוד של תקופה היסטורית באמצעות צילומים של אישים ואירועים, שפעלו בשלהי שנות ה־70, תקופת מלכות בגין וחצרו.

רחוב פינלס התל אביבי נעשה „רחוב מוטי בן פלורה". האמן משנה בטקס רב־משתתפים את שם רחוב פינלס, הרחוב של גלריה שרה לוי, לרחוב מוטי בן פלורה. מוסיקה, רגלים, פרחים, התנשקויות עם ילדים קטנים. נאום המסביר שזו הזדמנות לתפוס שמות של רחובות שעה שהמנהיגים עסוקים במלחמה כמו זו שבלבנון. הפעולה קרוייה טנ"ט – טמטום נגר טמטום.

■■■

עד היום, כאשר מזרחי חזר לעסוק באמנות קשיחה, שאינה מתכלה, הוא עדיין קשור לתקופה המושגית. „הקונספט היה דיאלוג עם היהדות. יש חפיפה ישירה בין היהדות והקונספט – שלילת האובייקט וחיוב ה'כוונה'. זה סוג של מדיטציה. הנביאים היו אמני־מושג. כלום ירמיהו וישו לא עשו מיצגים?!"

האמת: מזרחי לא שמר באמנות מוחלטת לציוויי הקונספט. „קצת בילפתי", הוא אומר, „התפשרתי. צילמתי, ביימתי, יצרתי דימוי. ביטחתי את העתיד. קצת עיגלתי את האלמנט המתכלה של הקונספט".

אבל, עד גבול מסויים. יש מקורות השראה מגוונים: התנ"ך, יוון, רומא, מסופוטמיה, מצרים העתיקה. בראש פסל חדש שלו מתנוססת דמותו של מרדוך, אליל מסופוטמי – אבל גם מיתולוגיה אישית.

„מרדוך", הוא מספר, „היה גם, זמן מה, הכינוי שלי בשכונה". ■

צבר יוצא גם לחו"ל

חברת הנסיעות צבר שעסקה עד כה בתיירות פנים בלבד "יוצאת גם לחו"ל" ובימים אלה פתחה את הסוכנות לתיירות יוצאת – "צבר אינטרנשיונל טורס". "צבר א.ט." ממוקמת במשרדים חדשים בדיזנגוף סנטר, מועסקים בה אנשי מקצוע מעולים וותיקים בענף ולרשותם עומדת מערכת תקשורת משוכללת על מנת להעניק ללקוחות שרות ברמה הגבוהה ביותר, השרות ללקוחות בצבר א.ט. גם הוא ברמה בינלאומית, ממש חוץ־לארץ, ריהוט נוח ואסטטי, מוסיקת רקע, שתיה חמה וקרה ללקוחות הממתינים ושרות מיוחד לאנשי עסקים באמצעות שליחים והזמנות טלפוניות. גם בנושא התשלומים, באים לקראת הלקוח, וצבר מתכוונת לערוך מבצעי אשראי מיוחדים.
כתובת: דיזנגוף סנטר, חנות מספר 603
טל': 03-288132

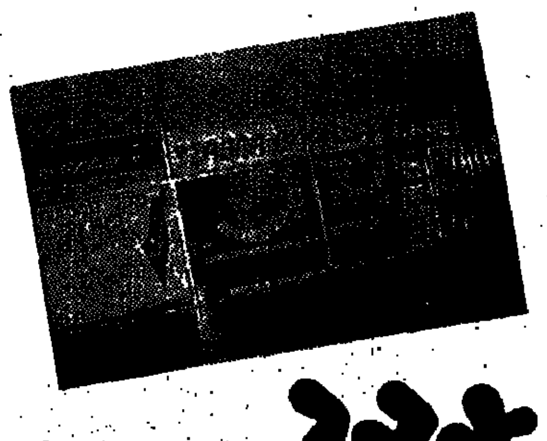

צבר אינטרנשיונל טורס בע"מ
דיזנגוף סנטר, חנות מספר 603 טל': 03-288132

לצבר אינטרנשיונל
ברכות חמות
לפתיחת הסניף החדש
מלונות קיסר ישראל
אילת • ירושלים • טבריה

לצבר אינטרנשיונל
המשך תנופה ופיתוח
מאחלים:
מלון בקעת הירח אילת
וממלון מגדל ירושלים

לצבר אינטרנשיונל
המשך תנופה ופיתוח
מהנהלת מלון
קרלטון נהריה
ומצוות עובדיה

לצבר אינטרנשיונל
ברכות חמות והמשך שתוף פעולה פורה
דפוס חן קליינר־בתן
דרך סלמה 123 ת"א
טל. 03-377491

לצבר אינטרנשיונל
לרגל פתיחת המשרד החדש
עלו והצליחו
מהנהלת מלון
רמדה
קונטיננטל ת"א

למשפחות קרן "צבר"
מיטב הברכות לפתיחת המשרד החדש
ההנהלה וצוות מלון
גרנד ביץ ת"א

לצבר אינטרנשיונל
מיטב הברכות והאיחולים
מיאכטה דן
ומיאכטה זורבה
אילת

לצבר אינטרנשיונל
ברכות לבביות לרגל פתיחת
המשרד החדש
ישרוטל
ניהול מלונות בע"מ

לצבר אינטרנשיונל
אתכם להמשך מוצלח
מלון שלום בית־וגן
ירושלים

לצבר אינטרנשיונל
לרגל פתיחת המשרד החדש
ברכות חמות
מבית הארחה
הגושרים

לצבר אינטרנשיונל
ברכות לבביות
מלון נפטון החוף
הצפוני אילת

מלון עדן נהריה
המלון המוביל בצפון מברך את
צבר ועודד קרן
שהוא במקרה חברו הטוב ביותר של
דני שוורץ־מנהל מלון "עדן" נהריה
טל. 04-923246
בואו להנות מבריכת מלון עדן נהריה
החדשה ותרגישו בבית

לצבר אינטרנשיונל
לרגל פתיחת המשרד החדש
עלו והצליחו
CLUB IN

לצבר אינטרנשיונל ולעודד קרן
לרגל פתיחת משרדך החדש
עלה והצלח
מהתחנה האחרונה
מסעדת דגים כשרה
אילת
טל. 059-75798

לצבר אינטרנשיונל
לרגל פתיחת משרדכם החדש
עלו והצליחו
ממלונות החוף
השקט טבריה

לצבר אינטרנשיונל
הצלחה גם בכוון החדש
מחברת ארקיע
arkia ארקיע

לעודד קרן ולצבר אינטרנשיונל
ברכות חמות
מדוד אפל וצוות מלון
אמריקנה באילת
טל: 059-76176-7

אלקטרה.
הראשונים במזגנים.

מעוניין במזגן? קח נשימה ארוכה של אוויר וקרא בעיון: חברת אלקטרה מציעה לך את המבחר הגדול ביותר בישראל של מזגנים – החל במזגני ג'וניור קומקפטיים, מזגני חלון ומזגנים מפוצלים וכלה במערכות ענק למבנים גדולים.
מזגני אלקטרה, הנמכרים ביותר במדינה והמותקנים במקומות שונים בעולם – מארמון מלך נפאל ועד מלונות הפאר של לאס וגאס – מספקים לך מיזוג מושלם באיכות גבוהה. המבחר האדיר מאפשר לך לבחור את המזגן המתאים ביותר לצרכיך.

עבור דור בלחיצת כפתור.

אלקטרה
הנוחות שלך - האתגר שלנו

לשבוע המתחיל ב־11.3.88 והמסתיים ב־17.3.88

מפת השמיים השבוע

השמש – נמצאת במזל דגים ונכנסת לשלישון האחרון של מזל זה. השלישון האחרון נשלט על־ ידי הכוכבים נפטון ופלוטו, כאשר למאדים יש כאן השפעה ניכרת; על כן, במעברה של השמש בתחום שלישון זה, גוברת הנטייה לתגובות חריפות, לתוקפנות, לחוסר סבלנות, אך גם להחלטיות ותכליתיות וליציאה הדרגתית ממצב של נחיתות למצב של שליטה.

בסוף השבוע בעת מולד הירח, מתרחש ליקוי חמה כמעט מלא. במצב זה האנרגיות נחלשות והפסימיות גוברת, אולם לזמן קצר יחסית, עקב מעבר השמש תוך מספר ימים לאחר הליקוי למזל טלה.

כוכב חמה – נכנס השבוע, (ביום ד') למזל דגים ומקרין היבט חיובי לכוכב צדק וכן לצמידות שבתאי־אורנוס. במצב זה המידע הנמצא ברשותנו מקבל משקל משמעותי וצובר תאוצה של כוח.

כוכב נוגה – נמצא במזל שור ומשתחרר בהדרגה מהצמידות עם כוכב צדק. לקראת סוף השבוע יוצר כוכב זה היבט חיובי לצמידות מאדים־נפטון (בגדי) והיבט מקוטב לכוכב פלוטו (בעקרב). מצב זה מחדד את הגישה המעשית והתכליתית וכן את המודעות למשקלם של האינטרסים הפיננסיים בכל תהליך של קבלת החלטות. מאידך, מתפתח גם תהליך של העדפת הנוחות האישית על פני האינטרסים של הזולת.

הצמידויות במזל גדי – אנו עדים לשתי צמידויות המופיעות במזל זה, האחת צמידות הכוכבים מאדים ונפטון, והשנייה צמידות הכוכבים שבתאי ואורנוס. ריכוז של ארבעה כוכבי לכת במזל גדי (מזלות האדמה) הוא בהחלט כבד משקל. מה גם שבמזל שור (אשר גם הוא משתייך לקבוצת מזלות האדמה), מופיעה צמידות של שני כוכבים נוספים.

ריכוז זה מביא להעדפת הפתרונות המעשיים גם אם הם באים על חשבון אידיאות, לנסיגה מרעיונות שאין בהם תכלית ולחיפוש אחר אבחנות ברורות וחד משמעיות כלפי מצבים מסובכים. מאידך, אין במצב זה ויתור על עקרונות ועל רקע זה עלולות להתפרק שותפויות עסקיות, רגשיות או פוליטיות שאין להן בסיס איתן, אך, מאידך עשויות לקום שותפויות חדשות על בסיס יותר מציאותי. הנטייה היא לרדת מהעץ הגבוה ולהתמודד עם המציאות כפי שהיא.

הירח – פותח את השבוע כשהוא במזל קשת (נכנס לרבעון האחרון) וסוגר אותו כשהוא במזל דגים. מהלך זה ממשיך להעמיד את נושאי הבריאות, המשפט והחינוך וכלי התקשורת במרכז ההתעניינות והויכוח הציבורי, אך גם חושף לציבור מגעים סודיים או תוכנית סודית או פעילות נסתרת מצד הממסד.

הדגים ושאר ירקות

רבים מבני מזל דגים ידועים כאניני טעם ומתמצאים היטב במאכלים ומשקאות. יתר על כן, חלק גדול מהם אף נוטה לעיסוק או לתחביב הקשור במזון או באפייה או בתחום הקשור לבריאות האדם.

המאכלים החביבים על רוב בני מזל דגים הם כמובן הדגים לסוגיהם ופירות־ים אחרים (חשוב גם הרוטב), אך גם פירות וירקות עשירים במים כמו הפירות הטרופיים וכן המילון, האבטיח, הקישוא, הדלעת, המלפפון.

בתחום האפייה, העוגות החביבות על רוב בני מזל דגים הן „העוגות הרטובות", דהיינו אלה השופעות קצפת או הספוגות בסירופ, משובצות בפירות עסיסיים למיניהם. מכאן גם מובנת נטייתם לעלייה במשקל, אולם, משטר של תזונה מאוזנת בצירוף פעילות ספורטיבית יכול לתת תשובה נאותה לנטייה זו.

בני מזל דגים נוטים להיפוכונדריה יותר מכל יתר בני המזלות וחלק גדול ממחלותיהם נובע ממקור פסיכוסומטי: רגישותם מתמקדת בעיקר בכפות הרגליים, בעור, באברי העיכול ובבלוטות הלימפה. בולטת גם נטייה לאלרגיות שונות. זהירות מיוחדת חייבים בני מזל זה לנקוט בכל הקשור לסמים או אלכוהול עקב נטייתם לתלות בתחומים אלה.

מזל דגים נחשב במזל של פריון. אנו מוצאים, באופן יחסי, שיעור גבוה של ילודה אצל בני מזל זה, ואולי בתפריט שלהם דווקא טמון הסוד.

שאלות הקשורות בתחום העבודה או הקריירה מעסיקות אתכם בתחילת השבוע, אולם בהדרגה, לקראת סופו, אתם מתמקדים יותר בתחום החברתי. ידידים שעמדו במבחן חוזרים ותומכים בכם. מאידך, אתם חשים עדיין את האכזבה מאותם ידידים שנטשו אתכם בשעות הקשות. ביקורים ונסיעות מקבלים עדיפות. ביקורו של אדם יקר לכם מסב לכם הפתעה נעימה. הזהרו מרכילות המתנהלת מאחורי גבכם. מוטב לשמור מידע חשוב ולא לחשפו. בתחום הכספי דרושה זהירות מרובה והמנעות מהשקעות ספקולטיביות.

אתם חשים בתחילתה של תקופה חשובה בחייכם בתחום האישי או המקצועי. יוזמה חדשה במישורים אלה נותנת את אותותיה ואתם מחזירים לעצמכם את עמדת הכוח והביטחון העצמי. בתחום הכספי, על אף דאגות וחוסר ודאות, השיפור הוא גדול ומאפשר לכם להתמודד עם ההוצאות הגבוהות. זכייה כספית או רווח בלתי צפוי מעלים לכם את המורל. מתחים או סכסוכים משפחתיים מתפתחים על רקע של חוסר האיזון בין הקריירה לבין הבית.

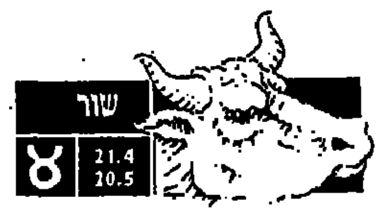

הכוכבים נוגה וצדק מבקרים בימים אלה במזלכם ומעניקים לכם יתרון חשוב מאד בקידום תכניות אישיות, מקצועיות, כספיות ורומנטיות. אתם הופכים לפופולריים ומבוקשים בכל אירוע. בתחום החברתי אתם זוכים לעידוד ולתמיכה וכך בתחום הרגשות הרומנטיים. זה הזמן למסד קשרים רומנטיים או אף להכריז על נישואין. לזוגות נשואים צפוי ירח דבש מחודש או הרחבת המשפחה.

ארועים מאחורי הקלעים ופעילות סודית מקבלים תנופה חזקה בכל הקשור בקידום האינטרסים שלכם. מוטב לשמור בימים אלה בסוד כל מידע העשוי לשמש עבורכם מקור של השפעה וכוח. תמיכה של שותפים או בני זוג עשוייה לעזור לכם ברגעים קשים. בתחום הכספי עליכם לנהוג בזהירות מירבית ולהוועץ במומחים לפני כל צעד חשוב.

המתחים הפנימיים הולכים וגוברים ועמם גם המבוכה והאכזבה מציפיות. חשבון הנפש ממשיך להתיש אתכם ואתם חשים ממולכדים בין הרצון לבצע שינויים קיצוניים לבין המחויבות כלפי מסגרת משפחתית או מקצועית או עסקית. ידידים באים לעזרתכם ונותנים לכם תמיכה מלאה. קשר ידידותי עם בן או בת המין השני עשוי להתפתח לאהבה סוערת. נסיעות, ביקורים והשתלמויות נמצאות בסדר עדיפות גבוה.

אתם זוכים להערכה מחודשת לאחר תקופה של חששות וחוסר ודאות. הפופולריות שלכם נמצאת בעלייה ואתם נוטים לקחת על עצמכם יוזמה חדשה בתחום המקצועי או האישי. ענייני עבודה יוצרים עומס גדול מן הרגיל ומקשים עליכם להתפנות ולטפל בעניינים האישיים שהוזנחו. בעיות בריאות דורשות תשומת לב. מומלץ בתחום זה לעשות שינויים בהרכב המזון או להוועץ במומחים.

נסיעות, ביקורים, לימודים והשתלמויות מקבלים עדיפות גבוהה בימים אלה. ביקור של אדם קרוב ממרחקים מסב לכם שעות יפות. זה הזמן לצאת לחופשה ולהתפנות לבידור ולניקוי ראש. תכנית נסיעה למרחקים מקבלת תנופה. הרגשות הרומנטיים חזקים. עם זאת, אתם חוככים בתחום זה ליותר מעשיים ותכליתיים. צעירים במשפחה דורשים את תשומת לבכם.

ענייני עבודה ומקצוע דורשים את טיפולכם ותשומת לבכם. מידע חשוב בתחום זה עשוי להועיל ולקדם את מעמדכם. שותפויות עסקיות מוכיחות את עצמן כמוצלחות. חלק מכם אמור לזכות במפתיע בהחזר חוב או בירושה או לגלות כי זכויות או רכוש שווים בעיניכם יותר מכפי שציפיתם. עם זאת, ההוצאות הכספיות גבוהות מן הרגיל והחובות עדיין מעיקים ואינם מתירים לכם אפשרות למימוש תכניות לטווח ארוך. זה הזמן לרכוש אביזרים או ריהוט לבית.

הפופולריות שלכם נמצאת בעלייה ואתם מוצפים בהצעות לשותפויות עסקיות או מקצועיות וכן בהצעות להתקשרויות רומנטיות. שותפויות חדשות המוקמות על ידיכם בימים אלה הופכות תוך זמן קצר למוצלחות במיוחד. זה הזמן למסד קשר רומנטי ולהתכונן לקבוע או להכריז על נישואין ללא חשש. לאלה הנשואים, צפוי ירח דבש מחודש. על אף הקשיים, זה הזמן לבצע שינוי במקום מגורים או במקום עבודה.

ארגון מחדש של היחסים במשפחה חיוני מחוייב המציאות ומאפשר לכם תכנון יעיל יותר של חייכם האישיים הוא הדין בתחום המקצועי או העסקי. גם כאן אתם חשים כי זה הזמן להעמיד את עצמכם במקום ובעמדה הנכונים ולחסוך בכך מאמצים ושחיקה מיותרים. בתחום הפיננסי הדאגות עדיין גדולות ומעיקות, אולם כבר בקרוב אתם זוכים לראות את תחילתו של האור בקצה המנהרה. הזהרו מלקחת הלוואות או אשראי אם יש בכם חשש כי תתקשו להחזירם.

ענייני בריאות דורשים טיפול מיידי. בעיקר הנוגע להסתבכויות מיותרות. בעיקר מדובר בחשש מחדש של בעיות מן העבר בתחום זה. עליכם להזהר ממאמץ פיזי גדול מדי וכן מתאונות נפילות וממכשירים חדים. דאגות לבני משפחה מבוגרים גוזלות מזמנכם. מאידך, היחסים עם צעירים במשפחה הולכים ומשתפרים, ודווקא בזכות יכולתכם להזיז ולשלוט במצב ולהכתיב את התנאים. בתחום המקצועי או העסקי השיפור הולך וגובר, במישור האישי אתם זוכים להצלחה רבה.

ענייני כספים או רכוש משפחתי דורשים מכם טיפול מיידי. עם זאת אתם חשים כי [illegible] אליכם בהדרגה יכולת התימרון [illegible] וההזדמנויות לשפר את מצבכם בתחום זה הולכות ומתרבות. בתחום המשפחתי [illegible] מקום המגורים הופכת לצורך חיוני [illegible] כבר באפשרותכם על כך את [illegible] שלכם [illegible] נכונות [illegible] בילוי בחוץ.

מערכות כביסה וייבוש אלקטרה.
השילוב המושלם!

חברת אלקטרה עשתה עבורך "אחד ועוד אחד" –
מערכת משולבת של מכונת כביסה ומייבש כביסה.
עם מערכת הכביסה של אלקטרה ניתן לכבס, לייבש... וללבוש – תוך זמן קצר ביותר.
מכונת הכביסה של אלקטרה והמייבש הקומפקטי, הניתן לתליה, מאפשרים לך –
במקום לתלות את הכביסה – לתלות את המייבש.
אלקטרה היתה הראשונה להציע לך, כמו תמיד, את מערכת הכביסה המשולבת,
המעניקה מקסימום יעילות במינימום מאמץ.

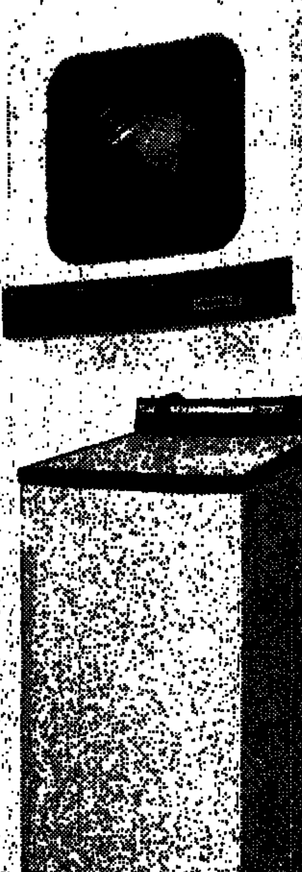

עבור דור בלחיצת כפתור.

אלקטרה
הנוחות שלך - האתגר שלנו

גיתם מערכות תדמית

מקררים, מדיחים ומקפיאים אלקטרה.

טיפ טופ!

אלקטרה מגישה לך שיאים בנוחות חיים ומוצרים באיכות גבוהה ביותר: מקררים מובחרים, מדיחי־כלים מעולים, מקפיאים חדשניים ועוד. המגוון העשיר כולל את מוצרי היוקרה של ווסטינגהאוז, ענק הטכנולוגיה האמריקאי המיוצג בישראל ע"י אלקטרה. העיצוב המתקדם והחדשנות של אלקטרה מעניקים לך את כל הכלים לאיכות חיים מושלמת.

White-Westinghouse

אלקטרה

הנוחות שלך - האתגר שלנו

עבור דור בלחיצת כפתור.

היונה של בגין

(המשך מעמ' 44)

ישבתי ודיברתי איתם שעה ארוכה ולבסוף, אחרי שרכשתי את אמונם, שאלתי למשמעות הרחש. סיפרו לי שאמרו להם שאמורה להגיע מזכירתו של בגין, המלווה אותו עוד מימי המחתרת – והם חיכו לאיזו קשישה. זה היה מצחיק מאוד".

■■■

– נחזור ברשותך ליוני 1982 – מלחמת לבנון. איך בגין התנהג?

„באותו לילה שהיו הפגזות על נהריה, היינו צריכים להיות בפרדס אצל נחמיאס, מה שכינו הפרלמנט של רישון. בגין היה אמור להצטרף אלינו. הכינו שולחן גדול. הגיעו אנשי ביטחון. ורק אחר־כך הודיעו שהוא לא יגיע, כי פרצה המלחמה. זה בשבילי תחילת המלחמה.

„זה היה קשה לו מאוד. כל הרוג גמר אותו. הוא הלך ודעך ככל שהמלחמה נמשכה. החל להסתגר. לא דיבר וסירב לראות אנשים. זה היה נורא".

– מה היתה תגובתו אחרי ליל סברה ושתילה?

„קשה מאוד. אז הוא כבר לא היה קומוניקאטיבי. קשה היה ליצור איתו קשר. התחיל לשמור את הדברים לעצמו. תהליך ההתנתקות החל מיד, לדעתי, אחרי סאברה ושתילה. הוא היה בטוח שנצא מלבנון. כל חלל שנפל היה קורע לו חלק מהלב. היה שלב שעוזיאל, יועצו הצבאי, לא ידע איך להגיד לו על חללים, ולראש ממשלה חייבים להגיד. כל פעם שהיינו מודיעים לו, היה מנענע ראשו בעצב עמוק.

„ללשכה היה נכנס עם חיוך עצוב, כי איתנו הוא לא היה צריך להעמיד פנים. ידע שאנחנו אוהבים אותו. ניסינו לשמח אותו ליום הולדתו ה־70, אפינו עוגה, אך זה כבר לא עזר. הוא כבר היה תקוע בעולם אחר. עייפתי, הוא אמר".

– כשהיית שומעת את כל האנשים – שרים וחברי כנסת – שיוצאים מפגישה עמו וממהרים לבשר לאומה על מצבו ועל כך שהוא נמנם או פיהק או פניו אינם מגולחים. איך הגבת?

„הייתי מאוד רוגזת. ידעתי שהוא מקשיב להם היטב, אך הראש שלו היה במקום אחר. במלחמה. בבחורים שנהרגים. באיך לפתור את המצב. היו לו דאגות אחרות ובכלל, במי בחר הציבור? בבגין. זו היתה בפירוש הצבעת

יחיאל קדישאי ומנחם בגין, אוקטובר '84. „הנאמנות שלו היתה ללא גבול". תצלום: זום 77

בגין וקדישאי כל הזמן חיפשו לי חתנים. היו באים כל מיני מיליונרים לבגין. יחיאל היה מכניס אותם ללשכה לפני הפגישה והם היו יושבים ומסתכלים עלי

אמון באיש. מי בכלל הכיר את יתר האנשים ברשימה? כולם עלו לעגלה של בגין. זה הגיע לו מחברים? מאנשים שהוא נתן בהם אמון? מאנשים שעשה הכל כדי שיתקדמו?

„כשהייתי מתרגזת ומעירה, הוא היה אומר: 'מאמל'ה, הרי הם שרים בממשלה'. הוא לא תפס וגם לא כל כך העריך את דעתם. היה דמות של מנהיג לא מהתקופה הזו. הוא חשב שממלכתיות מחייבת ולא הבין את התנהגותם. אחר כך היה מחייך בסלחנות, כי אז כבר הבין עם מי יש לו עסק".

– אמרו שהיה מסומם מכדורים.

„איזו שטות. הכדור היחיד שלקח היה כדור להסדרת קצב הלב. כדור שלוקחים אלפי אנשים בכל יום. וזה לא השפיע עליו. הוא המשיך לקרוא עיתונים ולהגיב. היה מסתובב שעות בחדרו ומדבר עם עצמו. לא נרגזתי לו, כי יש תקופות שצריך להניח לאדם לשאת את יגונו. המשיך בצפרניים עד שאמר: אינני יכול יותר".

– יום עזיבתו היה יום עצוב בשבילך?

„ידעתי שזה הולך להגיע. האמת? רווח לי. בעיקר בשבילו. הוא התענה. פשוט התענה בחודשים האחרונים. לא אמר כלום. עליו אפשר לומר את הפתגם – אין דבר שלם יותר מלב שבור. ואנחנו, בלשכה, סוככנו עליו. היינו איתו עד הסוף. הוא לא נתן להתקרב אליו. באותה תקופה הוא החליט את מי יראה ומי לא. הסתגר מאוד. היה בשפל ואני החלטתי שאינני עוזבת אדם במצב כזה. יכולתי לקום וללכת, כפי שרבים וטובים יעצו לי. אמרו לי לנצל את העובדה שהוא עדיין בשלטון ולתפוס ג'וב טוב. סירבתי ונשארתי לצדו עד היום האחרון".

– עברו 5 שנים. את בקשר איתו?

„לא. בתחילה הייתי מתקשרת מדי פעם לשאול לשלומו. כעת אני מקפידה להעביר, באמצעות יחיאל, איחולים לחגים וליום ההולדת שלו. שנינו ילידי חודש אוגוסט. אני מכבדת את רצונו להיות לבד. הוא עובר תקופה אחרת. אני עוברת למשהו אחר. אין לו מחוייבות אלי או לי אליו. אני מניחה, שאם היה רוצה היה אומר ליחיאל, שירים אליו טלפון".

– את מרחמת עליו?

„לא. לחלוטין לא. זה היה מתוך בחירה עצמית. אני מרחמת עלינו. הציבור מתגעגע אליו, ולא בכדי. הציבור מתגעגע לדמות מוסרית. אין היום. אם היה מופיע בטלוויזיה ומדבר אל האנשים, זה היה כל כך מרגיע. ■

2000 מטר של תצוגת רהיטים ·

בטחון לכספך · ערבות מלאה על כל קניה

במבצע! סט "ימדונה" 3+2+1 1980 ש"ח

רהיט pool

התאגדות 40 יצרני רהיטים

■ פינות אוכל
מבחר עשיר של פינות אוכל מדגמי '88 במידות ובגדלים שונים, המאפשר לכם להתאים את הריהוט היפה ביותר לחדר האוכל בדירתכם.

■ מערכות סלון
מבחר גדול של מערכות במבחר רב של צבעים ובדי ריפוד.

■ חדרי ילדים
מבחר רהיטי ילדים מתוצרתם של המפעלים הנבחרים בארץ, ובאספקה מיידית. לבחירתכם גם חדרי ילדים מעץ סנדוויץ'

■ חדרי שינה
מבחר רב של מערכות ריהוט לחדר השינה בדירתכם ממיטב היצרנים.

■ מערכות - קיר (מיזנונים).

רח' ז'בוטינסקי 9, בית ארגמן, בני־ברק. טלפון: 03-791131

לרשות לקוחותינו מגרש חניה חינם!

שעות הפתיחה:
כל השבוע: 09.00-20.00
יום ו': 09.00-13.00
מוצ"ש: מצאת השבת עד 23.00

מערכות בישול ואפייה אלקטרה.
ארבעת האסים.

פריצת הדרך הטכנולוגית שביצעה אלקטרה בשנים האחרונות מעניקה לה את תואר המובילה גם במערכות בישול ואפייה. תנורי המיקרוגל ותנורי הגומחה של ווסטינגהאוז, יחד עם תנורי המולטיסיסטם המשוכללים של אלקטרה – מהווים את הרביעיה המבוקשת ביותר בישראל במערכות בישול ואפייה. בנוסף עליהם מציעה לך אלקטרה מבחר ענק של מוצרים לכל בית ולכל פינה במטבח – החל מכיריים וקולטי אדים וכלה בתנורי גז מעוצבים להפליא. מערכות הבישול והאפייה של אלקטרה מהוות נתח גדול בעוגת המכירות של טכנולוגיה לבית בישראל.

White-Westinghouse

אלקטרה

הנוחות שלך - האתגר שלנו

עבור דור בלחיצת כפתור

„אני מודאג דווקא מלוויני התקשורת. אנחנו עוד עלולים להופיע בטלוויזיה"

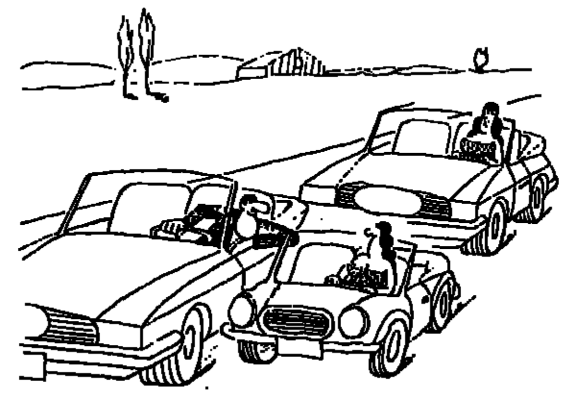

ההבדל הגדול

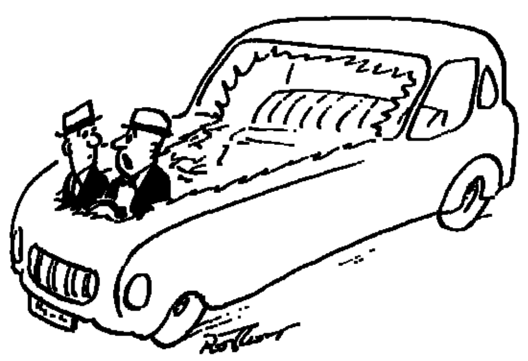

„הבלמים בסדר גמור"

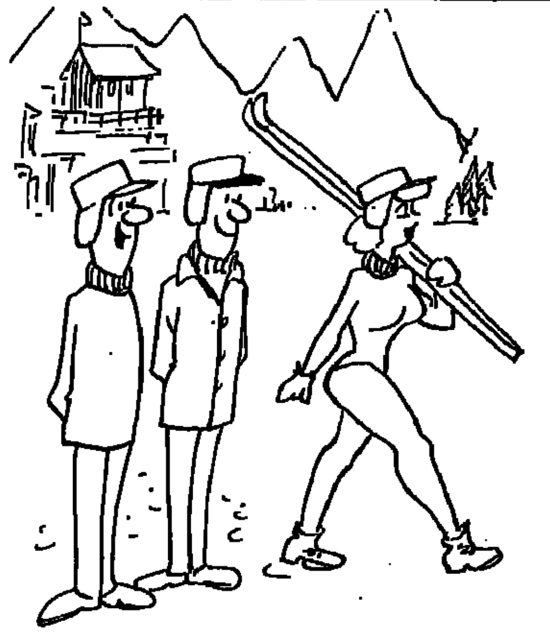

„כן, אני חושב שספורט החורף כאן מאוד ימצא חן בעיני"

„אחרי חמש שנים, אנחנו משחררים אותו בזכות התנהגות טובה"

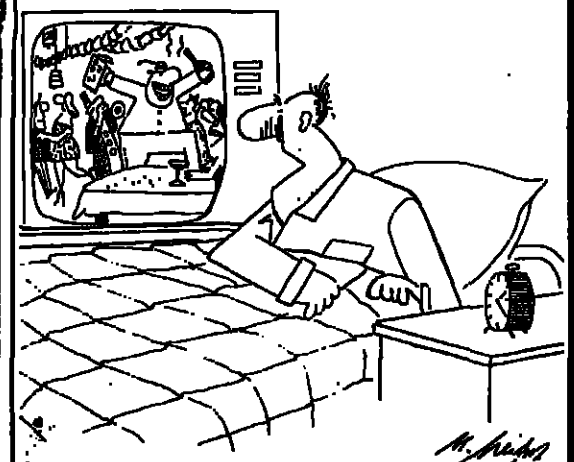

„שיהיה שקט או שאני קורא למשטרה"

אמבין
מחכה לך בפינות

מבצע עד 4 תשלומים

20% הנחה

מגוון רחב של ארונות עם פתרונות אחסון

תתפלאי כמה פתרונות אחסון מציעים לך ארונות ה־P.V.C של אמבין! ארונות ה־P.V.C של אמבין, במגוון גדלים וצבעים, נכנסים לכל פינה בבית.
הם קלים לניקוי, אינם סופגים ריחות ולא מאחסנים עובש או חרקים!
הכנסי לאמבין ותמצאי מגוון ארונות עם פתרונות - עכשיו גם ב־20% הנחה.

ארונות שרות
בסוגים ובגדלים שונים

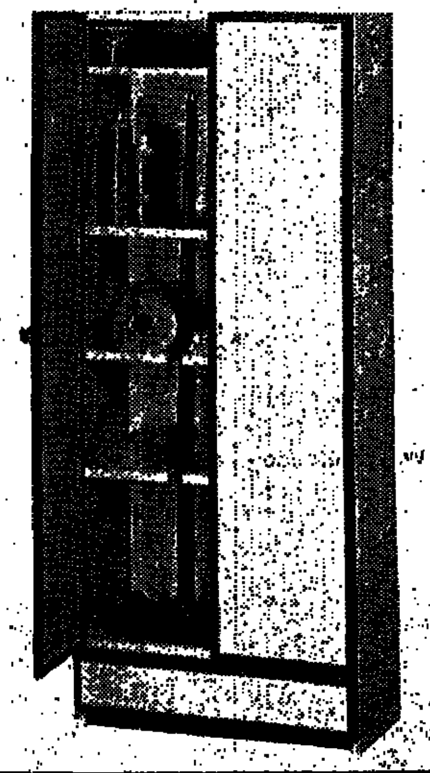

פתרון החודש
ארון מעל דלת השרותים
גובה - 51 ס״מ • רוחב - 68 ס״מ • עומק - 33 ס״מ

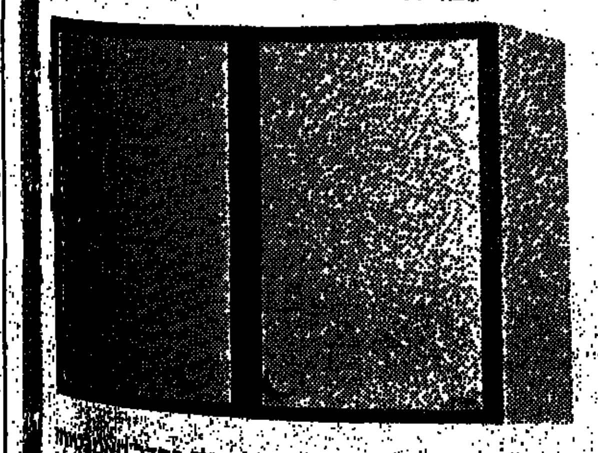

מתפשת פתרון לאחסון מוצרי ניקוי...
הארון הזה של אמבין נכנס...
השרותים ונותן לך...

אמבין
מפעלי הפלסטיק אשקלון
המפעל הגדול במדינה למוצרי P.V.C.

חנויות המפעל • ירושלים בן שטח 1 • תל־אביב יהודה הלוי 59 פתוח במוצ״ש • חיפה הרצל 52 פתוח במוצ״ש • אשקלון במפעל באזור התעשיה • באר־שבע רמב״ם 1 פתוח במוצ״ש • נתניה הנוטע 10 ...
רחובות אחד העם 22 פתוח במוצ״ש • רמת־גן הרצל 72 פתוח במוצ״ש • סוכנויות המפעל • אילת ״סלון ששון״ מרכז מור 1 • בני־ברק ״החכל־מו פלסטיק״ רבי עקיבא 65 • בת־ים ממד סוכנויות בלפור 23 פתוח במוצ״ש ...
הרצליה ״שטראוס״ סוקולוב 18 פתוח במוצ״ש • חולון ״עיצוב פלסטי״ ככר ויצמן 12 פתוח במוצ״ש • ירושלים ״חרות״ יפו 58, רחוביה ״אטיק״ מאה שערים 21 • כפר סבא י.ש.ג. כהן ...
פתח תקוה ״כל־בו כלי״ אורלוב 58 • פתח תקוה ״פלסטיכלי״ איכילוב 9 (מתחת לרבנות). פתוח במוצ״ש • קרית מלאכי מלול אבי, מרכז הוד 16 • ראשון לציון ״עמרם יצחק״ רוטשילד 46 • רמלה ...
(ע״י אולמי קליפסו) • תל־אביב י.א. קלינמן בע״מ עמק יזרעאל 40 (פינת הרצל 82)

תשבץ שעה של פנאי

מאת הלל הרשושנים

מספר 1463

21 פרסים יחולקו בהגרלות בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר „רצח נפוליאון", מאת בן וידר; ועוד 20 פרסי ספרים שונים. המען למשלוח פתרונות: „הלל", תשבץ השבוע מס' 1463, ת.ד. 20227, ת"א (61201).

הערה לפותרים: תשבץ זה מוקדש לכל סוגי מדידה.

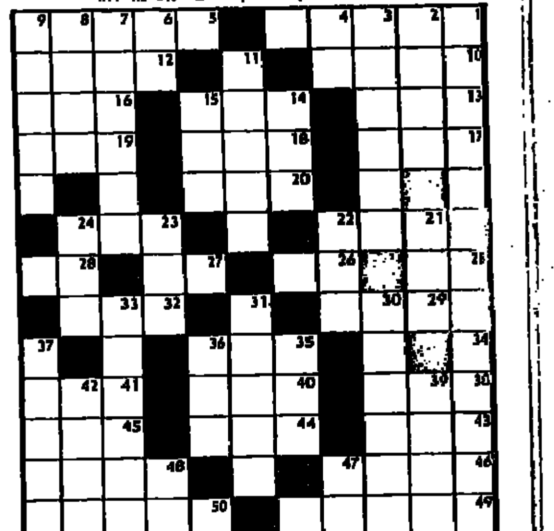

במאוזן – מימין לשמאל: 1) מכשיר למדידת כמות הגשם 5) מנגנון למדידת זמן „כרונומטר" 10) „תרדיף" (שם נרדף) ל„מלצרית" 12) גיבורה וסימלה של הודו 13) רהיט בית 14) קנה־מידה לקביעת שינויים בכלכלה, „אינדקס" 16) בן־צבע 17) מראה הארץ בטרם כל יצור נברא 18) בשר עוף שאכלו אבותינו בנודם במידבר 19) הזילו דמעות 20) „תרדיף" ל„מנגינה" 21) בירת אבימלך מלך פלשתים 23) שדה אחרי הקציר 25) גמל קל־רגליים 26) „תרדיף" ל„ניצוץ" 27) נקי 28) חיה טורפת 29) כלי הגשה 32) מקור מים חיים 35) יוצר כלי־חרס 38) „תרדיף" למנהיג 40) רבי שלמה בן־יצחק 41) מערכת העצמות של הגוף 43) צבע לדפוס 44) מקצוע או עניין בחיי החברה או במדע 45) שמה הקודם של העיר בית־אל 46) רצועת מתכת לרוחב סרט־העיטור 48) דלק נוזלי, סמיך יותר מן הנפט 49) חומר פלסטי המשמש לתעשיית כלים 50) מכשיר למדידת המים.

מאונך – מלמעלה למטה: 1) מכשיר למדידת כובד האוויר ולחצו, „ברומטר" 2) תבשיל דגן או ירקות, רך וסמיך 3) כימאי שהעשיר בתצפיותיו את הכימיה השימושית (1604 – 1668). 4) מבני אדם וחוה 6) חיותו במים בלבד 7) תבלין ריחני וחריף 8) „תרדיף" ל„מכתש" 9) על עיר זו נשלח יונה הנביא להינבא 11) מכשיר המראה את שיעור לחץ הגזים, „מנומטר" בלעז 14) לא תמיד הוא דומה לנמשל 15) תואר אצולה בספרד 21) „תרדיף" ל„סיבה" 22) אדם מרגיש אותו בנפשו 23) אבן מאבני הריחיים 24) החלב המכסה את המעיים 30) מחיצת מתכת 31) מכשיר למדידת שטחים, „פלנומטר" בלעז 33) מבני דוד המלך 34) מכשיר לקביעת תרכובת החלב 35) לוח עץ 36) אין מתווכחים עליו 37) מודדים בו עוצמת זרם החשמל 39) סיגנון באמנות ובספרות במאות ה־18/16; 42) אילו לא היה 47) מיספד 48) כלי עינויים לכבילת רגלי האסיר.

תשבץ תרתי־משמע ©

מאת גדיב אבידן

מספר 222

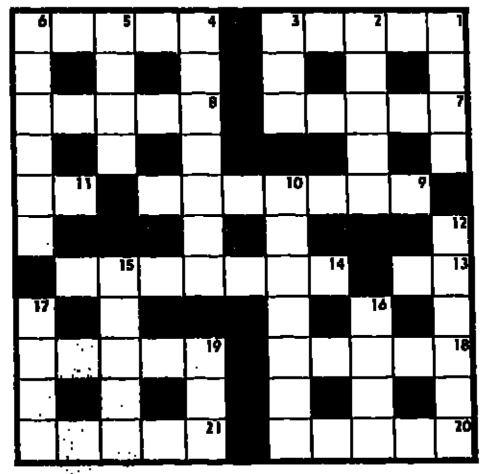

מאוזן:

1. עם „7 אופקי" – תנועת המושבים (5,5)
4. בקורס מפקדים הוא מעביר את הלילה בנוכחות כל החברים (5)
7. ראו „1 אופקי"
8. בלי שופט הוא עושה טובה שהוא מדבר (5)
9. תושביו קרובים כ־ יוד לצלחת (4,3)
11. הוא בקושי רץ (3)
13. השד הסתודד בצאת העונה (2)
14. בלי ראש אפשר ליפול מחוץ לפאב (7) (עפ"י אילן גולדהירש)
18. אחרי הדלת נ־ א השליח מגדנסק (5)
19. בבון מבצע שליחויות בחשק רב (5)
20. כדאי לערוך – יוולם – זה שווה הרבה (5)
21. איזו בלימה – רימיו פחדו (5)

מאונך:

1. היא עוזרת לש־ע באוזן, במבט לאחור (4)
2. זריקתן מעלה את השאלה: מי נגע כשוטה? (5)
3. הנושא מעורר השתוממות (3)
4. יש לדפול קו שמתאים לסיפורי סבתא (7)
5. זה מתאים רק לתחיכות (4)
6. אם תצוי זה יתנגשם (6) (עפ"י עליזה אטיאס)
10. הכופר עם הסופר (7) (עפ"י אילן גולדהירש)
12. חברימו זו אחת ורבות כמוה (6) (עפ"י אילן גולדהירש)
15. בונה אניות באיטליה (5)
16. שימוש בלצון (4)
17. המלחין הטורף (4)
19. ...אבל הנסיכה הזרה (3)

בין הפותרים יוגרל סך 25 ש"ח. את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע „ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177, מיקוד 61091 ת"א.

חשבון קטן

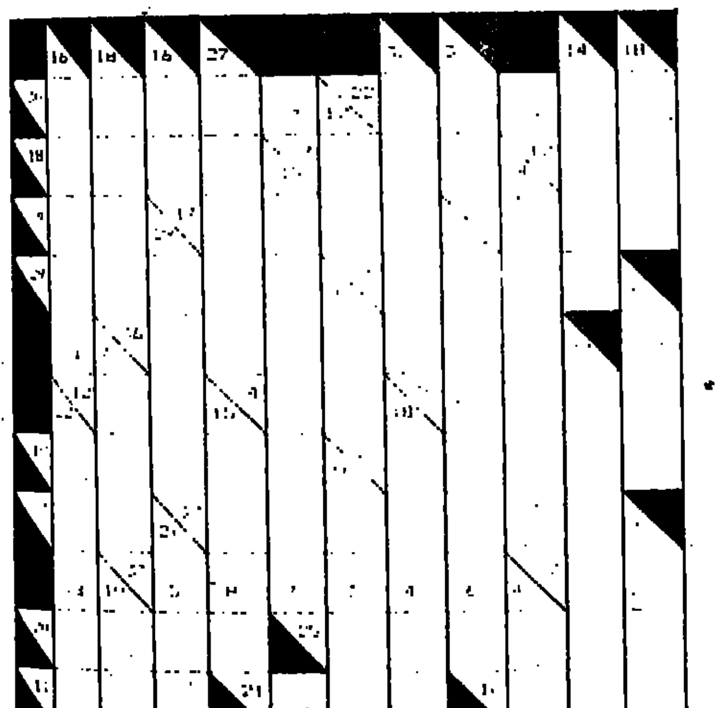

עליך לרשום בכל משבצת ריקה ובכל משבצת שמודפסת בה אות את אחת הספרות שבין 1 עד 9 ועד בכלל, באופן שסכום הספרות יהיה הסכום המודפס בגוף התשבץ. סכום המופיע מעל לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מימין לסכום וזה המופיע מתחת לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מתחתיו. בכל סדרה המהווה סכום, כל הספרות שונות זו מזו. אחת הסדרות רשומה בגוף התשבץ.

כפתרון עליך לשלוח את סכום 6 הספרות הניצבות מאחורי הניב בהן צדק (על פי ספרא קדושים צא, ב).

בין הפותרים יוגרל הספר השני מאת נעמי שמר.

הפתרונות והזוכים

פתרון גליון 1255

● חשבון קטן: 31.

פתרון חידת „אותיות ומספרים" מספר 1187

803	27
54	29
263	
243	
20	

א. שיחזור פעולת החילוק בספרות; ב. הסיפרה "1" אינה משתתפת בחידה.

שמות 12 הזוכים בהגרלת הספרים – "אותיות ומספרים" מס. 1187

סטלה ועופר קינדל, ערד; לוי סימן־טוב, בת־ים; דורון פירסט, ירושלים; הילדה לוי, קרית־אתא; אליהו צודיקר, מושבה כנרת; לאה גראסי, ראשל"צ; אמנון מועלם, ת"א; לילי דיין, כפר־סבא; שרגא רוזן, חיפה; תמי ברדש, קרית־מוצקין; יהודית ורונית סטינגר, חיפה; חיים ציגלניק, יהוד.

פתרון תשבץ השבוע מס. 1459

במאוזן: 1) יעקב פיכמן 8) חשמל 9) מגדל 11) "אברונך" 14) ניץ 16) סף 17) שה 18) עט 19) פחת 22) "המר" 24) ארו 25) שלג 27) שדד 29) "יצחק שדה" 30) זבן 32) רוש 33) "הלס" 35) והם 37) מסך 38) רק 39) תג 41) פת 42) שד 44) "נחליאלי" 47) „מכבס" 49) יומן 51) "דוד פרישמן".

*) "מכבס" – מכונת כביסה – מתחדישי הלשונאי הלל הרשושנים.

במאונך: 1) ישי 2) עמא 3) קלפסת 4) "פרי" 5) כמיהה 6) מנן 7) נד 8) חנן 10) לקט 12) רף 13) נש 15) צמר 18) "ערד" 20) חזיונה 21) ילקוט 23) "משה הס" 24) ארו 25) שחר 26) גשש 28) דכס 31) "בוק" 34) לכש 36) מתוסד 37) מחלוש 38) רעם 40) גל 41) "פא" 43) "דוך" 44) "נכי" 45) יער 46) יום 48) כד 50) מן.

גליון 1249

תרתי משמע: ב־25 ש"ח זכה: רס"ן ראובן גרינברג, ד.צ. 02150/ה, צה"ל.

כתב ציורים: בספר „כל השירים" מאת נעמי שמר זכתה: חיה גרוסקופ, ת.ד. 242, ערד.

חשבון קטן: בספר „שירי קשה ארגוב" זכתה: דבורה פיינר, רח' הלפרין 8, פ"ת (49502).

גליון 1250

תרתי משמע: ב־25 ש"ח זכתה: רחל ריבק, רח' שקולניק 4, רחובות (76209).

כתב סתרים: בספר „הלנצח תאכל חרב" מאת משה דיין זכה: טל שביט, רח' טבנקין 56, שיכון דן, ת"א (69353).

גליון 1251

תרתי משמע: ב־25 ש"ח זכתה: לילי דיין, דב הוז 25/15, כפר־סבא.

מי יוצא דופן?: בספר „ללכת שבו אחריך" משירי נורית הירש זכו: רונן ונועם לפלר, גני טל, גוש קטיף (79792).

גליון 1252

תרתי משמע: ב־25 ש"ח זכו: משפחת מגן, קבוץ האון, ד.נ.ע.ה.

מי יוצא דופן?: בספר השני מאת נעמי שמר זכתה: אורן מרסל, סמטת נחליאלי 94/2, באר־שבע.

„לאן חיים נעלם?" (גליון 1252)

ניצן לוי, בית זית; חיים כהן, קרית־גת; רגב יואב, אשקלון; בן גד, ראשל"צ; טל רביב, תל־אביב; שומר פרי, חיפה.

„היכן הנעליי?" (גליון 1253)

כחלון גלית, לוד; גיל אייל, כפר הנוער בן־שמן; גלית יצחקי, טבריה; אפרת לוי, חיפה; אסתר יוסף, ירושלים; יובל איובי, מושב מסלול; מאיר זורד, מושב נוה מבטח.

אותיות ומספרים

מספר 1196

ש	ע	ו	ז	
ל	ה	ו	ע	
ע	ע	ו	ן	
ט	ל	ל	ש	

לפניכם חידת „אותיות ומספרים". בפעולת החשבון באותיות המספר העליון הוא סכום שני המספרים האמצעיים והמספר התחתון הוא הפרש. יש לשחזר את פעולת החשבון, ולמצוא את הספרה שאינה משתתפת בחן ★ 12 פרסי ספרים יוגרלו בהגרלות בין הפותרים נכונה ★ המען למשלוח הפתרון: „אותיות ומספרים מס' 1196", ת.ד. 20227, ת"א.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 221

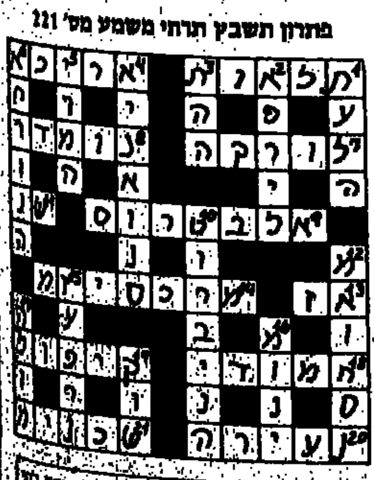

■ את הפתרונות יש לשלוח בגלויות דואר בלבד, לכתובת: „7 ימים" שבועון „ידיעות אחרונות", „שעה של פנאי" ת.ד. 20227, ת"א, מיקוד: 61201.

■ ישותפו בהגרלה רק אלה שפתרונם הגיע תוך 10 ימים מיום פרסום החידה.

■ נא לציין את שם החידה ומספר הגליון על המעטפה.

הציור השבועי לילד

לאן הדג נעלם?

שפע הגשמים שירדו לאחרונה, הותירו אגם ובו דגים רבים. הבנות לבית שלווין, יהודית, חוה ואלה, ניסו כוחן בדיג ואכן דג שהעלו בחכתן, נעלם לפתע. אנא, עיזרו להן למצוא

שחמט

מאת אורי צחור

מקום בצמרת

למרות גילו הצעיר, עמר אלון גרינפלד בפני זכיה בתואר רב אמן שחמט בינלאומי כבר לפני כשנתיים. לאלון ימלאו 24 בחודש הבא. בשל סיבות משפחתיות, נדחה רגע ההישג הגדול. בתחרות הבינלאומית שנערכה בעיר מגוריו, באר שבע, הוא עשה זאת.

רשימת רבי האמנים הישראליים כוללת את יהודה גרינפלד (שאינו קרוב משפחה של אלון), את ולאדימיר ליברזון, את יעקב מוריי ואת יאיר קריידמן. להלכה, ישנו גם האורח הישראלי, רב האמן לב גוטמן. זה האחרון ניתק מגע עם השחמט הישראלי, לפחות זמנית.

בבאר שבע צבר אלון גרינפלד 7 נקודות בשמונה משחקים נגד הישראלים. הוא נוצח במשחק השני נגד רונן לב. נגד ויקטור קורצ'נוי סיים אלון פעמיים בתיקו. נגד ג'ון מסטל מאנגליה הוא ניצח פעמיים. נגד יוזף פינטר מהונגריה הפסיד פעמיים. יותר הצטיין נגד האורחים מחו"ל אלוף צה"ל בשחמט, גדי רכליס בן ה־21. הוא השיג נקודה וחצי נגד קורצ'נוי נגד שני האורחים האחרים הוא ניצח והפסיד משחק אחד נגד כל אחד מהם.

פינטר, שהחל את התחרות עם שני הפסדים ללאון לדרמן ולקורצ'נוי, התאושש וזכה להישג. קורצ'נוי הגדול לא התעלה הפעם לאותה רמה נפלאה, שהציג בבאר שבע, אשתקד. ראוי לציין את הניהול המסור של אליהו לבנט, שבעת התחרות מלאו לו 60 שנה, ושל ליעד גרינפלד.

הדרוג הסופי: א. גרינפלד 10, פינטר וקורצ'נוי 9.5 כל אחד, רכליס 9, מסטל 8, לב 5, י. שרנצל 3, לדרמן 2.

להלן תחבולה נאה של אלון.

לבן: א. גרינפלד

שחור: ג. רכליס

באר שבע 1988

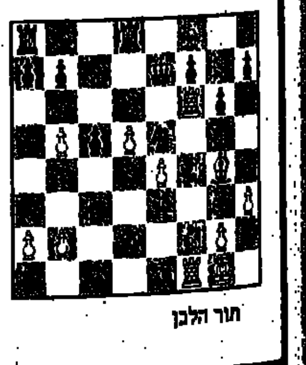

תור הלבן

כאן בא 26. רהו! צו8: 27. ר:ו7! פ:ו7: 28. הל5, פ:ה5: 29. ר6+ מה7: 30. צ:ו8, צו8: 31. צו8, מ:ו6: 32. צח8, חו5: 33. צח7, נ6: 34. נג, והשחור נכנע.

פסטיבל בתל אביב

פסטיבל השחמט השני על שם משה צ'רניאק ז"ל, ייערך במרכז ביכורי העתים בתל אביב בתאריכים 9.4 – 25.3. במוקד תעמוד תחרות בינלאומית בקטגוריה 8 או 9 (לעומת קטגוריה 10 של התחרות בבאר שבע), בהשתתפות מנצח אשתקד אלברט בלס מהולנד, רבי האמנים: ההונגרי אישטואן צ'ום והיוגוסלבי דושאן ראייקוביץ והאמנים הבינלאומים האנגלים, ג'ו גאלגאר וג'וליאן הודג'סון חריף הסיגנון. יורק היקל ממערב גרמניה, שהעפיל יחד עם יהודה גרינפלד, שאף הוא ישתתף בטורניר, לתחרות הבינאזורית (מתחרות מינכן). וכן: אלון גרינפלד, ולאדימיר ליברזון, אלוף ישראל בשחמט נתן בירנבוים, ישראל שרנצל, ידעאל סטפק ורן שבתאי.

כן תערך האליפות ה־11 הפתוחה של ישראל בשחמט, לשחמטאים להם מעל 1850 נקודות במד הכושר. עוד על ארועי הפסטיבל באחד ממדורינו הקרובים.

תחרויות בזק

בשבת (מחר) תערך ב„בית נטע", רח' נורדוי 12 בפתח תקוה תחרות בזק לזיכרו של אלוף העיר לשעבר בשחמט, ארי פז ז"ל. התחרות תחל ב־9.30 בבוקר. קצב המשחקים: חמש דקות לשחקן למשחק. פרס ראשון: כרטיס טיסה לארצות הברית, פרס שני: כרטיס טיסה לאירופה.

● יהודה גרינפלד זכה במקום ראשון בתחרות בזק שנערכה במועדון „לסקר" בתל אביב. י. גרינפלד צבר 17 נקודות בהקדימו את יעקב מוריי 16.5, אליהו שווידלר 16, ועוד 17 מתחרים. ביהל: יהודה ורד.

הפתעה גדולה

הפתעה גדולה ארעה בשמינית גמר משחקי הגביע כאשר הפועל בנק לאומי ת"א גברה על אס"א אוניברסיטת ת"א 1.5:3.5. יצחק ויסטאנייצקי, מבל"ל, הפסיד לעיר קריידמן. עופר חרדתי, נח סגל, ורן זולר בן ה־14, ניצחו את עמיקם בלשן, אברהם קלדור ואפרים כרמל. ארתור קריגן בן ה־14 סיים בתיקו עם עובר בלשן.

„הגדול מכולם"

השבוע מלאו לאלוף העולם לשעבר בשחמט, רוברט ג'יימס פישר, 45 שנה. רבים הם הרואים בפישר את גדול השחמטאים אי פעם. מרגע שזכה בתואר אלוף העולם בספטמבר 1972, פסק פישר לשחק בתחרויות. מאז הוא משתייך לכת מסתורית של שומרי שבת נוצרים ומרבה להתבודד. רק לעתים הוא משחק משחקי בזק ומביס את יריביו, בהם הכומר, רב האמן ויליאם לומברדי. פישר נחשב כיום כארם אומלל. את בובי פישר זכינו לראות בתחרות הבינלאומית שנערכה ב־1968 בנתניה. המשתקים שהציג שם, רובם פאר היצירה. לאחר אחד ממשחקי התחרות בנתניה הוא ניגש לשר לחנם של שניים שסיימו בינהם בתיקו. פישר הציג חמש דקות בעמדה והראה לאמן הבינלאומי הנס ריי מהולנד (כיום רב אמן), כיצד יכול היה לנצח מהמצב בו הסתיים המשחק.

להלן תחבולה מקסימה של פישר, בהיותו בן 16.

לבן: פישר

שחור: שוקרון

מר דל פלאטה 1959

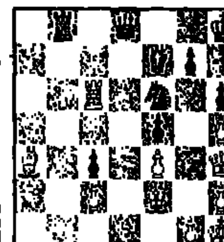

תור הלבן

נראה טוב כאן 1. צה6, ולאחר 1...ג:ה6? 2. מה:ה6+ מו8: 3. מה:ה5, וזכה הלבן בקלות. אך לשחור תשובה מצויינת. והיא 1...מהג8! וכל מסע בצריח גורם להפסד חמרי ללבן. וכן: כיצד שיחק בובי פישר? אם לא תמצא את התשובה, הרי היא מוצגת להלן, במהופך.

פיתרון

[illegible]

על בולים ובולאים

מאת חיים לנגלבן

עולם הטבע

סדרת הבולים המיוחדת הראשונה של הדואר המלכותי הבריטי לשנת 1988, מציינת את השיטה הכלל־עולמית למתן שמות לצומח ולחי, שהיא שיטה המשמשת גם כיום, יותר ממאתיים שנה לאחר שהומצאה. בתשקה בה מדעי ההיסטוריה של הטבע והביאולוגיה המיתולוגיה, והחלו הגילויים על עולם הטבע, נעשה חיוני למצוא שיטה בינלאומית פשוטה, שתקבל להבדיל בין כל הצמחים ובעלי החיים ולתת להם שמות. בשנת 1718 המציא קארל לינאוס השבדי את השיטה המשמשת עד היום. החברה הלינאנית, הקרויה על שמו חוגגת בשנה הבאה מלאת מאתיים שנה, והיא החברה המדעית הוותיקה ביותר הקיימת בעולם כיום. מאורע זה יצויין, על־ידי הוצאת ארבעה בולים הבריטי, ב־19 בינואר 1988. בולים אלה מראים את דג העשרב על הבול בן 18 פני, נשמיאה צהובה על הבול בן 26 פני, ומכתבים, שנתרמו לחברה על־ידי מדעני טבע שונים, במשך מאתיים השנים האחרונות.

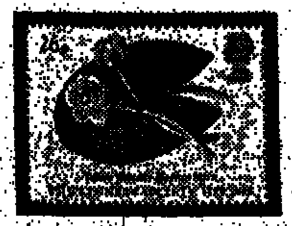

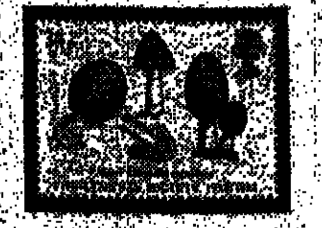

עיצובי הבולים נלקחו מרישומים מקוריים אלה, ועל כל ארבעת הבולים מוצגות רשימות בכתב יד מקורי, כרקע לאיורים.

על־פי השיטה שפותחה על־ידי ליניאוס, כל צמח וכל בעל חיים קרוי בלטינית על שם ה„משפחה" לה הוא משתייך. לאחר מכן הוא מקבל שם לטיני שני, המתאר בדיוק לאיזה חלק של המשפחה הוא שייך. הבול של 18 פני, למשל, מראה עקרביים קצר עמוד שידרה, דג צפוני הנראה תכופות במי בריטניה. הוא תואר לראשונה על־ידי ג'ונתן קוץ' (1789–1870) מהחברה הלינאנית. שאת דוב חייה העביר כרופאה. הנימפאיה הצהובה, הנמצאת תכופות באגמים, מקורי מים קטנים ותעלות באיים הבריטיים, מאוירת על הבול בן 26 פני.

סבין: כרבור בווק על הבול בדרג של 13 פני וספריות מורל על הבול בעריך של 34 פני.

החברה הלינאנית נוסדה ב־1788, עשר שנים לאחר מותו של קארל לינאוס, ואוסף כתביו מהווה את הבסיס לספריה המפוארת של כתבי יד, רישומים...

ברידג'

מאת רחל שמיר

גשר גומי

משום מה מזמן לא ניפגשנו. והנה מיפגש זה בבית נחמה היה מעין חידוש קשרים.

הויכוחים הפוליטיים על כוס קפה לא היו לרוחי. נושא הילדים והנכדים אינו מעניין ביותר כי לכל אחת מאתנו גאונים משלה. מה נישאר? ברידג', כמובן!

„מתי כבר נתחיל לשחק גשר־גומי?" שאלתי.

„מה את מקשקשת?" הגיבה המקהלה.

„אני מאמנת את עצמי בתירגום מילולי מאנגלית. אחד מקוראי העיר לי מיספר פעמים שהמונחים בהם אני משתמשת אינם מתורגמים כהלכה. לכן, כדי לספק את רצונו של אותו קורא ואף להוכיח שגם אני יודעת לתרגם מלה במלה, החלטתי לקרוא למישחק 'גשר גומי'. BRIDGE פרושו בעברית גשר ו־RUBBER הריהו גומי."

וככן, התחלנו לשחק את המישחק שלגבי באמת נמשך כמו גומי.

והרי לפניכם יד מענינת שהופיעה באותו מיפגש:

צפון
♠ A K J 8 4
♡ J 5 3 2
♢ Q 10
♣ A 4

מערב
♠ 7
♡ A 9
♢ A K J 8 5
♣ K J 10 8 6

מזרח
♠ 3 2
♡ 10 8 7 6
♢ 9 6 4
♣ 9 7 5 2

דרום
♠ Q 10 9 6 5
♡ K Q 4
♢ 7 3 2
♣ Q 3

חילקה מערב – מערב־מזרח פגיעות.

ההכרזות:

מערב	צפון	מזרח	דרום
1 דיאמונד	X(כפלו)	פאס	2 ספייד
3 קלאב	4 ספייד	פאס	פאס
פאס			

נחמה הפכה לכרוז. מערב משכה את שני הדיאמונדים הגבוהים והמשיכה בשליט. הכרוז זכתה ביד, חתכה דיאמונד בדומם ומשכה את השליט האחרון מידי מזרח. היא שיחקה הארט אל המלך ביד ומערב זכתה בלקיחה. מערב המשיכה ב־9 הארט. הכרוז זכתה במלכה הארט וכשניסתה לשחק הארט בשלישית, מערב לא שותה לרוע מזלה, והיא זכתה בנסיך ברומם. לבסוף נאלצה בלית ברירה, להפסיד קלאב אחד לכשלון החוזה.

„חוזה בלתי אפשרי לביצוע", הצהירה נחמה והיתר הנהנו אף הן.

„אני מסכימה אתכן. מישחק זה דורש ערנות והקשבה, פשוט לא הטית אוזן להכרזותיה של מערב", אמרתי.

„נכון, נכון," התעוררה רות פתאום „אני מבינה מה צריך היה לעשות. אם תוכלו לשחזר את החלוקה מחדש, אוכל להסביר איך אפשר היה לבצע את החוזה."

כל אחת זכרה מה היה בידה ורות שהתחלפה עם נחמה הצהירה „וככן אני הכרוז."

לאחר שמערב משכה את שני הדיאמונדים הגבוהים והמשיכה בשליט, חתכה רות את הדיאמונד השלישי ברומם ונכנסה ליד במשיכת השליט האחרון מידי מזרח. היא שיחקה מירה הארט קטן, מערב כיסתה ב־9 הארט ורות זכתה בדומם בנסיך הארט. היא המשיכה בהארט וכשמערב זכתה באלוף הארט נוצר המצב הבא:

צפון
♠ A K
♡ 5 3
♢ —
♣ A 4

מערב
♠ —
♡ —
♢ J 5
♣ K J 10 8

מזרח
♠ —
♡ 10 8
♢ —
♣ 9 7 5 2

דרום
♠ 10 6 5
♡ K
♢ —
♣ Q 3

„כל החור שלך מאפשר את ביצוע החוזה", אמרה רות לכרמלה שישבה במערב, „המישחק מבוסס על הכרזות מערב שבמצב מציע הבריות. 3 קלאב לאחר הכרזת 2 ספייד על ידי דרום נראה שלמערב לפחות 5־5 בשתי הסדרות הנמוכות."

„ומה היה קורה אילו מערב זכתה מיד באלוף הארט והיתה ממשיכה בהארט?" שאלה נחמה.

„זו באמת שאלת תם", אמרה רות „במקרה זה הרי היו נשארים לי שלושה הארטים גבוהים ועל הנסיך הארט ברומם הייתי זורקת קלאב מן היד."

„וסוף נאה לגשר גומי", אמרתי בפנותי אל רות. „גשרת, יפה את משמעות ההכרזות; אולם המישחק נמשך כמו גומי" ...

תפוח וָעץ

מתדף הספרים

בועות

יומנו הסודי של אדריאן מול בן 13¾ • מאת: סו טאונסנד • תרגום: מאיר אנפי • עטיפה: אבנר כץ • הוצאת זמורה ביתן • 189 עמודים.

אדריאן מול, נער אנגלי מתבגר, כפי שמתארת אותו סו טאונסנד (עקרת בית אנגליה), יושב לו מולנו ומפריח בועות (סכון או מסטיק) בשיממון בלתי נלאה.

תצ'קנים, מיזמוזים, אוכל ו"איזה-מין-עולם-זה", הם הנושאים המעסיקים את רוב בני הנוער שהתמזל מזלם לגדול באחת המדינות המתקראות חופשיות. וככן, אדריאן, שאינו נער נבון במיוחד (לשון המעטה!), מספר על הקורות אותו ביומן סתמי למדי. למה לטרוח ולתרגם ספר כזה לעברית? אל תשאלו אותי.

באחורי הספר, בין שאר הצרות הרודפות את אדריאן, מצאתי את "המסמר" השיווקי הבא: "חרדה מפני אורכו של ה"מה שמו" שלו, אותו הוא מודד שוב ושוב ללא ליאות".

קראתי בספר בקפידה (189 עמודים) ומצאתי איזכורים קצרצרים של שלוש מדידות שערך אדריאן בעניין הזה. אולי שלוש מדידות יכולות להתבצע ללא ליאות, אבל אין שום ספק בכך שתיאורי המדידה נכתבו בידי אשה הנמנית, כמו אמו של אדריאן, עם מעריצותיה של ג'רמן גרייר ומחברת "האישה המסורסת").

וכאותו ענין: מי שמכיר נער מתבגר שיגדיר תצלומי עירום נשיים במילה "מגעיל" – שיקום.

הספר גדוש איזכורים של מועדים נוצריים ושמות של פוליטיקאים בריטיים, ואלה רק מדגישים את העובדה שלפנינו ספר שאינו שייך לכאן. אין גם כל צורך להוכיח ש"תוצרת חוץ" איננה מהווה ערובה לאיכות.

באחורי הספר כתוב, שיש בו הומור מאופק, שמאחוריו חבויות מחשבות מעמיקות מאוד באשר ליחסים בתוך המשפחה ובאשר לחברה בת-זמננו. עוד כתוב: "בעקבות דיקנס (!) היא (סו טאונסנד) עוסקת במעמד הבינוני הנמוך, ומתייחסת בביקורת חריפה לחלכי הרוח המקובלים בחברת השפע". אחרי שקראתי את הדברים האלה, חזרתי וקראתי בספר. חיפשתי ונברתי בכל עמוד. כלום. לא מצאתי שום דבר מכל אלה. יכול להיות שקרתה טעות ודברי הרקע הללו מתייחסים לספר אחר?

יבשם עוזר

בשל בזיק-זק

דגים בטעם פיצה

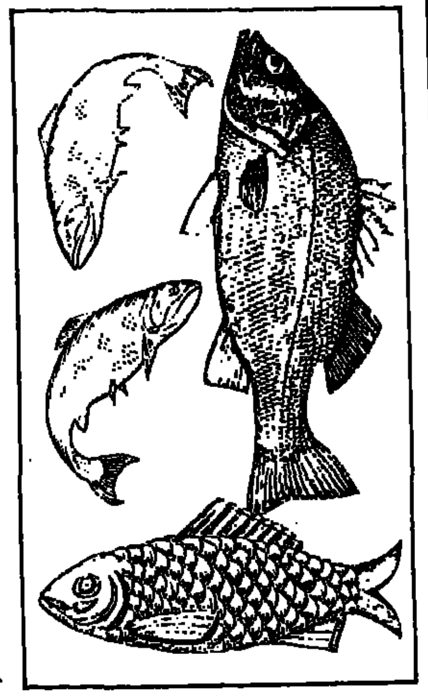

מה דעתכם על פיצה של דגים? יש לזה טעם של פיצה, אבל זה ממלא את הבטן כמו ארוחה שלמה. משתמשים בקפסה של דג פילה נקי קפוא ולא מצפה בפירורי לחם). מפשירים את הדגים, מטפטפים עליהם קצת לימון ואחר כך מטגנים את הפרוסות במעט שמן. בסוף הטגון מעבירים את הדגים לתוך תבנית של טוסטר אובן. אחרי שכל הדגים מטוגנים, מכינים פרוסות של עגבניות, בצל ומלח. כשכל הדגים נמצאים בתוך התבנית, מורחים עליהם קצת קטשופ, מפזרים אורגנו ומניחים מעל את פרוסות העגבניות והבצל. מכניסים לטוסטר אובן ואופים בערך 6–7 דקות. מוציאים, מוסיפים גבינה צהובה מגוררת, ושוב לטוסטר לעוד 3 דקות. זה הכל. להגיש עם פרוסת לחם ושתיה חמה.

דניאלה שמי

יין המשמר

הממהר באהבה ממהר בשנאה.
שלמה ויגדא

הוי זהיר מן היועץ לפי דרכו.
(סנהדרין ע"ו)

מדף הצעצועים

זה"ב שווה זהב

שני משחקים חדשים בסימן "כחול לבן" הגיעו אלינו לאחרונה. חברת "אמהר אמקורי" הוציאה לשוק את "זרבובים". אין קשר לצ'ופצ'יק של הקומקום. אלה הזרבובים מן הטלויזיה שלבשו קרטון והיו למשחק-לוח תחרותי נחמד, המיועד לשנים עד ארבעה משתתפים בני חמש ומעלה. על לוח קרטון צבעוני יש שני מסלולים, ועליהם נעים הזרבובים. כל מסלול מורכב מבועות צבעוניות בארבעה צבעים, ואת קצב ההתקדמות מכתיב לוח מחוגים מיוחד, עליו מצויירים עיגולים צבעוניים באותם צבעים.

משחק נחמד. המחיר 16.80 ש"ח, נכון לפברואר.

משחקי "אורדע" הוציאו לאחרונה משחק קופסה שהוא לדעתי הטוב ביותר להנחלת כללי הזהירות בדרכים לילדים. שם המשחק – "שביל הזה"ב".

זהו משחק לוח תחרותי הפועל עקרונית כמו ה"מונופול" המפורסם. לוח המשחק הוא גדול ובאיכות גבוהה. על המשטח משוחזר רחוב ישראלי על מרכיביו, מהפארק עד המרכז המסחרי. יש כלי משחק ויש כרטיסי הוראות, אך לעומת משחק המונופול, הסובב את ציר צבירת הנכסים, מוקדש "שביל הזה"ב" להתנהגות מחוץ לבית. מטרת המשחק – להנחיל לציבור כללי התנהגות ונהיגה נכונים בדרכים. כדי להבטיח שהמידע החיוני ייכנס לתודעה, מחייב אחד מכללי המשחק הקראת הכתוב בקול. המידע שמספקים הכרטיסים הוא עשיר, חשוב ומגוון: מפגש עם תמרורים, הבנת כללי הנהיגה באופניים, הדרך הנכונה להתמודד עם בעיות במעבר חציה ואירועים שונים מן החיים שאינם קשורים דווקא לזהירות בדרכים, והכל בהומור וחן.

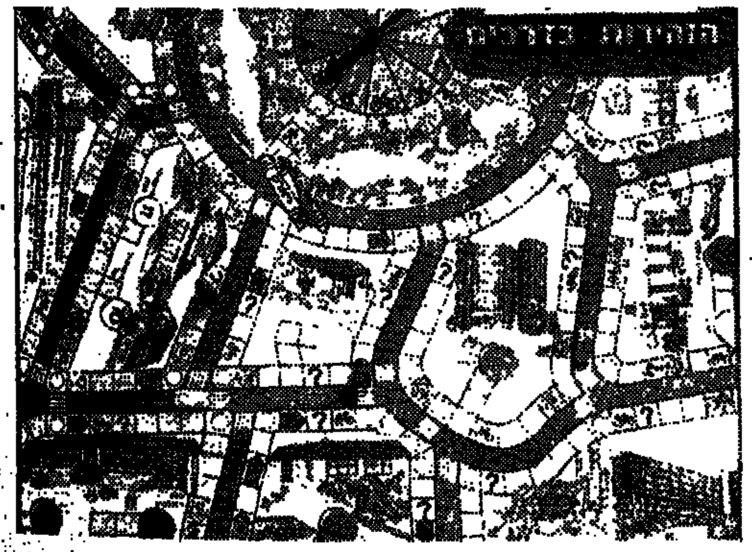

משחק רציני מאוד ומעניין, הדורש ריכוז ונכונות. כדאי להקדיש זמן וסבלנות: ההשקעה משתלמת.

שושנה חן

כרטיסים כניסה

שלח לחמך

"בת שבע" – לחנך את דור העתיד.

את להקת המחול "בת שבע", אני רואה בדרך כלל בערבי בכורה חגיגיים, עם מוזמנים מכובדים, ולפעמים גם בשעת העבודה השחורה על יצירות חדשות.

הפעם, אספר על מפגש אחר לגמרי שהיה לי עם הלהקה. מפגש מרגש לא פחות, ואולי אפילו הרבה יותר.

רקדני "בת שבע" מתפנים מעמלם פעמים אחדות בכל חודש, ומיטלטלים ברחבי הארץ (קרית שמונה, דימונה, ערד, אילת ועוד) עם תוכנית הנקראת "יום מחול ארוך", המיועדת לתלמידי בתי-הספר מכיתות ד' עד בוגרי תיכון. זה, לדעתי, מה שנקרא "שלח לחמך על פני המים" – לזרוע נבטים של חיבה והתעניינות בבני הדור הצעיר אל האמנות הזו, אל המחול. אמנות נפלאה ומיוחדת במינה, הנמצאת משום מה בתחתית סולם העדיפויות של אמנויות הבמה.

מופע הפתיחה של המפגש מהמם את מרבית התלמידים, שאינם מורגלים בצפייה בהופעות מחול. אחר כך הם מתחלקים לקבוצות קטנות ועוברים לעבודה בסדנאות – מפגש פעיל שמשמעו היכרות מוחשית וקרובה עם רקדני הלהקה ועם דרך עבודתם המיוחדת. איזה כיף לראות רקדן מקצועי של ממש במרחק נגיעה!

סופו של המפגש הנמשך כשלוש שעות, הוא צפייה בריקוד נוסף בביצוע הלהקה. הקטעים, כולם מרפרטואר הלהקה, נבחרים בהתאם למה שנראה לרקדנים כמתאים ביותר לאותם צופים.

במפגש בו צפיתי, הציגו התלמידים לדוד דביר, המנהל האמנותי של הלהקה, ואחר מרקדניה, שאלות ישירות שדרשו תשובות ענייניות ובלתי מתחמקות. איך מתקבלים ללהקה, כמה משתכרים הרקדנים (דביר: "יותר טוב שלא תשאלו. מעט כסף. אבל אצלנו העיקר היא האמנות"), איזהו הגיל המתאים להתחיל ללמוד לרקוד... אבל היו גם שאלות אחרות: "האם כל הרקדנים הגברים, [illegible]?" "ודאי שלא", ענה דביר לקול תשואות התלמידים. והשאלה הכי חשובה, אולי, בעצם, נשאלה לקראת הסוף: "איך באו ריקודים לעולם?" – שאלה המהווה עדות נאמנה להצלחת המפגש, תחילתה של הבנה בקשר שבין רעיון לצורת הבעתו, כאשר כלי הביטוי היחיד הוא גוף האדם.

שעות מומלצות של כיף.

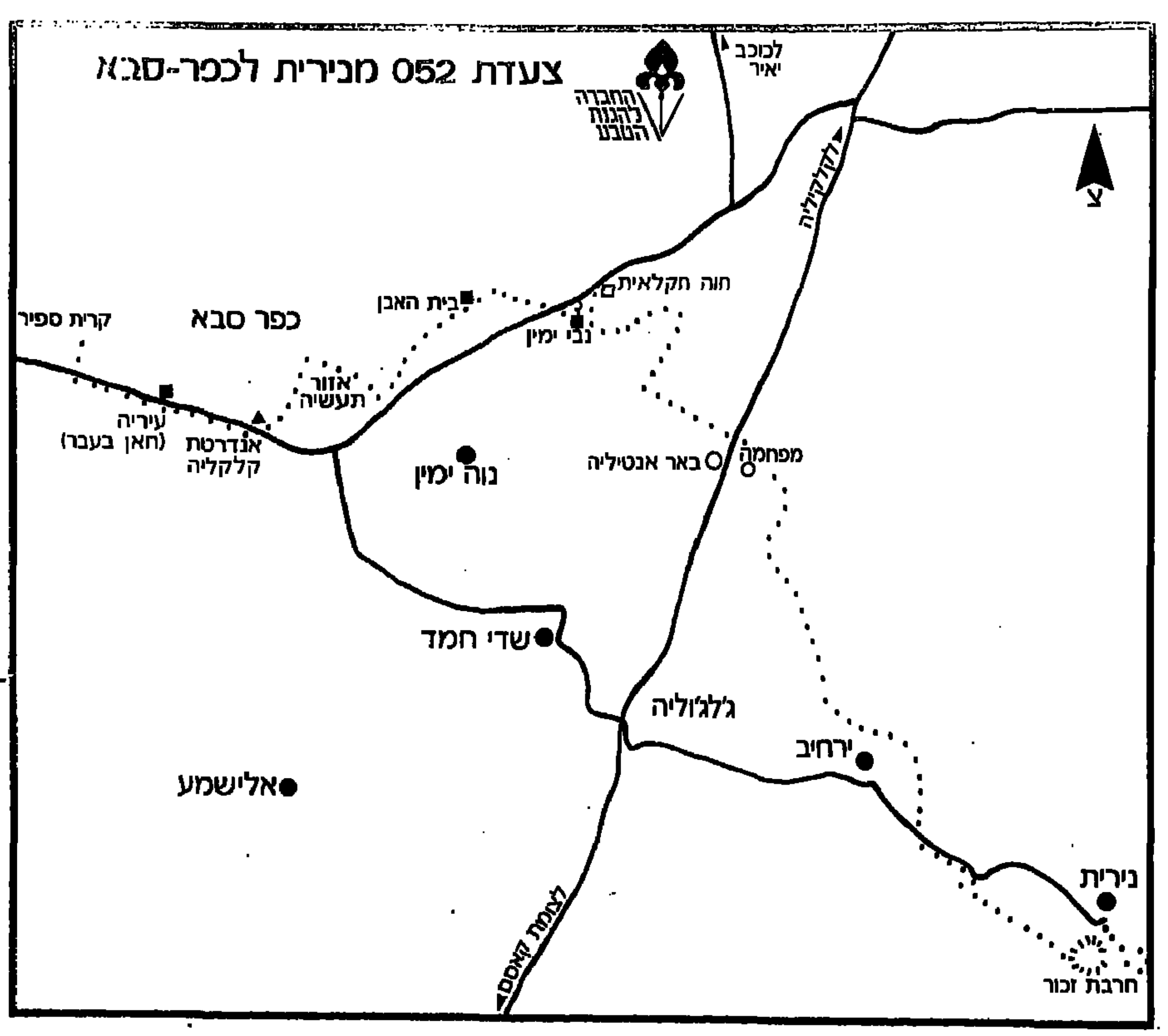

"צעדת 052", שהיא מסורת באיזור השרון הדרומי, תצא השנה ממושב נירית (שנוסד ב-1982 כיישוב קהילתי ונקרא על שם צמח תבלין). הצעדה תעבור דרך המרזבה לכפר-סבא, החוגגת השנה 85 שנה לקיומה.

לכל אורך הדרך – שדות פורחים, תצפיות יפות למישור החוף ולשומרון ואתרים קדומים.

המסלול

נצא לדרכנו מח'ירבת זכור: שרידי כפר ערבי, שניטש בשנות הארבעים, ועל חורבותיו ניטעה חורשת אורנים. בין השאר מצויים כאן גת ובית-בד קדומים.

ח'ירבת זכור היתה אחת מבנותיו של כפר ת'לת', המצוי כ-6 ק"מ ממזרח לכאן. "כפרי-בת" כאלה הם "שלוחות", שיצאו ממרבית כפרי הר השומרון, בגלל מחסור בקרקע בהר. לעיתים התפתחו כפרי-הבת הללו ליישובים גדולים יותר מכפרי האם.

לפי מסורת בכפר ת'לת', הוקם כפר זכור על-ידי בן ת'לת', שנאלץ לברוח עם אהובתו, בת הכפר השכן סניריא, מאימת משפחותיהם, שהתנגדו לשידוך. הזוג בנה, לפי מסורת זאת, את בית האבן שעל הגבעה הסמוכה לגבעה שעליה אנו ניצבים. למרגלותיה המזרחיים של הגבעה "שלנו" עובר נחל קנה, שראשיתו למרגלות הר גריזים. בחלקו העליון, נחל זה שופע מעיינות, אך כאן הוא אכזב.

נחל קנה נזכר בתנ"ך כגבול הקדום בין נחלת שבט אפרים (בדרום) לשבט מנשה (בצפון): "וירד הגבול נחל קנה נגבה לנחל ערים האלה לאפרים... וגבול מנשה לנחל..." (יהושע, י"ז, ט'). נלך אל הגבעה הסמוכה, עליה נמצא הבית הערבי הבודד ("בית הזוג"). סמוך למיבנה נמצא שקע דמוי מכתש קטן. שקע כזה נקרא "דולינה". הוא נוצר כתוצאה מהתמוטטות תיקרה של חלל, שנוצר בסלע כתוצאה מהמסה.

נרד מן הגבעה בפס האש, אשר נועד לעצור בעד התפשטות דליקות יער. בפס האש, הריק מעצים, פורחות עתה וקפות, עירוות וקידה שעירה. כן נראה כאן את עלי החצבים, שבבוא הסתיו יכסו את הגבעה בפריחתם.

מקצה פס האש ניפנה לכביש המוליך אל המושבים ירחיב ונירית. נלך בכביש הזה לירחיב, ולאחר הליכה קצרה במושב, נצא ממנו בשביל, הפונה צפונה. השביל עובר בין מטעי אבוקדו, חממות ופרדסים, מול בתי קלקיליה, כשמימין נראים בתי כפר חבלה.

השביל מגיע אל כביש השרון המזרחי (444), המוליך מראש העין לקלקיליה. ממש ליד הכביש נמצאת מפחמה, בה מייצרים פחמים. הדבר נעשה על-ידי כיסוי ערימת עצים בעפר בלול בתבן – ומציתים. העפר, המבודד בין העצים לאוויר, מונע את השתלהבות האש וגורם לבעירה איטית מאוד. זו יוצרת חום גבוה, אך מכיוון שאין להבה, הופך העץ לפחם ואינו נשרף לאפר. כשכל העץ הופך לפחם מכבים את האש, ממתינים שהערימה תצטנן ואחרי כן מפרקים אותה.

אנטיליה היא מיתקן שאיבה עתיק המורכב משרשרת של כדים קשורה לגלגל. בהמה היתה מסובבת את הגלגל, מורידה את הכדים הריקים מצידו האחד לתוך הבאר ומעלה אותם מלאים מצידו האחר.

נמשיך בשביל, מערבה, אל עבר מסילת הברזל. זאת עוברת בעמק צר, פורה וארוך, שבגלל צורתו הוא נקרא "מרזבה".

עמק המרזבה, המפריד בין השומרון לבין גבעות החמרה של השרון, שימש כבר בימי קדם כתוואי של דרך חשובה, הלא היא "דרך הים" העתיקה, שקישרה בין מצרים לסוריה. לכן מצויים לאורך המרזבה ח'אנים, ששימשו ללינה של העוברים בדרך, ומיתקני שירות עתיקים אחרים.

השביל מגיע לחווה ערבית, אשר בחצרה נוכל לראות שוב באר אנטיליה. אבל כאן כבר הוחלפה האנטיליה במנוע דיזל, ששרידי בסיס הבטון, שעליו ניצב, עדיין נמצאים כאן.

מעט הלאה – ואנחנו מגיעים לנבי ימין.

כאן הצטלבה בימי קדם דרך מקומית עם דרך הים. הצומת היה קיים כבר בתקופה הרומית, כמו שמעידים שרידי בית-מרחץ מאותה עת. אומנם חלקו העיקרי של בית-המרחץ נמצא כיום מתחת לכביש כפר-סבא–קלקיליה.

נבי-ימין הוא קבר שייח' מוקף חומה. בקיר הדרומי של החומה מצויים מיסגד וגומחת תפילה. לאורך הכותל המזרחי מצוי מיבנה גדול, בעל כיפה כפולה. כתובת הקבועה בו מספרת כי היה כאן מקור מים ציבורי בשנת 1312. כן מתנוסס על הכתובת גביע – סימלו של המושל הממלוכי באותה עת.

תייר אנגלי, שעבר כאן לפני כמאה שנים, [illegible] חימר צמודה למיבנה הכיפתי ואבן את שרידיה של ביקתה זו אפשר לראות עד היום.

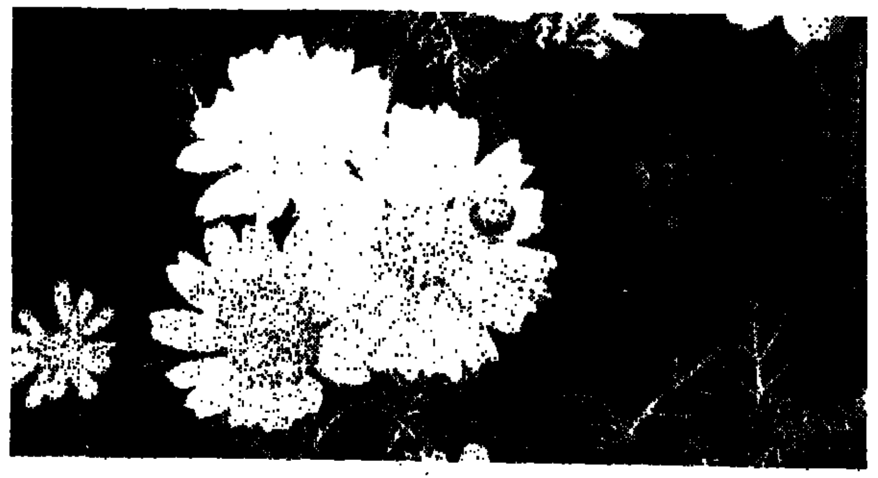

מאז המאה ה-16, עולים לכאן לרגל יהודים, הרואים במיבנה הזה את קבר בנימין, ומאמינים שיש בו סגולה לריפוי תחלואים.

המשפחה היהודית המתחזקת את מיבנה הקבר מספרת, שהבאר שלצד הקבר היא הבור אליו השליכו האחים את יוסף, ואילו הגביע החקוק בכתובת הממלוכית הוא לזכר הגביע שהטמין יוסף באמתחתו של בנימין... אז מי שמאמין – שיאמין.

נמשיך ללכת, נחצה את הכביש ונגיע לשיכון יוספטל בכפר-סבא. עד מלחמת העצמאות היתה כאן כפר-סבא הערבית, שהוקמה על שרידי כפר-סבא היהודית מימי הבית השני ומתקופת התלמוד. מכל הכפר הערבי הזה נותר כיום רק בית אבן אחד, בו שוכן המתנ"ס.

ניפנה שמאלה, לרחוב יוחנן הסנדלר. ברחוב התע"ש נפנה שוב שמאלה ונגיע לאנדרטה לזכר י"ח חללי צה"ל, שנפלו בהתקפת הגמול על משטרת קלקיליה, בלילה שבין ה-10 ל-11 באוקטובר 1956. מעל שמות הנופלים חקוק פסוק מספר תהלים: "כחצים ביד גבור כן בני הנעורים" (קכ"ז, 3).

ניפנה לרחוב ויצמן, רחובה הראשי של כפר-סבא, שנוסדה בשנת 1903. נעבור ליד גן הזכרון, הנטוע ליד בית-הקברות. בו טמונים רבים מתושבי תל-אביב, שנפטרו כאשר גורשו מבתיהם ע"י התורכים ב-1917. רבים מהמגורשים לא עמדו בטלטולי הדרך מתל-אביב לכפר-סבא. אחרים נפלו קורבן למגיפת טיפוס הבהרות אשר פרצה ביישוב, וכל אלה נקברו כאן. [illegible] מצבות מאותה תקופה אינן נושאות שמות, [illegible] לא היו מוכרים כלל.

לבית הקבורות האזרחי נמצא כאן גם בית קבורות צבאי.

מרחוב וייצמן ניפנה לרחוב תל-חי, בו ניצב מיבנה ישן, בנוי מאבני כורכר. זהו ביתו של אלכסנדר נורדשטיין, שהגיע לכאן מרחובות, ב-1919. נורדשטיין היה חלוץ מגדלי תפוחי-האדמה בכפר-סבא. מספרים, שבתחילה היה משקה את חלקות תפוחי-האדמה בנו בן השבע, שהביא את המים מן הירקון, אחת לשבוע.

בית נורדשטיין הוא המיבנה האחרון שנותר מכפר-סבא הישנה. למרבה הצער, כבר ניתן היתר לבנות מעליו בניין מסחרי.

נחזור לרחוב וייצמן ובהמשכו נגיע לעיריה. בניין זה היה במקורו "ח'אן" בו התגוררו ראשוני הפועלים היהודיים בכפר-סבא. בח'אן היו חמישה חדרים. שלושה מהם שימשו כאורוות לסוסים, אחד למגורי המשפחה שטיפלה בפועלים והפועלים עצמם הצטופפו בחדר החמישי...

נמשיך ברחוב וייצמן ונגיע אל רחוב ירושלים, בו מסתיימת הצעדה.

□ חנה קליין

מידע כללי

- אורך המסלול הקצר: למעלה מ-10 ק"מ.
- אורך המסלול הארוך: כ-20 ק"מ.
- משך הצעדה: 4–6 שעות.
- ציוד: אוכל, מים, כובע, ונעלי הליכה.
- גיל המטיילים: המסלול מיועד לילדים מגיל 5 ומשפחותיהם.
- מידע נוסף: סניף השרון הדרומי, טל' 052-25111. בית-ספר שדה ירקון, טל' 03-9301112.
- ספרות מומלצת: חוברת מסלול, מגדיר פרחים [illegible] צבע ל-300 פרחי בר מאת עזריה אלון בהוצאת החברה להגנת הטבע.

הטיול בשבוע הבא
לבריכות הטבעיות
ביער חדרה

מודיעין טבע

מרכז המידע למטייל מטעם החברה להגנת הטבע, פתוח לציבור בימים א'–ה', בין השעות 9–12, [illegible] ת"א, טל. 03-375222.

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

עורכת: דפנה מרוז

צעדת "052"

סניף השרון הדרומי, של החברה להגנת הטבע, מארגן השבת, כמידי שנה, את "צעדת 052".

בין השעות 8.00–09.30, יוסעו הצועדים מרחבת "יד לבנים" – קריית ספיר בכפר-סבא, לתחילת המסלול.

דמי השתתפות בצעדה – 5 ש"ח. לצועדים תינתן חוברת הסבר על מסלול הצעדה, ובסיום הצעדה – תעודה ומדליה.

לאורך מסלול הצעדה ימצאו חברי חוגי הסיור של הסניף, יספרו על אתרים שונים המפוזרים בשטח.

לאחר הצעדה, בשעה 1 בצהרים, ייערך טקס סיום, [illegible], ברחבת החנייה של קריית ספיר. פיזור האוטובוסים יהיה בשעה 15.00.

מכללת אחוה

משרד החינוך והתרבות
האגודה לקידום החינוך
האגף להכשרת עו"ה

האוניברסיטה הפתוחה

תכנית חדשנית וייחודית להכשרת מורים להוראת המדעים עם תואר .B.A של האוניברסיטה הפתוחה

מכללת אחוה מודיעה על פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ט

למסלול האקדמי הארבע־שנתי להכשרת מורים להוראת המדעים באזורי פיתוח

בהתמחויות: ★ מדעי הטבע -- ביולוגיה, כימיה ופיסיקה לביה"ס היסודי וחטה"ב
או ★ מתמטיקה -- מחשבים - לחטה"ב ולחטיבה העליונה.

פטור משכ"ל ללומדים במסלול זה

מלגות קיום חודשיות לבוגרי צבא ושרות לאומי עפ"י קריטריונים

תנאי קבלה:
★ תעודת בגרות.
★ בוגרי צבא ושרות לאומי.
★ הצלחה במבחני מיון.

הסבת מורים לתואר אקדמי בהוראת־המדעים

הסעות מאורגנות אל המכללה ובחזרה

קיימת אפשרות למעונות

● מספר המקומות מוגבל ● הזדרזו להירשם!

יום פתוח להכרת המכללה יתקיים ביום ב' 14.3.88 בין השעות 10.00–12.00

פרטים והרשמה: מכללת „אחוה" המזכירות האקדמית ד.נ. שקמים 79800 טל: 584154, 586341, 08-581970

השכלה גבוהה במכללת אחוה

המכללה לחינוך גופני
ע"ש זינמן
במכון וינגייט

מודיעה על
המשך ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט

מסלולי הלימוד
א. לימודים לקראת תואר ראשון .B.Ed
1) תוכנית מלאה — 4 שנתית.
2) תוכנית חד/דו שנתית לבוגרי המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט.
3) תוכנית דו שנתית לבוגרי סמינרים אחרים לחינוך גופני.
ב. מסלול של לימודים משולבים בחוג נוסף באוניברסיטאות תל-אביב או חיפה לקבלת התואר הראשון .B.A או .B.Sc
ג. לימודים לקראת תעודת הוראה — מורה מוסמך בכיר.
1) תוכנית תלת-שנתית. הלימודים במסלול זה מוכרים ומשולבים גם
2) תוכנית חד/דו שנתית למורים מוסמכים (לקראת קבלת תואר מורה מוסמך בכיר).
ד. לימודים מתקדמים — לבעלי תואר ראשון.
למורים ולבעלי תפקידים בכירים בעלי רקע בחינוך גופני
ה. מכינה קדם-אקדמית (חד/דו שלבית)

פרטים והרשמה
חומר הרשמה יישלח למצרפים -.22 ש"ח (כולל דמי משלוח) לפקודת: המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט. נא לשלוח לפי הכתובת: המדור לרישום ולקבלה, המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט, מיקוד 42902, טל' 053-29222 (מרכזיה).
טלפון ישיר למסלולים: א'/1, ב', ג'/1 — 053-29239
טלפון ישיר למסלול ה' — 053-29206
טלפון ישיר ליתר המסלולים — 053-29252

נא לציין על המעטפה את האות של המסלול המבוקש!

יועצי מס

קורס יועצי מס
ממיטב המרצים בארץ
פגישת תדרוך והרצאת מבוא חינם!
ביום 17.3.88 בשעה 17.00

קורסים להנהלת חשבונות 1+2+3
בפיקוח משרד העבודה והרווחה

ידע בית ספר לחשבונאות
רחוב יהודה הלוי 18, תל-אביב טל. 661004, 662005, 03-662003

ידע - בית ספר שבא בחשבון

הסביבה
סדנא לעיצוב ואדריכלות
הרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט

המגמה לאדריכלות:
אדריכלות ועיצוב פנים
אדריכלות ועיצוב אורבני

המגמה לעיצוב:
עיצוב גרפי, מוצר, סביבה
תערוכות, טכסטיל
ותלבושות

מידע והרשמה: רח' מנורת המאור 8 (נחלת יצחק 36) תל-אביב א'-ה' בין 8.00–14.00 טל. 256184/5. בדואר: באמצעות המחאה על סך 26 ש"ח לסביבה, ת.ד. 21192 ת"א 61211. ובחנויות סטימצקי ברח' אלנבי ודיזנגוף 109 ובחנות ספרים לב דיזנגוף.

אל תגמגם בחו"ל ובארץ
המורה לשפות בביתך

עד שיועתק תלמד שפה בביתך במהירות, יעילות ושטף ע"י קסטות + ספר לימוד

אנגלית ★ צרפתית ★ גרמנית
ספרדית ★ איטלקית ★ ערבית
יידיש ★ אנגלית מסחרית וכו'
TUTORTAPE, OXFORD, HUGO, B.B.C
חדש! אנגלית בוידאו ברמות שונות
ערכות ספרים ומו"לים

סוכנות מסדה, אלנבי 76 תל-אביב
9.00 עד 13.00 ומ־16.00 עד 18.00
טלפון 659395 ובבית 236662, גם בשבת

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

להצליח בבגרות

בחירת בית־ספר היא החלטה חשובה ביותר. לפני שאתה מחליט - שאל את חבריך. למד מנסיונם של אחרים!

מסתיימת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למועד יוני 1988 לכל מקצועות הבגרות. כולל: מתמטיקה מורחבת, פיזיקה מורחבת בחינות פסיכומטריות.

מספר עובדות על האולפן לבגרות בהנהלת המחנך א. לחמן: 1. 80% מתלמידינו עברו בהצלחה את בחינת הבגרות במתמטיקה במועד יוני 1986, 27% קבלו ציונים 9 ו־10. 2. לימוד עד להצלחה בבחינה ללא תשלום נוסף. או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון שני. 3. שיעורי עזר לתלמידים מתקשים ללא תשלום נוסף. 4. בסקרי דעת קהל של חברת „קלע" בשנת 1986 ובשנת 1987 בקצינות, נבחר האולפן לבגרות כבי"ס האקסטרני הטוב ביותר בישראל. 5. לכן, זהו ביה"ס האקסטרני למבוגרים הגדול ביותר בישראל, אך בעל הכיתות הקטנות ביותר. הנך מוזמן להתייעצות בלתי מחייבת.

אליהו חביה: י"ם־6. בחיבון (ל־0) כאולפן לבגרות בפיזיקה 5 יחידות.

תל-אביב: רח' דרך חיפה 81 (כלון חיבון חדש חדר 2) טל. 8461106, 03-5460618
ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16 טל' 222375, 02-222340
חיפה: רח' הל' 3 (בית לגנת נשים), טל' 667411, 04-647040
באר-שבע: רח' העצמאות 40 טל' 73146, 057-71690
ראשון-לציון: טל' 03-9369459

ג.ד. (בתמונה): י"ב בחיבון ל־5 כאולפן לבגרות במתמטיקה 5 יחידות.

האולפן לבגרות
בהנהלת המחנך א. לחמן

אומרים ישנה ארץ

נחל קנה

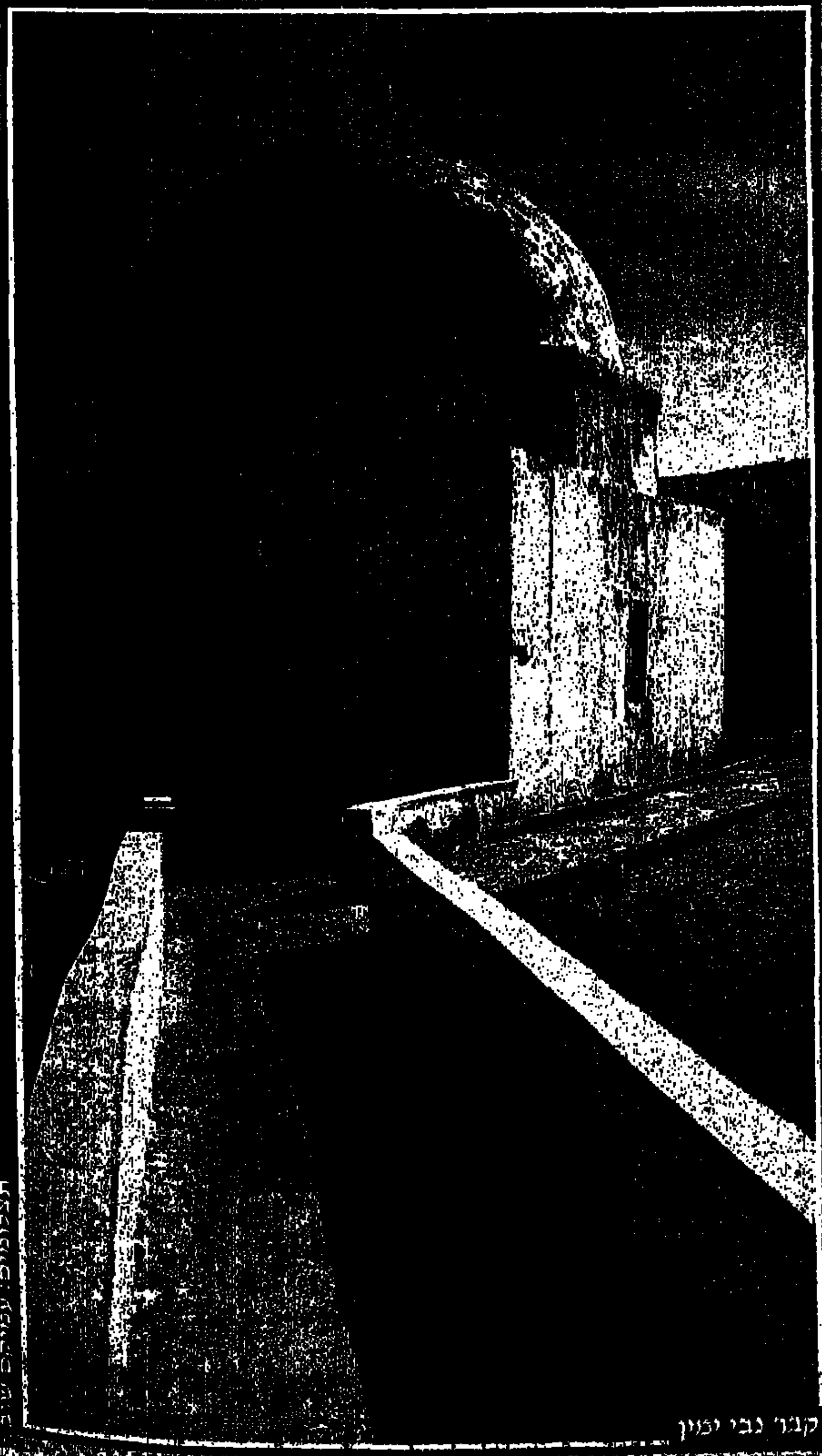
קבר נבי ימין

באר אנטילה

„צעדת 052": מנירית לכפר־סבא

הבנין הראשון בכפר־סבא (העיריה היום)

הנרשמים עד פסח. יפנו עדיין משכרי״ל המוגל בריים
ויוכלו להתחיל בלימודיפסם,
במרץ או אחרי פסח, בהתאם לבחירתם!

מדור לימוד

האוניברסיטה העברית בירושלים

המרכז ללימודים קדם־אקדמיים ע״ש יוסף שאלתיאל

הרשמה למכינה קדם־טבע מועד פברואר 1989

ההרשמה תסתיים ביום ו׳ ט״ו בטבת תשמ״ט 23.12.88

המכינה נועדה להכשיר תלמידים בעלי בגרות מלאה ללימודים בפקולטאות הניסויות.
תעודת הגמר של המכינה יכולה לבוא במקום הדרישות למקצוע כללי בתעודת הבגרות או מקצוע מדעי נוסף למועמדים לפקולטה למדעי הטבע.
משך הלימודים: פברואר 89 עד יוני 89.
סדרי ההרשמה:
1) הרשמה וייעוץ ללימודים מתקיימים במשרדי המרכז, בניין רוסו הר־הצופים, חדרים 302, 325, 326, בימי שני וחמישי בין השעות 08.30–14.00
חובה להביא בעת ההרשמה:
תעודת זהות, אישור זכאות לבגרות, שתי תמונות, 50 ש״ח דמי הרשמה. מועמדים שנבחנו בבחינה הפסיכומטרית יביאו את האישור לנבחן.
2) מועמדים חייבים להבחן בחינה פסיכומטרית הניתנת ע״י המרכז הארצי לבחינות והערכה. טופסי הרשמה לבחינה ניתן לרכוש בחנויות הספרים האוניברסיטאיות, ובחנויות ספרים „סטימצקי״.
3) מועד אחרון לבחינה פסיכומטרית – אוקטובר 88׳.
לקבלת מידע נוסף וייעוץ – ניתן לפנות בכתב או אישית אל המרכז ללימודים קדם־אקדמיים, האוניברסיטה העברית הר־הצופים, ירושלים 91905, טלפון 9–882448־03.

יש עתיד

ביה״ס הטכני של חיל האויר
מציע לך עתיד בטוח
באחד המקצועות הטכנולוגיים:
תעופה, אלקטרוניקה, מיכשור ובקרה

בטכני אתה יכול ללמוד לבגרות,
לתואר טכנאי והנדסאי -
כלומר אתה ...״מסודר״
לטכני בחיפה מתקבלים בוגרי כיתות ט׳, י׳ ו־י״א והלימודים בתנאי פנימיה.
לטכני באר שבע מתקבלים גם בוגרי כיתה ח׳ והלימודים אינם בתנאי פנימיה.
במהלך הלימודים ישולבו גם לימודי נהיגה.

הטכני של ח״א
ביה״ס לטכנולוגיה ואלקטרוניקה תעופתית.
פרטים והרשמה: בכל לשכות הגיוס ובדאר צבאי אש 02348 טל. 03-234735, 03-693800

המכללה לחינוך ע״ש דוד י׳ בית הכרם, ירושלים

מודיעה על ההרשמה לשנת תשמ״ט

לקבלת תואר אקדמי ראשון

„בוגר בהוראה״ (B.Ed.) (4 שנות לימוד)
ותעודת „מורה מוסמך בכיר״ (3 שנות לימוד)

מסלולי הלימוד
- הגיל הרך – גן ילדים, כיתות א׳־ב׳ – 3 או 4 שנים
- החינוך היסודי הרגיל – כיתות ג׳־ו׳ – 3 או 4 שנים
- החינוך היסודי המיוחד – כיתות ג׳־ו׳ – 3 או 4 שנים
- חטיבת הביניים – כיתות ז׳־י׳ – 4 שנים
- מערי״ף (מדעים ומתמטיקה לעיירות ואזורי פיתוח) 4 שנים
- החינוך הערבי (החינוך המיוחד) – כיתות ג׳־ו׳ – 3 שנים

לימודי התמחות
★ אנגלית ★ גאוגרפיה
★ אומנויות ★ לשון עברית
★ מקרא ★ מדעי הטבע
★ מתמטיקה ★ ספרות וספרות ילדים
★ לימודי יהדות ותולדות עם ישראל
★ הוראת עברית כלשון שנייה והשכלת מבוגרים

לימודי התמחות מקצועית
- מורים לאומנויות טכניות – 3 שנים
- מורים למדעי התזונה והבית – 3 שנים
- מורים לילדים בעלי מוגבלויות חמורות – 2 שנים

לימודי השתלמות והסבה
- המכון לחינוך ריפויי ע״ש רחל שור
- הסבות לכל המסלולים לבעלי תואר אקדמי
- לימודי השלמה לקבלת תואר "מורה מוסמך בכיר"
- הסבות והשתלמויות למורים בפועל ובשנת שבתון
- לימודי השלמה לקבלת תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed) למורים בעלי תואר "מורה מוסמך בכיר"
- מכון להכשרת מנחי הורים

מכינות
- מכינה לעולים
- מכינה קדם אקדמית
- מלגות לתלמידי מתמטיקה, ביולוגיה, ערבית.

מבחן הסף יתקיים ב־15.3.88
חומר להרשמה ניתן לרכוש תמורת 15 ש״ח (במזומן או בהמחאת דואר).
המעוניינים יפנו למזכירות המכללה בימים א׳־ה׳, בשעות 8.00–[illegible] או בכתב ל: ת.ד. 3578, בית־הכרם ירושלים, 91035. טל [illegible]

---

10 שנים ברציפות

כמה שווה לך לשלוט באנגלית

משרדינו פתוחים בין השעות 09.00-19.30 רצוף	תל־אביב בן־יהודה 32 בנין אל־על ח 510 טל 291858	תל־אביב דיזנגוף 115 יד סוכר רוזה טל 228545	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132
ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	באר שבע העצמאות 49 פסג׳ וולך קניון טל 73714	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל 669041	ק. חיים וביאליק העמקים 3 טל 740410
הרצליה סוקולוב 35 כ. בן גוריון טל 87682	כפר סבא עמותי 3 מול פיגוויי טל 644206	פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404
רמלה הרצל 64 כנפות מול גזר שואה טל 242386	בת־ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל 584161	חולון סוקולוב 48 בנין הסופר טל 850889	קרית אונו מרכז קהילתי רח׳ צה״ל 104 טל 716447
ראשל״צ רוטשילד 35 פסג׳ חיים טל 951841	רחובות הרצל 163 טל 453532	אשדוד בנין סאן קיד 5 מרכז א׳ טל 535626	אשקלון הרצל 36 בית גיר טל 25039

המכונים האמריקאים לשפות

מבצע החודש:
חינם
- קסטה ללימוד עצמי
- מילון עברי־אנגלי

תוך זמן קצר להפליא, תוכל ללמוד, לשמוע, לדבר, לקרוא ולכתוב אנגלית נכונה בשיטת הוראה אינדיבידואלית המותאמת במיוחד לך!

קורסי ערב ובוקר או שעורים פרטיים.
טיפול אישי, משקה חם, לימוד בקבוצה קטנה.
- 12 רמות לימוד (לכל גיל ורמה).
- אנגלית לבגרות • הכנה ל־TOEFL
- קורסים למתחילים – A.B.C
(מיועד למחוסרי כל ידע קודם באנגלית.
השיטה האמריקאית מבטיחה לך התגברות מחסום השפה והפחד "לפתוח את הפה").
- קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים
(שכה״ל - הרצאה מוכרת ע״י שלטונות המס)

חינם — 24 שעות ביממה:
חייג/י ברגע זה לטל. 02-221933, 03-295529, 03-726132, 04-669041, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה — חינם.

שיעורי עזר לתלמידים בשעות אחר־הצהריים.

לכל כיתה ורמה
חינך מוזמן למבחן התאמת רמה ולשיחת יעוץ חינם בסניפנו הקרוב אליך

הנהלת חשבונות

קורס להתכתבות או אנגלית, חינם לכל נרשם

הרשמה לקורסים סוג 3;2+1

קורסי ערב מוזרים פעמיים בשבוע במשך 5 חודשים קורסי בוקר וערב אינטנסיביים 3 פעמים בשבוע במשך 7 שבועות השיטה המשולבת מקצרת את תקופת הלימודים לחצי, ומוזילה את שכר הלימוד בשליש.
- הכנה לבחינות סיווג ממשלתיות • קבוצות לימוד קטנות
- מרצים מנוסים • לימוד אינטנסיבי
- תירגול בעבודה מעשית • השתלמות במיכון • ב מ כולל לימוד הנהלת חשבונות ממוחשבת

לכבוד המכון הישראלי למינהל, ת ד 28124 (למס׳ 15) ת״א, 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך ללימוד הנה״ח
שם וכתובת ______
טל ______

חינם 24 שעות ביממה — חייג/י ברגע זה לטל 03-295529, 03-291858, 04-665501, 02-221933, 057-73714
גם בלילות ובשבתות מסורי פרטיך, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה - חינם

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 295529	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404	חיפה [illegible]
ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	באר־שבע העצמאות 49 פסג׳ מול ק׳ ג׳ טל 73714	רמת גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	חולון סוקולוב 48 בנין הסופר טל 850889
פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665	כפר סבא עמותי 3 מול פיגוויי טל 644206	הרצליה סוקולוב 35	בת־ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל 584161
אשקלון הרצל 36 בית גיר טל 25039	אשדוד בנין סאן קיד 5 מרכז א׳ טל 535626	רחובות הרצל 163 טל 453532	קרית אונו מרכז קהילתי רח׳ צה״ל 104 טל 716447
רמלה הרצל 64 סלהבולהאמר טל 242386	ק. חיים וביאליק העמקים 3 טל 740410		

מכון ישראלי למינהל

נפתחים קורסי בוקר וערב בת״א, חיפה, ירושלים, באר־שבע

עיצוב פנים

מתקבלים/ות בעלי/ות כישרון ונתונים לאחר מבחן התאמה.

הקורס לעיצוב פנים מיועד לבעלי נטיה אמנותית ויצירתית המתכוונים להפוך להיות מעצבי פנים מקצועיים. לבעלי חנויות שחשוב להם ימשוך אל הלקוחות. לבעלי אולמות תצוגה ולכל אדם הרוצה לדעת כיצד לתכנן ולעצב את ביתו ברווחה ובנוחות ובתענוג.

תכנית הלימודים
שירטוט ארכיטקטוני, שירטוט לעיצוב פנים, גאומטריה תיאורית, תיכנון ארכיטקטוני, תאורה ותהליכים, פרטי בנין, נגרות וריהוט, עיצובים סגנונות וחומרים, צבע, תאורה, ריהוט וקישוט ורהיטים ועוד

הינך מוזמן/ת לשיחת יעוץ ומבחן התאמה חינם ללא כל התחייבות מצידך.
חינם • 24 שעות ביממה חייג/י
לטל׳ ברגע זה: 03-291858, 04-669041, 02-221933, 057-73714
גם בלילות ובשבתות, מסורי פרטיך ותקבל/י לביתך פרוספקט, כמו כן הזמנה לראיון ומבחן התאמה חינם

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על ח 510 טל 295529	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל 669041	באר־שבע העצמאות 49 פסג׳ מול ק׳ ג׳ טל 73714	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933

מכון להכשרה מקצועית

מנהל עסקים

קורס ערב לניהול עסק עצמאי

מפתה לפתוח עסק, אך מפחיד, ובצדק.
ישנם כ״כ הרבה פרטים חשובים, עליהם יכול העסק שלך לקום, או ליפול. לצד ה״מצליחנים״ בעסקים, היו הרבה שניסו ונכשלו.

אם פתחת עסק או שאת/ה מתכוון/ת לעשות זאת

הקורס למינהל עסקים עצמאיים של המכון הישראלי למינהל רצוי, כדאי ואפילו חובה! ללומדים יעוץ אישי **חינם** לפתיחה או ניהול עסק.

משך הקורס כשנה, פעם בשבוע, בשעות הערב.

תוכנית הלימודים מבוא לכלכלה, פרסום, שווק, מכירות, עקרונות תמחיר, חוקי מס, תיכנון מיסים, חישובים מסחריים, יחסי אנוש, בנקאות, מו״מ, יצוא, יבוא ועוד...

חינם 24 שעות ביממה — חייג/י לטל. 03-201392, 04-669041 ותוזמן/י לאחת יעוץ ללא כל התחייבות מצידך.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-9.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל. 201392	חיפה בלפור 5 טל. 671571 04-669041

מכון ישראלי למינהל

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית הספר לעבודה סוציאלית ע״ש פאול ברוואלד

הרשמה לתוכנית לימודים לתואר מוסמך בעבודה סוציאלית לשנה״ל תשמ״ט

נמשכת ההרשמה ללימודי התואר „מוסמך בעבודה סוציאלית״.
ניתן ללמוד בתוכנית המוסמך במגמות הבאות:
1. מחקר בעבודה הסוציאלית וברווחה חברתית.
2. מינהל שירותי רווחה.
3. לימודים מתקדמים בפרקטיקה של העבודה הסוציאלית והדרכה.

לתוכנית זכאים להתקבל בעלי תואר „בוגר״ בעבודה סוציאלית, במדעי החברה, במדעי ההתנהגות ובחינוך אשר ממוצע ציוניהם „טוב״ ומעלה.
בוגרי מדעי החברה, מדעי ההתנהגות ובחינוך יידרשו ללמוד בתוכנית השלמה של שנה כשלב ראשון לקראת לימודיהם בתוכנית המוסמך. תוכנית ההשלמה כוללת קורסים עיוניים והכשרה מקצועית בהיקף של שלושה ימים בשבוע.
קיימות מספר מילגות שנועדו לסייע לתלמידי מוסמך בשכר לימוד ו/או בהוצאות מחיה.
פרטים נוספים ניתן לקבל במזכירות לימודי המוסמך של ביה״ס לעבודה סוציאלית, הר־הצופים, חדר 516, טלפון: (02)882188, ובטל (02)826740 בימים א׳–ה׳ בין השעות 10.00–12.00.

טכנאי שירות וידאו - טלוויזיה

- מסלול שנתי למחוסרי ידע באלקטרוניקה
- מסלול חצי־שנתי לאלקטרונאים
- לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים
- רוב הקורס בעבודה מעשית - הכוונה לעבודה למסיימים

כולל קורס לאנטנות צלחת לווינים!

לקליטת שידורי לווינים וטלוויזיה בכבלים

ללא תלות בגיל, השכלה או ידע באלקטרוניקה

סידור מיוחד למשרתים במילואים

חינם 24 שעות ביממה: חייג/י ברגע זה לטל 03-660893, 04-664505, 057-73714, גם בלילות ובשבתות, מסור/י פרטיך, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה - **חינם.**

מקצוע נדרש • הכנסה גבוהה עבודה מעניינת

לימודי ערב פעמיים בשבוע

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-9.00 רצוף	תל־אביב הירקון 48 פינת הרצל טל 664505	חיפה באליק 17 פינת הרצל טל 664505	באר־שבע העצמאות 47 פסג׳ מול ק״ג טל 73714	פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665

מכון להכשרה מקצועית

למד בגרות בקלות וחסוך $ 1,000

הרשמה לקורסים מזורזים למועדי יוני 88׳, ינואר 89׳. לימוד בכתב, לימוד ערב או משולב לפי בחירה.

רק במכונים האמריקאים • שכ״ל זול ב־20%-50% מבתי ספר אחרים. למשל, הנרשם ל־2 מקצועות בכתב משלם 225 ש״ח למקצוע. הנרשם לכל המקצועות בכתב משלם 166 ש״ח למקצוע. הנרשם ל־2 קורסי ערב, מקבל 3 קורסים נוספים בכתב חינם!
- 25% הנחה לחיילים • 35 שנות נסיון • 95% הצלחה בבגרות • 8 רמות במתמטיקה ואנגלית • חומר הלימוד מסונכרן בתקבילות • ביטחת הצלחה אם תלמיד לא מצליח בבחינות יוכל לחזור על הקורסים חינם.
- הכנה לכל מועדי הבגרות לאוניברסיטה ולטכניון.

לכ׳ ת.ד. 28124 ת״א למס׳ 97 מיקוד 61291
אבקשכם לשלוח אלי חינם חוברת הסבר
שם וכתובת ______
טל ______

חינם - 24 שעות ביממה
חייגו ברגע זה לטל. 03-201392, 04-669041, 02-221933, 057-73714
גם בלילות ובשבתות מסורי פרטיך ותקבל/י לביתך חוברת הסבר - חינם

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.00 רצוף

תל־אביב בן־יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 201392	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל 669041	באר־שבע העצמאות 49 מול מק״ב טל 73714	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 235895	בת־ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל 584161
אשדוד בנין סאן קיד 5 מרכז א׳ טל 535626	אשקלון הרצל 36 בית גיר טל 25039	רמלה הרצל 64 ספר טלב״ג לפומי טל 242386	רחובות הרצל 163 טל 453532	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132
הרצליה סוקולוב 35 כ. בן־גוריון טל 87682	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404	פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665	חולון סוקולוב 48 בנין הסופר טל 850889	כפר סבא עמותי 3 מול פיגוויי טל 644206
קרית אונו מרכז קהילתי רח׳ צה״ל 104 טל 716447				

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשתוף המכונים הבריטים. 35 שנות נסיון. 95% הצלחה

עיתונאות

מכון ישראלי למינהל — מרכז ישראלי לתקשורת המונים

קורס דו שנתי לקומוניקציה ברמה אקדמאית לעיתונאות, יחסי ציבור, דוברות, פרסום וטלוויזיה בהנהלת מר נח הלפרין.

לימודי תקשורת המונים במקצוע, ברמה אקדמאית, עם מיטב מומחים בשטח.

פרט להרצאות והדגמות, הלימודים ילוו גם בסדנאות ופרויקטים מעשים, הפקת סרטי ווידאו, מסיבות עיתונאים, הוצאת עיתון וראיונות עם אישים מרכזיים

הלימודים בשעות הערב

תכנית הלימודים כוללת:
עתונות — מבואות בעתונות • תחקיר עיתונאי • ידיעות וכתבות • דרכים לחשגת ידיעות ומידע • טיפול בנושאים רגישים • שיכתוב • תורת הראיונות • סיקור עיתונאי ועוד **דוברות ויחסי ציבור** — מבואות • טכניקות עבודה • ייעוץ תקשורת • יחסי ציבור למוצר • בניית תדמית • עיצוב תדמית לאישות • מסיבת עתונאים • ניסוח תגובות • דובר שר • יעוץ והחלטות הדובר ועוד • **פרסום** — מבואות • השפעת הפרסום • סוגי מדועות • טכניקות לבניית תכנית פרסום • תרעיונות • קהל המטרה • תקציבאי • תמלילן • מעצב • סרט הפרסום • פרסום חוצות • שיווק • הפסיכולוגיה בפרסום • כתבה פרסומית ועוד • **תקשורת אלקטרונית** — מבואות • הראיון הפסיכולוגי • המגיש • התחקירן • כתבת תחקיר • חומר תיעודי • חדשות • התפיסה החזותית • המרואין והמראיין • קריינות • כתב חוץ • כתבת שטח • כתבת אולפן • עבודה בוידאו • שידור חי • ״בישולי״ אולפן ועוד •

תל־אביב בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510
טל: 291858, 295529, 201392

תכנית לימודים מפורטת והרשמה בין השעות 00 9-30 19 רצוף

עצבי ותפרי לעצמך ולבני משפחתך

ביגוד במחיר הבד

הרשמה לקורסי בוקר וערב בת״א ובחיפה.
אם אתה מחפש/ת מקצוע מעניין, יצירתי ומקורי "עיצוב אופנה הוא האתגר בשבילך".

הקורס מיועד לבעלי/ות מודעות אופנתית, טעם מעולה, כשרון עיצוב וחוש אסתטי

הינך מוזמן/ת לשיחת יעוץ מבחן התאמה ללא כל התחייבות מצידך

חינם - 24 שעות ביממה!
טלפן/י עכשיו לטל. 03-295529, 04-669041, בלילות ובשבתות. מסור/י פרטיך ותוזמן/י לראיון ומבחן התאמה - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-9.00 רצוף	חיפה בלפור 5 (פינת נורדאו) טל. 04-669041 671571	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 295529

מכון להכשרה מקצועית

המכון — מדי – טב
המרכז לריפוי טבעי לאקולוגיה אנושית

מודיעים על פתיחת קורסים:
● **שיאצו** ● **תזונה** – הגישה ההוליסטית לתזונה
● **צמחי מרפא** – הרבליזם ● **רפלקסולוגיה**
– לימוד אישי בקבוצות קטנות –
פרטים והרשמה: הגילגל 29 רמת־גן
טל. 794388, 798371

הנהג, תן טרמפ לחייל

אינך שולט באנגלית?

האם ניסית שיטת לימוד רצינית

האולפן לאנגלית

קורסים בכל הרמות בשעות הבוקר, אחה״צ והערב
אבן גבירול 83, תל־אביב (בניין העירייה־הארוזירוב)
קבלת קהל מ־8.00–12.30 בבוקר ומ־4.30–7.30 בערב.
בת־ים, הרצל 57 מ־4.30–7.30 בערב.
טל 03-248089

קורסי ערב להכשרת כתבי ספורט

בהדרכת כתבי ספורט בכירים

● **מטרת הקורס**
הכשרת כתבי ספורט בעלי ידע והתמצאות ברזי הכתיבה העתונאית והשליטה בדיווחי הספורט השונים ובעיקר כדורגל וכדורסל.

● **הלימודים**
6. חודשים, פעמיים בשבוע בשעות הערב.

● **תוכנית הלימודים**
כוללת עבודה מעשית בשטח, מדורי ספורט ברדיו ובטלויזיה; סיקור גביע אירופה לאלופות בכדורסל, דיווחים ישירים ממגרשי ספורט בארץ ובחו״ל, הפקת גליון עתון ספורט.

● **המרצים**
בין המרצים, דני דבורין, שאול אייזנברג, יהושע שגיא ואחרים.

● **מנהל אקדמי**
נח הלפרין

משרדינו פתוחים בין השעות 09.00-19.30 רצוף

ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל. 221933	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על ח. 510 טל. 201392 295529	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל. 669041

מכון ישראלי למינהל — עתון חדשות הספורט — המרכז הישראלי לתקשורת המונים

האוניברסיטה העברית בירושלים

המרכז ללימודים קדם־אקדמיים ע״ש יוסף שאלתיאל

הרשמה למכינה קדם־אקדמית לשנת הלימודים תשמ״ט–אוקטובר 1988

ההרשמה תסתיים ביום ה׳, י״ד באב תשמ״ח 28.7.88

ייפתחו המסלולים הבאים:
1) **מסלול מדעי הרוח/והחברה**
2) **מסלול מדעי הטבע**

סדרי ההרשמה:
1) הרשמה וייעוץ ללימודים מתקיימים במשרדי המרכז, בניין רוסו הר־הצופים, חדרים 302, 325, 326, בימי שני וחמישי בין השעות 08.30–14.00
חובה להביא בעת ההרשמה:
תעודת זהות, אישור על שרות לאומי, אישור ממשרד החינוך על ציוני בגרות בצירוף יחידות לימוד (צילום+מקור), שתי תמונות (מועמדים שנבחנו בבחינה הפסיכומטרית יביאו את האישור לנבחן), 50 ש״ח דמי הרשמה.
2) מועמדים חייבים להבחן בחינה פסיכומטרית הניתנת ע״י המרכז הארצי לבחינות והערכה. טופסי הרשמה לבחינה ניתן לרכוש בחנויות הספרים האוניברסיטאיות, ובחנויות ספרים „סטימצקי״.
לקבלת מידע נוסף וייעוץ – ניתן לפנות בכתב או אישית אל המרכז ללימודים קדם־אקדמיים, האוניברסיטה העברית הר־הצופים, ירושלים 91905, טלפון 9–882448־03.

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית־צרפת

מודיעים על ההרשמה

לקורסים ללמוד השפה הצרפתית

ברמות שונות

מחזור ג׳ של שנת הלמודים תשמ״ח

תפתח גם כיתה מיוחדת להשתלמות בדקדוק לדוברי צרפתית

הלמודים מתקיימים פעמיים בשבוע בשעות אחה״צ ובערב במשך שלושה חודשים.

מידע והרשמה: מזכירות בית־צרפת בגבעת־רם, כל יום בין השעות 8.00 – 12.00 ובימי ב׳ ו־ד׳ גם מ־16.00 – 18.00.
טל. 663862, 584628

אוניברסיטאות בארצות הברית

יעוץ ★ הכוונה ★ הרשמה

כל סוגי לימודים אקדמיים לקראת תואר ראשון, שני או שלישי

הכנה לבחינת TOEFL

- תרגום נוטריוני של תעודות
- שיעורי אנגלית טופל
- ניסוח מכתבים ומילוי טפסים

משרדינו פתוחים: בימים א׳ – ה׳ 16.00 – 19.00 ת״א בן יהודה 32 בנין אל על חדר 521 טל. [illegible]

Israel American Institute
COLLEGE ADVISORS

הכנה ל...
TOEFL
SE/services
03-474977

הרוב קובע: ידיעות אחרונות

העתון של המדינה

יעוץ מס

המקצוע המבוקש היום

הרשמה לקורסי בוקר וערב
לקראת השתלמות הסמכה מטעם נציבות מס הכנסה
לקורסים: ובחינות לבחינות יועץ ׳מס׳, קורסים מוזרים למתעניינים ולמיטיבי חשבונות

דרושה לרועצי מס בארץ
ההתפתחות העצומה של הכלכלה והמסחר וחוקי המס החדשים גורמים לדרישה הולכת וגדלה ליועצי מס כל עצמאי זקוק ליועץ מס או לרואה חשבון על מנת לטלא אחרי הוראות השלטונות.

מטרת הקורס
להכשיר תוך תקופה קצרה יועצי מס לקראת בחינות ההסמכה הממשלתיות ולהקנות להם ידע ונסיון שיוכלו להתחיל בעבודתם מיד עם תום הקורס

חינם 24 שעות ביממה חייג/י ברגע זה לטל 03-291858, 057-73714, 02-221933, 04-665501, מסורי פרטיך ותקבל/י לביתך מדריך לעבודת מס - חינם

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00 19.30 רצוף

תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 291858	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	חיפה נורדאו 30 טל 665501	באר־שבע העצמאות 49 פסג׳ מול ק״ג טל 73714

מכון ישראלי למינהל

גם מזכירה רפואית וגם מזכירה בכירה בקורס אחד

הרשמה לקורסי בוקר וערב

עיון במדור הדרושים בעיתונים, מראה על 2 מקצועות נדרשים ביותר — מזכירה רפואית ומזכירה בכירה.
הקורסים למזכירות רפואית של מי״ל מקנים השכלה המוכרת על ידי בתי חולים וכן מכונים אותך לתואר מזכירה בכירה
פעמיים בשבוע, בזמנך הפנוי בשעות הערב או הבוקר תוכלי לסיים קורס להכשרת מזכירות רפואיות.
הקורסים כוללים לימוד כל הנושאים הקשורים למזכירות כללית ורפואית. המדמה תעבודה השתלמויות תבודה מעשית בבתי חולים, כך עם סיום הקורס תהיינה נסיון מעשי ותוכלי להשתלב באופן מיידי בשוק העבודה.

חינם 24 שעות ביממה
חייגי כבר ברגע זה לטל׳ 03-295529, 03-291858, 04-669041, 02-221933, 057-73714 גם בלילות ובשבתות מסרי את פרטיך ותקבלי לביתך פרוספקט כמו כן זימון לראיון ומבחן התאמה - חינם.

לכבוד המכון הישראלי למינהל
ת ד 28124 למס׳ 99 ת״א, מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך
שם וכתובת ______
טל ______

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30 9.00 רצוף

תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 291858	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	פתח־תקוה איכילוב 13 טל 913665	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	חיפה נורדאו 30 טל 665501	באר־שבע העצמאות 49 פסג׳ מול ק״ג טל 73714

מכון ישראלי למינהל

גרפיקה

הרשמה לקורסי בוקר וערב בת״א

הקורס לגרפיקה ועיצוב מיועד למעוניינים לעסוק במקצוע ובתחומים כמו גרפיקה, שרטוט, נושא אסתטיקה, קוראטיביות וכדי.

יתקבלו רק בעלי כשרון ובחינות מתאים לאחר מבחן. פורטפוליו לבוגרים, הכשרה למקצוע גבוהה - בהתאם להכישרים.

לכ׳: המדרשה לגרפיקה ולציור
ת.ד. 36239 ת״א מיקוד 61361 נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה
שם וכתובת ______
טל ______

משרדנו פתוח כל יום בין השעות 9.00-19.30 רצוף
ת״א בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510 טל. 295529

חינם 24 שעות ביממה
חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-291858 או 03-295529 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך וכתובתך לראיון ומבחן התאמה חינם.

למד/י
גרפיקה וציור
בביתך בזמנך הפנוי

לקבלת פרוספקט חינם ומבחן התאמת כשרון גרפיקה ללא כל התחייבות מצידך טלפנו 24 שעות ביממה 03-868410

לכב׳ המכונים האמריקאים ת.ד. 28124 ת״א
שם וכתובת ______ טל ______

המכונים האמריקאים להשכלה

המכונים
המכונים האמריקאים לשפות
המכון הישראלי למינהל
המכון להכשרה מקצועית
28 שנות נסיון 250,000 בוגרים